

Sociální adaptace seniorů po nástupu do domova pro seniory

Ivana Apolenářová

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ivana APOLENÁŘOVÁ**
Osobní číslo: **H08069**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Sociální adaptace seniorů po nástupu do domova pro seniory**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti gerontologie.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního zkráceného longitudinálního výzkumu v domově pro seniory formou rozhovorů a analýzy dokumentace.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat formou případové studie, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HAŠKOVCOVÁ, H. Fenomén stáří. Praha: Panorama, 1989, s. 416, ISBN 80-7038-158-2

KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv Geriatrie a gerontologie. Praha: Grada, 2004, s. 864, ISBN 80-247-0548-6

MIOVSKÝ, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006, s. 332, ISBN 80-247-1362-4

VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie II. Praha: Karolinum, 2007, s.461, ISBN 978-80-246-1318-5

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Ivana Marášková
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

25. ledna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

6. května 2011

Ve Zlíně dne 25. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně25. 2. 2011

.....
Ypsilon J. J. J.

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k větší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce v teoretické části charakterizuje vývojovou etapu stáří, tělesné a psychické změny probíhající ve stáří, zabývá se pozicí seniorů v rodině a ve společnosti, popisuje problematiku penzionování, rozhodování a nástupu do domova pro seniory s jejich následnou adaptací v novém prostředí. V praktické části je zmapován a popsán proces sociální adaptace seniorů po jejich nástupu do Domova pro seniory U Kašny v Kroměříži.

Klíčová slova: stáří, senior, důchod, společnost, rodina, domov pro seniory, adaptace, prostředí

ABSTRACT

The bachelor thesis concentrates on the old age, the physical and psychical changes happening in the old age in the theoretical part. It deals with the status of seniors in the family and the society. It describes the problems of senior pensioning, deciding and entering the senior house and their following adaptation in the new environment. The practical part deals with the process of social adaptation of seniors after entering The Senior House U Kašny in Kroměříž.

Key words: old age, senior, pension, society, family, senior house, adaptation, environment

Motto: Každý si přeje dlouho žít,
ale nikdo nechce být starý.

SWIFT

Poděkování

Děkuji PhDr. Mgr. Ivaně Maráškové za odborné vedení bakalářské práce, za její ochotu, obětavou pomoc a cenné rady při zpracovávání problematiky adaptace seniorů. Rovněž bych chtěla poděkovat klientům, kteří byli ochotni se mnou spolupracovat na realizaci praktické části práce.

OBSAH

ÚVOD.....	5
I TEORETICKÁ ČÁST	7
1 PROBLEMATIKA STÁRNUTÍ A STÁŘÍ.....	8
1.1 STÁRNUTÍ.....	8
1.2 STÁŘÍ	9
1.2.1 Periodizace stáří	9
1.2.2 Charakteristika ontogenetických etap stáří.....	12
1.2.3 Mýty o stáří	13
1.2.4 Tělesné projevy stáří	15
1.2.5 Psychické stárnutí.....	16
1.2.6 Adaptace ve stáří	17
1.2.7 Nemoci zhoršující adaptaci seniorů	19
2 SENIOR A SPOLEČNOST	23
2.1 SOCIÁLNÍ POZICE SENIORA.....	23
2.2 PENZIONOVÁNÍ.....	24
2.3 SENIOR V RODINĚ	25
2.4 INSTITUCIONÁLNÍ PÉČE	28
3 SENIOR A JEHO ADAPTACE V DOMOVĚ PRO SENIORY.....	29
3.1 ROZHODOVÁNÍ O NÁSTUPU DO DOMOVA PRO SENIORY	29
3.2 ADAPTACE V PRESENIU A SENIU	30
3.3 GERIATRICKÝ MALADAPTAČNÍ SYNDROM	31
3.4 SOCIÁLNÍ ADAPTACE V POBYTOVÝCH ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	33
3.5 DOMOV PRO SENIORY U KAŠNY V KROMĚŘÍŽI	34
4 REALIZACE VÝZKUMU	38
4.1 CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	38
4.2 METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT.....	38
4.3 VÝBĚR VÝZKUMNÉHO SOUBORU	43
4.4 POPIS VÝZKUMNÉHO SOUBORU.....	44
4.5 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT	46
4.6 VÝSLEDKY VÝZKUMU	47
4.6.1 Klientka A	48
4.6.2 Klient B	56
4.6.3 Klientka C	61
4.6.4 Klientka D	67
4.6.5 Klientka E.....	69
4.6.6 Sociální anamnézy klientů za dobu pobytu v domově	74

4.7	ZÁVĚRY VÝZKUMU.....	77
4.8	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	80
	ZÁVĚR	81
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	83
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	86
	SEZNAM TABULEK.....	87
	SEZNAM PŘÍLOH.....	88

ÚVOD

Ze statistických demografických údajů je zřejmé, že věková struktura lidské populace se v celosvětovém měřítku mění. Přibývá lidí v seniorském věku, protože díky využívání moderních metod ve zdravotnictví při léčení dříve nevyléčitelných nemocí, se lidé dožívají vyššího věku než v dřívějších dobách, a proto lidská populace stárne. Již v současné době stoupá počet lidí ve věku nad 80 let. Celá společnost řeší problémy, jak zvládat péči o seniorskou populaci. Buduje se síť sociálních služeb pro seniory, jsou stavěny stále nové domovy pro seniory, ale je otázkou, zda je pro ně přestěhování do domova tím nejvhodnějším řešením. Vzhledem k doloženému faktu, že ve stáří se zhoršuje adaptabilita, zajímá mne proto, jak se vyrovnávají senioři s novým, pro ně neznámým a zcela specifickým, prostředím domova pro seniory.

Cílem bakalářské práce je zmapovat a popsat proces sociální adaptace seniora po jeho nástupu do domova pro seniory.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola je zaměřená na popsání procesu stárnutí jako nepřetržitého kontinuálního procesu, jež se završuje poslední ontogenetickou etapou člověka – stářím. Jsou zde zmíněny periodizace stáří, mýty o stáří, obecné charakteristiky tělesných a psychických projevů této etapy. V závěru kapitoly je popsáno 5 strategií vyrovnávání se se stářím, stejně tak jsou zde zmíněny nemoci, které zhoršují adaptaci ve stáří.

Ve druhé kapitole je věnována pozornost sociální pozici seniora v současné společnosti, problematice penzionování, postavení seniora v rodině a následnému přehledu institucionální péče pro seniory.

Třetí kapitola se již zabývá adaptací seniora v domově pro seniory, věnuje se problémům spojeným s rozhodováním seniora o možnosti nástupu do domova pro seniory, vymezuje pojmy adaptace, sociální adaptace, maladaptace a s ní spojený geriatrický maladaptanční syndrom. V závěru je zmíněn ideální proces přijímání klienta do domova pro seniory a je zde popsán domov pro seniory, v němž proběhla praktická část bakalářské práce.

Čtvrtá kapitola se věnuje realizaci výzkumu v domově pro seniory. Je zde stanoven výzkumný problém, cíl výzkumu a zformulovány výzkumné otázky. Následuje popis metod získávání dat formou analýzy dokumentů a rozhovorů s klienty, záměrný výběr výzkumného souboru a popis tohoto souboru. V této kapitole je vysvětlen způsob

zpracování dat a výsledky výzkumu jsou prezentovány formou případových studií, v jejichž závěru je provedeno shrnutí do podoby sociální anamnézy jednotlivých klientů. Odpovědi na stanovené výzkumné otázky se nacházejí v závěrech výzkumu.

V Závěru bakalářské práce je navrženo na základě výsledků výzkumu doporučení pro praxi a další možnosti výzkumu problematiky nástupu seniorů do domova pro seniory.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PROBLEMATIKA STÁRNUTÍ A STÁŘÍ

1.1 Stárnutí

Dr. Francoise Forettová uvedla jednoduchou definici stárnutí: „Stárnutí je působení času na lidskou bytost“ (Pichaud, 1998, s.25).

Z této definice vyplývá, že stárnutí je univerzální proces, při němž v průběhu nejen lidského života, ale v podstatě života všech organismů, neustále dochází k fyzickým a psychickým změnám. Stárnutí je proces nepřetržitý, kontinuální, který v období dětství a dospívání není vnímán tak intenzívně jako ve stáří. V těchto dvou obdobích dochází k fyzickým a psychickým změnám evolučním, tzn., že tyto změny probíhají ve smyslu zdokonalování živých organismů. Dospělost představuje vrchol fyzických sil, jsou v něm plně rozvinuty psychické funkce a stáří je vnímáno jako něco hodně vzdáleného. Dospělost je obdobím stability. Projevy stárnutí jsou u každého jednotlivce vysoce individuální, nelze jednoznačně určit přesné hranice pro nástup změn involučních čili zanikajících nebo zhoršujících se, ať v oblasti fyzické nebo psychické. Stárnutí je velmi složitý multifaktorový proces, v němž se snižuje spolehlivost funkcí organismu, odolnost, adaptabilita neboli schopnost přizpůsobování se změnám prostředí. Pokud prostředí pro stárnoucí organismus představuje značnou psychickou zátěž, dochází velmi často k úmrtí.

Uvedli jsme, že stárnutí je proces nepřetržitý, není však souvislý, protože v některých obdobích živý organismus stárne pomaleji a v některých rychleji. Rychlost stárnutí závisí na fyzické kondici, na projevech chorob, jejichž zvýšený výskyt je vázán právě na stárnoucí organismus, a na náročnosti prostředí, jak již bylo uvedeno dříve. Stárnutí probíhá rychleji v období stáří (Haškovcová, 2002; Kalvach, 2004). Uvádí se, že po šedesátém roce života člověka, se stárnutí zrychluje a objevují se jeho typické projevy. Je rozlišováno stárnutí normální a stárnutí předčasné, které může být následkem dlouhodobého přetěžování organismu jako je např. alkoholismus, užívání drog, silné kuřáctví nebo neustálé přeceňování fyzických a psychických sil (Šimíčková-Čížková, 2008).

Délka lidského života je individuální, je dána genetickou výbavou a tu ovlivnit nelze, a pak způsobem života, který do jisté míry ovlivnit lze. Ovlivnit lze stravovací návyky, výživu, duševní hygienu, kouření, konzumaci alkoholu a stav životního prostředí, v němž žijeme.

Odborníci odhadují, že maximální délka lidského života se může pohybovat mezi 120 – 125 roky. Zatím nejdelšího, fakticky doloženého, života dosáhla Francouzka Jeane Louis Calmentová, která zemřela ve svých 122 letech (Haškovcová, 2002).

Statistickým údajem je průměrná délka života, která je údajem spíše orientačním. V České republice se průměrná délka života v současnosti pohybuje kolem 78 let u žen a 71 let u mužů. Přesnější by však pro tuto hodnotu bylo označení střední délka života neboli očekávaná délka dožití, která informuje, kolika let se s vysokou pravděpodobností dožije právě narozené zdravé dítě. Nemusí se jí však dožít každý člověk (Haškovcová, 2002).

1.2 Stáří

Stáří je poslední etapou vývoje člověka a je tedy výsledkem procesu stárnutí. Tato fáze lidského života bývá také označována jako postvývojová. Přináší mnoho protichůdných čili ambivalentních faktorů. Na jedné straně stářím získává člověk určitý nadhled a moudrost, na straně druhé postupně ztrácí energii a jeho osobnost se proměňuje vzhledem k blížícímu se konci života. Je obdobím, v němž se cítí jedinec svobodný, je pánem svého času, ale zároveň narůstají ztráty ve všech oblastech: ztráta životní perspektivy, životního partnera, zaměstnání, úbytek fyzických i psychických sil (Vágnerová, 2007).

E. H. Erikson v teorii psychosociálního vývoje uvedl, že hlavním vývojovým úkolem ve stáří je dosažení opravdové osobní integrity. To znamená, vyrovnat se se svým životem, i když nebyl vždy idylickým, přijat ho jako smysluplný celek. Senior by měl hodnotit svůj život pozitivně, protože jedině tak může přijmout smrt jako nevyhnutelný důsledek konce života (Vágnerová, 2007).

1.2.1 Periodizace stáří

Již v 18. století byla zaznamenána periodizace lidského života, kterou provedl zakladatel novodobé fyziologie A. Haller. Lidský život rozčlenil na 9 fází, přičemž označil:

25 – 62 let	mužný věk	
nad 63 let	stáří	(Kalvach, 2004)

Periodizací lidského života se zabývala také E. B. Hurlocková v první polovině 20. století, která mimo jiné označila:

40 – 59 let	středním věkem	
nad 60 let	stářím	(Kalvach, 2004)

Známe je členění lidského života profesora psychologie Václava Příhody, který jej rozdělil na patnáctiletá období:

do 15 let	zrání psychické, fyzické a sexuální
15 – 30 let	zrání sociální
30 – 45 let	vrcholná psychofyzická zralost
45 – 60 let	počátky nastupující involuce
60 – 75 let	stáří (senescence)
75 – 90 let	kmetství (senectus)
nad 90 let	dožije se jen několik jedinců z milionu (Haškovcová, 1989)

Světová zdravotnická organizace (WHO) v 60 letech 20. století akceptovala rozčlenění lidského života na patnáctiletá období a věk 60 let jako hranici stáří:

30 – 44 let	dospělost	
45 – 59 let	střední (zralý) věk	
60 – 74 let	vyšší věk (časně stáří, senescence)	
75 – 89 let	stařecký věk – senium (vlastní stáří), kmetství	
90 a více let	dlohověkost, patriarchium	(Kalvach, 2004)

Vzhledem k zlepšujícím se životním podmínkám a zlepšujícímu se funkčnímu stavu stárnoucího organismu navrhla v 60. letech 20. století B. L. Neugartenová zavedení následujících označení pro věk:

55 – 74 let	mladí senioři
nad 75 let	staří senioři

Z jejího návrhu je odvozeno současné orientační členění stáří:

65 – 74 let	mladí senioři	problematika penzionování, volného času, aktivit a seberealizace
75 – 84 let	staří senioři	problematika adaptace, specifického stonání a osamělosti
85 a více let	velmi staří senioři	problematika zabezpečení a soběstačnosti (Kalvach, 2004)

Z výše uvedených periodizací vyplývá, že je problematické vymezit a rozčlenit poslední etapu lidského života – stáří.

Projevy involučních změn nastupují u člověka zcela individuálně, a proto je věk problematickou veličinou. Haškovcová (2002) a Kalvach (2004) v publikacích uvádějí, že v běžné praxi se rozlišuje věk (stáří) kalendářní, biologický a sociální.

Kalendářní věk je vypočítáván od data narození a označuje také věk produktivní.

Biologickým věkem je označována míra atrofie tkání jedince. Při stanovování biologického věku se hodnotí výkonnost organismu a jeho funkční stav. Zatím se však nedaří jednotlivým pracovištím, která se touto problematikou zabývají, jeho vymezení, a není shoda ani v tom, co by biologické stáří přesně mělo vymezovat.

Sociální věk vystihuje změnu sociálních rolí člověka, životního stylu a ekonomických potřeb po odchodu do důchodu. Právě odchod do penze je počátkem sociálního věku, v němž se z plně produktivního člověka ze dne na den stává člověk závislý na sociálních dávkách společnosti, ztrácí svůj dlouhodobý životní program, společenskou prestiž, může poklesnout i jeho životní úroveň. Postupně se objevuje i obava ze ztráty soběstačnosti.

Podle Kalvacha (2004) je sociální periodizace věku člověka následující:

první věk	předproduktivní	dětství a mládí	učení, profesní příprava, získávání sociálních zkušeností
-----------	-----------------	-----------------	--

druhý věk	produktivní	dospělost	produktivita biologická a sociálně ekonomická
třetí věk	postproduktivní	stáří	
čtvrtý věk	období závislosti		

1.2.2 Charakteristika ontogenetických etap stáří

Senescence, časně stáří

V určitém věku se začínají ve větší míře projevovat involuční změny. Jestliže tyto změny v oblasti fyzických a psychických sil znemožňují člověku podávat běžný výkon, který dříve zvládal, začíná se mluvit o stáří. Pro stádium ranného stáří je charakteristický odchod do důchodu. Stárnoucí lidé se tedy pomalu začínají stávat závislími na své rodině a tato skutečnost na ně těžce doléhá. Uvědomují si hlásící se změny v oblasti fyzické i psychické, svou zhoršenou životní pozici a oslabující se kontakty se svými vrstevníky. Rovněž si začínají uvědomovat krátkost života, a proto jsou egocentričtí, nervózní a depresivní (Kuric, 2001).

Senium, vlastní stáří

V tomto období je stárnoucí člověk postupně vyřazován ze svých pracovních a volnočasových aktivit, ztrácí zájem o své okolí a soustřeďuje se na své problémy. Citlivé sociální okolí se snaží starému člověku pomoci při jeho pohybových obtížích, ztížené komunikaci, v dopravních prostředcích, při nákupu. Ne vždy se však tato snaha setkává s pozitivní odezvou ze strany seniorů. Jen malá část seniorů se dokáže úspěšně vyrovnat se svými problémy, týkající se zhoršení smyslového vnímání (zrakové, sluchové), paměti, zdravotních potíží. Ve většině případů se stává senior osamělým. Tato osamělost může vést až ke ztrátě smyslu života. Úmrtí životního partnera je značným zásahem do labilní psychické rovnováhy seniora a tím víc se každého zmocňuje strach z blížícího se konce života. Zeslabuje se regulace mravního chování, zvyšuje se stereotypnost myšlenkových pochodů, ztrácí se spjatost s realitou, objevují se bludné představy, vychloubačnost a velikášství (Kuric, 2001).

Patriarchium, dlouhověkost

Dlouhověkosti se dožívá jen velmi málo lidí. Ze statistických údajů vyplývá, že na jeden milion obyvatel připadá jen 44 stoletých. Někteří autoři toto stádium nazývají čtvrtým věkem člověka. Život v tomto období se ve většině případů omezuje jen na uspokojování základních fyziologických potřeb. Sebeobsluha seniorů je minimální nebo žádná, ve většině případů jsou odkázáni na pomoc příbuzných nebo personálu v pobytových zařízeních sociálních služeb (Kuric, 2001).

Výrazně je oslabena funkce smyslových orgánů, především zrakové a sluchové vnímání. Dochází k omezení prostorové orientace, zhoršuje se i vnímání času a zpomalují se reakce na podněty. Činnost paměti a intelektových výkonů snižují sklerotické procesy, aktuálním problémem se stávají psychické poruchy – involuční psychózy, schizofrenie, deprese, mozkové arteriosklerózy a demence. Tato onemocnění negativně ovlivňují komunikaci se seniorem. Existují však jedinci, kteří i v takto vysokém věku zůstávají soběstační a aktivní. Záleží na psychické odolnosti každého člověka, jak dokáže zvládnout toto poslední stádium života (Kuric, 2001).

Mladí lidé, ale i většina lidí středního věku se odmítá zajímat o problematiku stáří, protože podle nich je jejich stáří v nedohlednu. Z tohoto důvodu vlastně o stáří vědí minimum, seniora vnímají jako nemocného, slabého jedince odkázaného na pomoc jiných lidí. Tak vzniká prostor pro celou řadu mýtů o stáří (Haškovcová, 1989).

1.2.3 Mýty o stáří

V monografii Fenomén stáří Haškovcová (1989) popisuje mýty o stáří, které se ve společnosti postupně objevily a které si v této části práce připomeneme.

Mýtus falešných představ

Tento mýtus je založený na mylné představě dospělých lidí, že senior především potřebuje být materiálně a ekonomicky zabezpečen. Proto se snaží děti svým starým rodičům vylepšovat bydlení a jsou přesvědčeni, že moderní komfortní bydlení zajistí jejich spokojenost. „Podle tohoto mýtu existuje mezi spokojeností a materiálním komfortem přímá úměrnost“ (Haškovcová, 1989, s. 28).

Mýtus zjednodušené demografie

Tento mýtus mohl vzniknout z mylné interpretace pojmu sociálního stáří, které vzniká odchodem člověka do důchodu. Podle tohoto mýtu se v den svého odchodu do důchodu člověk stává starým, pro společnost nepotřebným jedincem, který nemá žádnou životní perspektivu a čekají na něho pouze nemoci a osamění.

Mýtus homogenity

Většině dospělých se senioři jeví podle vnějších fyzických znaků stejně, protože opravdu vykazují určité společné vnější poznávací znaky: bílé vlasy, vrásky v obličeji, menší nahrbená postava, pomalá chůze, vrásčité ruce s pigmentovými skvrnami na kůži a mnohé další. Ale všichni senioři nejsou stejní, mají různé potřeby, různý životní styl a aktivity.

Mýtus neužitečného času

Toto je silně zakořeněný mýtus mezi celou mladší populací, protože podle jejich představ je užitečný jen ten, kdo pracuje. Kdo je ve starobním důchodu, je k ničemu, nic nedělá, není společnosti prospěšný. V dnešní uspěchané době se zredukovala užitečná práce pouze na zaměstnanecký poměr. Hodnotu člověka měříme podle toho, kde pracuje a kolik vydělává peněz. Proto si nevážíme seniorů, kteří se ocitli jakoby na vedlejší koleji tím, že podle kalendářního věku odešli do zasloužené penze.

Mýtus ignorance

Vychází z faktu, že seniorů si nemusíme vážit, protože nic nedělají. Z tohoto důvodu je prostě vědomě přehlížíme, ignorujeme.

Mýtus o lékařích

Podstatou tohoto mýtu je představa, že všechny problémy seniorů vyřeší lékař a současná vyspělá medicína. Na každou bolest přece musí existovat nějaká pilulka a lékař je tu proto, aby nějaký lék napsal. Tento mýtus zredukoval problematiku seniorů pouze na zdravotnickou úroveň.

Mýtů o stáří je ve společnosti hodně a vyskytují se v různých modifikacích. Proto se celá řada odborníků snaží změnit postoje mladších k seniorům, vytvořit prostor a možnosti jejich seberealizace, začlenit je pokud možno zpět do společnosti, z níž byli neprávem odsunuti na její okraj.

1.2.4 Tělesné projevy stáří

Kalvach (2004) uvádí, že fenotypem stáří bývají označovány tělesné změny a projevy, jež jsou pro staré jedince charakteristické. Nástup těchto změn, jak již bylo uvedeno dříve, je u každého jedince individuální. Obecně platí, že nové stárnoucí generace jsou v lepší tělesné kondici a zdravotním stavu, než generace předešlé. Je to dáno lepšími životními podmínkami a především kvalitnější vyváženou stravou. Jaké tedy jsou nejvýraznější tělesné změny ve stáří?

S věkem se snižuje v oblasti trupu tělesná výška člověka, přičemž délka končetin bývá zachována. Naopak tělesná hmotnost se zvyšuje, protože přibývá podkožní tuk a vazivo, ubývá aktivní tělesná hmota, svaly. Rovněž také klesá hmotnost kostí i vnitřních orgánů. Poměr svalové hmoty a tuku v těle je do značné míry ovlivněn životním způsobem - příjmem potravy, energetickým výdejem i silným tréninkem. Ve stáří se mění výraz obličeje. Objevují se stařecké hnědé skvrny na kůži, kožní vrásky, prodlužují se ušní lalůčky, šediví vlasy, zvětšuje se špička nosu, oči se často zaplavují slzami. Nejvýraznější se ve stáří mění chůze a vzpřímenost postavy. Chůze se zpomaluje, krok se zkracuje a postava se začíná ohýbat, protože involuce zasahuje i meziobratlové ploténky a ty se smršťují (Kalvach, 2004).

Mimořádný involuční význam mají změny ve smyslovém vnímání. Zhoršuje se ostrost vidění, oční čočka se zakaluje, v mnoha případech dochází ke sklerotizaci očních cév. Senior špatně slyší hlavně vysoké tóny. Tento handicap se kompenzuje vhodnými sluchadly. Atrofie probíhá rovněž u čichových vláken, uvádí se, že čichová ostrost činí 70% ostrosti u dospělých. Podle studií H. Ronga po 70. roce života ubývá koncentrace hmatových tělísek v konečcích prstů – u dětí do 10 let je koncentrace 60 tělísek na milimetr čtvereční, po 70. roce jen 6 tělísek na milimetr čtvereční (Kalvach, 2004).

Tab. 1 Involuční změny vyjádřené jako % průřezové studie u osob ve věku 75 let oproti věku 30 let (Kalvach, 2004, s. 102)

Ukazatel	Procenta
rychlost nervového vedení	90
hmotnost těla (muži)	88
obsah celkové vody v těle	82
průtok krve mozkem	80
vitální kapacita plic	56
svalová síla	55
hmotnost mozku	56

1.2.5 Psychické stárnutí

Soudobá ontogenetická psychologie se zaměřuje na zachycení celé životní dráhy člověka. Podle novodobých poznatků nelze jednotlivé životní etapy od sebe striktně oddělovat, protože v každém období se vytvářejí zdroje a rezervy následujícího vývoje. Jednotlivé psychické funkce se během života člověka mění, proto nelze očekávat, že v období dospělosti budou mít konstantní podobu a ve stáří nastane jejich celkový pokles. Všechny následující vývojové fáze tedy plynule navazují na předcházející, a to nejen na ta nejbližší, ale i na vzdálenější. Při poklesu psychických funkcí u stárnoucího člověka dochází ke kompenzaci nedostatečné činnosti jedné funkce zvýšenou činností jiné funkce. V pokročilém věku je však i tato kompenzace oslabena a je nahrazována stereotypy (Švancara, 2004).

Ve stáří bývá oslabena krátkodobá paměť, proto senioři potřebují pro naučení určitého úkolu čtyřikrát delší dobu než mladí a k úplnému naučení dobu dvaapůlkrát delší než mladí. Pokud mají senioři dostatečně silnou motivaci, mohou si zapamatovat jakýkoliv nový materiál (Švancara, 2004).

Ve stáří je rozvinuta dlouhodobá paměť, proto si senioři vybavují vzpomínky z dávné doby dětství a mládí. Tyto vzpomínky však bývají zkrácené obsahově i emočně. Proto senior lpí na tom, jaký měl majetek a kým byl (Langmeier, 1998).

Intelligence měřená běžnými testy inteligence ve vyšším věku klesá. V testech, které jsou limitované časem, nemůže senior dosahovat stejných výsledků jako dvacetiletý. Pokud se

člověk stále vzdělává, některé intelektové vlastnosti se v procesu stárnutí vyvíjejí. Podle jedné studie tzv. krystalická inteligence, která je výsledkem vrozených vloh a všech získaných zkušeností, stoupá od 25 let až do stáří, zatímco fluidní inteligence, která zahrnuje schopnost učit se novým věcem a řešit problémy v časovém limitu, klesá už po 30. roce života (Langmeier, 1998).

Citové prožívání zaznamenává rovněž změny, protože se snižuje intenzita emocí. Starší lidé řadu situací dokáží zvládnout klidněji, ale nedokáží se snadno nadchnout pro nové věci. V období pozdějšího stáří se lidé soustředí na své problémy, jsou egocentričtí a přecitlivělí, i sebemenší odchylka od zaběhnutého stereotypu pro ně může znamenat neřešitelný problém (Langmeier, 1998).

Statistiky ukazují, že po 40. roce života klesá tvořivá činnost člověka. Výkony slavných umělců však dokazují, že i ve vysokém věku může být člověk tvořivý, záleží pouze na motivaci a vytrvalosti (Langmeier, 1998). Někteří senioři se učí pracovat na počítači, psát na stroji, učí se cizí jazyk. I ve stáří může pokračovat osobnostní růst (Haškovcová, 1989).

1.2.6 Adaptace ve stáří

Osobnost seniora záleží nejen na celém jeho předcházejícím vývoji, ale i na způsobu vyrovnávání se s obtížemi vyššího věku. Je prokázáno, že psychická adaptabilita ve vyšším věku klesá. Senioři mají obavy z neznámého prostředí, z nové situace, z neznámé nebo nové věci, jsou úzkostní, nejistí a nedůvěřiví. Pro člověka se stává odchod do penze traumatizující záležitostí, protože je nucen změnit své důvěrně známé zvyklosti a stereotypy za nové, neznámé. Navíc prožívá silný pocit vykořenění, vyřazení a odloženosti do kategorie nepotřebných lidí. A vůbec přitom nezáleží, na jaké pozici dříve pracoval. Sociální status důchodce znamená, že jsou si jakoby všichni rovni. Záleží na osobnosti jedince, jakým způsobem se dokáže vyrovnat s penzionováním a vlastním stářím. V roce 1966 publikoval D. B. Bromley svou klasifikaci základních typů reakcí na příchod stáří. Nejznámějších je tzv. pět strategií adjustace na stáří (Haškovcová, 1989).

Strategie konstruktivnosti

Strategie reprezentuje ideální způsob vyrovnávání se se stářím. Senior se i nadále věnuje svým zálibám a koníčkům, které dokáže přizpůsobit svým zhoršujícím se fyzickým možnostem, udržuje stále kontakty se svými přáteli, je aktivní, má radost ze života, je přizpůsobivý a tolerantní. Je optimista, který dokáže reálně přijímat nástrahy stáří a najít si potěšení i v maličkostech, zná své možnosti, přijímá i fakt blížící se smrti. Je snášenlivý, spokojený, umí prosazovat své zájmy bez agresivity a společnost ho přijímá jako milého staršího člověka (Haškovcová, 1989; Langmeier, 1998).

Strategie závislosti

Tato strategie je u seniorů oblíbená. Člověk je v podstatě pasivní, rád spoléhá na druhé lidi než na vlastní síly. Přenechává odpovědnost a povinnosti mladším, uzavírá se do svého soukromí a věří, že o něho bude dobře postaráno. Má rád klidné rodinné prostředí, jistotu a bezpečí rodinného krbu, uzavírá se do svého soukromí (Haškovcová, 1989; Langmeier, 1998).

Strategie obranného postoje

Lidé, kteří se vyrovnávají se stářím touto strategií, byli vždy v centru společenského dění. Rádi pracovali, aktivně se podíleli na organizaci společenských akcí, měli funkce v nejrůznějších společenských i politických organizacích. Nepřipouštějí si, že by je stáří mohlo dohonit a zdolat, odmítají být v penzi, protože mají strach ze závislosti na jiných lidech. Neustále bojují o své pozice na společenském žebříčku. Senioři jsou přehnaně aktivní, udržují stále velké množství kontaktů se svým okolím. Aktivitou se snaží zahnat starosti s vlastními obtížemi a ztlumit myšlenky na blížící se konec života. Lidé nadměrně kontrolují své emoce a jednají až pedanticky podle zaběhnutých zvyků a norem (Haškovcová, 1989; Langmeier, 1998).

Strategie nepřátelství, hostility

Strategií nepřátelství vůči jiným lidem se vyrovnávají se stářím ti, kteří v životě nebyli příliš úspěšní. Svůj neúspěch pak svádějí na druhé, vnímají ho jako nepřízeň osudu, jsou podezřívaví a agresivní, neustále si na něco stěžují. Zdroj svých problémů tedy nevidí v sobě, ale v okolí. Tito lidé bývají ke svému okolí nepřijemní a mrzutí, jsou rozhněvaní a rozčilení na celý svět (Haškovcová, 1989; Langmeier, 1998).

Strategie sebenenávisti

Sebenenávist je typická pro seniory. Svůj život vnímají jako jeden velký neúspěch, ze kterého neobviňují okolí, ale sami sebe. Nenávidí se za to, že v životě selhali a svým životem prostě pohrdají. Nepochopili, že v životě dostávají určité šance, které musejí sami využít a zároveň je ovlivňovat za dodržování stanovených pravidel. Ve svém životě to opravdu daleko nedotáhli pro svou nepraktičnost, trpí depresemi a jsou lítostiví. Obviňují se za promarněný život a ve smrti vidí své vykoupení (Haškovcová, 1989; Langmeier, 1998).

Tyto strategie se mohou navzájem prolínat a ovlivňovat, nehledě na to, že existuje ještě řada dalších variant vyrovnávání se s vlastním stářím. Způsob zvládnutí fyzických, psychických i sociálních změn ve stáří je naprosto individuální. O tom, kterou strategií se bude člověk vyrovnávat, s vlastním stářím rozhoduje především povaha. Každý jedinec má řadu kladných i záporných vlastností. Jestliže se podaří ve stáří potlačovat ty negativní a nežádoucí a současně násobit kladné povahové vlastnosti, může člověk své stáří prožít spokojeně. Nelze tedy hodnotit, která strategie je lepší nebo horší. Proces vyrovnávání se se stářím je také podmíněn sociálním prostředím, ve kterém senior žije. Senior by měl vycházet ze svých fyzických a psychických možností, své činnosti by měl plánovat vzhledem k neustálému poklesu fyzických sil, z každého úspěchu by se měl radovat a svou radost sdílet se svými blízkými (Langmeier, 1998).

1.2.7 Nemoci zhoršující adaptaci seniorů

Pro seniorský věk je typické zvyšování výskytu chronických a degenerativních chorob jako jsou osteoporóza, demence, kardiovaskulární choroby a zhoršování průběhu akutních onemocnění.

Multimorbidita je označení pro současnou přítomnost několika onemocnění najednou projevující se buď spojením více nemocí u jedince bez příčinné, kauzální, souvislosti (přidružené choroby), nebo jedna nemoc vyvolává druhou, dochází ke kauzálnímu řetězení nemocí (tzv. řetězová reakce). Onemocnění se navzájem prolínají, senioři navštěvují několik odborných ambulancí a užívají několik léků najednou. Léky na jedné straně léčí

určitou nemoc, na druhé straně negativně působí na jiný orgán, který díky těmto nežádoucím účinkům velmi často také onemocní (Holmerová, 2002; Topinková, 2005).

Multimorbidita má vliv na zhoršení adaptability seniora. Některá onemocnění mohou znamenat pro seniora značné omezení v navazování kontaktů s ostatními jedinci, neumožňují mu dostatečný pohybový rádius v prostředí a ve větší či menší míře ho odsunují do pozice člověka čekajícího na pomoc a podporu druhého. V mnoha případech se stává, že senior z obavy skrývá svou nemoc a raději dobrovolně volí izolaci v domácím prostředí, aby na svůj zdravotní stav neupozorňoval okolí. V následující části se zmíníme o některých nemocech, které v negativním smyslu mohou ovlivnit proces sociální adaptace.

Delirium, delirantní stav

Delirium je stavem akutní zmatenosti, dezorientace a neklidu. Jedná se o poruchu mozkové činnosti v důsledku infekčního onemocnění, srdečního selhání, bolesti, hypoglykémie nebo rychlého vysazení léků – psychofarmak. Je porušeno myšlení, vnímání, paměť, orientace, pozornost, může být narušen i spánek. Rovněž se mohou objevit i halucinace a bludy (Holmerová, 2002; Jiráček, 2004 c; Topinková, 2005).

Deprese

Deprese je chorobná změna nálady, dlouhodobý smutek, pro nějž neexistuje reálná příčina. Starý člověk se utápí v pocitech beznaděje, opuštěnosti a bezvýznamnosti. U seniorů se může deprese projevovat také zhoršením soustředění a orientace. Lidé ve vyšším věku bývají apatičtí, rezignují a zanedbávají veškerou péči o sebe. U depresí bývají časté poruchy spánku, ztráta chuti k jídlu vede ke snížení hmotnosti (Holmerová, 2002; Jiráček, 2004 b; Topinková, 2005).

Demence

Demence je soubor symptomů, který se vyznačuje trvalou a celkovou poruchou kognitivních funkcí bez poruch vědomí. Vzniká v důsledku poškození mozku (mozkové tkáně), kdy přestává fungovat spojení mezi jednotlivými nervovými buňkami, které zajišťují přenos informací. Senior trpící demencí se špatně orientuje v čase a prostoru, zhoršují se u něho kognitivní funkce – paměť, řeč, myšlení, soudnost, proto má problémy při čtení, psaní, počítání. Má rovněž problémy s vyjadřováním, protože nedokáže překládat myšlenky do slov a slova do myšlenky. Nedokáže také abstraktně myslet, vytvářet odpovídající úsudky (nepřiměřené oblékání) a organizovat (vyprat prádlo, uvařit si čaj).

Nejčastějším typem demence je Alzheimerova choroba, která představuje přibližně 50% všech demencí. V průběhu této choroby se mění celá osobnost člověka, z původně vitálního jedince se postupně stává člověk plně závislý na každodenní pomoci jiných lidí (Holmerová, 2002; Jiráček, 2004 a; Topinková, 2005).

Poruchy zraku

Mezi hlavní oční onemocnění u seniorů patří katarakta – zkalení oční čočky. U seniorské populace ve věkovém rozmezí 75 – 85 let stoupá procento lidí s poruchou zrakové ostrosti, která narušuje kvalitu života, psychiku člověka, schopnost účastnit se společenských a domácích aktivit. U seniorů nad 85 let vzrůstá počet slabozrakých, kterým alespoň částečně mohou zlepšit schopnost přečíst text nebo sledovat televizní program optické korekční prostředky jako jsou čtecí lupy, dalekohledové brýle, elektronické zvětšovací přístroje (Holmerová, 2002; Topinková, 2005).

Poruchy sluchu

Poruchy sluchu a hluchota jsou ve vyšším věku čtvrtým nejčastějším chronickým onemocněním, uvádí se až 35% osob nad 75 let věku. Podstatou poruch je fyziologické stárnutí sluchového orgánu, které je u každého jedince individuální. Může se na něm podílet i dlouhodobá práce v hlučném prostředí. Důsledkem poruchy sluchu je omezení komunikace, ztráta kontaktů s okolím, osamělost a izolace. Poruchu lze částečně kompenzovat vhodnými sluchadly (Holmerová, 2002; Topinková, 2005).

Nemoci pohybového ústrojí

Příčinou bolestí pohybového aparátu mohou být chronická onemocnění, jako jsou osteoporóza, osteoartróza, nádorová onemocnění s metastázami do kostí. Nejčastějším chronickým onemocněním seniorů je **osteoartróza** – biomechanické selhání kloubu, kdy současně dochází ke změnám kostí pod chrupavkou, což způsobuje bolest, ztuhlost kloubu a omezení pohybu. Tím se sníží funkční aktivita kloubu. Je důležité, aby byla pohybová aktivita zachována i při bolestech, třeba vhodně volenými kompenzačními pomůckami – vycházkovými holemi, francouzskými berlemi, vhodnou obuví (Holmerová, 2002; Topinková, 2005).

Osteoporóza je metabolické kostní onemocnění vznikající v důsledku úbytku kostní tkáně. Během stárnutí dochází k poklesu příjmu vápníku potravou, klesá příjem vitamínu D a snižuje se hladina pohlavních hormonů. Kostí se stávají křehčími a pojivějšími. Fatální

důsledky pro seniora může mít zlomenina krčku stehenní kosti, např. v roce 1992 bylo hospitalizováno 7 216 žen se zlomeninou krčku, z nichž na její následky 1 658 zemřelo (Holmerová, 2002; Topinková, 2005).

Inkontinence

Inkontinence je samovolný únik moči, kterým v České republice trpí podle odhadů 670 000 osob, z toho je 510 000 žen. Inkontinence je psychosociálním hygienickým problémem na celém světě a její řešení je pro každou společnost náročné. K psychosociálním důsledkům patří snížení kvality života, ztráta sebedůvěry a sociální izolace, protože senior se za svůj handicap stydí. Při inkontinenci je potřeba dodržovat hygienu, aby nedocházelo k poškození kůže, infekcím močových cest a vzniku dekubitů - odleženin (Hanuš, 2004).

Závratě a pády

Závratě jsou poruchy rovnováhy, které se projevují u stárnoucích lidí snížením citlivosti jednotlivých receptorů a jejich schopnosti správně vyhodnocovat přijaté informace. Porucha rovnováhy znamená ztrátu prostorové orientace, bývá provázena zvracením, pocením a pády. Při pádu může často docházet ke zlomeninám, protože kosti starého člověka jsou křehčí v důsledku osteoporózy, k poškození svalů, šlach a tržným ranám. Mezi jedny z nejzávažnějších jsou zlomeniny krčku stehenní kosti, které u seniorů v mnoha případech končí smrtí (Holmerová, 2002; Růžička, 2004).

Cévní mozková příhoda

Nejčastějším neurologickým onemocněním seniorů je cévní mozková příhoda (CMP), která je způsobena zastavením krevního oběhu v mozkových cévách nebo prasknutím těchto cév s následným krvácením. Člověk proto může ochrnout na jednu polovinu těla – horní a dolní končetina v levé nebo pravé části těla, celkově ochrnout, jestliže jsou postižena všechna motorická centra, případně utrpět lokální poškození kognitivních nebo smyslových funkcí – ztráta paměti, řeči, psaní, sluchu nebo zraku. CMP může způsobit kóma, ze kterého se člověk postupně dostává. CMP je spojena s vysokou úmrtností, která ve vyspělých zemích dosahuje 20 – 30% v prvních 30 dnech (Pichaud, 1998).

2 SENIOR A SPOLEČNOST

Odchodem do důchodu je člověk zařazen do kategorie seniorů, která je ekonomicky závislá na vyměřeném starobním důchodu, ztrácí společenský vliv a širší společenské kontakty. Neustále se diskutuje o ekonomickém zajištění starobních důchodců, je prodlužován věk odchodu do důchodu a vzpomíná se na doby, kdy se o seniora starala pouze rodina. Senioři to v žádném období neměli jednoduché a museli bojovat o své místo ve společnosti. Tvrzení o přirozené úctě mladých ke starým, kteří jim předávali své životní zkušenosti, patří do oblasti mýtů. Pokud někdy tato úcta mezi generacemi existovala, pak jedině ke starším dospělým nikoliv ke starým a dlouhověkým. Opravdu staří lidé sklízeli obdiv u mladých jedině tehdy, jestliže se o sebe i ve vysokém věku dokázali postarat, byli soběstační a nebyli rodině na obtíž. Senior v dřívějších dobách v podstatě neustále pracoval, vykonával takovou práci, aby ji svými fyzickými silami zvládal, pracovní tempo si přizpůsoboval svým fyzickým a psychickým možnostem. Protože se dříve pracovalo především v domácím prostředí, nebyl problém vykonávat práce, na které se svými silami stačil. V důsledku průmyslové revoluce lidé přestali pracovat doma, museli dojíždět za prací, pracovní tempo se díky modernějším technologiím zvyšovalo a senior už svým výkonem na ně nestačil. Postupně se stával pro továrny nerentabilní a musel své pracovní místo opustit. Tak se začal vytvářet penzijní systém, který je doménou 20. století (Haškovcová, 1989; 2002).

2.1 Sociální pozice seniora

V publikaci Ontogenetická psychologie se Kuric (2001) zamýšlí nad společenskou pozicí seniorů. Je zřejmé, že odchodem do důchodu ztrácí člověk svou sociální pozici. Ekonomicky je závislý na společnosti, lidsky na svých dětech, v některých případech na domovy pro seniory. Stereotypní způsoby chování a reagování seniorů narážejí na nepochopení ze strany mladší generace a tím vznikají mezigenerační konflikty. Tato situace mnohdy vede ke zhoršení adaptability stárnoucích lidí, k neklidu, trvalému napětí a psychické deprivaci. V současné moderní společnosti, která v první řadě klade důraz na výkonnost, na vytváření materiálních statků, jakoby senior neměl své místo. Tradiční rodiny, ve kterých jsou zastoupeny všechny věkové generace, se rozpadají, protože dospělé

děti pracují a věk pro odchod do důchodu se neustále prodlužuje. Generace vnuků chodí do školy a senioři ve svých městských bytech i rodinných domcích se cítí opuštěni. Dospělé děti a jejich staří rodiče si přestávají rozumět. Mladým neimponují způsoby chování seniorů a senioři tento fakt vnímají jako křivdu. Starší lidé takto reagují po odchodu do důchodu v důsledku nedostatečné přípravy na roli závislého člověka. Tato nedostatečná příprava se začíná projevovat právě ve stádiu senia.

V postmoderní společnosti se mění postavení seniora v rodině. Stará patriarchální rodina, v níž byla pevně stanovena hierarchie vztahů, a senioři zastávali významné postavení, byla nahrazena rodinou, v níž jsou členové od sebe izolováni a soustředí se sami na sebe. Přes den jsou členové v zaměstnání, ve škole, společně prožitých chvil je opravdu málo. Citová pouta jsou slabá, v rodinách se mezi členy málo komunikuje a vzrůstá ekonomická nezávislost jednotlivých členů. Senioři se dostávají do submisivního postavení, přizpůsobují se, ustupují mladým. Pozitivně v tomto procesu působí vnukové a vnučky, kteří se stávají pojítkem mezi prarodičem a rodiči. I v těchto vztazích však nastávají velké změny, protože mladá generace dokáže využívat moderní informační a telekomunikační přístroje, zatímco senioři se jen těžko učí ovládat tuto novou přístrojovou techniku. Proto se starší generace stává pro mladé symbolem slabých vědomostí, zatímco dříve byla vnímána jako zdroj moudrosti (Kuric, 2001).

2.2 Penzionování

V moderní a postmoderní společnosti je mladý člověk vychováván a připravován na svou pracovní kariéru. Výkon, ekonomická soběstačnost a úspěch v zaměstnání jsou v současné době měřítkem hodnoty člověka. Tato skutečnost způsobuje, že člověk se bojí odejít do penze. Začíná se hovořit o tzv. penzijním kolapsu. Znamená to, že starobní důchodce ztratil svou dosavadní životní pracovní náplň, je na něj pohlíženo jako na přítěž společnosti, která mu vyplácí sociální dávky, které si však za svůj život v systému naspořil (Haškovcová, 2002).

Odchod do důchodu je tedy pro většinu lidí traumatizující záležitostí. Z výzkumů vyplývá, že přibližně dvě třetiny starších pracovníků mají z odchodu do důchodu obavy, jedna třetina je rozhodnuta setrvat ve svém zaměstnání, chce mít možnost uplatnit se, být ještě

nějaký čas členem pracovního kolektivu. Odchod do důchodu by neměl být zlomem, ale postupným procesem, jehož délka by neměla být ovlivňována věkem. Odchod do penze je právo, které se snaží starší pracovník co nejvíce oddálit, a to i v případech, kdy už opravdu evidentně svou práci nezvládá. Jedinec je tedy nakonec donucen odejít ze situací důvěrně známých do situací zcela neznámých (Alan, 1989).

V prvních šokových fázích odchodu do penze jedinec prožívá silný pocit odloženosti, nepotřebnosti a vyřazenosti. Pocit je tím intenzivnější, čím vyšší pozici zastával v pracovní hierarchii. V penzi jsou si totiž všichni rovni, nezáleží na funkci a povolání, které v zaměstnání vykonával a kým se člověk v průběhu svého života stal. Odchodem do důchodu se přetrhávají veškeré vazby zejména s pracujícími lidmi, člověk tak získal sociální status důchodce. Senioři doposud nemají vytvořený ve společnosti uznávaný program a pouze ojediněle se zdůrazňuje solidarita generací, společnost by se měla snažit vytvořit prostor a atmosféru pro dialog mezi generacemi (Haškovcová, 2002).

2.3 Senior v rodině

Rodina je zvláště pro seniora jednou z nejvyšších hodnot, a proto i ve svém stáří a nesoběstačnosti chce zůstat co nejdéle se svými blízkými. Protože se lidstvo dožívá stále vyššího věku, není výjimkou, že v rodině žijí ještě praprarodiče, rodina je tedy čtyřgenerační. V některých rodinách i v současné době funguje tradiční mechanismus vzájemné pomoci mezi generacemi. Starší rodiče, pokud jim to zdravotní stav dovolí, hlídají vnoučata, podporují mladou rodinu ekonomicky, ale současně se od nich očekává, že budou pomáhat i svým starým rodičům. Jenže situace se může velmi rychle změnit, protože starší rodiče přece taky stárnou, začínají se projevovat i u nich zdravotní komplikace a už se nemohou v plné výši postarat o své přestárlé rodiče. Měl by v tomto případě nastoupit rodinný systém solidarity, protože závislost nejstaršího člena rodiny se týká celého rodinného systému. Je třeba říci, že ne každý člen zaujímá vzhledem ke starému rodiči či prarodiči stejnou pozici a nemá k němu pozitivní vztah. Mezigenerační vztahy jsou odlišné podle věku i podle toho, co spolu rodinní příslušníci prožili. Existují rodiny, jejichž členové se pravidelně navštěvují a velmi dobře spolu vycházejí a existují rodiny, jejichž členové se vídají velmi zřídka nebo vůbec. Každý člen velké rodiny má tedy k seniorovi různý vztah, pozitivní city se míchají s negativními, což velmi často vede

k ambivalentním postojům k seniorovi. Z pozitivních emocí lze jmenovat především lásku k rodičům, která vyvolává něžnost a starost o to, aby byly potřeby a přání seniora uspokojeny (účast na rodinných oslavách atd.). Přítomnost seniora v rodině může být obohacením pro ostatní členy. Právě láska k rodičům zabraňuje generaci dětí jejich umístění do ústavního zařízení sociální péče.

Z negativních emocí v rodině převažuje strach, že určený člen rodiny nevezme starého rodiče k sobě domů, protože se o něho nebude umět postarat. Úzkost z blížící se smrti drahého člověka představuje trauma, že zmizí poslední opěrný bod před vlastním koncem života. Pokud se jeden člen rozhodne pečovat o starého rodiče, musí počítat s faktem, že může ztratit svou nukleární rodinu, protože péče o starého nemocného člověka je značně namáhavá a ne vždy jsou citové vazby v rodině natolik silné, aby tuto obrovskou zátěž vydržely.

Další negativní emocí je pocit nepochopení ze strany ostatních členů rodiny, proč se nedokáže určený člen postarat o starého rodiče. Výsledkem těchto negativních emocí je pocit viny, ke kterému se mohou přidat ještě pocity nenávisti nebo pomsty a toto všechno se pak promítá do kvality péče o starého rodinného příslušníka. Rovnováha mezi těmito pozitivními a negativními emocemi závisí na kvalitě společného života se starým rodičem. Pokud je senior omezen v některých činnostech, dostává se jakoby do pozice dítěte a tedy i pokušení žádat po druhých čím dál více pozornosti a pomoci a dělat čím dál méně. Tím se vlastně zvyšuje jeho závislost na cizí pomoci (Alan, 1989; Pichaud, 1998; Haškovcová, 2002).

V současnosti se změnila tradiční formy péče o staré občany. Mladá nukleární rodina chce žít samostatně, nezávisle na svých rodičích. Také senior chce žít podle svých představ, a pokud to jen trochu půjde, setrvat ve svém životním stereotypu. Všechny generace si chtějí udržet svou nezávislost a samostatnost, jen těžko se jí budou vzdávat v případě péče o zestárlého rodiče. Rodinám nepůsobí pravidelná občasná (intermitentní) péče o starého člena rodiny problémy. Složitější situace nastává, když se má rodina postarat o starého nemocného člověka. Sociologické výzkumy ukazují, že i v dnešní době představuje rodinná nebo sousedská pomoc v péči o nemocného seniora 70 – 80% uspokojování jeho potřeb. Některé rodiny se však nemohou starat, nebo odmítají starat se o seniora. Proto společnost by měla pomoci těmto rodinám stejně jako rodinám, které pečují o svého starého člena. „Platí, že rodina musí chtít, umět a moci“ (Haškovcová, 2002, s. 43).

Pokud se rodina opravdu chce starat o svého starého nemocného rodiče, většinou se i naučí zvládat základní ošetrovatelské úkony a pak si dokáže sama péči zorganizovat tak, aby vyhovovala jak seniorovi, tak i jejím členům. Pravděpodobně nejproblematičtější je slovo „moci“ se postarat o dlouhodobě nemocného starého rodiče. Překážek je celá řada. V první řadě jsou to nevyhovující panelákové byty, které jsou rozměrově malé, a senior přece jenom potřebuje klidnější režim, a za druhé nejsou bezbariérové. Malý byt rozhodně naruší soukromí nukleární rodiny nebo seniora. Dalším problémem je zaměstnanost žen, které si nemohou dovolit opustit zaměstnání, protože jejich příjem, byť je nižší než příjem muže, je přínosem do rodinného rozpočtu, který musí financovat děti na středních a vysokých školách. Rodinám, které se rozhodly pečovat o svého starého nemocného člena, je třeba pomoci. V současné době se začíná rozvíjet tzv. respitní péče (respit – uvolnění, ulehčení, přestávka). Repitní péče se provádí formou parciálních neboli částečných hospitalizací v nestátních zařízeních nebo v zařízeních sociálních služeb na dobu předem sjednanou a časově omezenou. Tato zařízení převezmou na tuto určitou dobu do péče starého nemocného seniora, o kterého se rodina stará. Pečující rodina tak může načerpat síly k dalšímu zajišťování péče o svého nemocného člena (Haškovcová, 2002).

Významnou pomocí pro rodiny pečující o starého nemocného rodiče je možnost využívání pečovatelské služby. Odborně vyškolené pečovatelky docházejí do rodiny a pomáhají při úkonech, které nemůže pečující člen rodiny sám zvládnout. Pečovatelky docházejí do rodiny, pokud je potřeba, i dvakrát denně. Stále však je nutné rozšiřovat nabídku terénních pečovatelských služeb, aby senioři mohli zůstat co nejdéle v domácím prostředí.

I přes veškerou snahu rodiny o zajištění péče o starého rodiče, se může jeho zdravotní stav natolik zhoršit, že je potřeba učinit závažné rozhodnutí, jak dál zajistit péči o svého seniora. Nemocnice? Domov pro seniory? Konečné rozhodnutí je velmi těžké, protože v případě umístění seniora do domova pro seniory mají rodinní příslušníci velký pocit viny, kterého se nezbaví, naopak, tento pocit se může přeměnit v agresivitu vůči zaměstnancům domova (Pichaud, 1998).

2.4 Institucionální péče

Dlouhodobou až trvalou ústavní péči zajišťují podle zákona 108/2006 sb. domovy - penziony pro seniory a domovy pro seniory.

Domovy – penziony pro seniory

Tento typ pobytového zařízení sociálních služeb je určen seniorům, jimž zdravotní stav a věk umožňuje vést samostatný život, pokud jsou vytvořeny vhodné podmínky. Do domova – penzionu se přijímají klienti na základě podané žádosti. Mají zde poskytnuto ubytování a základní péči, mohou se účastnit kulturního a společenského života (Zavázalová, 2004).

Domovy pro seniory

Domov pro seniory je určen osobám, které se při zhoršujícím se zdravotním stavu nedokáží o sebe postarat a ani rodinní příslušníci péči o ně nezvládají. Domov je pobytovým zařízením, které poskytuje svým klientům bydlení, stravu, praní prádla, úklid, zdravotní péči, rehabilitaci, kulturní a rekreační péči. Do domova jsou klienti přijímáni na základě písemné žádosti s jejich písemným souhlasem nebo se souhlasem jejich zákonných zástupců, pokud jsou zbaveni způsobilosti k právním úkonům. Hlavním důvodem přijetí seniora do dlouhodobé ústavní péče je zhoršující se zdravotní stav, ztráta soběstačnosti při zvládání běžných denních úkonů. Dalším důvodem je nedostatek finančních prostředků k úhradě nájmu z bytu nebo nákladů spojených s bydlením v rodinném domku. Mnohdy senior svým odchodem do domova pro seniory vyřeší bytový problém svých vnoučat. Domovy pro seniory jsou typickým ústavním zařízením, jehož provoz se řídí provozním nebo domácím řádem. Klienti jsou přijímáni i do tohoto typu zařízení na základě podané žádosti. Zřizovatelem domovů pro seniory mohou být církev, stát i soukromé nebo právnické osoby. Tento klasický typ domovů není mezi seniorskou populací příliš oblíben (Zavázalová, 2004).

Podle nejnovějších vědeckých poznatků musí zahrnovat péče o staré občany 4 složky: individuální, sociální, zdravotní a hmotnou. „Starý člověk potřebuje mít pocit osobní jistoty a spokojenosti v rámci určitého rodinného či jiného integrovaného společenství, toho je možné dosáhnout jen za předpokladu přiměřeného zdraví a jisté úrovně hmotné zajištěnosti“ (Haškovcová, 1989, s. 183).

3 SENIOR A JEHO ADAPTACE V DOMOVĚ PRO SENIORY

Odchod seniora do domova pro seniory znamená obrovský zásah do jeho dosavadního života. V první řadě si uvědomuje, že z domova pro seniory není návratu, že je konečnou stanicí, jak popsal domov ve svém románu Zdeněk Pluhař. Odejít do domova znamená zpřetrhat všechny svoje návyky, totálně změnit prostředí, přizpůsobit se novému režimu, zvykat si na neznámé lidi, přijmout roli dožívajícího jedince. Člověk se zde propadá do anonymity, stává se klientem, přizpůsobuje se prostředí, režimu, lidem – adaptuje se.

Adaptace neboli přizpůsobení se měnícím se podmínkám a vlivům zevního prostředí patří k základním vlastnostem živých organismů. Jedinec i prostředí se při adaptaci vzájemně ovlivňují a formují se. V závěru adaptace je dosaženo určitého rovnovážného ustáleného stavu, který momentálně vyhovuje oběma stranám, ale tento stav je pružný a může se kdykoliv změnit. Jestliže nastane změna u jedné složky, např. prostředí, změní se i druhá složka, např. chování jedince (Charvát, 1973; Nakonečný, 1973; Hartl, 2000).

N. Cameron rozlišil způsoby vyrovnávání se člověka s životními problémy:

1. uspokojení - člověk směřující k cíli dosáhne tohoto cíle
2. náhradní cíl - člověk směřující k cíli narazí na překážku, kterou se snaží obejít
3. agrese- člověk narazí na překážku, kterou se snaží rozbít
4. rezignace - člověk narazí na překážku, rezignuje na její překonání a následné dosažení cíle (Nakonečný, 1973)

3.1 Rozhodování o nástupu do domova pro seniory

Stárnoucí člověk se bojí, že nastane den, kdy již nebude moci sám zvládat běžné úkony sebeobsluhy a péče o domácnost a začne být závislý na své rodině. Bude muset čekat, až dospělé děti přijdou ze zaměstnání domů a pomohou mu. Pro seniora je tento stav degradující, nechce, aby ho rodina viděla nemohoucího, rozhodne se tedy, že si podá žádost o přijetí do domova pro seniory, protože sám již doma žít nemůže.

Domovy pro seniory (i nově postavené) jsou projektovány pro relativně zdravého klienta. Prostor prostředí mnohde není přizpůsobeno starým nemocným lidem, kteří vyžadují náročnější

ošetřovatelskou péči. Domovy se v současné době podobají více léčebně pro dlouhodobě nemocné než zařízení, které má co nejvíce připomínat domácí prostředí. Tento stav je daný také stárnutím a zhoršováním zdravotního stavu klientů, kteří odcházeli do domova relativně zdraví. Nebylo výjimkou, že se senioři do domova těšili, protože prostředí bylo často komfortnější než jejich stávající bydlení. Do domova dříve přicházeli senioři dobrovolně a hlavně včas, tzn. relativně zdraví. Pokud senior odchází do domova pro seniory proti své vůli, nelze se divit, že má pocit křivdy a ublížení (Kalvach, 2004).

Žádost do domova pro seniory si může podávat senior, který akutně potřebuje ústavní péči nebo který si chce zajistit domov jako pojistku pro případ zhoršení svého zdravotního stavu. Tato druhá strategie způsobuje odkládání pořádkového nástupu do domova a následně se pak také podílí na vysoké ošetřovatelské náročnosti uživatelů domovů pro seniory.

Při statistickém zpracování žádostí do domovů pro seniory bylo koncem 80. let 20. století zjištěno, že 49% žadatelů mělo 80 a více let a hlavním důvodem pro nástup do domova byl zdravotní stav, obava z budoucnosti a snaha nebyť rodině na obtíž (Kalvach, 2004).

3.2 Adaptace v preseniu a seniu

Psychologové, sociologové, pedagogové i lékaři se již několik desetiletí zabývají otázkou, jak se co nejlépe vyrovnat se změnami, které přináší stáří. Jak uvádí Švancara (2004), na tuto otázku odpovídají různé teorie:

Teorie aktivního stáří uvádí, že stárnoucí člověk by měl mít stále svoje koníčky a činnosti, které mu přinášejí radost, aby se mohl lépe vyrovnávat s problémy nastupujícího stáří.

Teorie postupného uvolňování z aktivit znamená, že se stárnoucí jedinec postupně uvolní z řady svých funkcí a činností.

Substituční teorie říká, aby stárnoucí člověk nahradil ty činnosti, které jsou pro něho velkou zátěží, pro něho vhodnějšími aktivitami.

Adaptace vždy probíhá v čase. Starší člověk potřebuje více času pro přizpůsobení se nové situaci. Tento fakt vyvolává v mladších generacích dojem, že senioři jsou málo přizpůsobiví, protože nechtějí změnit své ustálené stereotypy. Neuvědomují si, že starý

člověk pouze potřebuje více času k přizpůsobení, že je potřeba brát v úvahu zdravotní, bytové, rodinné a profesní předpoklady a v neposlední řadě respektovat rozhodnutí seniora přizpůsobovat se novým situacím tak, jak mu to nejlépe vyhovuje, i když je to v rozporu s názory třeba rodinných příslušníků.

Adaptabilita vyjadřuje schopnost přizpůsobit se změnám prostředí a začlenit se do sociální skupiny (Hartl, 2000; Švancara, 2004).

Sociální adaptace představuje proces, při němž se člověk začleňuje do sociálního prostředí, do společnosti, přizpůsobuje se platným normám prostředí nebo skupiny. Znamená také určitý soulad požadavků společnosti s tím, co si myslí a je to také schopnost vycházet s lidmi (Čadilová, 2009).

Maladaptace je označením pro nepřizpůsobení se novým podmínkám prostředí a nevyrovnání se s novou situací čili pro špatnou adaptaci. Maladaptace se projevuje neukázněným chováním, neurózami (funkčními poruchami nervové činnosti), psychopatiemi (nedostatečně integrované osobnosti), psychózami (duševními chorobami), delikvencí (zločinné chování) a extravagancí (extrémy v chování) (Nakonečný, 1973; Hartl, 2000).

3.3 Geriatrický maladaptační syndrom

Jak bylo výše uvedeno, adaptace je základní vlastností živých organismů, u každého jedince je individuální, ale u seniorů má svá specifika, která závisí na zhoršeném funkčním stavu organismu, na multimorbiditě a komplikacích provázejících onemocnění ve stáří, na změnách životních podmínkách ve stáří. Rovněž bývají ve stáří narušeny adaptační mechanismy, a proto každá změna ve vyšším věku je pro jedince značně stresující. V důsledku neustálého stresu se může u seniorů vyvinout geriatrický maladaptační syndrom, který je projevem selhání adaptace. Klinickými projevy chronického stresu jsou závažná onemocnění jako např. cévní mozková příhoda, infarkt myokardu, bronchopneumonie, infekce, např. močových cest, hostilitou, depresivními reakcemi, apatií i suicidiálními tendencemi (Hegyí, 2004).

Tab. 2 Rizikové faktory geriatrického maladaptčního syndromu (Hegyi, 2004, s. 362)

Psychická rizika	Stavy zmatenosti, duševní onemocnění
	Pasivní postoj k životu, submisivní typ osobnosti
Sociální rizika	Ztráta soběstačnosti, hrozba vzniku závislosti na jiné osobě
	Osamělost, ztráta partnera, život v izolaci, nízký příjem
	Hrozba institucionalizace, změna bydliště
	Změna životního stylu, ztráta životního programu
Biologická rizika	Vysoký věk, vážné onemocnění, imobilita, inkontinence
Vedlejší biologická rizika	Obezita, hypertenze, alkohol, kouření

Tab. 3 Fyziologické změny a jejich následky v chování seniorů v ústavní péči (Venglářová, 2007, s. 16)

Spánkový rytmus	Spánek během dne, noční neklid, vyrušování ostatních klientů ve spánku
Úbytek energie	Zvýšení potřeby pomoci od ostatních
Nechutenství	Dehydratace, malnutrice
Poruchy paměti a soustředění	Nepozornost, hledání věcí a nařčení z krádeží svých věcí
	Vyžadované opakování informací

Tab. 4 Změny kognitivních funkcí a jejich následky v chování seniorů v ústavní péči (Venglářová, 2007, s. 16)

Orientace	Bloudění v neznámém terénu
Zhoršená komunikace	Zhoršená výbavnost, nerozumí obsahu sdělení, déle hledá slova
Zhoršený intelekt	Při zvládání neznámé situace

3.4 Sociální adaptace v pobytových zařízeních sociálních služeb

Nástup seniora do domova pro seniory představuje jednu z nejsilnějších psychických zátěží v životě. Nastupuje do neznámého, pro něho mnohdy nepřátelského, prostředí, v němž se setkává s neznámými lidmi, kteří mu často začátek pobytu znepríjemní. V takovém prostředí se stává bezradným, cítí se ohrožený, ztrácí kontakty se svými blízkými i s důvěrně známým prostředím domova. Doba potřebná pro adaptaci a zvyknutí si na nové prostředí je značně individuální a závisí na zdravotním stavu seniora, jeho osobnosti, okolnostech přestěhování i spokojenosti v novém prostředí. V literatuře se uvádí doba několika měsíců až let. V prvních měsících pobytu v domově pro seniory je statisticky prokázána vyšší úmrtnost (Kalvach, 2004). Uvádí se, že pro seniora je nejkritičtější období 5-6 týdnů a kritické období může přetrvávat až do 6 měsíců od nástupu do domova (Haškovcová, 1989). Vysoká úmrtnost bývá právě z důvodu geriatrického maladaptčního syndromu, který se může projevat ztrátou zájmu seniora o své nové okolí, zhoršením komunikace, uzavřeností, soustředěním se jen na uspokojování základních fyziologických potřeb, jako je jídlo, spánek a vyprazdňování (Kalvach, 2004).

V publikaci Geriatrie a gerontologie (Kalvach, 2004) je adaptace na prostředí domova pro seniory popisována v následujících fázích:

1. seznamování, případně konfrontace
2. podřízení svého chování a zvyků ústavnímu řádu
3. navazování vztahů s ostatními klienty, participace na dění v domově
4. slábnutí vazby na dřívější prostředí a dění mimo domov
5. klient si nepřeje domov pro seniory opustit – ztotožnění se s prostředím

Přijímací proces klienta do domova pro seniory by měl být veden tak, aby usnadnil jeho adaptaci. Kalvach (2004) rovněž uvádí, jak by měl probíhat ideální proces přijímání klienta do domova pro seniory:

Dobrovolnost vstupu – senior by se měl sám rozhodnout, zda opravdu chce nastoupit do domova. Rozhodnutí by mělo být jeho přáním a ne ho přesvědčovat, že právě tato varianta další péče je pro něho ta nejlepší. Senior si podává do domova písemnou žádost, která odpovídá sociálně-právním aspektům. Dobrovolný vstup do domova pro seniory by neměl být formální.

Znalost prostředí – ještě před nástupem do domova by se měl budoucí klient přijít seznámit s prostředím, v němž v budoucnu bude žít. Je možné, že při návštěvě zařízení se zde setká se svým známým a nástup pak pro něho nemusí být nadměrně stresující záležitostí.

Podpora orientace – záleží především na personálu domova, aby vhodně označil prostředí v domově, aby se předcházelo bloudění klientů – označení pater, jídelen, pokojů klientů, kluboven a společenských místností, ošetřoven a jiných. K podpoře orientace klienta také patří jmenovky na pracovních oděvech zaměstnanců s označením pracovní pozice.

Zachování důstojnosti, lidské slušnosti a akceptace. Přijímat klienta takového jaký je, bez zbytečného moralizování, vytvořit s klientem vztah založený na důvěře.

Civilnost, přirozenost a pokud možno domáckost prostředí. Bylo by vhodné, aby obslužný personál měl civilnější oblečení, které neevokuje prostředí nemocnice, a klient měl zajištěnu dostupnost telefonu.

Informovanost – klient by měl být seznámen s pravidly života v domově pro seniory, která by měla být napsána srozumitelně, aby byla pro klienta pochopitelná a přijatelná.

Nabídka vhodného spektra aktivit

Cílevědomá práce s klientem po nástupu do domova – měla by být klientovi představena kontaktní osoba, na kterou by se mohl během prvních tří měsíců příjmové fáze obracet se svými problémy nad rámec běžných kontaktů s ostatními zaměstnanci. Vybudování důvěryhodného vztahu s tímto pracovníkem pomáhá seniorovi zvládat pocity bezmoci, osamělosti, opuštěnosti. Je vhodné si předem domluvit nějaký harmonogram pravidelných schůzek. O klientovi by se měla vést smysluplná neformální dokumentace podle zásad ochrany dat – nástupní pohovor, hodnocení lékaře, psychologa, sociálního pracovníka, odborníků v ošetrovatelství, fyzioterapii a ergoterapii, průběžné hodnocení adaptačního procesu, včetně doporučení možností postupného začleňování klienta do komunity domova.

3.5 Domov pro seniory U Kašny v Kroměříži

V tomto domově pro seniory probíhala praktická část bakalářské práce, a proto je důležité seznámit se s prostředím, do kterého budou nastupovat klienti zmiňovaní v praktické části.

Zřizovatelem Domova pro seniory U Kašny je Městský úřad v Kroměříži, provozovatelem Sociální služby města Kroměříže. Pod tuto příspěvkovou organizaci patří ještě dva domovy pro seniory, jeden domov se zvláštním režimem a jeden domov pro osoby se zdravotním postižením, které se nacházejí na území města Kroměříže. Všechna zařízení jsou centrálně řízena ředitelstvím Sociálních služeb města Kroměříže.

Domov pro seniory U Kašny se nachází v rušném centru města v těsné blízkosti kostela bl. Panny Marie. Je tvořen třemi vzájemně propojenými budovami, z nichž postranní budovy jsou určeny pro soběstačné mobilní klienty, ubytované převážně v jednolůžkových pokojích a prostřední (třetí) budova je v podstatě ošetrovatelským oddělením domova, v němž žijí klienti s těžkými zdravotními handicapů převážně ve dvoulůžkových pokojích. V domově pro seniory je ubytováno 80 klientů, z nichž 47 žije ve třetí budově, a tudíž potřebuje větší pomoc a podporu při zvládnání sebeobsluhy. V obou postranních budovách mají klienti k dispozici jídelnu a malou klubovnu a nachází se v nich také ošetrovna. Klienti ubytovaní v prostřední budově mají k dispozici dvě jídelny – v přízemí a v prvním patře. Mohou využívat klubovnu nacházející se v postranní budově číslo 2. Zdravotní péče je zajišťována z ošetrovny také v této budově. V létě mají klienti možnost scházet se na terasách u každé budovy. Součástí domova je také dvorek s lavičkami a kuželnou pro ruské kuželky.

Domov je řízen vedoucí, zdravotní péči zajišťují tři střední zdravotničtí pracovníci a vrchní sestra. Obslužná péče je koordinována vedoucí obslužné péče, ve třísměnném provozu pracuje 23 pracovníků v sociálních službách, 3 pracují jen v ranních směnách a 2 pracovníce v sociálních službách provádějí s klienty základní výchovnou činnost. Sociální pracovníce zajišťuje administrativní záležitosti klientů. Dalšími zaměstnanci v domově jsou: účetní, údržbář a 6 uklízeček. Strava je několikrát denně přivážena z Domova pro seniory Vážany a praní prádla zabezpečuje rovněž tento domov.

Klient po nástupu do domova pro seniory absolvuje vstupní prohlídku, kterou zajišťuje praktická lékařka docházející do domova jedenkrát týdně. Na základě závěrů ze vstupní prohlídky je vypracován **ošetrovatelský plán**, který zahrnuje praktické postupy při zajištění ošetrovatelské péče u jednotlivých diagnóz klienta. Klíčový pracovník pak s klientem vyplňuje tzv. **Mapu soběstačnosti**, která zjišťuje, při kterých úkonech sebeobsluhy bude klient potřebovat pomoc nebo podporu obslužného personálu. Zjištění se provádí v těchto oblastech: soběstačnost při hygienických úkonech, při oblékání, při

zvládání drobných domácích úkonů jako je převlékání lůžkovin, úklid osobního prádla, drobný domácí úklid, dále pak sebeobsluha při jídle, soběstačnost při uléhání na lůžko a vstávání z lůžka, pomoc nebo podpora při pohybových aktivitách a vyplňování volného času, v závěru jsou zjišťovány potřeby klienta při integraci do společnosti, udržování kontaktů s rodinou, doprovod k lékaři, nakupování a podobně. Každý klient má své složky s dokumentací, které jsou uloženy v uzamykatelných skříních na ošetřovně domova. Ke zdravotní dokumentaci má přístup pouze lékař a střední zdravotničtí pracovníci, k ošetřovatelskému plánu a „Mapám soběstačnosti“ mají přístup i pracovníci v sociálních službách. Dokumentace nesmí ležet volně na pracovních plochách nebo psacích stolech, pokud s nimi nikdo z personálu nepracuje, aby byla zajištěna ochrana osobních údajů.

V teoretické části práce byl popsán ideální adaptační proces v domově pro seniory. Zda je nebo není adaptace seniorů v domově takovým ideálním procesem, případně s jakými problémy se senioři setkávají při poznávání nového prostředí domova, při navazování kontaktů s ostatními klienty bude cílem výzkumu v praktické části této práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 REALIZACE VÝZKUMU

Na základě svých zkušeností z práce se seniory mohu potvrdit, že proces adaptace na nové prostředí je ve spoustě případů velmi náročnou etapou v životě seniora, proto bych se v praktické části práce zaměřila na zmapování průběhu tohoto procesu.

Pelikán (2007) ve své publikaci konstatuje, že výzkumný problém je tázací věta nebo výrok, který se ptá, jaký je vztah mezi dvěma nebo více proměnnými. Formulovaný problém nemusí mít vždy podobu otázky, je však důležité, aby se věta, která charakterizuje problém, dala upravit do podoby otázky.

Výzkumný problém řešený v bakalářské práci lze vyjádřit následující větou: Jak probíhá adaptace seniorů po jejich nástupu do domova pro seniory?

4.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem výzkumu je zmapovat a popsat proces adaptace seniorů po nástupu do domova pro seniory a na základě zjištěných informací doporučit opatření pro praxi. Pro splnění výzkumného cíle jsem si stanovila následující **výzkumné otázky**:

1. Jaký vliv mají nemoci na průběh adaptace seniora v domově pro seniory?
2. Jaký vliv mají pravidelné kontakty s rodinou a známými na adaptační proces seniorů po nástupu do domova pro seniory?
3. Jak probíhá orientace seniora v novém prostředí domova pro seniory?
4. Jakým způsobem se vyvíjejí vztahy spolubydlících a kontakt s ostatními klienty domova pro seniory?
5. Jakými aktivitami se klienti zabývají ve volném čase?
6. Jaké emoce převládají u klientů domova pro seniory?
7. Jaké jsou podle seniorů výhody a nevýhody pobytu v domově pro seniory?

4.2 Metody získávání dat

Pro popis procesu adaptace klientů jsem zvolila kvalitativní výzkumné metody. Miovský (2006) uvádí, že kvalitativní přístup pro popis jedinečných, neopakovatelných procesů a nekvantifikovatelných vlastností, se využívá kvalitativních metod.

K realizaci kvalitativního výzkumu jsem využila metodu analýzy dat, strukturovaných rozhovorů a polostrukturovaného rozhovoru.

Analýza dokumentů

Miovský (2006) uvádí, že tento způsob získávání dat zpracovává již existující data nalezená v různých dokumentech, nepředpokládá se vytváření nových dat. Nalezené materiály se třídí a v nich se hledají taková data, která by mohla být pramenem pro vysvětlení zkoumaného jevu nebo procesu. Tyto materiály se nemohou změnit, ale je potřeba se snažit o co nejobsáhlejší jejich analýzu. Existují 4 varianty analýzy dokumentů:

1. analýza písemných dokumentů
2. analýza zvukových a obrazových dokumentů
3. analýza jiných hmotných dokumentů
4. vzájemná kombinace předchozích variant (Miovský, 2006, s. 100)

Z předcházejících možných variant jsem zvolila analýzu písemných dokumentů klientů nastupujících do domova, a to zdravotní dokumentace, ošetřovatelského plánu a „Mapu soběstačnosti“, protože v těchto materiálech se nacházejí data týkající se zdravotního stavu, ať akutního nebo chronického, a data mapující jejich soběstačnost při zvládnání běžných denních úkonů v době nástupu do domova. Ve zdravotní dokumentaci jsem se zaměřila na vyhledávání nemocí, které mohou ovlivňovat nebo zhoršovat průběh adaptace, v ošetřovatelském plánu jsem se zaměřila na zajištění kompenzačních pomůcek, monitorování fyziologických potřeb – hlavně spánku a vyprazdňování a s ním spojené zajištění pomůcek pro inkontinenci, a to z důvodu možného negativního ovlivňování orientace v prostředí, navazování kontaktů s jinými klienty a emocionální roviny. V dokumentu „Mapa soběstačnosti“ jsem se zaměřila na mobilitu, případně imobilitu klienta, narušení smyslového vnímání, komunikaci, na udržování kontaktů s rodinou a účast na aktivizačních programech, protože všechna tato kritéria mohou negativně ovlivnit proces adaptace.

Metoda moderovaného rozhovoru (interview)

Podle Miovského (2006) je pro získávání kvalitativních dat nejvýhodnější, ale zároveň nejnáročnější, metodou rozhovor. Moderovaný rozhovor je prováděn za účelem dosažení určitého cíle a je spojen s pozorováním chování, výrazu obličeje, způsobu komunikace, řeči

těla apod. Rozhovor může být: strukturovaný, polostrukturovaný, nestrukturovaný. Pro uskutečnění rozhovoru je důležitá denní doba a prostředí, v němž následně probíhá.

Pro získávání dat jsem zvolila **strukturovaný rozhovor**, protože jsou v něm otázky promyšleny, přesně formulovány a pro klienta mohou být ve většině případů srozumitelnější. Vzhledem k faktu, že jsem zkoumala proces adaptace, sestavila jsem si plán rozhovorů do časového horizontu jednoho roku. Strukturované rozhovory byly s klienty prováděny v následujících časových úsecích po jejich nástupu do domova:

1 den, 1 týden, 2 týdny, 1 měsíc, 2 měsíce, 3 měsíce, 4 měsíce, 5 měsíců, 6 měsíců, 9 měsíců.

V úvodním rozhovoru jsou otázky zaměřeny na zjištění co nejvíce informací o klientovi, o jeho rodinné situaci a důvodu nástupu do domova pro seniory. Uvedu nyní otázky pro rozhovor s klientem jeden den po nástupu do domova:

1. Mohu se zeptat na váš věk? Měl/a jste děti? Měl/a jste sourozence?
2. Jaké máte vzdělání?
3. Kde jste pracoval/a před odchodem do důchodu?
4. Jakou pracovní činností jste si vyplňoval/a volný čas?
5. Jaké jste měl/a zájmy a koníčky?
6. Zvládal/a jste nějaké ruční (rukodělné – u mužů) práce?
7. Navštěvoval/a jste divadla, kina, výstavy, koncerty, muzea, zábavy, plesy, kulturní vystoupení?
8. Kde jste bydlel/a před nástupem do domova pro seniory?
9. Jaký byl důvod nástupu do domova pro seniory?
10. Kdo přišel s nápadem jít do domova pro seniory?
11. Byl vám doporučen nějaký domov pro seniory nebo vám nezáleželo na tom, kam půjdete?
12. Znáte někoho v tomto domově?
13. Co očekáváte od pobytu v domově?
14. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

V dalších rozhovorech jsem otázky sestavovala tak, aby se svým obsahem vztahovaly k výzkumným otázkám. Stanovila jsem si 7 oblastí otázek: orientace v prostředí, navazování kontaktů s jinými klienty, vztahy se spolubydlicím, udržování kontaktů s rodinou, vyplňování volného času, emocionální rovina prožívání pobytu v domově a srovnání domova pro seniory s vlastním domovem. V následující fázi jsem si vypracovala matici otázek pro rozhovory, z nichž jsem vybírala takové, které byly aktuální v daném časovém úseku u konkrétního klienta. Z toho faktu vyplývá, že každý klient má ve stejném časovém úseku odlišné otázky týkající se hlavně orientace v prostředí, protože záleželo na jeho schopnosti a rychlosti orientace. Uvedu nyní matici otázek pro výše uvedený časový horizont:

1. Orientace v prostředí

Zlepšila se orientace v budově, ve které bydlíte?

Pomohl vám někdo s orientací v budově?

Jste spokojen/a s pokojem, v němž bydlíte, zlepšil/a byste něco ve svém pokoji?

Víte, kolik budov tvoří domov?

Víte, kde se nachází jídelna, ošetřovna, klubovna?

Víte, jak se dostanete na dvorek domova, do města?

Dokážete používat domácí signalizaci?

Víte, kde má kancelář vedoucí domova, sociální pracovnice, vedoucí obslužné péče?

Víte, kde má dílnu švadlena?

Víte, jak se jmenuje vedoucí domova, sociální pracovnice, vedoucí obslužné péče, švadlena, váš klíčový pracovník?

2. Navazování kontaktů s ostatními klienty

Znáte někoho z dřívější doby?

Seznámil/a jste se s některými klienty v budově, v níž bydlíte?

Zapamatoval/a jste si jméno některého klienta?

Navštívil/a jste některého klienta na pokoji?

Seznámil/a jste se s klienty z jiných budov?

3. Vztahy se spolubydlícím

Jak vycházíte se svým spolubydlícím?

Zvykli jste si na sebe se spolubydlícím?

4. Udržování kontaktů s rodinou

Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

5. Vyplňování volného času

Pořádají se v domově nějaké aktivizační programy pro klienty?

Zúčastnil/a jste se některého aktivizačního programu?

Máte nějaké společné zájmy se spolubydlícím?

Našel/našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

Měl/a byste zájem o nějakou aktivitu, která by navázala na vaše zájmy?

Mohla by se provádět nějaká jiná aktivita, která by vás zajímala?

Byl/a jste se podívat na dvorku, ve městě?

6. Emocionální rovina

Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás rozesmála?

Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás rozesmutněla?

Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

7. Srovnání domova pro seniory s vlastním domovem

Mohu vás požádat o srovnání domova pro seniory s vlastním domovem?

Polostrukturovaný rozhovor s klientem jsem záměrně zvolila u rozhovoru jeden rok po jeho nástupu do domova pro seniory. Při tvorbě otázek jsem vycházela z oblastí otázek pro strukturované rozhovory. Výhodou tohoto rozhovoru bylo, že jsem klientovi dala větší prostor pro vyjádření jeho myšlenek, pocitů a postřehů a ve větší míře jsem mu mohla

pokládat doplňující otázky, kterými jsem se snažila upřesnit klientovy odpovědi. Rozhovor s ním byl volný, nenucený, měl formu nezávazné komunikace. Všechny rozhovory, ať strukturované nebo polostrukturované, jsem nahrávala se souhlasem klienta na diktafon. Souhlasy klientů s nahráváním rozhovoru jsou uvedeny v příloze. Nyní uvedu okruhy otázek pro polostrukturovaný rozhovor:

1. Představte si, že je den otevřených dveří a já bych měla zájem se podívat do domova. Proto bych vás poprosila o prohlídku domova. Kam byste mě zavedl/a, co byste mi v domově ukázal/a?
2. Popište, prosím, jak se v průběhu jednoho roku vašeho pobytu v domově vyvíjely vztahy se spolubydlícím.
3. Popište, prosím, jak se během pobytu v domově dařilo navazovat kontakty s jinými klienty, zda máte nějakou kamarádku (kamaráda), co spolu děláte.
4. Popište, prosím, zda se nějak změnily vaše kontakty s rodinou během uplynulého roku.
5. Jak jste si vyplňoval/a volný čas během celého roku, co jste dělal/a, případně, zda jste se zúčastnil/a nějaké aktivity?
6. Při našem prvním rozhovoru jste uvedl/a, co očekáváte od pobytu v domově. Splnilo se vaše očekávání?
7. Jaké jsou podle vás výhody a nevýhody pobytu v domově pro seniory?

4.3 Výběr výzkumného souboru

Při výběru výzkumného souboru jsem vycházela z cílů výzkumu, kterým je popis procesu adaptace seniora po nástupu do domova pro seniory, proto jsem zvolila záměrný nebo také účelový výběr, který spočívá dle Miovského (2006) ve stanovení určitého kritéria, které mají splňovat potenciální účastníci výzkumu. Protože kritériem byl klient, který právě nastoupil do domova, oslovovala jsem pouze tyto klienty, podařilo se mi získat ke spolupráci 5 klientů, 4 ženy a 1 muže.

V den jejich nástupu do domova jsem za nimi přišla na pokoj a oslovovala je následujícím způsobem: „Dobrý den, jmenuji se Ivana Apolenářová, pracuji ve zdejší domově jako pracovnice v sociálních službách a současně studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně

obor sociální pedagogika. Zajímá mne, jak probíhá adaptace vás seniorů právě po nástupu do domova. Proto bych Vás chtěla požádat, zda byste se podělil/a se mnou o své zážitky nebo prožitky z prvních dnů pobytu v domově. Navštěvovala bych Vás na pokoji a povídali bychom si spolu, já bych naše rozhovory nahrávala na diktafon. Nemusíte se bát, protože nebudu a ani nesmím uvádět Vaše jméno, čili rozhovor bude opravdu anonymní a bude sloužit jako podklad pro mou bakalářskou práci. Nic víc nemusíte dělat, jenom si se mnou povídat. Popřemýšlejte, zda byste mi chtěl/a pomoci. Přeji Vám, aby se Vám v našem domově líbilo, a zítra se přijdu zeptat, jak jste se rozhodl/a.“

Pro zaručení anonymity klientů jsem si je označila písmeny A – E podle pořadí, v jakém do domova nastoupili. Konkrétní časový plán rozhovorů s klienty je uveden v příloze.

4.4 Popis výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořilo 5 klientů a z analýzy rozhovorů jeden den po jejich nástupu do domova pro seniory vyplynula níže uvedená fakta.

Klientka A

Klientka má 81 let, vyrůstala společně se dvěma sourozenci, kteří ještě v době rozhovoru žili. S manželem vychovala dvě dcery, vystudovala rodinnou školu a vyučila se dámskou krejčovou. Do důchodu odešla předčasně kvůli zdravotnímu stavu z pozice fakturantky v podniku Jednota Kroměříž. Ve svém volném čase hlídala vnuka, věnovala se ručním pracím, pracovala na zahrádce, ráda četla a poslouchala hudbu. Před odchodem do domova pro seniory bydlela v rodinném domku v Kroměříži. Důvodem přijetí do domova pro seniory byl její zhoršený zdravotní stav a náročná rodinná situace, kdy zeť, ač sám nevládně nemocen, se staral o svou invalidní manželku – dceru klientky. Při hospitalizaci v léčebně dlouhodobě nemocných v Kroměříži lékař rodině doporučil umístění klientky do domova pro seniory.

Od pobytu v domově pro seniory klientka očekává smysluplné prožití volných chvil.

Klient B

Klient má 88 roků, vyrůstal společně se dvěma bratry. Vychoval dvě děti, syna a dceru. Vystudoval obchodní školu a byl přijat i na vysokou školu – je podle svých slov inženýr

ekonomie. Před odchodem do důchodu pracoval jako vedoucí účtárny v podniku Pilana Hulín. Volný čas si v důchodu vyplňoval domácími pracemi a pomocí svým sourozencům. Rád luštil křížovky, četl knížky – detektivky a dobrodružnou literaturu, sledoval televizi. Také jezdil s rodinou na výlety autem, které si dokázal sám opravit. S manželkou rovněž chodil na procházky do Podzámecké i Květné zahrady. Před nástupem do domova pro seniory bydlel v panelovém domě v Kroměříži. Důvodem pro přijetí do domova pro seniory byl zhoršený zdravotní stav. Na doporučení lékaře byl umístěn do domova, i když sám o to nestál a chtěl jít z nemocnice domů. Nezáleželo mu na tom, kam se půjde „doléčovat“. V době rozhovoru byl spokojený, cítil se dobře, protože mu nikdo nenadával.

Od pobytu v domově očekává, že bude zdravější a brzy bude propuštěn domů.

Klientka C

Klientka C má 66 roků, vyrůstala spolu s devíti sourozenci. Děti s manželem neměli. Hned po ukončení povinné školní docházky začala pracovat. Před odchodem do důchodu pracovala v podniku Pal Magneton v Kroměříži. Volný čas si vyplňovala pracemi na zahradě, na poli, kolem svého malého hospodářství i ručními pracemi – háčkováním, pletením a šitím. Někdy navštívila divadlo, výstavu i řemeslné jarmarky. Před nástupem do domova pro seniory bydlela v rodinném domku v místní části Kroměříže, v němž bydlela dříve s manželem a jeho rodiči. Důvodem pro přijetí do domova pro seniory bylo zhoršení zdravotního stavu a žádost si podala na doporučení lékařky. Nechtěla nastoupit pouze do domova pro seniory ve Vážanech, protože by viděla na svůj domek, v němž bydlela. V době rozhovoru se cítila dobře, byla spokojená a sestřičky na ni byly hodné.

Od pobytu v domově očekává, že jí sestřičky pomohou, pokud bude pomoc potřebovat, protože doma v důsledku zhoršeného zdravotního stavu již být nemohla, ale byla by ještě ráda doma.

Klientka D

Klientka má 84 let, vyrůstala společně s osmi sourozenci. Vychovala 6 dětí, vzdělání nemá žádné. Před odchodem do důchodu pracovala na Ortoptickém oddělení (oční škole) u Květné zahrady v Kroměříži. Ve svém volném čase se věnovala ručním pracím – vyšívání, háčkování, pletení. Chodila na procházky kolem řeky Moravy a do Podzámecké zahrady, také si přečetla knížky. Pokud bylo potřeba, pohlídala vnoučata. S manželem někdy zašla do kina, divadla, muzea nebo na koncert. Před odchodem do

domova pro seniory bydlela v panelovém domě v Kroměříži. Důvodem nástupu do domova byl její zhoršený zdravotní stav. Pečovala o ni dcera, která však v poslední době již sama nemohla tuto péči zvládnout, a tak sama chtěla, aby jí podala žádost do domova pro seniory. Měla zájem nastoupit do Domova pro seniory U Moravy na Erbenově nábřeží v Kroměříži. Tam však nebylo místo, a proto nastoupila do Domova pro seniory U Kašny na Riegrově náměstí v Kroměříži.

Od pobytu v domově očekává, že jí personál se vším pomůže. První den po nástupu není sama se sebou spokojená, je unavená, s personálem je spokojená.

Klientka E

Klientka má 79 let, vychovala 5 dětí, nejstarší dcera již zemřela. Vyučila se dámskou krejčovou, toto své řemeslo provozovala pouze pro svou rodinu. Aby uživila své děti, pracovala až do odchodu do důchodu jako dělnice v továrně. V důchodu byly pro ni zábavou, povinností i koníčkem vnoučata, která pomáhala svým dětem hlídat, ale i přesto si našla čas a chodila na brigády, aby byla mezi lidmi. Před odchodem do domova pro seniory bydlela v panelovém domě na sídlišti. Důvodem nástupu do domova pro seniory byl její zhoršený zdravotní stav – cévní mozková příhoda a pád. Na základě doporučení lékaře z léčebny pro dlouhodobě nemocné vyplnila žádost pro přijetí do domova a zmiňovaný lékař již vše potřebné zařídil. Od pobytu v domově pro seniory nic neočekává. Během tohoto rozhovoru nebylo klientce dobře, protože zřejmě nesnáší vůni dezinfekčních prostředků.

4.5 Způsob zpracování dat

Při analýze dokumentace jsem se zaměřila na faktografické údaje, které by mohly negativním způsobem ovlivnit adaptační proces klientů.

Informace získané z analýzy strukturovaných rozhovorů jsem vyhodnocovala postupně podle výše zmiňovaných oblastí: orientaci v prostředí, vztahy se spolubydlicím, navazování kontaktů s ostatními klienty, udržování kontaktů s rodinou, vyplňování volného času, emocionální rovinu v průběhu pobytu v domově a srovnání vlastního domova s domovem pro seniory. V každé takto stanovené oblasti jsem prováděla shrnutí získaných informací v následujících časových úsecích: po dvou měsících pobytu v domově, po šesti měsících

pobytu a po jednom roce. V tomto stanoveném časovém horizontu bylo možné zaznamenat malé dynamické změny. V případech, kdy odpovědi na otázky rozhovorů byly v podstatě konstantní, provedla jsem přímo roční shrnutí. Tato situace se týkala především oblastí: udržování kontaktů s rodinou, vztahy se spolubydlícím, srovnání svého domova s pobytem v domově pro seniory, rovněž dvou případů úmrtí klientky a klienta trpícího demencí. Při ročním shrnutí jsem vycházela z odpovědí klientů na otázky polostrukturovaného rozhovoru, v nichž v podstatě sami zhodnotili danou oblast. Nejdynamičtější oblastí ve výzkumu byla oblast orientace v prostředí, kterou jsem při vyhodnocování odpovědí rozfázovala podle časového horizontu rozhovorů s klientem a následně jsem prováděla shrnutí po dvou měsících pobytu, šesti měsících pobytu a po ročním pobytu. Pro pocit jistoty a bezpečí je pro klienty klíčová právě orientace v prostředí, proto jsem jí věnovala v případové studii nejvíce prostoru.

Vzhledem k faktu, že pracuji s klienty ve výše popsaném domově pro seniory, snažila jsem se drobnými intervencemi jim pomoci při začleňování do prostředí domova. Tyto intervence jsem zaznamenala v závěru případové studie pod názvem: Intervence pro zlepšení adaptačního procesu klienta. Svůj názor na průběh adaptace klienta jsem uvedla v odstavci s názvem: Komentář. Ve většině případů bych rodinnou situaci klientů řešila jiným způsobem, proto jsem své návrhy řešení uvedla v odstavci: Návrh řešení případu z pozice sociálního pedagoga. V závěru následující kapitoly s názvem: Výsledky výzkumu jsem provedla shrnutí případových studií všech 5 klientů v podobě sociální anamnézy.

4.6 Výsledky výzkumu

Výsledky longitudinálního výzkumu adaptačního procesu seniorů po jejich nástupu do domova pro seniory jsou zpracovány formou případových studií.

Při analýze dokumentace jsem se zaměřila na faktografické údaje, které by mohly negativním způsobem ovlivnit adaptační proces klientů.

4.6.1 Klientka A

Analýza dokumentů

Z analýzy zdravotní dokumentace vyplývá, že klientka v době nástupu do domova pro seniory má ischemickou chorobu srdeční, hypertenzi, arteriosklerózu s organickou depresivní poruchou, osteoporózu, je anemická a inkontinentní.

Z analýzy ošetřovatelského plánu vyplývá, že klientka se podle svých možností bude podílet za asistence pracovníků v sociálních službách na zajištění své hygieny. Klientka potřebuje pomůcky pro inkontinenci, střední zdravotnický personál jí bude pravidelně měřit krevní tlak a zajišťovat vhodné podmínky k spánku.

Z analýzy „Mapy soběstačnosti klienta“ vyplývá, že klientka je v době nástupu do domova pro seniory plně orientovaná, mobilní, při chůzi používá vycházkovou hůl. Dobře komunikuje a čte, psaní zvládá obtížně. Při čtení používá dioptrické brýle, slyší dobře. Občas si přeje zúčastnit se aktivizačních programů pro klienty, ale spíše jí vyhovuje samota a klid. Zajímá se o společenský život, udržuje kontakt s rodinou, sama se mimo domov nepohybuje.

Analýza strukturovaných rozhovorů

1. Orientace v prostředí

Týden po nástupu

Klientka si zapamatovala, kde je jídelna, dokázala sama jezdit výtahem a byla se podívat na terase domova. Logicky si odvodila, jakým způsobem by se dostala na dvorek domova. Nikdo z personálu ji domovem neprovedl.

Čtrnáct dní po nástupu

Klientka se sama pohybuje po budově, v níž bydlí, navštívila ošetrovnu a naučila se používat domácí signalizaci pro přivolání personálu. Ven zatím nechodí.

Měsíc po nástupu

Klientka si pamatuje, že domov tvoří tři budovy a ona bydlí ve třetí. Matně si uvědomuje, jakou činnost provádí v domově sociální pracovnice. Používá domácí signalizaci. Ven v důsledku zhoršeného počasí nechodí. Zná jméno svého klíčového pracovníka.

Dva měsíce po nástupu

Klientka sama přichází do ošetrovny, do klubovny a pamatuje si, kde má kancelář vedoucí domova. Ví, o koho se jedná, když se řekne vedoucí domova a sociální pracovnice.

Shrnutí po dvou měsících

Klientka se dokáže sama pohybovat v budově, v níž bydlí, dokáže dojít do ošetrovny, klubovny, na terasu a dokáže sama jezdit výtahem. Zapamatovala si, kde má kancelář vedoucí domova, uvědomuje si, o koho jde, když se řekne vedoucí domova a sociální pracovnice. Zná jméno své klíčové pracovnice.

Shrnutí po šesti měsících

Klientka se sama pohybuje v budově, ve které bydlí, v případě potřeby přijde sama na ošetrovnu, do klubovny, několikrát se byla podívat na terase, ale sama ven na dvorek nebo mimo domov nechodí. Podle instrukcí dokáže dojít na určené místo v domově, pamatuje si, kde se nachází obchůdek s rukodělnými výrobky klientů, dokáže sama jezdit výtahem. Pamatuje si jména vedoucí domova, sociální pracovnice a vedoucí obslužné péče a ví, v případě potřeby, o koho se jedná. Rovněž si pamatuje, kde se nachází kancelář vedoucí domova a jméno své klíčové pracovnice.

Orientace v prostředí - shrnutí po roce pobytu v domově

Klientka uvedla, že by v domově nezabloudila, protože podle instrukcí by dokázala jít na určené místo a umí sama jezdit výtahem. Samostatně se pohybuje pouze v budově, v níž bydlí, ostatní budovy zatím nenavštívila. Zapamatovala si jména vedoucích pracovníků domova a zná, kde mají svou kancelář. Rovněž ví, kde by našla v případě potřeby švadlenu i obchůdek s rukodělnými výrobky klientů. Svou orientaci v prostředí prokázala v polostrukturovaném rozhovoru po jednom roce pobytu v domově pro seniory: „No, tak, měla bych vás seznámit s kancelářemi, kde je paní vedoucí, abyste věděla, jak to taky všechno probíhá. Pak bych vás zavedla k paní P. do kanceláře a tam je taky paní švadlenka, že? Pak bych vás zavedla k paní M., která je na druhé budově. No, ona vyplácí důchody. Pak co ještě? Jo, jídelna je dole v přízemí, tam chodím já, a v prvním poschodí. Jinak jich tady víc není. V jídelně v prvním poschodí se konají různé akce. A celkem je tu dobře. Tam, kde je ošetrovna, tak naproti je klubovna. A to je v prvním patře. My jsme v tom posledním, v tom nejvyšším. Co se týče vzhledu, tak je to tady velice pěkné, květiny hodně

jsou a moc hezkých obrazů, na chodbách i v pokojích. Myslím, že by to bylo všechno. Ještě bych připomenula, že jsou tady ty služby, kadeřnice a pedikúra a kromě toho je tady taky paní doktorka. A je tu ještě dvůr, kam chodíme za doprovodu sestřičky.

2. Vztahy se spolubydlící – shrnutí

Během celého roku vycházela klientka se svou spolubydlící dobře, neměly spolu žádné konflikty a rozepře. Pokud měly jiné názory, tak se nehádaly. Povídaly si, dívaly se společně na časopisy a také spolu chodily do jídelny. Zaměstnanci a někteří klienti jim začali říkat dvojčata. Obě mají rády ticho a klid, proto spolu vycházejí dobře. Klientka vztahy se spolubydlící hodnotila následovně: „My jsme se shodly normálně. Když paní má svoje přesvědčení a je špatné, tak já mlčím. Přece se s ní nebudu dohadovat. Akorát ona nechce nikam chodit. Kolikrát paní pomáhám oblékat, oddělávám žaluzie, rozsvěcuji, větrám. My vycházíme celkem dobře.

3. Navazování kontaktů s ostatními klienty

Týden po nástupu

Během prvního týdne navázala klientka kontakty s ostatními spolustolovníky a jedna klientka ji pozvala k sobě na pokoj na návštěvu. Zatím na návštěvu nešla. V domově z dřívější doby nikoho nezná.

Čtrnáct dní po nástupu

Seznámila se s dalšími třemi klientkami, navštívila klientku, která ji pozvala na návštěvu. Stále se nesečkala s nikým, koho by znala z dřívější doby.

Měsíc po nástupu

Klientka navázala kontakt s další klientkou, stále navštěvuje jednu klientku na jejím pokoji, z dřívější doby nikoho nezná.

Dva měsíce po nástupu

V jídelně domova navázala kontakty s dalšími klienty, na pokoji stále navštěvuje pouze jednu paní. Nevyhledává jiný způsob navazování kontaktů s ostatními kromě společné jídelny. Nikoho známého z dřívější doby v domově nemá.

Shrnutí po dvou měsících pobytu

Klientka nejdříve navázala kontakty se svými spolustolovníky v jídelně domova, postupně se seznamovala s dalšími klienty, ale pouze v jídelně. Byla pozvána na návštěvu k jedné klientce a tak ji pravidelně navštěvuje. V domově z dřívější doby nikoho nezná.

Shrnutí po šesti měsících pobytu

Postupně si klientka zapamatovala jména všech klientů, kteří chodí na jídlo do jídelny v přízemí domova. Sama kontakty s ostatními nevyhledává, ale běžně s nimi konverzuje v jídelně domova i u výtahu. Zná pouze klienty z jídelny, kam chodí na jídlo. Klienty z druhé jídelny a dalších budov nezná, setkává se s nimi při větších skupinových aktivitách, chodívá na návštěvu pouze k jedné paní.

Navazování kontaktů s ostatními klienty – shrnutí po roce pobytu v domově

Během jednoho roku pobytu v domově klientka poznala všechny klienty, s nimiž se setkává v jídelně v přízemí domova, další dva pak z jídelny v prvním patře domova. Pokud se účastní společných programů, poznává, že někteří klienti bydlí na dalších dvou budovách, ale sama iniciativně s nimi nenavazuje kontakty. Zpočátku navštěvovala paní z vedlejšího pokoje, ale pro nemoc její spolubydlící návštěvy ustaly. Z dřívější doby klientka v domově nikoho neznala. V rozhovoru po jednom roce pobytu v domově pro seniory na otázku, jak během roku probíhalo navazování kontaktů s ostatními klienty, odpověděla takto: „Tak celkem to probíhalo dobře, při nějakých vystoupeních tady byli lidé i z jiných budov. Pořád tady přibývají nějakí noví lidé. Ze začátku jsem nikoho neznala, ale během doby se to zlepšilo. Teď tady byl den seniorů, tak tam jich bylo hodně i z jiných budov. Kamarádku tady nemám, mám spolubydlící. Ale co sedíme u stolu, tak se dobře snášíme, jo? Třeba někdy u výtahu čekali z jiného pokoje, ne pokoje, ale patra, tak jsme se pozdravili a vždycky jsme si něco řekli. Takovým způsobem jsem taky poznala dost lidí. Všechny ne, jako, protože všichni nechodí do té spodní jídelny, jako do přízemí. Snažím se je zapamatovat, ale všechny je neznám. Ještě jsem si vzpomněla, že u stolu, kde sedím, tak tam často bývají nové, ale vycházíme spolu taky dobře.“

4. Udržování kontaktů s rodinou – shrnutí

Klientku pravidelně jednou týdně navštěvoval zeť, dcera ji nemůže navštěvovat, protože je invalidní, a vnuk. Druhá dcera, která bydlí v Bohumíně a také má zdravotní problémy, klientce pravidelně telefonuje přímo na pokoj. Navštěvovali ji také její známí, ale

v důsledku pobytu paní v sanatoriu, návštěvy ustaly. Situace v rodině se dramaticky změnila po devíti měsících, protože zeť, který se léčí na rakovinu, spadl, zlomil si kyčel a musel být hospitalizován. Vnuk si oba rodiče odvezl k sobě do Prahy a klientka zůstala v Kroměříži sama. Vnuk ji navštěvuje jednou měsíčně. Klientka by byla šťastná, kdyby se vnuk vrátil do Kroměříže a bydlel v jejím domku.

5. Volnočasové aktivity

Shrnutí po dvou měsících

Klientka se hned v prvním týdnu zapojila do skupinové aktivity – kroužku ručních prací. Postupně během dvou měsíců sama vyrobila vlněnou chobotničku, ušila šaty panence a upletla košík z pedigu. Zúčastnila se také skupinového cvičení, tréninku paměti a odpoledne s písničkou. Zatím se jí všechny aktivity líbily a při některých se i zasmála. Nejdůležitější je, že dokázala navázat na svůj dřívější koníček a znovu sbírá citáty a půjčuje si knížky z knihovny domova. Volný čas si vyplňuje ještě sledováním televize v klubovně domova, čtením novin a časopisů, trénováním chůze po chodbě domova a odpočíváním v posteli. Stále se však nedokáže vyrovnat se spoustou volného času.

Shrnutí po šesti měsících pobytu

Klientka se zpočátku zapojovala do aktivit v rámci kroužku ručních prací, postupně však tuto činnost ukončila. Během šesti měsíců se pravidelně zúčastňovala odpoledne s písničkou, vyzkoušela si také trénink paměti, skupinové cvičení, sportovní aktivitu. Začala si pravidelně půjčovat knížky z knihovny domova a číst, rozšiřuje svou sbírku citátů, zašívá své oblečení a pro špatné počasí zůstává na pokoji, kde také odpočívá v posteli.

Volnočasové aktivity – shrnutí po roce pobytu v domově

Zpočátku pobytu v domově klientka navštěvovala kroužek ručních prací, odpoledne s písničkou, trénink paměti, ale později od těchto aktivit upustila a začala se zaměstnávat ve svém pokoji. Skupinové cvičení však stále navštěvuje. Půjčuje si knížky z knihovny domova, čte nejen knihy, ale také noviny i časopisy, v poslední době jí půjčuje paní z vedlejšího pokoje sešity na čtení. Začala znovu sbírat citáty, i když po devíti měsících musela sbírání přerušit pro nedostatek materiálu. Pečuje o muškáty, dokáže si sama ustlat a rozestlat postel, při pěkném počasí sedává na balkóně a na terase a za doprovodu sestry chodívá na procházku po dvorku. Přichází se také podívat na vystoupení dětí, a jak říká,

nabídka programů je slušná. Na otázku, jak si během roku vyplňovala volný čas, uvedla: „Sbírám citáty, mám i knihu. V té knize jsou rozděleny citáty na kapitoly. A představte si, že ta paní z vedlejšího pokoje mi zase donesla tady ty sešity. Čtu hodně, o muškáty se starám, olamuji je, ze začátku jsem byla ve velice špatném stavu, trvalo mi, než jsem se přizpůsobila novému prostředí, tak jsem nebyla schopna něco podnikat. Během doby jsem začala sbírat citáty, ty mne baví, vybírala jsem si je z časopisů, označovala jsem je, okopírovalo se to, pak jsem je vystřihovala a lepila. Ustýlám a odestýlám, pokud to svedu, tak to udělám sama, když ne, tak mi to sestra dokončí přehozením potahu, večer si odestýlám sama.“

6. Emocionální rovina

V rozhovoru po týdenním pobytu klientka uvedla: „Mně to rozesmutňuje každý den, ten volný čas, tak si prostě říkám, že kdybych byla doma, tak bych ještě něco málo zvládla. Je mi smutno po dceři, kdybych byla doma, byly bychom spolu každý den. Už jsem se zklidnila, už tak neteskním, už jsem si uvědomila, že to tak musí být.“

V rozhovoru po čtrnáctidenním pobytu klientka mimo jiné uvedla: „Jsem klidnější, protože ta dcera volala. Cítím se tak celkem normálně, právě je problém u mě ten volný čas.“

Při rozhovoru po měsíci pobytu na otázku, jaká situace vás v poslední době rozesmutňuje, klientka řekla: „U mě je největší problém ten volný čas, potřebuji kvůli nohám ležet, protože mi otékají, proto se nezúčastňuji toho, co bych měla, ale dávám přednost zdraví.“

Na otázku v rozhovoru po dvou měsících pobytu, zda ji nějaká situace rozesmutňuje, klientka odpověděla: „Ani ne.“ Na jiném místě však uvádí: „Bývá mi smutno, teď nejsou návštěvy a zeť se sem nedostane.“

Shrnutí po dvou měsících pobytu

Po celou dobu pobytu převažoval smutek, nejistota a obavy o své blízké, stesk po dceři, úsměv byl jen sporadický. Klientka se nudila, nedokázala si vyplnit volný čas a neustále myslěla na svou rodinu.

Shrnutí po šesti měsících pobytu

Během následujících měsíců stále převládal smutek, i když už nebyl tak silný, a nuda. První úsměvné situace zažívala v jídelně domova, také v průběhu rozhovorů se několikrát usmála. Smutek prožívala po úmrtí své spolustolovnice v jídelně domova.

Emocionální rovina – shrnutí po roce pobytu

Klientka byla stále smutná, i když ve druhé polovině roku již smutek nebyl tak intenzivní. V první polovině roku si klientka také nedokázala sama vyplnit volný čas, nudila se. Někdy v rozmezí devíti až dvanácti měsíců pobytu se v rodině udála velká změna, spojená se zhoršením nemoci zetě a přestěhování zetě i dcery do Prahy k vnukovi. Klientka na tuto situaci reagovala následovně: „Tak jsem tady zůstala sama. V domku jsou zařízené dva byty a teď je to prázdné. No prostě, smutně to dopadlo, co se týká rodiny. Často mně volá druhá dcera, co je v Bohumíně. Ta taky nemůže přijet, protože je na vozíku. Takže je toho v naší rodině hodně, bohužel.“

7. Výhody a nevýhody pobytu v domově pro seniory - shrnutí

Výhody dle klientky: „Že je tady o nás pečlivě pečováno, to ani doma bychom to tak neměli. Neměla bych takovou sílu, která by to zastávala. Všechno celkem pravidelné. Představte si, že já jsem tady za ten rok, co jsem tady, přibrala deset kilo. Mám stejnou váhu jako dřív, než jsem šla do nemocnice. Těch výhod je hodně.“

Nevýhody pobytu v domově dle klientky: „Nevýhody celkem nejsou, nevím, co bych tady měla vylepšit.“ Závěrem uvedla: „Doma je doma, to je jasné. Tak já to беру tak, jak to je.“

V úvodním rozhovoru klientka na otázku, co očekává od pobytu v domově pro seniory, uvedla: „Že se mi nějak podaří volné chvíle prožít.“ Sama zhodnotila svá očekávání takto: „Chvílečku to trvalo, ale splnilo se to. To víte, že to nebylo hned první den, ale změna byla velká, jako k lepšímu. S porovnáním před tím, myslím u sester (poznámka – Léčebna pro dlouhodobě nemocné sv. Vincence de Paul v Kroměříži) a tady, tak to je rozdíl, samozřejmě lepší. Nabídka programů je slušná, ještě byly nějaké soutěže i různá cvičení, jo, jízda na šlapadle. Bylo tady nějaké vystoupení, myslím Rozmarýnek, Kyjovjánek, já si vždycky vzpomenu na toho chlapečka, jak mi dával to srdce, připomněl mi mojího malého vnuka.“

Intervence pro zlepšení adaptačního procesu klientky

V průběhu celého roku jsem klientce nabízela drobné služby, kterými by mohla být zlepšena její adaptace. Prošly jsme se společně po domově, ukázala jsem jí, kde se nachází ošetrovna, klubovna, jídelny, kanceláře, „Obchůdek v zákoutí“, prošly jsme se po dvorku, seznámila jsem ji s obsluhou domácího telefonu a zajistila jeho aktivaci pro telefonování zvenku. Rovněž jsem klientce nabídla půjčování knih z domovské knihovny, ve spolupráci se švadlenou jsme klientce připravily materiály pro ušití šatiček na panenku. Zajistila jsem klientce půjčování časopisů, v nichž by mohla vyhledávat citáty, vystříhovat si je a nalepovat do sešitu. Několikrát byla klientce nabídnuta procházka po dalších dvou budovách domova.

Komentář

Podle mého názoru probíhala adaptace klientky vzhledem k výše uvedeným diagnózám uspokojivě. Zorientovala se v prostředí, které ke svému životu potřebovala a netoužila poznávat jiné budovy. Měla velké štěstí, že její spolubydlící, tak jako jí, vyhovovala samota a klid, proto na pokoji nedocházelo ke konfliktům, a tím se nezhoršovaly depresivní a úzkostné stavy klientky. Naopak, tím, že postupně získala pocit bezpečí a jistoty, že o ni bude postaráno, mohla navázat na svůj koníček, zklidnila se a přibrala na váze. Je jasné, že domov pro seniory opravdu nemůže nahradit prostředí vlastního domova.

Návrh řešení případu z pozice sociálního pedagoga

Klientka je silně vázaná na svou rodinu, proto bych ji nechala v domácím prostředí, kontaktovala bych Pečovatelskou službu, aby zajišťovala některé úkony spojené s vedením domácnosti. Takto bych situaci řešila do doby devíti měsíců pobytu klientky v domově, avšak po dramatickém zvratu v rodině si myslím, že bylo umístění klientky do domova pro seniory dobrým řešením, protože po dobu devíti měsíců si již klientka částečně v domově zvykla. V případě, že by situace nastala v opačném pořadí, mohlo by dojít z důvodu nadměrné psychické zátěže k předčasnému úmrtí klientky.

4.6.2 Klient B

Analýza dokumentů

Z analýzy zdravotní dokumentace vyplývá, že klient trpí kardiovaskulární demencí, Alzheimerovou chorobou a má bolesti páteře. V roce 1995 prodělal tuberkulózu.

Z analýzy ošetřovatelského plánu vyplývá, že klient při bolestech páteře upozorní zdravotní sestru, která mu poskytne analgetika. Pro lepší orientaci v prostředí se zřetelně označí věci klienta jeho jménem – noční stolek, šatní skříň, komoda.

Z analýzy „Mapy soběstačnosti klienta“ vyplývá, že klient byl v době nástupu do domova pro seniory plně orientovaný, dobře komunikoval. Potřeboval pomoc druhé osoby při provádění osobní hygieny a oblékání. Byl mobilní, pohyboval se sám bez pomoci kompenzačních pomůcek, ale sám mimo domov nevycházel. Rád pobýval ve společnosti lidí, uvítal by i individuální aktivity, protože se sám nedokáže zabavit. S příbuznými udržuje kontakt. Ke čtení používá brýle a špatně slyší.

Analýza dokumentů po sedmi měsících pobytu v domově pro seniory

Ve zdravotní dokumentaci dne 24.8. 2010 je uvedeno, že obvodní lékařka diagnostikovala u klienta bronchopneumonii a doporučila jeho převoz do nemocnice. Po zvládnutí akutní fáze nemoci byl klient vzhledem k prodělanému onemocnění tuberkulózy převezen dne 8.9.2010 do Odborného léčebného ústavu v Pasece u Šternberka. Do domova pro seniory se vrátil 20.10.2010 – tedy po téměř dvou měsících.

Analýza strukturovaných rozhovorů

1. Orientace v prostředí

Týden po nástupu

Klientovi pokoj vyhovuje, orientuje se podle jména u pokojů. Nedokáže se orientovat v prostředí, neví, kde je jídelna, klubovna, ošetřovna, ani kde má pokoj.

Čtrnáct dní po nástupu

Klient si sám dokázal přivolat pracovníci v sociálních službách domácím telefonem. Neví, ve kterém patře se nachází jeho pokoj, kde má své skříňky, kde je koupelna. Uvědomuje si, že někde se v patře nachází výtah a pokud by chtěl jet dolů, musel by zmáčknout tlačítko s označením P.

Měsíc po nástupu do domova

Klient je schopen sám jít do koupelny, ví, kde má své skříňky. Dokáže obsluhovat domácí signalizaci, ale nepamatuje si, ve kterém patře se nachází jeho pokoj. Výtahem sám nejedí, vždy s ním někdo jede a nasměruje ho do správného patra. Klient předpokládá, že je stále v nemocnici.

Dva měsíce po nástupu

Klient neví, kde se nachází jídelna, klubovna, ošetrovna, ani ve kterém patře bydlí. Uvádí, že dokáže sám jezdit výtahem a orientuje se podle informačního systému domova.

Tři měsíce po nástupu

Klient si začal uvědomovat, že se nachází v domově pro seniory.

Orientace v prostředí – shrnutí

Již v úvodních rozhovorech s klientem bylo zřejmé, že orientace v novém prostředí bude pro něho velmi obtížná. „Tož momentálně nevím, jestli ve třetím nebo v pátém,“ odpověděl klient na otázku, zda ví, ve kterém patře je jeho pokoj. V rozhovoru po třech měsících pobytu v domově uvedl, že: „To je nějaký starobinec. No, je tady kostel Panenky Marie, ale jak se ta část města jmenuje, to nevím.“ V rozhovoru 9 měsíců po nástupu do domova svou odpověď na stejnou otázku rozšířil: „V nějakém starobinci. Jsou tady samí staří lidi, tak jsem ve starobinci. Kde se starají o staré babky a dědky, jako jsem já. Aspoň mně to slibovali, že se dostanu do starobince. Už nevím, ve kterém patře byvám.“ Tato věta znamenala, že klient pochopil, že se nachází v domově pro seniory. Z okna svého pokoje vidí na kostel, který dokáže pojmenovat, ale nepamatuje si, ve které části města se zmíněný kostel nachází. Nedokáže se sám orientovat v prostředí, potřebuje doprovod, aby se neztratil. Při jednom z rozhovorů uvedl: „Když je oběd, tak pro mne přijdou, tak o to starosti nemám. Bojím se někam sám chodit bez doprovodu, který by mě vedl.“ Přesto si dokázal vytvořit svůj orientační systém: „Podívám se u výtahu, kde co je. Přečtu si to, obvykle je to tam uvedené. Zpaměti to nevím, kde to je. Číst ještě umím.“ To znamená, že klient si čte vizitky u jednotlivých dveří a tak najde svůj pokoj. Tento svůj systém v podstatě potvrdil i při rozhovoru 9 měsíců po nástupu do domova: „Už nevím, ve kterém patře byvám. Pořád ten svůj bejváček hledám, dívám se a hledám svoje jméno.“

Klient se dokázal naučit používat domácí signalizaci pro přivolání pracovníků v sociálních službách.

2. Vztahy se spolubydlícím – shrnutí

Klient je přesvědčen, že v krátké době půjde domů, a proto je zbytečné se osobně poznat se svým spolubydlícím. Snaží se spolubydlícímu přizpůsobit, nevyvolává žádné konflikty, vychází s ním dobře, protože byl doma vychováván ke slušnému chování. Po čtyřech měsících pobytu se nastěhoval k němu do pokoje nový spolubydlící, takže si na sebe znovu museli zvykat. Se svým spolubydlícím se pouze pozdraví a skoro vůbec spolu nemluví. V rozhovoru po jednom roce pobytu klient na otázku, jak se vyvíjely vztahy během roku se spolubydlícím, odpověděl: „My tady žádné vztahy nevedem, my se pozdravíme a to je všechno.“

3. Navazování kontaktů s ostatními klienty – shrnutí

Klient v domově pro seniory nikoho z dřívější doby nezná, s ostatními klienty se pouze pozdraví, sám se s nimi nesnaží navazovat kontakty, ani za nikým nechodí na návštěvu na pokoj. V průběhu roku si nezapamatoval ani jedno jméno některého klienta. Po čtyřech měsících pobytu v domově dokázal poznat vizuálně ostatní klienty, se kterými se setkává v jídelně. Pokud se někdo začal bavit, odpovídal a zapojoval se do hovoru. Žádného kamaráda v domově nemá.

4. Udržování kontaktů s rodinou - shrnutí

Rodinní příslušníci ho pravidelně navštěvují, nepamatuje si však kdo a jak často. Na otázku, zda ho navštěvují rodinní příslušníci, klient odpověděl: „Tož ani tak ne. Bratříček a sestřička. Teď už tady dlouho nebyli. Měl jsem bratříčka a dokonce dva. Staršího bratříčka, mladšího bratříčka. Měl jsem i nějakou sestřenicí nebo co to bylo. To už je dávno, to už je všechno z hlavy pryč. Už jsem tak dlouho osamocenej starej dědula.“

5. Volnočasové aktivity - shrnutí

Zpočátku pobytu v domově si klient vyplňoval volný čas luštěním křížovek a osmisměrek, později již tuto aktivitu nezvládal. Sám na procházku nechodil, protože měl obavu, že by se nedokázal vrátit zpět. Byl se podívat pouze na terase domova. Klient si uvědomuje, že se v domově něco pořádá, ale nedokáže si vzpomenout, co to je. Ve volných chvílích

poslouchá rádio a sleduje televizi ve společenské místnosti společně s ostatními klienty, spí nebo se dívá z okna svého pokoje.

Své volnočasové aktivity popsal klient v rozhovoru po 9 měsících od nástupu do domova pro seniory následovně: „Akorát tak čumím, tak jako teď. Akorát tady vidím kousky činžáku a kostel, a to je všechno, co vím. Sedím tady v křesle nebo ležím. Co můžu dělat jiného. Hejbat se bojím, chodit se bojím. Zatočí se mi hlava, spadnu, zlomím si ruku nebo nohu, a to nechci. Paměť už nemám a nechci říct, kde ji mám, nechcu být sprostý. Co mám chudák dělat, můžu akorát sedět, ležet a čekat, kdo se mě ujme.“

6. Emocionální rovina - shrnutí

Během rozhovorů se klient většinou cítil dobře, usmíval se, nevzpomněl si však na žádnou úsměvnou ani smutnou situaci, kterou prožil. Uváděl, že má rád veselou náladu a na samotu už si zvykl, protože pobýval několikrát v nemocnici a všechno vydržel. Je rád, když o něho někdo pečuje, má stále dobrou náladu, dokud ho něco nenazlobí. Samotného ho mrzí, že mu již paměť neslouží, má strach sám kamkoliv chodit, protože by se pak nedostal zpět. Je rád, když za ním někdo přijde na pokoj a povídá si s ním, protože pak mu není smutno. „Jsem tady jako osiřelý starý dědula a tím to zhaslo,“ řekl klient v rozhovoru po pěti měsících pobytu v domově a o měsíc později uvedl: „Že bych byl nějaký veselý a poskakoval, to nejsem.“

7. Srovnání vlastního domova s domovem pro seniory - shrnutí

Klient si uvědomuje, že domov mu nikdo nenahradí, protože tam si může dělat, co chce. V domově pro seniory se jako doma necítí. Stále čeká, kdy bude moci jít domů. Sebe zhodnotil jako přizpůsobivého člověka, který prodělal několik nemocničních pobytů a vždy se dokázal přizpůsobit. V domově pro seniory je spokojený, protože je o něho dobře postaráno, dostane jídlo, nikdo mu nenadává, nic mu nechybí. Při srovnání svého domova a zdejšího pobytu klient uvedl: „Tady je to pěkný, ale domov je domov. Kdo mě sem dostal a jak, to už nevím. Jsem tady spokojený, je tady poměrně klid, ticho, žádný sprostý řeči tady není slyšet. Tak jsem tady jako v nějakém prima soukromém hotýlku. Tolik peněz nemám, abych si ho mohl platit, ještě že je to domov důchodců, že mě tady ubytovali.“

Intervence pro zlepšení adaptačního procesu klienta

Během roku jsem klienta navštěvovala na pokoji a nabízela mu účast na aktivizačních programech pořádaných v domově – odpoledne s písničkou, turnaje v ruských kuželkách. Rovněž jsem mu nabízela doprovod při procházkách po dvorku domova.

Komentář

Podle mého názoru proběhla adaptace vzhledem k diagnózám uspokojivě, i když si klient bohužel nic nezapamatoval. V rozhovoru uváděl, že vztahy se spolubydlícím jsou v pořádku, ale opak byl pravdou. Prvnímu spolubydlícímu se nelíbilo, když mu zcela neúmyslně otvíral skříňky, protože si nepamatoval, které jsou jeho. Neustále ho provokoval svými řečmi nejen na pokoji, ale i v jídelně domova před ostatními klienty, takže velmi často docházelo k hádkám. V jídelně měl ochránkyni v jedné klientce, která se nebála jeho spolubydlícího. V okamžiku, kdy se uvolnilo místo na mužském dvouložkovém pokoji, byl jeho spolubydlící přestěhován, klient dostal nového spolubydlícího a konečně mohl prožívat klidné a pohodové chvíle. Klient se také pravidelně zúčastňoval aktivizačních programů, dokonce se nebál asistovat kouzelníkovi při vystoupení, ale bohužel si opravdu nic z toho nezapamatoval. Pobyt v léčebně v Pasece znamenal zhoršení po všech stránkách. Klient se v podstatě znovu adaptuje v pro něho neznámém prostředí.

Návrh řešení případu z pozice sociálního pedagoga

Klient s uvedenými diagnózami opravdu nemůže zůstat sám doma. Chápu rodinné příslušníky, že zajištění péče o klienta trpícího demencí je velmi obtížná, ale klient se dokázal sám najít, byl zcela mobilní, pomáhal při oblékání, takže mohl klidně být doma, protože, soudě podle jeho věku, syn nebo dcera již jsou v důchodu. Pro ulehčení péče o klienta bych doporučovala využít službu osobní asistence, případně respitní péči. V Kroměříži je nově otevřen domov se zvláštním režimem, který je určen pro klienty s diagnostikovanou demencí. Prostředí není členité, klienti se pohybují pouze v jednom patře, v němž jsou situovány jídelna, klubovna i pokoj. Orientace je tudíž mnohem snazší, a proto bych doporučila využít tuto institucionální službu. V žádném případě bych nedoporučila umístit klienta do tak prostorově náročného prostředí, v němž se v současnosti nachází.

4.6.3 Klientka C

Analýza dokumentů

Z analýzy zdravotní dokumentace vyplývá, že klientka má sarkoidózu plic, hypertenzi 2. stupně a diabetes II. typu s aplikací inzulínu 4x denně s diabetickou dietou. U klientky se vyskytují otoky dolních končetin, vícečetné bolesti zad a páteře – hlavně kosterního svalstva a křečové žíly s velkou pravděpodobností vzniku bércových vředů. Klientce byla diagnostikována cirhóza jater, polyartróza a glaukom.

Z analýzy ošetřovatelského plánu vyplývá, že klientka bude mít zajištěny kompenzační pomůcky usnadňující chůzi – francouzské berle a podle svých možností bude spolupracovat při rehabilitaci chůze. Porucha zrakové ostrosti bude léčena podle ordinace očního lékaře, u diabetu bude zajištěna aplikace inzulínu.

Z analýzy „Mapy soběstačnosti klienta“ vyplývá, že při nástupu do domova pro seniory byla klientka plně orientovaná, dobře komunikovala, obtížně četla, proto používala dioptrické brýle. Rovněž špatně slyšela, proto měla sluchadlo. Byla částečně mobilní, k chůzi používala kompenzační pomůcky – francouzské berle. Je jí dobře ve společnosti lidí, ale má také ráda samotu. Má své vlastní záliby, kterými si dokáže vyplnit volný čas, podle svých zdravotních možností má zájem účastnit se skupinových aktivit pořádaných v domově pro seniory. Zajímá se o společenský život, udržuje kontakt se svými rodinnými příslušníky i přáteli. Dokáže se sama pohybovat mimo domov a nakupovat si, k lékaři sama nezvládne dojít, proto potřebuje doprovod personálu.

Analýza strukturovaných rozhovorů

1. Orientace v prostředí

Týden po nástupu

Klientka během jednoho týdne pobytu v domově poznala, kde se v budově nachází ošetřovna, klubovna, jídelna i terasa. Ví, jak se dostane na dvorek domova i do města. S orientací v budově jí nikdo nepomáhal. Není však spokojena s velikostí pokoje, který sdílí se spolubydlící, protože, podle ní, je pro dvě osoby malý. Chce si podat žádost o jednolůžkový pokoj.

Čtrnáct dní po nástupu

Klientka si za doprovodu sociální pracovníce dokázala sama vyřídit své záležitosti u vedoucí domova a zvládá obsluhu domácí signalizace. Zatím nezná jméno svého klíčového pracovníka ani jeho náplní práce.

Měsíc po nástupu

Klientka ví, kde má kancelář vedoucí domova.

Shrnutí po dvou měsících

Klientka během jediného týdne si dokázala zapamatovat, kde se v budově, v níž bydlí, nachází jídelna, klubovna, ošetrovna, terasa. Poznala, jak se dostane na dvorek domova i do města. Naučila se ovládat domácí signalizaci pro přivolání pracovníků v sociálních službách. Zapamatovala si, kde má svou kancelář vedoucí domova. Nezná jméno svého klíčového pracovníka.

Shrnutí po šesti měsících

Během půl roku pobytu v domově pro seniory se klientka dokázala zorientovat v budově, v níž bydlí, navštěvuje „Obchůdek v zákoutí“ s rukodělnými výrobky klientů domovů pro seniory a osob se zdravotním postižením. Ví, kde mají své kanceláře vedoucí domova, sociální pracovníce i vedoucí obslužné péče, zná jejich jména. Díky práci ve stravovací komisi se dokáže orientovat na třetí budově a rovněž dokáže projít jídelnou na terasu první budovy. Dokonce zvládá při návratu z města projít vraty, pokud jsou otevřená, na dvorek a pak jít do své budovy.

Orientace v prostředí – shrnutí po jednom roce pobytu

Je zajímavé, že klientka v rozhovoru po šesti měsících pobytu v domově znala vesměs všechny důležité orientační body v domově, zapamatovala si jména vedoucích pracovníků, ale po dalším půlroce si pamatovala pouze, kde se nachází kancelář vedoucí domova a její jméno. Na otázky týkající se orientace v prostředí v rozhovoru devět měsíců po nástupu stereotypně odpovídala: „Tak to nevím.“ V měsíci lednu se přestěhovala do jednolůžkového pokoje ve stejné budově, kde bydlela.

2. Vztahy se spolubydlíci – shrnutí

Přátelské vztahy se spolubydlíci vydržely pouze jeden týden po klientčině nástupu do domova pro seniory. Soužití na pokoji se začalo zhoršovat: „Já s ní nevycházím, nerozumíme si, nemluvíme s ní,“ to jsou slova klientky v rozhovoru po dvou měsících pobytu v domově. Jakmile klientka zjistila, že spolubydlíci bere její věci, začalo na pokoji docházet k ostřejším výměnám názorů. Komunikace mezi spolubydlíci ustala. Většina postrádaných věcí se pak následně našla, ale klientka podezírá svou spolubydlíci, že jí je bere. Klientka rovněž zakázala své spolubydlíci dívat se na její televizi, když odmítá zaplatit polovinu poplatku za elektřinu. Upozorňovala personál, že její spolubydlíci provádí nelogické věci. Klientce bylo vysvětleno, že je to důsledek nemoci a paní za to nemůže. Situace se zklidnila až přestěhováním klientky na jednolůžkový pokoj. Své vztahy se spolubydlíci klientka zhodnotila následovně: „Tak někdy byla celkem dobrá, vykládala si, ale nanejvýš tři dni. Za tři dni bylo zase zle. Co já jsem se nabřečela. Nepřeju to žádné nové ženské, která tam půjde po mně. Co já jsem se nabřečela.“

3. Navazování kontaktů s ostatními klienty – shrnutí

S klienty bydlíci ve stejné budově se seznamovala v jídelně domova. Postupně poznala všechny a zapamatovala si i jejich jména. Na návštěvu na pokoj chodívá k jedné klientce. V domově si našla novou kamarádku, ale jejich přátelství nemělo dlouhého trvání, přestaly spolu komunikovat a navštěvovat se na pokojích. Postupně během pobytu poznala, že v domově bydlí dvě její známé, se kterými dříve pracovala v továrně. Když bylo pěkné počasí, sedávala s nimi na lavičce na terase domova a povídaly si. Při skupinových aktivizačních programech se seznamovala s klienty z dalších budov. Současnou situaci zhodnotila slovy: „Nemám tady žádnou kamarádku, jenom tak od vidění, co je znám. Pozdravíme se, víme, že tady patříme a jinak ne. V jídelně tak s ženskýma, co jsou tady na tom poschodí, tak se bavíme, se všema se bavíme.“

4. Udržování kontaktů s rodinou – shrnutí

Rodinní příslušníci klientku navštěvují, pokud jim to jejich zdravotní stav umožňuje. Pomáhali jí při vyřizování záležitostí týkajících se prodeje rodinného domku a přijala pozvání na týdenní pobyt k nim do Velkých Karlovic. Po přestěhování do domova pro seniory ji navštěvovali známí, protože měli zájem se podívat, jak to v domově vypadá, ale jejich návštěvy se postupně omezily.

5. Volnočasové aktivity – shrnutí

Během pobytu v domově pro seniory si volný čas klientka vyplňuje ručními pracemi, hlavně pletením podkolenek a ponožek, háčkováním, vyšíváním čísel na oblečení. Sleduje televizní pořady, poslouchá rádio a CD přehrávač. Zřídka si přečte časopisy, protože má slabý zrak. Také pečuje o své květiny, sedává venku na terase domova, chodívá do města na nákup i na procházky, někdy si zajde se svou známou na kávu do předzahrádek u restaurací. Podle svého zdravotního stavu se zapojuje do práce ve stravovací komisi domova a do aktivizačních programů připravovaných pro klienty – zejména do kroužku ručních prací a turnajů v ruských kuželkách. Sama navrhovala, že by bylo dobré při pěkném počasí cvičit na terase domova.

6. Emocionální rovina – shrnutí

Emoce u klientky během prvních rozhovorů značně kolísaly. Slzy v očích střídal úsměv a pak opět pláč. Klientka se nedokázala vyrovnat s prodejem svého rodinného domku. Svůj smutek vyjádřila následovně: „Co jsem se odstěhovala z domku, tak jsem tam ještě nebyla, já bych to probřečela. Mladá paní mě pozvala na návštěvu, říkala, že můžu kdykoliv přijít, ale já nemůžu. Kdybych tam šla, tak by se mi nechtělo odejít a brečela bych celou cestu.“ Většinou si při rozhovorech stěžovala na nějaké zdravotní problémy. Stresovaly ji neurovnané vztahy se spolubydlíci, v jednom z rozhovorů si povzdechla: „Já už nemám kam jít, domek jsem prodala a teď už musím být tady. Říkala jsem si, že jsem radši měla ještě zůstat doma, že bych to zase nějak udělala, neměla jsem poslouchat paní doktorku. Toto jsem si opravdu nemyslela. Radši bych někomu dala peníze, když by mně udělal, co bych potřebovala. Byla bych radši doma. No, už to je, už se to nedá vrátit.“ Byla smutná, když se s kamarádkou přestaly bavit. Stresující byla pro ni ztráta trezorky s doklady.

Úsměvné situace prožívala se svou kamarádkou i při rozhovorech s ostatními klientkami. Některé programy pro klienty pořádané domovem jí také vyvolávají úsměv na tváři: „Jak jsme tam dole seděli a měli ty špekáčky, tak jsme se zasmáli. Seděla jsem tam s těma lidima z té střední budovy a všichni jsme si zpívali. Někdo jenom pobrukoval, ale bylo to dobré, zase byla nějaká změna.“

Skutečně šťastná byla klientka ve chvíli, kdy jí vedoucí přišla nabídnout přestěhování na uvolněný jednolůžkový pokoj, což dokladovala v rozhovoru slovy: „Já jsem byla tak strašně ráda, když mi to přišla vedoucí říct, jestli se nechcu stěhovat. Já jsem ju po rukách

hladila. Tak jsem byla šťastná, kdybych tam měla být ještě dýl, tak se snad zblázním. Toto mám druhého Ježíška.“

7. Výhody a nevýhody pobytu v domově pro seniory – shrnutí

„Mám střechu nad hlavou. Mám kam jít, kde hlavu složit,“ takto klientka vyjadřovala spokojenost s pobyt v domově. Později již tak spokojená nebyla, protože v rozhovoru uvedla: „Potřebovala bych být sama na pokoji. Mám hodně věcí, nemám to kam dát. Už nemám domek, tak jsem si všechno, co jsem mohla, vzala s sebou a teď to tady nemám kam dát. Nahoru do skříně se nedostanu, povlečení jsem si sama shazovala čaganem. Potřebovala bych nižší skříně. Když si chci něco vyprat, není možno to tady usušit. Nemáme v koupelně okno, je to takové zadušené.“ Později se vyjádřila zase jinak: „Já jsem se vším spokojená, ale se svou spolubydlící ne.“

Výhodou pobytu v domově podle klientky je, že: „Kdo nemože a nemože si nakoupit, tak mu to tady donesou a udělají. Jsem tu a jsem ráda.“

Nevýhody pobytu v domově komentovala slovy: „Nevýhody, já nevím. Ještě jsem se nesešla s nějakýma nevýhodama. Mně žádné sestřičky neublížily. Paní doktorka taky ne, jediné ta sociální. Ta mně ublížila ne málo, ale moc. Já jsem paní O. v životě v ničem neublížila, ale ona mi kradla věci. Co jsem měla dělat? Jedině se bránit. Za kým jsem měla jít?“

Intervence pro zlepšení adaptačního procesu klientky

Vzhledem k problémům mezi klientkou a její spolubydlící jsem kontaktovala vedoucí obslužné péče, aby klientce zajistila úpravu dosud neuzamykatelných zásuvek zámekem.

Klientce jsem také nabízela možnost svého doprovodu při poznávání ostatních budov domova a informovala jsem ji o aktivizačních programech pořádaných pro klienty – turnaje v ruských kuželkách, besedu o událostech v Kroměříži.

V souvislosti se ztrátou trezorku jsem s klientkou osobně zašla za vedoucí domova.

Komentář

Klientka se rychle zorientovala v prostředí, protože bydlela v budově, ve které žije pouze čtrnáct klientů a prostředí není tolik členité jako na třetí – ošetřovatelské budově. Pro rychlou orientaci hrál pozitivní úlohu také věk klientky. Problematická situace nastává při posuzování vztahů se spolubydlící. Vzhledem k informacím, které jsem získala při

rozhovorech s pracovníci v sociálních službách, se mohu domnívat, že klientka byla dominantní osobností, která chtěla v podstatě řídit veškeré dění v pokoji. Ke své spolubydlící měla neustálé připomínky, a proto je docela možné, že toto neustálé poučování kompenzovala spolubydlící schováváním jejích věcí. Pracovnice v sociálních službách také byly svědky, sice nepřímými, situací, kdy klientka byla ke své spolubydlící agresivní – křičela na ni a nevybíravými slovy jí nadávala. Tyto nadávky a křik byly slyšet po celé budově až ven na dvorek domova, proto jsou tyto pracovnice nepřímými svědky. Další negativní zkušenost s klientkou jsem zažila osobně při zájezdu. Nabídla jsem jí možnost použít invalidní vozík, ale odmítla toto řešení. V průběhu prohlídky hřebčína v Napajedlích však viděla, že vezeme čtyři klientky na invalidních vozících a ona musí jít sama, tak předvedla hysterickou scénu, že chce jet okamžitě zpátky do Kroměříže, že už nemůže, že ji bolí palec a začala plakat. Po této zkušenosti se domnívám, že klientka je egocentrická s hysterickými sklony a snaží se na sebe upozornit jakýmkoliv způsobem. Je také faktem, že spolubydlící klientky trpí psychickou organickou poruchou, proto mohla používat osobní věci klientky, aniž by si uvědomovala, že nejsou její. Myslím si, že se klientka nedokázala vyrovnat s faktem, že prodala svůj domek, nemá v podstatě žádný majetek a svou beznaděj, zoufalství, vztek a smutek, že musí být v domově pro seniory, ventilovala agresivním chováním vůči své spolubydlící.

Návrh řešení případu z pozice sociálního pedagoga

Klientka řešení v podstatě řekla sama. Mohla ještě nějakou dobu zůstat ve svém domku, využít nabídky pečovatelské služby - donášku obědů, zajištění nákupů, pomoc při zvládnutí domácích prací. Mobilní telefon umí ovládat, takže v telefonickém kontaktování lékaře problém nevidím a jak sama uvedla, sousedé jí dříve pomáhali s údržbou domku. Další možné řešení bylo přestěhovat se do malometrážního bytu v Domech zvláštního určení – dříve Pečovatelská služba, kde by měla zajištěnu pomoc při zvládnutí běžných úkonů spojených s vedením domácnosti a stravování.

4.6.4 Klientka D

Analýza dokumentů

Z analýzy zdravotní dokumentace vyplývá, že klientka má voperovaný kardiostimulátor, trpí kardiovaskulární demencí, má šedý zákal, hypertenzi a je inkontinentní.

Z analýzy ošetřovatelského plánu vyplývá, že klientka potřebuje pomůcky pro inkontinenci, kompenzační pomůcky pro podporu chůze, případně invalidní vozík a z důvodu šedého zákalu a ztížené mobility potřebuje pomoc při zajištění hygieny.

Z analýzy „Mapy soběstačnosti klienta“ vyplývá, že při nástupu do domova pro seniory byla klientka plně orientovaná, dobře komunikovala, přála si účastnit se aktivit pořádaných v domově, protože byla ráda ve společnosti lidí a samota jí nevyhovovala. S příbuznými udržovala kontakt. Čtení a psaní zvládala obtížně, nosila brýle a sluch měla dobrý. Při chůzi potřebovala kompenzační pomůcky a pomoc personálu.

Analýza dokumentace šest týdnů po nástupu

Analýza zdravotní dokumentace po šesti týdnech pobytu v domově pro seniory je následující: 23. března 2010 má klientka velké bolesti břicha, 24. 3. 2010 klientka upadla do bezvědomí, zdravotnický personál přivolal RZP a klientka byla transportována do nemocnice. 25. 3. 2010 v dopoledních hodinách rodinní příslušníci přišli oznámit, že klientka v nemocnici zemřela.

Analýza strukturovaných rozhovorů

1. Orientace v prostředí

Týden po nástupu

Klientka ví, ve kterém patře se nachází její pokoj a jídelna. Momentálně je nemocná, proto zůstává na pokoji.

Čtrnáct dní po nástupu

Klientka si pamatuje, že domov je tvořen třemi budovami, ví, kde se nachází jídelna a ošetřovna. Dokáže používat domácí signalizaci. Nezná jména sester v domově. Je stále nemocná a zůstává na pokoji.

Měsíc po nástupu

Klientka by se dokázala dostat na dvorek. Ví, kdo je sociální pracovnice, ale jména personálu si nepamatuje.

Orientace v prostředí – shrnutí

V průběhu jednoho měsíce se klientka dokázala zorientovat ve svém nejbližším okolí, ví, že se její pokoj nachází v přízemí, kde je také jídelna, dokázala by se dostat na dvorek a naučila se používat domácí signalizaci. Prostředí domova nemohla více poznávat, protože v průběhu měsíce byla nemocná a zůstávala na pokoji. Jména zaměstnanců si nepamatuje.

2. Vztahy se spolubydlicí - shrnutí

Klientka své spolubydlicí nerozumí, protože špatně mluví a někdy jsou od sebe oddělovány paravánem. Vztahy se spolubydlicí vyjádřila následovně: „No, já bych s ní vycházela, jenomže jí nerozumím, když mluví. A ona by se mnou taky ráda mluvila, ale nejde jí to.“

3. Navazování kontaktů s ostatními klienty – shrnutí

Klientka po necelém týdnu po nástupu do domova onemocněla, zůstávala na pokoji, a proto se seznámila pouze s jednou klientkou.

4. Udržování kontaktů s rodinou - shrnutí

V průběhu jednoho měsíce klientku pravidelně navštěvovali syn, dcery a vnoučata.

5. Volnočasové aktivity - shrnutí

Klientka si volný čas v průběhu měsíce v důsledku nemoci vyplňovala sledováním televize a díváním do prázdna. „Hledím do blba nebo se dívám na televizi,“ takto klientka vyjádřila vyplňování svého volného času.

6. Emocionální rovina - shrnutí

V průběhu celého měsíce byla klientka smutná, protože ji trápila nemoc.

7. Srovnání vlastního domova s domovem pro seniory- shrnutí

„Doma, když jsem nemocná, jsem taky ležela,“ uvedla klientka v jednom z rozhovorů. Svůj pobyt v domově hodnotí vcelku kladně, je spokojená s personálem, který jí udělá vše, co potřebuje, i s jídlem. Uvědomuje si tedy, že když je člověk nemocný, tak musí ležet, ať je doma nebo v domově pro seniory.

Komentář

Podle mého názoru klientka nebyla smutná pouze proto, že onemocněla, ale hlavně proto, že již nemohla být doma se svou dcerou, kterou měla ráda. Přejít do domova pro seniory totálně zpřetrhal silné citové pouto k dceři, byl pro ni značným stresem, který narušil imunitní systém. Klientka se nevyrovнала s nově vzniklou situací, i když navenek působila vyrovnaným dojmem. Tato maladaptace se projevila únikem do nemoci, konkrétně bronchopneumonie s následnou perforací stěny tlustého střeva a úmrtím.

Návrh řešení případu z pozice sociálního pedagoga

Klientku bych nechala v domácím prostředí, kontaktovala bych Charitu a vyžádala si pomoc osobní asistentky, která by klientku doprovázela na procházkách. Dále bych navrhla kontaktovat buď Charitu, nebo Pečovatelskou službu, aby vyškolené pečovatelky pomáhaly dceři při zvládnání osobní hygieny její matky. Z rozhovoru jsem pochopila, že péči o klientku zajišťovala pouze dcera, proto bych zajímala i ostatní členy rodiny. Třeba tím, že se jí budou věnovat v odpoledních hodinách, aby si pečující dcera mohla trochu odpočinout.

4.6.5 Klientka E

Analýza dokumentů

Z analýzy zdravotní dokumentace vyplynulo, že klientka má hypertenzi, hypothyreozu, diabetes II. typu a je inkontinentní. Nejzávažnějším onemocněním pro optimální adaptaci je revmatoidní artritida, při níž je omezená pohyblivost kloubů.

Z analýzy ošetřovatelského plánu vyplynulo, že klientka k chůzi potřebuje kompenzační pomůcky – chodítka a doprovod personálu, proto se sama nepohybuje mimo domov. Klientka má doporučenou dietu diabetickou šetřící.

Z analýzy „Mapy soběstačnosti“ vyplývá, že klientka při nástupu do domova pro seniory je plně orientovaná, dobře komunikující, čtení a psaní zvládá dobře. Má zhoršenou činnost smyslových orgánů – špatně slyší, ale sluchadlo nemá, potřebuje brýle na čtení. Klientka je sice částečně mobilní, nicméně sama zvládá osobní hygienu, drobný úklid i rozestýlání

postele. Potřebuje pomoc personálu při sprchování a výměně inkontinentních pomůcek, na noc pak k lůžku WC křeslo.

Analýza dokumentace po čtyřech měsících a čtrnácti dnech po nástupu

Dne 26. 6. 2010 v šest hodin ráno byla klientka nalezena v chodbičce svého pokoje na zemi a stěžovala si na bolest dolní končetiny. Zdravotní sestrou byla odeslána na rentgen. Po návratu do domova si opět stěžovala na nesnesitelné bolesti v oblasti kyčle, na nohu se nemohla postavit. Proto byla volána RZP, která klientku po vyšetření převezla na chirurgickou ambulanci. Byl sepsán protokol o úrazu, v němž klientka uvedla, že vstala z lůžka, ale při chůzi do koupelny se nestačila zachytit opěrky a upadla.

Dne 19. 7. 2010 byla klientka převezena z chirurgického oddělení kroměřížské nemocnice po operaci kyčelního kloubu do Léčebny pro dlouhodobě nemocné milosrdných sester sv. Vincence de Paul na Malém Valu v Kroměříži. Dne 11. 9. 2010 v dopoledních hodinách rodinní příslušníci oznámili, že klientka zemřela.

Analýza strukturovaných rozhovorů

1. Orientace v prostředí

Týden po nástupu

Klientka není spokojena s pokojem, v němž bydlí, protože je malý a rovněž není spokojena, že bydlí na třetí budově. Ví, kde se nachází jídelna a klubovna. S orientací v budově jí pomohl někdo z personálu.

Čtrnáct dní po nástupu

Klientka si zapamatovala, kde se nachází ošetrovna a kolik budov tvoří domov. Dokázala použít domácí signalizaci.

Měsíc po nástupu

Klientka se pohybuje pouze v budově, v níž bydlí.

Dva měsíce po nástupu

Klientka poznala jídelnu v přízemí domova, ví, že se v domově nachází obchůdek s výrobky z pracovní terapie klientů. Stále však nezná jména vedoucí domova, sociální pracovnice, švadleny, ani neví, kde mají svou kancelář, případně dílnu.

Tři měsíce po nástupu

Klientka ví, kde má kancelář vedoucí domova a švadlena dílnu, zná jméno sociální pracovnice. Pamatuje si, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“ s výrobky klientů domovů pro seniory a domovů pro osoby se zdravotním postižením.

Orientace v prostředí – shrnutí

Klientka není spokojena, že byla umístěna na třetí budovu domova, kde jsou umístěováni zdravotně postižení lidé. Pokoj je podle ní malý. Během prvních dvou měsíců pobytu poznala, kde se v domově nachází obě jídelny – v prvním patře i v přízemí, ošetřovna, klubovna. Později si zapamatovala také, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“, kde má kancelář vedoucí domova a švadlena dílnu, rovněž si pamatuje jméno sociální pracovnice. Dokáže použít domácí signalizaci.

2. Vztahy se spolubydlíci – shrnutí

Se spolubydlíci se klientka nemůže bavit, protože podle jejích slov, umí jenom nadávat, většinou leží a spí. Nemůže spát, protože spolubydlíci nahlas povídá. Někdy se stává, že do pokoje v noci zabloudí další klientka, která neví, kde má svůj pokoj, a bere její věci. Vzhledem k tomuto faktu není klientka vyspaná a je nervózní.

3. Navazování kontaktů s ostatními klienty – shrnutí

Klientka se seznámila s ostatními spolustolovníky v jídelně, ale komunikuje s nimi málo, protože jsou hodně uzavření. S ostatními klienty se seznamuje pouze v jídelně domova. Navazování kontaktů s jinými klienty zhodnotila takto: „Tak u stolu se trošku známe, víme, že sedíme spolu. Nemám si s kým povídat, protože jedna paní neslyší a druhá slyší málo. Jestli tady budu za dva, za tři roky, tak tady zblbnu.“ Z dřívější doby zná dvě klientky, na pokoji je nenavštěvuje a také zjistila, že na druhé budově bydlí její vzdálená příbuzná.

4. Udržování kontaktů s rodinou – shrnutí

Zpočátku ji rodinní příslušníci navštěvovali jedenkrát týdně, později jedenkrát měsíčně.

5. Volnočasové aktivity - shrnutí

Klientka se během svého pobytu v domově zúčastňovala skupinových aktivizačních programů pořádaných pro klienty. Pravidelně navštěvovala odpoledne s písničkou, trénink

paměti a sportovní aktivity, v nichž jedenkrát zvítězila, a kroužku ručních prací. V létě pak vyzkoušela ruské kuželky a sledovala vystoupení dětí z národopisných kroužků i vystoupení kouzelníka. Volný čas si vyplňovala občasným luštěním křížovek a sledováním televizních pořadů, při pěkném počasí sedávala na terase domova.

6. Emocionální rovina - shrnutí

Po celé čtyři měsíce převládal u klientky smutek, ať už se jí stýskalo po své rodině, nebo smutek pramenil ze zdejšího deprimujícího prostředí, v němž žijí většinou zdravotně postižení lidé, kterým ona sama nemůže pomoci. Tato situace v ní vyvolávala silný pocit bezmoci. Negativním zážitkem pro ni bylo použití zvedáku pro imobilní klienty na její spolubydlící: „Minulý týden ji děvčata nemohly obléknout, tak na ni použily tu šibenici. No, ale to je hrozné, toho bych se nechtěla dožít. Je to takové ponižující,“ řekla klientka při jednom rozhovoru. Stále vzpomíná na svou zemřelou dceru a pláče, současně má strach o druhou dceru, aby neonemocněla, protože hodně kouří. Klientka má také strach, aby nepadla, když půjde do koupelny. Zlost v ní vyvolal syn, když jí vzal peníze a řekl jí, že až je bude potřebovat, tak jí nějaké donese. Prožila také situace, kterým se s chutí zasmála, a to většinou při skupinových sportovních aktivitách.

Vlastní slova klientky během rozhovorů jsou dokladem jejího velkého smutku a beznaděje: „Je mně smutno po děčkách, malochách. Dceru nemám, začalo to chřipkou a skončilo to funusem. No, já nevím, tady se není čemu smát. Tady je samá hořkost jenom, bolest a smutek. Když kolem sebe vidím ty chudáky. Všechno to má doma rodiny a musí být tady. Člověk má smutný život. Mne odvezli z nemocnice rovnou sem, co jsem měla dělat, to víte, že mě to mrzelo. Brečela jsem, ani o tom děcka neví, ale už je to pryč, co nadělám. Do smrti bych tady nechtěla být. Přijďte zase za mnou, je mi smutno.“

7. Srovnání vlastního domova s domovem pro seniory - shrnutí

Klientka si uvědomuje, že byt jí nic a nikdo nenahradí. Pokud by byla zdravější, tak v domově není. Pokoj, chodba i jídelna v domově jsou malé, prostředí domova je pro ni deprimující. Rovněž se klientce nelíbí, jak některé pracovnice v sociálních službách zacházejí s klienty. Po třech měsících pobytu poprvé klientka uvedla, že se cítí dobře a pobyt později hodnotila jako dobrý.

Slova klientky vystihující prostředí domova nepotřebují rozsáhlý komentář: „Prostředí je hrozné a na mě to působí strašně. Je mi líto těch lidí, jsou nemocní, a proto jsou zlí. V bytě

to bylo pohodlnější, to nikdo nenahradí, člověk měl víc svobody. Domov by měl být v přírodě, představovala bych si takový malý les, jehličnaté stromy, ne keře, s lavičkami, aby si tam starší mohli sednout. Kdyby byl člověk zdravější, tak tady není. Co nadělám, musím to brát tak, jak to je.“

Intervence pro zlepšení adaptačního procesu klientky

V průběhu čtyř měsíců jsem klientce nabízela drobné služby, které by mohly usnadnit její adaptační proces, ať už to bylo vysvětlení a ukázka funkce domácího telefonu, nabídka prohlídky všech tří budov domova, půjčování knih z knihovny domova až po nabídky skupinových aktivizačních programů, například písničky Karla Hašlera, výlet do hřebčína v Napajedlích.

Komentář

Klientka byla v domově pro seniory opravdu nešťastná a nepomohla ani účast na skupinových aktivizačních programech, při nichž prožívala úsměvné situace, uvolnila se, odreagovala, ale v momentě příchodu na svůj pokoj se smutek stále vracel. Nepomáhala ani skutečnost, že se v domově setkala se svou bývalou spolupracovnicí, s níž si občas povídala na terase domova. Klientka se emocionálně nedokázala vyrovnat s deprimujícím prostředím domova, proto se v ní rozvinul maladaptační syndrom s následnými depresivními reakcemi. Tento fakt společně se spánkovým deficitem měl za následek pád klientky a později její úmrtí.

Návrh řešení případu z pozice sociálního pedagoga

Vzhledem ke skutečnosti, že klientka se dokázala sama pohybovat s pomocí kompenzačních pomůcek a sama zvládala ranní i večerní hygienu, mohla by tedy být v domácím prostředí. Kontaktovala bych Charitu, případně na Pečovatelskou službu s žádostí o dovoz obědů, o pomoc při zajištění osobní hygieny většího rozsahu – koupání, mytí hlavy a podobně, případně osobní asistenci pro projížďky městem na invalidním vozíku. Dále bych kontaktovala rodinu a společně bychom sestavili určitý harmonogram činností, které by rodinní příslušníci mohli zvládnout sami, s kterými by potřebovali pomoci, a tyto činnosti by právě zajišťovala Pečovatelská služba.

4.6.6 Sociální anamnézy klientů za dobu pobytu v domově

Po zpracování případových studií klientů mohu tedy napsat **sociální anamnézy** za dobu jejich pobytu v domově pro seniory.

Klientka A

Klientka má 81 roků a vychovala dvě dcery, které jsou nyní upoutány na invalidní vozík. Před nástupem do domova pro seniory bydlela v rodinném domku společně se svou dcerou a zetěm, který má nevléčitelnou nemoc. Po zhoršení svého zdravotního stavu nechtěla být klientka zeťovi na obtíž, a proto si podala na doporučení lékaře z léčebny pro dlouhodobě nemocné přihlášku do domova. Při nástupu do domova byla klientka plně orientovaná, dobře komunikující, činnost smyslových orgánů nebyla příliš narušena, ke čtení používala dioptrické brýle. Byla mobilní, k chůzi používala vycházkovou hůl. Nejzávažnějším onemocněním zhoršujícím adaptaci byla arterioskleróza s organickou depresivní poruchou, která měla za následek izolovanost klientky na pokoji, smutnou náladu a zpočátku i neschopnost samostatně si vyplnit volný čas. Během ročního pobytu v domově se klientka plně zorientovala v budově, v níž bydlela, navázala kontakty pouze s klienty ve své jídelně, zpočátku navštěvovala sousedku z vedlejšího pokoje, ale i tyto návštěvy po třech měsících ustaly. Skupinových aktivit pořádaných v domově se účastnila sporadicky, ale navázala na svůj koníček sbírání aforismů a citátů, v letním období pak pečovala o květiny a četla knížky. Se svou spolubydlící vycházela dobře a rozuměla si s ní. Z rodinných příslušníků ji pravidelně navštěvoval zeť a vnuk. Po zhoršení nevléčitelné nemoci zetě a jeho pádu spojeného se zlomeninou kyčle, zůstala v Kroměříži sama, protože vnuk oba rodiče odvezl k sobě do Prahy. Pobyt v domově hodnotila kladně, byla spokojena především s péčí, kterou zaměstnanci zajišťují, ale domov pro seniory jí nenahradí vlastní domov.

Klient B

Klient B má 88 roků a vychoval dvě děti. Před nástupem do domova pro seniory bydlel v panelovém domě v Kroměříži. Důvodem pro přijetí do domova byl jeho zhoršený zdravotní stav v důsledku postupující Alzheimerovy choroby. Z nemocnice byl převezen do domova pro seniory i přesto, že on sám chtěl jít domů. Při nástupu do domova byl plně orientovaný, dobře komunikoval, byl mobilní, pohyboval se sám. Potřeboval pomoc při zvládnutí osobní hygieny a oblékání. Nejzávažnějšími onemocněními zhoršujícími adaptaci byla kardiovaskulární a Alzheimerova demence, které v podstatě neumožnily

klientovi se zorientovat v novém prostředí. Klienta vždy musel někdo doprovázet, aby v domově nebloudil, proto také sám nechodil ven. Vytvořil si svůj orientační systém založený na sledování informačního označení pokojů, dveří a pater v domově. Během ročního pobytu byl nucen si zvykat na dva spolubydlící, ale ani s jedním nenavázal přátelský vztah. Rovněž nenavázal žádné kontakty s jinými klienty v domově. Rodinní příslušníci ho pravidelně navštěvovali, on si však nepamatoval, kdo to byl. Volný čas si vyplňoval zpočátku luštěním křížovek a osmisměrek, sledováním televizních a rozhlasových programů. Uvědomoval si, že v domově se něco děje, ale opět si nepamatoval, co to je a zda se programu účastnil. Velký zlom nastal u klienta po jeho návratu z léčení v Odborném léčebném ústavu v Pasece. Chůze se zhoršila, používal vycházkovou hůl a museli ho zaměstnanci držet pod paží, aby neupadl, protože se mu točila hlava. Křížovky a osmisměrky přestal luštit, seděl v křesle nebo ležel na posteli, bál se pohnout, aby nespádl a nezlomil si nohu. Klient je rád, že se o něho někdo stará, prostředí domova pro seniory se mu líbí, je v domově spokojený, ale neustále vzpomíná na vlastní domov, kam by se chtěl vrátit, jakmile mu to lékař povolí.

Klientka C

Klientka má 66 let, s manželem děti neměli. Před nástupem do domova pro seniory bydlela v rodinném domku v místní části Kroměříže. Důvodem pro přijetí do domova byl její zdravotní stav, protože již nezvládala zajišťování chodu domácnosti a údržbu rodinného domku. Do domova odešla na základě doporučení lékařky. Při nástupu do domova byla klientka plně orientovaná, dobře komunikující, činnost smyslových orgánů byla mírně narušená, proto používala při čtení brýle, pro zlepšení vnímání zvuků používala sluchadlo. Při chůzi používala kompenzační pomůcky – francouzské berle. Klientka se během velmi krátké doby zorientovala v budově a seznámila se se všemi klienty, kteří v ní žijí. V domově se setkala se dvěma bývalými kolegyněmi, s nimiž dříve pracovala v továrně. Spřátelila se s jednou klientkou, ale toto přátelství nemělo dlouhého trvání. Se svou spolubydlící měla neustále nějaké konflikty, které ustaly až po jejím přestěhování do jednolůžkového pokoje. Většinou ji v domově pravidelně navštěvovali známí a vzhledem k faktu, že neměla děti, návštěvy rodinných příslušníků byly méně časté. Volný čas si vyplňovala ručními pracemi – pletením, háčkováním a vyšíváním, čtením časopisů, sledováním televizních pořadů, poslechem rádia a CD přehrávače. Rovněž chodívala na procházky do města se svou kamarádkou a později se známou. Aktivizačních programů

pořádaných v domově se zúčastňovala v rámci možností svého zdravotního stavu. Během ročního pobytu v domově stále vzpomínala na svůj domek. Skutečně šťastná byla až po přestěhování na jednolůžkový pokoj, který si vyzdobila podle svého vkusu.

Klientka D

Klientka má 84 let a vychovala šest dětí. Před nástupem do domova pro seniory bydlela v bytě v panelovém domě se svou dcerou, která o ni pečovala. Protože se její zdravotní stav zhoršil a dcera postupně nemohla sama zvládat péči o svou matku, odešla dobrovolně do domova pro seniory. Při nástupu do domova byla klientka plně orientovaná, komunikující, činnost smyslových orgánů nebyla příliš narušena. K chůzi potřebovala kompenzační pomůcky. Rodinní příslušníci ji pravidelně v domově navštěvovali, jenomže v průběhu prvního týdne klientka onemocněla a zůstala upoutána na lůžko. Proto nemohla poznávat okolí svého nového bydliště, ani navazovat kontakty s ostatními uživateli domova. Její spolubydlící špatně komunikovala, proto nemohly spolu navázat kontakt. Klientka byla stále smutná, i když pobyt v domově hodnotila kladně, uvědomovala si, že dcera se už o ni nemohla sama starat. Po šesti týdnech upadla klientka do bezvědomí, byla převezena do nemocnice, v níž následující den zemřela.

Klientka E

Klientce je 79 let, vychovala 5 dětí, nejstarší její dcera již zemřela. Před nástupem do domova pro seniory bydlela v panelovém bytě na jednu kroměřížském sídlišti. Do domova pro seniory byla převezena na základě doporučení lékaře z léčebny pro dlouhodobě nemocné, kde se uzdravovala po cévní mozkové příhodě. Při nástupu do domova pro seniory byla klientka plně orientovaná, dobře komunikující, činnost smyslových orgánů byla mírně narušena. Protože byla v důsledku revmatoidní artritidy narušena hybnost končetin, používala při chůzi kompenzační pomůcky – chodítko. Sama zvládala osobní hygienu i drobný úklid. Klientka během krátké doby poznala, že byla umístěna na ošetřovatelském oddělení domova, kde se setkávala se zdravotně postiženými lidmi, kteří málo komunikovali, a proto s nimi nemohla navázat trvalejší kontakty. Z tohoto důvodu nebyla v domově spokojena. Dalším důvodem nespokojenosti bylo postupné omezování návštěv rodinných příslušníků, proto se klientka cítila osamoceně, často byla smutná a plakala. Ke klidu jí nepřispívala ani její spolubydlící, která jenom nadávala a v noci klientku budila, proto se nemohla pořádně vyspat. Protože pohyb jí činil

problémy, zorientovala se pouze v patře, v němž bydlela, což pro ni bylo pravděpodobně dostačující. Aktivně se zúčastňovala skupinových aktivizačních programů, které se jí líbily a při nichž se také zasmála. Klientce se nelíbilo jak prostředí domova pro seniory, tak chování některých pracovníků ke klientům, kdyby byla zdravější, v domově by určitě nebyla. Po čtyřech měsících a čtrnácti dnech pobytu klientka ve svém pokoji při chůzi do koupelny upadla, byla převezena do nemocnice, kde se podrobila se operaci kyčelního kloubu. Na doléčení byla převezena do léčebny pro dlouhodobě nemocné, v níž po dvou měsících zemřela.

4.7 Závěry výzkumu

Výzkumná otázka č. 1: Jaký vliv mají nemoci na průběh adaptace seniora v domově pro seniory?

Odpověď: Z výzkumu vyplynulo, že nemoci mají na adaptaci seniora převážně negativní vliv. Klientka, která trpěla depresivním onemocněním, pobývala spíše na pokoji, vyhovovala jí samota, necítila potřebu navazovat kontakty s ostatními klienty. Klient, u kterého byla diagnostikována demence, se v podstatě dokázal orientovat pouze ve svém pokoji. Dvě klientky, u nichž byla omezena mobilita, byly odkázány na pomoc personálu, aby mohly opustit svůj pokoj.

Výzkumná otázka č. 2: Jaký vliv mají pravidelné kontakty s rodinou a známými na adaptační proces seniorů po nástupu do domova pro seniory?

Odpověď: Na základě výsledků výzkumu můžeme říci, že pravidelné kontakty klientů se svou rodinou i přáteli a známými mají pozitivní vliv na úspěšnou adaptaci v domově pro seniory. Pokud návštěvy nebyly časté a pravidelné, klienti byli smutní, někdy i plakali. Klient, který trpěl demencí, byl spokojený, protože si uvědomoval, že ho někdo navštěvuje, i když si nepamatoval kdo. Klientka, která neměla svou nejbližší rodinu, ale navštěvovaly ji často kamarádky, měla radost z každé jejich návštěvy.

Výzkumná otázka č. 3: Jak probíhá orientace seniora v novém prostředí domova pro seniory?

Odpověď: Na základě získaných informací z rozhovorů s klienty, můžeme usoudit, že orientace v prostředí byla pro ně náročná. Nejrychleji se zorientovala klientka, která byla nejmladší a zároveň bydlela v budově s nejméně členitým prostředím. Klient, který trpěl demencí, se orientoval pouze v poschodí, kde měl svůj pokoj, a to podle jmenovek u dveří pokojů. Pokud měl zájem jít ven z pokoje, vždy ho doprovázel zaměstnanec. Ostatní klienti se naučili orientovat v místech, která byla pro ně nejdůležitější a v nichž se nejčastěji pohybovali. Proces orientace probíhal rychleji, jestliže jim pomáhal někdo z personálu.

Výzkumná otázka č. 4: Jakým způsobem se vyvíjejí vztahy spolubydlících a kontakt s ostatními klienty domova pro seniory?

Odpověď: Z výzkumu vyplynulo, že vztahy spolubydlících na dvoulůžkových pokojích jsou značně různorodé. V jednom případě docházelo mezi spolubydlícími ke slovnímu napadání a obviňování z krádeží. Situace se uklidnila až po přestěhování respondentky na jednolůžkový pokoj. Další neuspokojivý vztah se spolubydlícím, a sice slovní útoky, prožíval klient trpící demencí. I v tomto případě se situace zklidnila přestěhováním tentokrát spolubydlícího na jiný dvoulůžkový pokoj. Ve dvou případech spolu klientky nemluvily z důvodu nedoslýchavosti, málo hlasitého verbálního projevu a afázie. Pouze v jednom případě bylo soužití klientky se spolubydlící klidné. Dokázaly spolu najít i přes opačné názory přijatelný kompromis. S ostatními klienty domova pro seniory se respondenti seznamovali převážně v jídelně budovy, v níž bydleli. Čtyři z nich se zúčastňovali skupinových aktivizačních programů, při nichž rovněž navazovali kontakty s ostatními. Novou kamarádku v domově našla jedna klientka, ale kamarádství dlouho nevydrželo. Vzájemné návštěvy klientů na pokojích byli spíše nepravidelné. Jedna klientka navštěvovala svou sousedku z vedlejšího pokoje, ale návštěvy ustaly, když spolubydlící onemocněla. Svou sousedku v průběhu celého roku navštěvovala klientka bydlící na budově číslo dvě.

Výzkumná otázka č. 5: Jakými aktivitami se klienti zabývají ve volném čase?

Odpověď: Z odpovědí klientů týkajících se volnočasových aktivit vyplynulo, že volný čas si vyplňují především sledováním televizních programů, četbou novin a časopisů, spánkem. Klient trpící demencí zpočátku pobytu luštil osmisměrky, jedna klientka pletla ponožky a podkolenky, další začala znovu sbírat citáty, protože to byl její dřívější koníček a četla knížky, které si půjčovala z knihovny domova. Do činnosti kroužku ručních prací se zapojovaly tři klientky. Všichni respondenti navštěvovali kulturní vystoupení pořádaná v domově, ať již to bylo vystoupení folklorních souborů, kouzelníků nebo vystoupení dětí mateřských škol. Tři respondenti se zúčastňovali turnajů v ruských kuželkách, v případě teplého počasí sedávali na terase domova, případně se v doprovodu zaměstnanců procházeli po dvorku. Na procházky a na nákupy do města samostatně chodila nejmladší klientka.

Výzkumná otázka č. 6: Jaké emoce převládají u klientů domova pro seniory?

Odpověď: Na základě získaných informací lze konstatovat, že převládající emocí byl u všech klientů po nástupu do domova smutek, dva klienti měli strach, jedna klientka zlost. Dvě klientky prožívaly v domově radost při aktivizačních programech.

Výzkumná otázka č. 7: Jaké jsou podle seniorů výhody a nevýhody pobytu v domově pro seniory?

Odpověď: Z odpovědí klientů na tuto otázku vyplývá, že největší výhodou pobytu v domově je zajištěná péče personálu, pokud tuto péči potřebují. Pro jednu klientku je výhodou možnost vyplnění volného času a pro klienta trpícího demencí ticho a klid.

Nevýhody domova pro seniory spatřovaly dvě klientky v rozměrově malých pokojích, jedna pak ve vztazích se spolubydlící a pro další respondentku bylo nevýhodou deprimující prostředí domova, v němž se setkávala s nemocnými lidmi. Většina klientů v rozhovorech uvedla, že **domov jim nic a nikdo nenahradí.**

4.8 Doporučení pro praxi

Na základě výsledků výzkumu bych v této části práce navrhla doporučení pro praxi.

1. Senior by měl nastupovat do domova pro seniory dobrovolně, nikdo by ho neměl přesvědčovat a nutit.
2. Měly by se využít všechny dostupné možnosti sociální péče o seniory v domácím prostředí – domov pro seniory by měl být poslední možností.
3. V domově pro seniory by měl být pracovník, který se bude více věnovat klientům v prvních měsících po nástupu do domova, to znamená:
 - Pravidelné návštěvy klienta
 - Psychická podpora klienta – naslouchání, empatie
 - Pomoc nebo podpora při orientaci v prostředí
 - Pravidelná nabídka individuálních aktivizačních činností
 - Podpora při začlenění do skupinových aktivizačních programů

ZÁVĚR

Stáří je završením ontogeneze člověka, je etapou involučních změn v oblasti tělesné i psychické. Klesá především fyzická výkonnost, zhoršuje se smyslové vnímání a paměťové procesy. Hlavním úkolem stáří je vyrovnání se se svým životem, i když se nespĺnila všechna stanovená očekávání. Pro člověka je odchod do důchodu traumatizující záležitostí, protože vnímá, že ho společnost, která je zaměřena především na výkon, bude považovat za nepotřebného a nerentabilního, který je zátěží pro ekonomický systém. Z tohoto důvodu je důležité, aby se jedinec již v období starší dospělosti pomalu připravoval na odchod do penze, našel si nějakou zábavu, navázal na své dřívější zájmy a koníčky a přizpůsobil je svým současným možnostem. Pro seniora je největší jistotou fungující rodina, předpokládá totiž, že se o něho postará, když už nebude moci. V mnoha případech však již není v silách rodinných příslušníků, aby zabezpečili péči o svého seniora, a proto se obrací na instituce sociální péče o pomoc. Vzhledem k faktu, že se ve stáří snižuje i adaptabilita, je důležité, aby se senior sám a dobrovolně rozhodl, že poslední fázi svého života prožije v domově pro seniory. Ve většině případů pak probíhá adaptace v novém prostředí téměř bez problémů. V opačném případě, tedy nedobrovolného nástupu do domova, se mohou v důsledku dlouhodobé stresující situace objevit závažná somatická onemocnění, jako je infarkt myokardu, cévní mozková příhoda, bronchopneumonie. Senior může také trpět depresi, být apatický i hostilní.

Cílem bakalářské práce bylo zmapovat a popsat proces adaptace seniorů po jejich nástupu do domova pro seniory. Tohoto cíle bylo v praktické části práce dosaženo. Zvolené metody sběru dat i způsob zpracování dat byly adekvátní pro stanovený cíl výzkumu. Zpočátku jsem zvažovala, zda by nebylo lepší využít formu polostrukturovaných rozhovorů po dobu celého výzkumu, aby se klienti mohli rozpovídat, ale při úvodních rozhovorech jsem zjistila, že byl zvolený strukturovaný rozhovor vhodnější, protože klienty přesně vedl a oni měli větší pocit jistoty, že budou odpovídat dobře.

Z případových studií vyplynulo, že většina klientů měla problémy s orientací v novém prostředí. Je sice fakt, že každý klient má svého klíčového pracovníka, který s ním pracuje, ale není to každodenně. Proto by bylo vhodné, aby v každém domově pro seniory byl pracovník, který se bude věnovat nastoupivším klientům po dobu 2 – 3 měsíců kritické fáze adaptace. Tento pracovník by klienta pravidelně každý den navštěvoval, pomáhal by mu s orientací v novém prostředí, byl by pro něho jistotou v tomto neznámém prostředí.

Tímto vlastně potvrzují názor Kalvacha (2004), který se ve své publikaci zmiňuje mimo jiné i o problematice pomoci seniorům v adaptačním procesu ze strany zaměstnanců.

Zmíněný autor rovněž popisuje ideální nástupní proces seniora do domova pro seniory, proto bych navrhovala zmapovat a popsat tento nástupní proces, případně provést srovnání nástupního procesu z pohledu seniorů a zaměstnanců.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ALAN, J. *Etapy života očima sociologie*. Praha: Panorama, 1989. 440 s. ISBN 80-7038-044-6
- HANUŠ, T. Inkontinence moči. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 246-258. ISBN 80-247-0548-6
- HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-X
- HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. Praha: Panorama, 1989. 416 s. ISBN 80-7038-158-2
- HAŠKOVCOVÁ, H. *Manuálek sociální gerontologie*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2002. 72 s. ISBN 80-7013-363-5
- HEGYI, L. Geriatrický maladaptivní syndróm. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 362-363. ISBN 80-247-0548-6
- HOLMEROVÁ, I., JURAŠKOVÁ, B., ZIKMUNDOVÁ, K. *Vybrané kapitoly z gerontologie*. Praha: GEMA, 2002. 110 s.
- CHARVÁT, J. *Život, adaptace a stres*. Praha: Avicenum, 1973. 153 s.
- JIRÁK, R. Syndrom demence ve stáří. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 546-554. ISBN 80-247-0548-6
- JIRÁK, R. Poruchy afektivity ve stáří. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 554-559. ISBN 80-247-0548-6
- JIRÁK, R. Deliria u pacientů vyššího věku. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 258-263. ISBN 80-247-0548-6
- KALVACH, Z., JANEČKOVÁ H. Dlouhodobá zdravotní a sociální ústavní péče. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 490-508. ISBN 80-247-0548-6

- KALVACH, Z., MIKEŠ, Z. Základní pojmy – stáří, gerontologie a geriatric. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 47-49. ISBN 80-247-0548-6
- KALVACH, Z., OTOVÁ, B. Involuce. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 67-73. ISBN 80-247-0548-6
- KALVACH, Z. Tělesné projevy stáří. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 99-103. ISBN 80-247-0548-6
- KURIC, J. *Ontogenetická psychologie*. Brno: CERM, 2001. 179 s. ISBN 80-214-1844-3
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 1998. 343 s. ISBN 80-7169-195-X
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4
- NAKONEČNÝ, M., HYHLÍK, F. *Malá encyklopedie současné psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. 286 s.
- PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-7184-569-0
- PICHAUD, C., THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál, 1998. 160 s. ISBN 80-7178-184-3
- RŮŽIČKA, E., KALVACH, Z. Závratě, instabilita a pády ve stáří. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 207-225. ISBN 80-247-0548-6
- ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. a kolektiv *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: Universita Palackého v Olomouci, 2008. 176s. ISBN 978-80-244-2141-4
- ŠVANCARA, J. Psychická involuce a psychologické aspekty adaptace. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 103-115. ISBN 80-247-0548-6
- TOPINKOVÁ, E. *Geriatric pro praxi*. Praha: Galén, 2005. 270s. ISBN 80-7262-365-6

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II*. Praha: Karolinum, 2007. 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5

VENGLÁŘOVÁ, M. *Problematické situace v péči o seniory*. Praha: Grada, 2007. 96 s. ISBN 978-80-247-2170-5

ZAVÁZALOVÁ, H., ZIKMUNDOVÁ, K. Terénní zdravotnické a sociální služby pro seniory. In KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R. a kolektiv *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 467-473. ISBN 80-247-0548-6

Internetové zdroje

ČADILOVÁ, O. *Sociální adaptace a její poruchy*. [online]. c2009, poslední revize 28. 11. 2009 [citováno 2010-10-28] Dostupné z:

http://www.szsemb.cz/admin/upload/sekce_materialy/SOCIÁLNÍ_ADAPTACE.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod. a podobně

atd. a tak dál

bl. blahoslavené

např. například

Tab. tabulka

tzn. to znamená

tzv. tak zvaný

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Involuční změny vyjádřené jako % průřezové studie u osob ve věku 75 let oproti věku 30 let	16
Tab. 2 Rizikové faktory geriatrického maladaptčního syndromu	32
Tab. 3 Fyziologické změny a jejich následky v chování seniorů v ústavní péči	32
Tab. 4 Změny kognitivních funkcí a jejich následky v chování seniorů v ústavní péči	32

SEZNAM PŘÍLOH

- P I. Plán rozhovorů s klienty
- P II. Souhlas klienta s audionahrávkou rozhovoru
- P III. Souhlasy klienta a zaměstnance se zveřejněním jejich fotografií
- P IV. Transkripce rozhovorů s klientkou A
- P V. Transkripce rozhovorů s klientem B
- P VI. Transkripce rozhovorů s klientkou C
- P VII. Transkripce rozhovorů s klientkou D
- P VIII. Transkripce rozhovorů s klientkou E
- P IX. Fotografie Domova pro seniory U Kašny v Kroměříži
- P X. Fotografie z aktivizačních činností

PŘÍLOHA P I: PLÁN ROZHOVORŮ S KLIENTY

	Klientka A	Klient B	Klientka C	Klientka D	Klientka E
Datum nástupu	1.10.2009	21.1.2010	1.2.2010	3.2.2010	11.2.2010
Den po nástupu	2.10.2009	22.1.2010	2.2.2010	4.2.2010	12.2.2010
Týden po nástupu	8.10.2009	28.1.2010	8.2.2010	10.2.2010	18.2.2010
Čtrnáct dní po nástupu	15.10.2009	4.2.2010	15.2.2010	17.2.2010	25.2.2010
Jeden měsíc	1.11.2009	21.2.2010	1.3.2010	3.3.2010	11.3.2010
Dva měsíce	1.12.2009	21.3.2010	1.4.2010	3.4.2010	11.4.2010
Tři měsíce	1.1.2010	21.4.2010	1.5.2010	3.5.2010	11.5.2010
Čtyři měsíce	1.2.2010	21.5.2010	1.6.2010	3.6.2010	11.6.2010
Pět měsíců	1.3.2010	21.6.2010	1.7.2010	3.7.2010	11.7.2010
Šest měsíců	1.4.2010	21.7.2010	1.8.2010	3.8.2010	11.8.2010
Devět měsíců	1.7.2010	21.10.2010	1.11.2010	3.11.2010	11.11.2010
Rok po nástupu	1.10.2010	21.1.2011	1.2.2011	3.2.2011	11.2.2011

PŘÍLOHA P II: SOUHLAS KLIENTA S AUDIONAHRÁVKOU ROZHOVORU

Souhlas klienta s audionahrávkou na diktafon v rámci bakalářské práce

Souhlasím, aby Ivana Apolenářová, pracovnice v sociálních službách DpS U Kašny, Riegrovo nám. 159, Kroměříž, studentka 2. ročníku oboru sociální pedagogika Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně, v rámci bakalářské práce na téma: Sociální a emocionální adaptace seniorů po nástupu do pobytového zařízení sociálních služeb, nahrávala pro zachování autentičnosti naše rozhovory na diktafon.

Svůj souhlas podmiňuji faktem, že v žádném rozhovoru nebude uváděno mé jméno, ani mě jménem při dotazování nebude oslovovat.

V Kroměříži dne

podpis klienta

PŘÍLOHA P III: SOUHLASY KLIENTA A ZAMĚSTNANCE SE ZVEŘEJNĚNÍM JEJICH FOTOGRAFIÍ

Souhlas klienta se zveřejněním jeho fotografií v rámci bakalářské práce

Souhlasím, aby Ivana Apolenářová, pracovnice v sociálních službách DpS U Kašny, Riegrovo nám. 159, Kroměříž, studentka 3. ročníku oboru sociální pedagogika Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně uveřejnila v bakalářské práci na téma: Sociální adaptace seniorů po nástupu do domova pro seniory moje fotografie z aktivizačních programů pořádaných pro klienty v tomto domově.

Svůj souhlas podmiňuji faktem, že u popisů fotografií nebude uváděno mé jméno.

V Kroměříži

podpis klienta

Souhlas zaměstnance se zveřejněním jeho fotografií v rámci bakalářské práce

Souhlasím, aby Ivana Apolenářová, pracovnice v sociálních službách DpS U Kašny, Riegrovo nám. 159, Kroměříž, studentka 3. ročníku oboru sociální pedagogika Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně uveřejnila v bakalářské práci na téma: Sociální adaptace seniorů po nástupu do domova pro seniory moje fotografie z aktivizačních programů pořádaných pro klienty v tomto domově.

Svůj souhlas podmiňuji faktem, že u popisů fotografií nebude uváděno mé jméno.

V Kroměříži

podpis zaměstnance

PŘÍLOHA P IV: TRANSKRIPCE ROZHOVORŮ S KLIENTKOU A

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru první den po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Mohu se zeptat na váš věk? Měla jste děti? Měla jste sourozence?

Jsem ročník 1928, mám dvě dcery, jedna je nemocná a zeť se o ni musí starat a druhá je v Bohumíně. Mám sestru, je o rok mladší než já a bratra, on je učitel hudby, je o tři roky starší než já a oba žijí. Bratr ještě učí.

2. Jaké máte vzdělání?

Chodila jsem do rodinné školy a pak jsem se vyučila dámskou krejčovou.

3. Kde jste pracovala před odchodem do důchodu?

Než jsem šla do důchodu, tak jsem pracovala v Jednotě, v kanceláři, ve fakturaci. Ale já jsem šla o rok dříve do důchodu, ze zdravotních důvodů, bylo toho na mě hodně a na moje místo nastoupily dvě nové síly a já jsem to musela všechno zvládat sama, sestřičko.

4. Jakou pracovní činností jste si vyplňovala volný čas po odchodu do důchodu?

Co jsem dělala po odchodu do důchodu? (klientka přemýšlí) Hlíkala jsem vnuka, víte, mám jenom jednoho, no a taky jsem si uklízela byt, na brigády jsem nechodila.

5. Jaké jste měla zájmy, koníčky?

Zahrádka, před domem mám okrasnou zahrádku, takovou malou, a dvorek, tam mám taky něco. Šití mě baví, já bych si ještě opravila svoje věci, kdybych tu měla šicí stroj. Já jsem v nemocnici shodila 20 kilo a všechno na mně visí, tak bych si to zabrala.

Sbírala jsem aforismy. Bavila mě hudba, všechno, co je melodické, se mi líbí a v mládí jsem hrála na housle, to je dost těžké. Četla jsem, ale už na to málo vidím.

6. Uměla jste některé ruční práce – vyšívát, plést, šít, háčkovat, drhat, paličkovat?

Šila jsem šaty, pletla i svetry, hlavně vnukovi, vyšívala jsem a háčkovala, paličkovat ne.

7. Navštěvovala jste divadla, kina, výstavy, koncerty, muzea, zábavy, plesy, kulturní vystoupení?

Do divadla jsem chodila v mladším věku, do kina, na koncerty a do muzeí ne, ani na remeslné jarmarky. V důchodě už ne.

8. Kde jste bydlela před nástupem do domova pro seniory?

Jsem tady z Kroměříže, Rostislavova ulice, to je ta od Moravy, co vede potom k Obchodní akademii a dál je Kaufland, víte? V rodinném domku jsem bydlela, pocházím z Drnovin u Vyškova, do Kroměříže jsem se přivdala.

9. Jaký byl důvod nástupu do domova pro seniory?

Doma se zeť stará o nemocnou dcerku a já jsem přítěží, bylo potřeba, aby se nemusel zeť o mě starat.

10. Kdo přišel s nápadem jít do domova pro seniory?

Byla jsem na Malém Valu (poznámka - Nemocnice Milosrdných sester sv. Vincence de Paul) a rozhodla jsem se po dohodě s rodinou o domov, že mně tady budou dávat léky.

11. Byl vám doporučen nějaký domov pro seniory nebo vám nezáleželo na tom, kam půjdete?

Tento domov mi doporučil doktor D., že tady měl maminku.

12. Znáte někoho v tomto domově?

Jestli znám někoho v domově? Nevím.

13. Co očekáváte od pobytu v domově pro seniory?

Co očekávám od pobytu v domově? Že se mi nějak podaří volné chvíle prožít. Tady paní není moc na vyprávění. Chci, aby mi zeť přinesl hodiny, ať vím, kolik je hodin. Kdyby se něco stalo, je tady rychlejší pomoc. Doma mám šicí stroj, chtěla bych ho sem donést, upravit si ty šaty.

14. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Děkuji, akorát ta nuda, volný čas, mrzí mě, že paní je vážná. Mluví potichu a já jí nerozumím, když se jí zeptám na něco běžného, řekne, nevím. Na Vale jsem měla dobrou paní, rozuměly jsme si. Jsem smutná, stýská se mi. (řekla po chvíli ticha a měla v očích slzy) Je to velká změna. Vadí mi volný čas, že bych něco opravovala, aby mně čas lépe ubíhal. Tady není možnost si zavolat? Co stojí hovor?

Analýza rozhovoru

Klientka A má 81 let, má dvě dcery a dva dosud žijící sourozence. Před nástupem do domova pro seniory bydlela v rodinném domku v Kroměříži. Vyučila se švadlenou, před odchodem do důchodu pracovala v kanceláři ve fakturaci. Ve volném čase pracovala na zahrádce, šila, hlídala vnuka. V důchodu nenavštěvovala divadla, koncerty, kina ani výstavy. Jejím koníčkem bylo sbírání aforismů.

Do domova pro seniory nastoupila z léčebny pro dlouhodobě nemocné na doporučení lékaře, protože doma se o ni nemohl nikdo starat. Dle vlastních slov nechtěla být přítěží pro zetě, který se už staral o její nemocnou dceru.

Od pobytu v domově pro seniory očekává možnost smysluplného vyplnění volného času, uvádí, že domov pro ni představuje jistotu pro případ, kdyby se s ní něco stalo.

V závěru rozhovoru klientka uvedla, že je smutná a stýská se jí. Je to pro ni velká změna a uvítala by, kdyby její spolubydlící nebyla tak vážná a mluvila nahlas.

Během rozhovoru na mne klientka působila nejistým, vylekaným dojmem, mluvila potichu, jakoby se něčeho bála.

Reakce na rozhovor

Po konzultaci s klientkou A, o jaký knižní žánr by měla zájem, jsem jí zajistila dvě knihy s velkými písmeny z knihovny domova.

Zavedla jsem ji na ošetřovnu, aby mohla zatelefonovat svým blízkým, a dohodla jsem se s ní na aktivaci telefonu, který má umístěný na stěně u své postele. Po aktivaci dostane natisknutý návod pro obsluhu tohoto telefonu.

Rovněž jsem ji seznámila s obsluhou domácího telefonu, kterým lze přivolat pracovnice v sociálních službách.

Upozornila jsem ji na možnost mít u sebe rychlovarnou konvici za malý příplatek na elektřinu.

Po konzultaci s vedoucí obslužné péče budeme řešit možnost umístění kufříkového šicího stroje na pokoj klientky.

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru týden po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Jste spokojena s pokojem, ve kterém bydlíte?

Ano, jsem spokojena s pokojem, zatím mně všechno vyhovuje. Akorát ty hodiny mi tady chyběly, které jsem si nechala přinést. Já už nepotřebuji něco zvláštního, je to tady praktické, stačí mi to.

2. Dokážete se již orientovat v budově, ve které bydlíte? Víte, kde se nachází ošetřovna, klubovna, terasa, jídelna?

Tam, kam chodím, tak to už dokážu, sama ve výtahu, já to ještě tak dobře neznám, tak třeba časem se zorientuju. Klubovna, není v prvním poschodí? (nejistě - po potvrzení správnosti odpovědi, se klientka usměje) Do jídelny chodím sama. Ošetřovna je v přízemí nebo v prvním patře. (náповěda – v prvním patře)

3. Víte, jak se dostanete na dvorek domova, případně ven z domova?

Sjela bych dolů a potom bych se orientovala podle dveří a oken. Jsou tam okna, tak bych se podívala na dvůr a zpátky bych šla stejnou cestou. Šla bych do výtahu a vyjela bych na trojku. Já jsem na terase už byla.

4. Pomohl vám někdo s orientací v budově?

Ještě nikdo mě po budově neprovázel, sice jste říkali, že mi to ukážete, ale zatím k tomu nedošlo, tak jsem se snažila sama se trošku zorientovat, co zvládnou.

5. Seznámila jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Zapamatovala jste si jméno některého klienta? Navštívila jste některého klienta na pokoji?

Tak zatím jsem se seznámila s klientkami u stolu (klientka uvedla jedno jméno, po chvíli přemýšlení druhé jméno) a ta paní pod oknem nevím přesně, jak se jmenuje. Na pokojích u jiných jsem nebyla, ale pozvala mně paní, (uvedla jméno) abych se k nim přišla podívat, ale já jsem neměla odvahu, aby ta její spolubydlící neměla nějaké námitky. Uvidíme, jak to bude dál.

6. Znáte někoho z dřívější doby?

Z dřívější doby neznám nikoho.

7. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

S paní (uvedeno jméno) si rozumíme, je hodná. Je tady taky krátkou dobu, myslím měsíc, takže si zvykáme obě. Je na tom trošku lépe než já, už to tady více zná. Ona nemá zájem o televizi, já taky ne, když bychom chtěli, můžeme se zajít podívat do klubovny. Kdyby byla trošku veselejší, podle začátku víc mluví. Chybí nám nějaké zaměstnání. Jsme v domově, tak tady není zaměstnání, že. Co se týká toho navlékání korálků, je to náročné na oči a na navlékání? A na co se to navléká? (reakce – na rybářský vlasec, procvičují se tím prsty)

8. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Tak teď zatím jako ne, známí mě navštěvovali na Vale (poznámka – Nemocnice Milosrdných sester sv. Vincence de Paul) a za mnou chodí jenom zeť, ten mně donesl ty hodiny

a sirup, dcera je nemocná, tak nevím, jestli se sem dostane, a on je na tom také špatně, má rakovinu, jezdí každý měsíc do Brna na injekce, hodně zhubl, jsou na tom oba stejně. Doma je hodně práce, když se to udržuje, dům se opravuje, má s tím problémy, tak za mnou nechodí moc často. Já vím, kolik má práce a jak je na tom zdravotně.

9. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Nemůžu si uvědomit. (paní chvíli vzpomíná) Nevím, jestli je to vhodné, ale mne překvapuje, jak lidi dávají tomu psovi (poznámka – v domově žije desetiletá fenka Bena, která se volně pohybuje po všech budovách) jídlo z ruky a pak s neumytýma rukama jedí svoje jídlo. Já mám zvířata ráda, ale při obědě jim nedávám maso tak jako oni, myslím si, že dostanou svoji dávku na určitém místě. (potvrzení domněnky klientky) Ona se tak upřeně dívá a jakoby říká, dej mi, ale já to prostě nemám ve zvyku, přestože mám zvířata ráda, ale zrovna u stolu jim dávat z mojí porce, je takové zvláštní. Na oběd jsme měli rizoto a byl tam sýr, táhl se a klientky říkaly, že jsou to nitě. (úsměv)

10. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmutněla?

Mě to rozesmutňuje každý den, ten volný čas, tak prostě si říkám, že kdybych byla doma, tak bych ještě něco málo zvládla. Teď si musím označit čísla věci, které jsem měla v nemocnici, nejsou označené a taky bych si ještě potřebovala doplnit věci na oblečení, když by mě vzal zeť do auta, na propustku nebo jak to je. (reakce – nemusíte mít propustku, ale ohlásit sestřičkám, že jedete pryč, aby neměly obavu, že jste se ztratila)

Nelíbí se mi, že ostatní nechávají hodně jídla na talíři, někdo si ukousne jednou rohlík a pak ho dá zpět na talíř a už ho nejí. Omáčky taky nechávali moc na talíři, každý by si měl vzít, co sní.

11. Pořádají se v domově nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se nějakého programu?

Já jsem byla dělat chobotničku, (poznámka – z vlny) tam nás bylo asi deset a to bylo velice příjemné, krásně to utíkalo, i když jsem pro ně byla cizí, ale přijali mě normálně, byla jsem spokojená.

12. Byla jste se již podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Na terase jsem se už podívat byla, na dvorečku ještě ne, do města si zatím netroufám.

13. Mohu se zeptat, jak s dnes cítíte?

Cítím se celkem obstojně, akorát mně vadí ten volný čas, jinak jsem spokojená. Už jsem se zklidnila, už tak neteskním, už jsem si uvědomila, že to tak musí být. Je mi smutno po dceři, kdybych byla doma, byly bychom spolu každý den. Druhá dcera mi sem volala, už se dovolala. Pomohly by mně třeba častější návštěvy od zete. Ale musím si uvědomit, že se pracuje na opravě domu a že to prostě nejde tak často, že musí být někdo s těmi pracovníky.

Pracovníky na stavbě nemůžete nechat jen tak, že.

14. Mohu vás požádat o srovnání domova pro seniory s vlastním domovem?

Tak, co se týče vybavení toho pokoje, údržba, to všechno je dobré, u nás doma je to teď horší, protože se tam dělají různé opravy, jo. Je tam i trochu nepořádku z toho. Jinak (povzdech klientky) se pořád opakují, že mi vadí ten volný čas, lepší to utíká, když se něco dělá, něco málo, ale přece. Nějaká ta zábava je lepší, jinak jsem v klidu a pohodě. A kdybych lepší chodila, zdá se mně, že chodím hůř jak v nemocnici.

Analýza rozhovoru

S pokojem, ve kterém bydlí, je klientka spokojena, chyběly hodiny, které jí zeť donesl.

Během týdne se klientka sama dokázala zorientovat na budově číslo tři, ve které bydlí, sama dokáže jezdit výtahem.

Seznámila se s klientkami v jídelně u svého stolu a navázala kontakt se sousedkou z vedlejšího pokoje.

Se spolubydlící se začíná více bavit.

Uvědomuje si, že rodinní příslušníci za ní nemohou často chodit na návštěvy hlavně z důvodů vážné nemoci a opravy rodinného domku.

Klientce je smutno a stýská se jí.

Z rozhovoru vyplynulo, že si všímá svého okolí a dokázala si vzpomenout na drobnou úsměvnou příhodu.

Stále se nemůže vyrovnat s nevyužitým volným časem.

Klientka se v prvním týdnu pobytu v domově úspěšně zapojila do první společné aktivity v rámci kroužku ručních prací a projevila zájem o navlékání korálků.

Klientka uvedla, že se cítí obstojně, je spokojená, už se zklidnila, ale je jí smutno po dceři.

Během rozhovoru se mi zdála stále smutná a nejistá.

Reakce na rozhovor

Klientce jsem donesla bavlnku, aby si mohla vyšívat čísla na oblečení. Ve spolupráci se švadlenou, jsem klientce nabídla možnost šití oblečení pro látkové panenky na pokoji, které jsme již dříve vyrobili s jinými klienty v rámci kroužku ručních prací.

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru čtrnáct dnů po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v budově, ve které bydlíte během posledního týdne? Víte, kde je ošetřovna? Víte, kolik budov tvoří tento domov pro seniory?

Byla jsem sama tam na té ošetřovně v prvním patře. Nevím, kolik budov tvoří tento domov, (nápověda – tři budovy) nebyla jsem tam, zatím jsem tady. Měla bych zájem se na některou budovu podívat podle počasí, třeba se umoudří ještě.

2. Dokážete používat domácí signalizaci?

Myslíte tady ten telefon? Ano, to dokážu. Pokud bych měla problém, tak bych zazvonila na sestru a řekla bych jí a požádala o radu.

3. Víte, kdo je to klíčový pracovník a jak se ten váš jmenuje?

Třeba opravář tam do toho spadá? Já jsem myslela, že do toho patří ten přes zámky? (zápor) Tak to teda nevím přesně. (následovalo vysvětlení pojmu klíčový pracovník)

4. Navštěvují vás rodinní příslušníci, známí, sousedé?

Dcera volala z Bohumína a zeť tady byl v úterý třináctého. Známí za mnou nebyli, já když jsem byla v nemocnici, tak jsem nepřijímala návštěvy, jenom ty nejbližší a jedna moje známá a jinak tak cizí, aby za mnou chodili jen tak ze zvědavosti, tak to jsem nechtěla. Protože jsem zas takovou kamarádku neměla, byla jsem sice zadobře se sousedy, ale zase ne tak důvěrně, aby mě museli navštěvovat v nemocnici, tak to ne. A taky už mám málo vlasů, tak mě to trochu deprimuje a nedá se s tím nic dělat, ale tady je jedna paní, která nemá vůbec vlasy a nosí paruku. A ona je opravdu třiatřicátý ročník? Já si myslím, že to řekla špatně. (ujistění, že je údaj je správný) To není možné, to bych nevěřila, já jsem myslela, že se spletla, že to má být dvaatřicátý, tak vypadá dobře, opravdu dobře. Já jsem si myslela, že je ode mě mladší.

5. Seznámila jste se již s některými klienty v budově?

Poznala jsem paní H, a co sedí se mnou u stolu je paní S. (poznámka – jméno této paní klientka v minulém rozhovoru neznala, následovala dvě jména klientek, se kterými rovněž sedí u stolu) Pak znám tu paní K., s tou jsem se bavila na chodbě o vlasech. Představte si, že jsem si včera trhla ostudu u paní doktorky. Já jsem si nevzpomněla na jméno prezidenta. A jenom jsem zavřela dveře od ní, tak mi to hned naskočilo. Ten moment, co se mne ptala,

tak mi to vypadlo, přišlo mi to teda trapné, když jsem to nevěděla, protože mě zkoušela počítat, tak to jsem zvládla a velice dobře a hned a toho prezidenta jsem nevěděla, to jsem nestihla. Byla jsem navštívit paní H. na pokoji a popovídaly jsme si, ale zatím tady nemám nikoho známého, co jsem znala z dřívější doby.

6. Zvykly jste si na sebe se svou spolubydlící?

Se spolubydlící vycházíme dobře a ona je tu také celkem krátkou dobu, takže si tu taky zvyká, ale jinak se snášíme dobře. Opatrně se otevírá, nebouchá se, záleží to hodně na společníkovi. Paní je hodně smutná, málokdy se zasměje.

7. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Vidím, jak třeba se chovají některé důchodkyně, že třeba se na někoho zaměří a komandují, zaklepe holí, že má jít zasunout židli, tak prostě si myslím, že je to zbytečné. Ona dělala prý vedoucí tady na Hané, (poznámka – bývalý kroměřížský hotel) byla zvyklá poroučet a komandovat. A ta druhá paní se nedá, ona pořád dává jídlo tomu psovi a ta ji komanduje. (smích) A jí něco říká, tak odpoví, že ona na to má roky, přece nebude to ovlivňovat.

A ona říká, to tak děláte i doma, že nezasunujete židli a ona odpovídá: automaticky. Tak ona mi říká: tak co si z toho mám teď vybrat a já jí říkám, co chcete. (smích) Nebo ta paní říká, vy jste to všechno snědla? A já říkám, no jak vidíte, ano. Ona tak vždycky něco nechá, ale vždycky. Třeba dvakrát nebo třikrát ukousne rohlík a položí ho na talíř. No prostě, já nevím. Tak mi to připadá, že by měli dávat menší porce. (reakce - vysvětlení stanoveného množství pečiva) Já myslím i hlavní jídlo, aby se dávaly menší porce. Myslím si, že je to škoda, když muži mají určitě větší nárok, (reakce – mají větší hlad) tak se může, když by to zbylo, tak jim přidat. Já ráno sním dva chleby a rohlík si vezmu na pokoj na svačinu. Já mám pořád hlad. Dnes jsem měla koláč, protože paní nechtěla, když ho dostala, tak jsem si ho vzala. Byl moc dobrý, chutnal mi. A paní u stolu mi dala také svůj koláč, tak oni si potom řeknou, že jsem žrout. Ona se úplně divila, že jsem to všechno snědla. Jídlo mně chutná, když to všechno sním, jinak bych to všechno nesnědla, že.

8. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás naopak rozesmutněla?

Nemůžu si ani vzpomenout. Jsem klidnější, protože ta dcera volala, a tak jsme spolu mluvily a celkem může se říct dost.

9. Pořádají se v domově nějaké aktivizační programy, jak jste na ně upozorňováni?

Ano, vím. Třeba čtení, že. Nevím, co ještě. Před obědem nebo při obědě to hlásí sestra. Nebo když je zájezd někam.

10. Zúčastnila jste se v uplynulém týdnu nějakého aktivizačního programu?

Ani ne, akorát jsem byla tam pracovat, ty chobotničky. A na pokoji jsem šila ty šatičky. (reakce – šatičky jsou velmi pěkné, viděla jsem je u paní švadleny)

11. Byla jste se již podívat venku na dvorku, ve městě?

Na dvorečku jsem ještě nebyla, tam jsem se ještě nedostala. Do města se nedostanu, škoda. Ale chodím tady po chodbě, držím se zábradlí a chodím, jak to jde.

12. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tak celkem normálně. Nemám problémy, zatím.

13. Co by vám pomohlo k lepší spokojenosti?

Právě je problém u mě ten volný čas, (reakce - proto jsme zkusili to šití) jenomže teď už to nejde, protože je šero a já na to špatně vidím. Při umělém osvětlení bych nerada si kazila oči. Když to třeba vyjde a bude jasno, tak si vezmu něco zase. (reakce – řekněte, pokud budete chtít šít ty šatičky)

14. Zlepšila byste něco ve svém pokoji, v domově?

No tak, televizi nechceme, zeť se mě ptal, jestli má přivést, ale nechceme. A zatím nemáme zájem ani o rádio, ty programy tam nejsou nijak zajímavé. V televizi jsem se převážně dívala na soutěže a na něco vhodného jsem si vybírala podle zájmu. Líbí se mi tu, na chodbě je hodně květin a zelených rostlin, je to velice hezké. Celkově ty záclony a všechno prostě je pěkné. Je to určitě nová budova. (reakce – tři a tři čtvrtě roku to je otevřené) Příznivě to na mě působí, je to pěkné.

15. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově?

No, zatím si ještě zvykám, (po dlouhé chvíli) vcelku je to dobré. U stolu, co jsou se mnou ty důchodkyně, tak se chovají dobře, slušně. Sem tam něco se prohodí, ale to je běžné. Nepadá v úvahu se nějak nad tím pozastavovat. Prostě buďto úsměv, nebo Taky ten starý pán, co chodí o těch dvou berlích, tak někdy tak zakřičí a tak ostře, že úplně žasnu. Na tu paní K. zakřičel, že jí jednu břinkne, že jí nikdo neposbírá a nedá dohromady. To

bylo strašný, to bylo tak nahlas, že to jakoby zahřmělo. (úsměv) A paní doktorka mi řekla, že dělám dojem, že jsem pořád smutná, včera mi říkala. Já jsem říkala, že tak vypadám, tak se tvářím normálně. Ale když se usměju, tak to vypadá, že brečím. Mám takovou grimasu že, (reakce – ne, ne, máte velice pěkný úsměv a sluší Vám, jak se usmíváte) mně to připadá jako bych měla plakat. Tak já se nedívám do zrcadla moc, protože teď jsou špatná ta zrcadla. Když jsem se dívala dřív, tak tam byla docela šikovní paní a teď se na mě dívá babička (důraz na slově). Ale to je život, to se nedá nic dělat. Nerada mám plané řeči, protože slovy můžeš vyjádřit, co chceš, ale skutky tě prozradí. (reakce – to je pravda)

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že se orientace v budově zlepšila, už ví, kde se nachází ošetrovna, neví, kolik budov má domov pro seniory. Umí používat domácí signalizaci pro přivolání sester.

Nezná, kdo je klíčový pracovník.

Rodinní příslušníci ji navštěvují, ale málo, protože mají dle slov klientky, zdravotní problémy. Při rozhovoru na toto téma mně klientka připadala smutná, občas si povzdychla. Uvedla, že je již klidnější, protože jí zavolala dcera.

Postupně se seznamuje s klienty z budovy, ve které bydlí, byla navštívit svou sousedku ve vedlejším pokoji.

Úsměvné situace prožívá v jídelně v době podávání jídla.

Klientka ví, že se v domově pořádají aktivizační programy, jedné skupinové aktivity se zúčastnila a další individuální prováděla na pokoji. Obě se jí líbily.

Ven zatím nechodí, ale procházky si nahrazuje alespoň chůzí po chodbě.

Cítí se podle svých slov dobře, pokoj i prostředí domova se jí líbí, ale stále si zvyká.

Má však problém s využitím volného času, nedokáže se sama zabavit, a proto jí připadají dny hodně dlouhé.

Během rozhovoru se klientka několikrát usmála a působí na mě klidnějším dojmem, i když v očích se jí stále objevovala úzkost.

Reakce na rozhovor

Nabídka doprovodu na další budovy domova podle počasí.

Nabídka pravidelného půjčování knih a možnost pletení košíků z pedigu.

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru měsíc po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulých čtrnácti dní? Víte, kolik budov tvoří domov pro seniory a ve které budově bydlíte?

Ano, zlepšila. Domov má tři budovy. Já bydlím ve třetí, v té nové.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

Kde má kancelář vedoucí domova, to nevím, představte si. Ani jak se jmenuje, myslím, že jsem to už někde slyšela, ale nevím. (nápopvěda – jméno vedoucí) Tak to už jsem slyšela.

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

Nevím, kde má kancelář ta pracovnice, kde to je, prosím Vás? (nápopvěda – v první budově v přízemí, tam, kde jsme byli dělat košíčky) V první budově v přízemí. (klientka informaci zopakovala) To je ta, co sem přijde a přinese třeba potvrzení důchodu? (reakce – ano, to je ona) A jak se jmenuje? (reakce – jméno sociální pracovnice) Aha, ano.

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

Dílnu švadlenky bych našla v prvním poschodí. (reakce – v přízemí, u vchodu naproti kanceláře paní vedoucí) Dobře, tak v přízemí.

5. Použila jste již domácí signalizaci?

Ano, už jsem volala. Když jsme měli poruchu. (reakce – čeho?) Záchodu, pořád tekla voda. A ještě předtím jsme měli něco, vím, že jsem volala víckrát.

6. Znáte jméno svého klíčového pracovníka?

Sestřička Lenka a paní má Ivanku, mají na starosti, aby tady všechno probíhalo dobře. Jak bych to měla jinak říct? Jsou naše nejbližší.

7. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji? Znáte někoho z dřívější doby?

Já ale teď nevím, jak se jmenuje. Byli tady jako manželé a manžel zemřel a ona je tu právě rok. Je taková blondýna, šedivá a zemřel jí tu manžel, bydleli spolu, nosí takový modrý plášť a sedí hned u stolu, jak se přijde, doprava, je tam za dveřmi stůl. (reakce – uvedeno jméno paní, kterou klientka popsala) Byla jsem u paní H. na návštěvě, u jiných zatím ne. Znamého jsem zatím neviděla, nepotkala.

8. Jak vycházíte se svou spolubydlící? Máte nějaké společné zájmy?

Společné zájmy, na televizi se nedíváme, protože máme obě přibližně stejné potíže, máme špatný zrak. Mám brýle na televizi, ale televizi tady na pokoji nemáme. Když bych měla zájem, mám možnost jít se podívat do jedničky, už jsem tam dvakrát nebo třikrát byla, jenomže byl tam jeden pán a ten spal a nebylo tam nic, co by mě upoutalo, abych tam zůstala. Neumím přepínat programy na televizi, ale dneska jsem zastavovala televizi v jídelně. Byla tam paní, která byla se mnou na košíkách, (poznámka – u pletení košíků z pedigu) seděla tam přede mnou a chtěla to zastavit, než jsme přišli, a nemohla tam dosáhnout, tak já jsem šla a ona mi řekla, co mám stisknout, protože ty televize jsou různé a já jsem to zastavila. S paní K. jsme trochu samotářky, může se říct. Ale tak společného? Díky za to, že si rozumíme, vycházíme spolu dobře, to je hodně důležité. Ona dobře spí, já sice špatně, s práškama, protože mám ty starosti se zdravotním stavem zetě i dcery i té druhé dcery, která je na vozíku, tak mi aspoň volá.

9. Navštěvují vás rodinní příslušníci nebo známí?

Včera tu byl zet', mám vypsát potvrzení o odhlášení z trvalého pobytu, aby mohl odhlásit televizi a popelnici, protože se pořád platí zbytečně, nikdo to nepoužívá.

10. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Tady byla sestra, ale nevím která, tak jsme si povídaly, jo, to byla Ivanka, ona říkala, jak hodně jí a nepřibere a já taky tak. Paní K. zase říkala, že ona jíst nemusí a přibírá. A řekla tam takový citát, možná bych ho neměla říkat, ale že (tlumení hlasu) dobré prase, všechno spase. No a já taky.(smích)

11. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

U mě je největší problém ten volný čas, potřebuji kvůli nohám ležet, protože mi otékají, proto se nezúčastňuji toho, co bych měla, ale dávám přednost zdraví, snažím se chvíli vždycky ležet.

12. Pořádaly se v domově v uplynulých čtrnácti dnech nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Nevím, jestli to do toho patří, ale byl tu kněz. A jinak je tu čtení, výlety byly už dříve, teď už ne, je zima, nevím, co ještě. Nějaké soutěže, procvičení paměti. (nápověda – Odpoledne

s tajenkou) *To pletení košíků, to se mi líbilo, nebylo to moc náročné, dalo se to zvládnout.* (reakce – měla jste ten košík velice pěkný) *Mně se taky líbil.* (nesměle řečeno)

13. Měla byste zájem o nějakou aktivitu, která by navázala na vaše zájmy?

Těžko, já jsem měla koníčka sbírání citátů. Měla jsem ráda nebo někdy se podaří, že ještě mám ráda, hudbu, jakoukoliv, ale hlavně melodickou.

14. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

*Četbu novin, to šití už není, těch šatiček na panenku. (reakce – a chtěla byste znovu šít tady na pokoji?) Tak pokud bude ještě trochu světlo, tak bych to zkusila, nesmí to být moc namáhavé pro oči. Na sbírání citátů tady nemám tu potřebnou literaturu, noviny, nevím, z čeho jsem to sbírala, to by tady nešlo. Doma jsem pravidelně odebírala časopisy pro ženy – *Vlastu, Ženu a módu, Praktickou ženu.**

15. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Na terase jsem se byla podívat už dřív, když bylo teplo, na dvorku jsem nebyla a do města se sama nedostanu.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Dneska se cítím celkem dobře. Včera jsem měla koupel a velice příjemně a pečlivě mě sestřička namydlila a spláchla, no něco nádherného. Ani nevím, jak se ta sestřička jmenuje, je taková milá a příjemná, má dlouhé černé vlasy. Říkaly jsme si s paní, že byla ta sestřička velice hodná a ani nevíme, jak se jmenuje. Často větráme, krátce, ale často, protože je tu suchý vzduch, nejsou tu odpařovače, tak jsme se s paní domluvily, jak budeme větrat.

17. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc?

Celkem je tu dobře, ale pořád ještě mě ty myšlenky zatěžují. To nejsou myšlenky, to jsou starosti, jak o rodinu, tak o dům, o všechno. Mám problémy, nohy mě zlobí, vlasů už mám taky málo, když jsem šla do nemocnice, tak jsem jich měla ještě hodně. Co nadělám, musím to brát, jak to je. Díky za to, že jsem se dočkala takového věku. Když to tady vidím, jsou na tom lidé ještě hůř než já. Hubnu, dívejte se na ty žíly. Bohužel se mi asi nepodaří, tak jak manžel odešel ve spánku. A od té doby jsem zažila takový šok, když jsem ho našla. Já jsem ho šla budít, protože jsem si říkala, jak je možné, že ještě spí a on zatím ve spánku.... Byla to sobota ráno. Měli mu amputovat nohu, měl bércový vřed a normálně pořád chodil

na kontroly a byl celkem v pohodě. Chodil na nákupy a kolem domu. Měl 88 roků, byli jsme o 11 roků od sebe a chodil do školy s Baťou. Baťa, že jezdil autem a on chodil pěšky, pak jezdil na kole. Dělal obchodní akademii. Hned tak se na to nezapomene. Ta paní z té Chropyně mi říkala, že čím dřív si tady zvyknu, tím lepší. To já přece vím. Toto už je třetí místo, kde si zvykám. Napřed jsem byla v nemocnici, pak jsem byla na Valech tři měsíce (poznámka – Nemocnice Milosrdných sester sv. Vincence de Paul) a teď je to třetí místo. Zvykáte si pořád na něco jiného, na jiné spolubydlící, na jiný režim.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že se orientace v budově zlepšila. Zatím neví, kde má kancelář vedoucí domova, sociální pracovnice a švadlena, nezná jejich jména.

Zná jména klíčových pracovníků, které mají na starosti ji i spolubydlící. Dokáže používat domácí signalizaci a už ji použila, aby přivolala pracovnice v sociálních službách.

Seznámila se s další klientkou, zatím si nepamatuje její jméno a navštěvuje jednu paní ve vedlejším pokoji. Z dřívější doby nikoho nezná.

Se spolubydlící vychází dobře, uvádí, že jsou obě samotářky a to jim oběma vyhovuje.

Navštívil ji zeť, s nímž vypisovala doklady pro odhlášení z dřívějšího trvalého pobytu.

Vzpomněla si na jednu úsměvnou situaci, kterou v domově prožila.

Stále ji trápí příliš mnoho volného času, se kterým si nedokáže poradit.

Uvádí, že v domově se pořádají nějaké aktivizační programy, zúčastnila se pletení košíků a procvičování paměti a líbily se jí. Nedoufá, že by mohla navázat na svůj koníček ve sbírání aforismů. Částečně si vyplňuje volný čas čtením novin. Venku zatím nebyla v důsledku špatného počasí.

V současné době se cítí dle svých slov dobře, byla spokojená s koupelí a umytím vlasů. Je také spokojena, že se spolu se spolubydlící dohodly na pravidelném větrání pokoje.

V domově se cítí dobře, ale stále musí myslet na svou rodinu. Obává se o své zdraví, ale současně se snaží vyrovnat se svou nemocí. Přála by si, aby zemřela stejně jako její manžel, ve spánku. Znovu se jí vracejí vzpomínky na jeho smrt.

Dle svých slov si stále zvyká na nové prostředí, které je už v krátké době třetím, ve kterém pobývá.

Během rozhovoru na mě klientka stále působí nejistým, bázlivým dojmem, sice se během rozhovoru několikrát usmála, ale byl to smutný úsměv.

Reakce na rozhovor

Klientce jsem nabídla možnost půjčování časopisů Praktická žena, které jsou v domově k dispozici, možnost pravidelného odebírání některého časopisu nebo novin dle vlastního uvážení. Kontaktovala jsem švadlenu a informovala ji o zájmu klientky ušít šaty na panenku.

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru dva měsíce po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulého měsíce?

Myslím si, že zlepšila. Už jsem byla sama na ošetřovně a tam naproti je ta klubovna s televizí, jezdím někdy sama výtahem.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

Vedoucí domova, no, myslím, že v přízemí. (reakce – ano) Představte si, nemůžu si vzpomenout, počkejte, to bylo nějak na G. (reakce – uvedeno jméno vedoucí domova)

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

Sociální pracovnice, to je ta, která nám nosí důchody? (potvrzení správnosti) Ta má kancelář taky v přízemí. (reakce – na první budově v přízemí) Ona není tady na budově? To jsem nevěděla. Nevím, jak se jmenuje. (reakce – uvedeno jméno sociální pracovnice)

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

Dílnu švadlenky, to taky nevím, ani jak se jmenuje. (reakce – v přízemí u vchodu do této budovy naproti kanceláře paní vedoucí)

5. Víte, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“, kde se prodávají výrobky z pracovních terapií klientů?

Vím, že tady ten obchůdek je, už jsem o tom slyšela, ale nevím kde. (reakce – ve druhé budově v přízemí)

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

Byla jsem se zase podívat u paní H., k jiným klientům nechodím. V jídelně u stolu sedí pan, jak mu všichni říkají O., ale nevím, jak se dál jmenuje, (reakce – uvedeno celé jméno klienta) pak je tam pan S., D., H., ještě znám pana K., ale nevím, jak se jmenují ty tři ženy, sedí u stolu za dveřmi. Zním tam paní N., ale ty další tři ne. (reakce – uvedena jména klientek) Já, tu paní M. znám, je na vozíku, vím, kdo to je. A kde bydlí? (reakce – vedle vašeho pokoje) S ostatními se nescházím, jenom když je nějaký program, ale sama ne.

7. Znáte někoho z dřívější doby?

Zatím jsem nikoho nepotkala.

8. Jak vycházíte se svou spolubydlící? Máte nějaké společné zájmy?

Společné zájmy, ani ne, na televizi se obě nedíváme, protože máme stejné potíže, máme rádi klid, nějaké další společné zájmy, ani ne. Je strašně důležité, že si rozumíme, jsme na tom stejně, ale ona kolikrát říká takové věci, které nejsou pravda.

9. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Ona to moc úsměvná situace asi není, ale když paní K. vezme do ruky jogurt a ptá se, co to je a co s tím má dělat, tak ostatní se diví, jak to, že to neví a tak škaredě jí odpovídají. A já jí vždycky normálně odpovím a ona mi poděkuje. Myslíte si, že je to nemoc? (reakce – ano, je to nemoc a nemůže za ni)

10. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Ani ne.

11. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Nějaké programy se pořádaly, zpívalo se a bylo cvičení. Já jsem se jich zúčastnila, líbilo se mi to, byla jsem spokojená a zase mi trochu vyplnily volný čas. Ale ten volný čas, hodně volného času, musím také ležet, kvůli nohám, aby mi neotékaly, a trochu chodím po chodbě.

12. Mohla by se provádět jiná aktivita, která by vás zaujala?

klientka neodpověděla

13. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

Byla jsem si půjčit knížky v knihovně, (poznámka – v knihovně domova) tak trochu čtu a mám tady časopisy – Praktickou ženu, Dorku, prohlížím si je. Vystřihuji si citáty a dávám si je do sešitu. Nemáte, sestřičko, prosím Vás, lepidlo. Už jich mám na jednu stránku, podívejte se, jak jsem je sestavila. Mám je nechat takto, nebo je mám seskládat podle barev? (reakce – jak se Vám to víc líbí) Já myslím, že by to mohlo být tak, jak je mám poskládané. Já jsem moc koníčků neměla, co se týká šití, pletení, háčkování. Teď už je skoro pořád tma. Měla jsem ráda hudbu.

14. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Byla jsem na terase, teď, když bylo pěkně.

15. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tak celkem dobře, víc mě zlobí nohy, špatně chodím a škaredě píšu, stydím se za svůj podpis. Většinou u toho stojím, u sezení je to lepší. (reakce – i pan doktor má škrabopis a je to doktor) (úsměv klientky)

16. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc?

*Pobyt v domově – celkem dobře, až na volné hodiny, hodně volného času. Mám určité zájmy, zabývám se tím, co se děje, jak na tom jsou doma po zdravotní stránce. Bývá mi smutno, teď nejsou návštěvy a zeť se sem nedostane. (poznámka – od 20. 11. 2009 domov pro návštěvy uzavřen z důvodu chřipkové epidemie – jedenáctý den) *Paní V. mi řekla, co jste tak zamýšlená. Jsem na třetím místě, takže si zvykám na prostředí a to jsou tři druhy za sebou, nemocnice, Malý Val (poznámka – Nemocnice Milosrdných sester sv. Vincence de Paul) a tady.**

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že se orientace v budově zlepšila. Dokáže sama přijít do ošetřovny, do klubovny, jezdí sama výtahem. Pamatuje si, kde má kancelář vedoucí domova a sociální pracovnice, zatím neví, kde má dílnu švadlena. Nějaké informace slyšela o „Obchůdku v zákoutí“.

Seznámila se s dalšími klienty v jídelně domova, ale na pokoji navštěvuje pouze jednu klientku. S ostatními klienty se sama neschází.

Se spolubydlíci mají společné zájmy, stejné potíže a mají rády klid.

Úsměvné situace podle svých slov zažívá v jídelně domova, žádná situace v ní nevyvolala smutek.

Klientka ví, že se v domově pořádají nějaké skupinové aktivity, sama se dvou zúčastnila – cvičení a zpívání. Rovněž musí polehávat, aby jí neotékaly nohy.

Našla si činnosti, které může provádět na pokoji – půjčuje si knihy z knihovny domova, čte také časopisy, dokázala navázat na svůj koníček, začala i v domově sbírat citáty, které si vystřihuje z časopisů a nalepuje si je do sešitu. Stále ještě má problém s využitím volného času.

Když bylo pěkné počasí, byla se podívat na terase.

V době rozhovoru se klientka cítí dle svých slov dobře, ale zlobí ji nohy, špatně chodí.

Pobyt v domově hodnotí dobře. Má obavy o své blízké, protože domov je pro návštěvy uzavřen z důvodů rozšíření chřipkové epidemie. Je jí smutno.

Během rozhovoru na mě klientka působí smutným dojmem a podle krátkých odpovědí se domnívám, že nemá náladu si dlouze povídat.

Reakce na rozhovor

Navrhla jsem klientce, že se spolu půjdeme podívat do „Obchůdku v zákoutí“, kde se prodávají výrobky klientů domovů pro seniory a domovů pro osoby se zdravotním postižením.

Zajistím klientce návod na obsluhu domácího telefonu, kterým lze volat rodinným příslušníkům.

Klientce jsem donesla lepidlo, aby si mohla vystříhané citáty nalepit do sešitu.

S ostatními zaměstnanci se domluví, aby jí nosili přečtené časopisy, aby v nich mohla hledat citáty.

Klientka A dle otázek strukturovaného rozhovoru tři měsíce po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulého měsíce?

Je to lepší. Rozhodně je to lepší. Že jsem ještě všude nebyla, ale když se mi řekne, v kterém je to patře, tak tam dojedu.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

Kancelář paní vedoucí je u těch hlavních dveří a jmenuje se G.

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

Sociální pracovnice, to není paní P. (reakce - není) A ta má kancelář naproti vedoucí, že? (reakce – ano. Sociální pracovnice je paní M.) Tak tu si pamatuji, protože nám nosí důchody, a když něco potřebujeme, tak to zařídí. Nevím, kde má kancelář. (reakce – kancelář má na první budově v přízemí)

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

Kde je švadlena, to nevím, (reakce – naproti kanceláře paní vedoucí dole v přízemí) nevím, jak se jmenuje, představte si, že mi to ještě nikdo neřekl. (reakce – uvedení jména)

5. Víte, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“, kde se prodávají výrobky z pracovních terapií klientů?

Tady na budově se ten obchůdek nenachází, je na první budově. (reakce – najdete ho na druhé budově)

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

V jídelně je paní N., pak u toho stolu je paní M. a jsou tam paní, ale nevím, jak se jmenují, ale ta jedna se pořád usmívá. Nemohu si vzpomenout, to je takové zvláštní jméno, neobvyklé, ony jsou tam trošku bokem. (reakce – uvedeno jméno zmiňované paní) Jinak znám v jídelně skoro všechny. Vzadu u stolu je paní B., paní K., paní M., se mnou sedí paní S., paní K., paní V., za mnou u stolu je paní H. a paní K., u stolu vprostředku je paní S., paní F., paní A. a paní Č., u televize sedí paní K. a pan K., u stolu u dveří je pan H., pan O.,

pan D. a toho posledního, na toho si nemohu zase vzpomenout. (reakce – uvedeno jeho jméno) V jídelně si trošku povídáme, jenom paní V. pořád poroučí.

Paní H. když potřebuje, tak zaklepe na dveře a já vyjdu a zeptám se, co potřebuje a pak ji zavezu na pokoj. Na návštěvy už tam nechodím, protože s tou paní, co je s ní na pokoji, si moc nerozumí. Sem taky nikdo nechodí. S paní M. se na chodbě pozdravíme, ale na návštěvu nechodíme. S ostatními se nescházím, když mám volno, tak čtu. Já už toho tolik nezvládnou.

7. Znáte někoho z dřívější doby?

Na programech byli jiní klienti, ale já jsem se s nimi nebavila, netroufla jsem oslovit cizí lidi. V jídelně je to takové bližší než cizí z jiných budov. Ale ráda je vidím, i když jsou cizí. Nikoho neznám z dřívější doby.

8. Jak vycházíte se svou spolubydlicí? Máte nějaké společné zájmy?

S paní K. si povídáme, a když mám čas, tak si přečtu knihu nebo tady máme časopisy, tak si spolu čteme ty časopisy, paní K. spíš v nich listuje, prohlíží si obrázky.

9. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Je dobré, když jsou ty programy, třeba to cvičení nebo to zpívání, jo, zase je to využití volného času, zpříjemnění volné chvíle. Byl dobrý ten Smolíček pacholíček, (reakce – myslíte pohádku na Mikuláše?) ano, bylo to úsměvné. Dobře to zahráli. Ten pán, jak hrál na kytaru, to se mi taky líbilo.

10. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Já už to беру celkem klidně, no. (řeceno smutně) Díky Bohu se nemoc zlepšila, dostal nějaké zvýšené dávky a už tady byl. (poznámka – zeť, vyplynulo z rozhovoru) Dcera nemůže chodit, poslala mi nějaké oblečení, protože to, co nám, je toho málo, pořád chodím v jednom oblečení. Tady mám věci v té krabici, pěkné sukně, nemám to kde uskládat a ani to nepotřebuji. Nemůžu tady v tom chodit, přece tady nemůžu chodit v sukni a halence. (reakce - pokud se v tom oblečení cítí dobře, klidně v něm může chodit) Tady ty věci, co mám na sobě, bych potřebovala povolit, protože jsem tady přibrála.

11. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Upřesnit, jestli to bylo v prosinci nebo někdy jindy, to je těžko, to už si nepamatuji. Patří do toho i to, co jsem pracovala? (reakce – ano) Tak začalo to tou panenkou, tím šitím, že, ty chobotničky, potom ty koše, co ještě, to divadlo. Co se mi tady nejvíc líbí, je ten stromek. Ten je tak krásně nastrojený, to určitě dělali sestry. (reakce – souhlas a upřesnění, kdo strojil vánoční stromky) Opravdu jsem byla mile překvapená, že jsou tak nádherně nastrojené, tak to potěší, nečekala jsem to. Nepředstavovala jsem si, že to bude tak hezké. Na prodejně jsme taky měli stromek, ale to nebylo tak krásné. Toto je taková prostá ozdoba, to se vám opravdu podařilo. Je to moc pěkné.

12. Mohla by se provádět jiná aktivita, která by vás zaujala?

Něco ještě na to vyplnění volného času, ten den je takový dlouhý.

13. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

Já jsem teď vystřihovala ty citáty, musím je ještě nalepit. Mám to ale křivě vystříhané, protože jsou malé z toho kalendáře. Prohlížím si ty časopisy „Lidé a země“, jsou tam pěkné obrázky, ale citáty tam nejsou. Články zatím moc nečtu, protože jsou tam malá písmenka. Dříve jsem pletla, háčkovala, šila, ale teď mám nějaké ztuhlé ruce. Knoflíky si zapínám těžko, už jsem se hodně pokazila.

14. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Na terase jsem byla, ještě když bylo slušně. Teď ne.

15. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci?

Pravidelně mě nenavštěvují, protože jsou oba nemocní, ale když to jde, tak přijdou. Tak možná jednou za týden, protože teď mezi svátky se ve škole nevařilo, tak vaří sám, i když na tom byl tak špatně. Sice byl tady za mnou vnuk a byl takový rudý a já jsem se ho ptala, že má určitě teplotu a on říkal, že má. Přijeli spolu, aby mu ukázal, kde jsem, aby to nehledal. Navštěvují mě taky jedni manželé, obyčejně když jdou z kostela, tak se tady za mnou zastaví, ohřejí se a jdou zase domů. Ale to není nějaká vzdálená rodina, to jsou prostě známí. Znamá má něco s loktem, ale nevím, co to má, už to má dlouho, ještě když žil manžel, tak to měla. Měla ten opar v hlavě a byla dlouho v nemocnici.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tak normálně. Už jsme zase o rok starší. Píchá mě to tady na té straně, když ležím, tak ne, co už můžu čekat v mém věku.

17. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc?

Celkem je to dobré jako všechno. Jídla teď bylo až moc. Sice se řekne, že je to jednou za rok, ale všeho moc škodí i těch sladkostí. Nevím, proč pořád máme mléčnou čokoládu po obědě. Já se za chvíli neunesu. Je možné, že mi už rostou vlasy? Tady mám takové krátké. (delší odmlka) Snažím se s tím vyrovnávat, není to jako na začátku, ale lepší se to. Pořád s tím ještě bojuji. Mrzí mě, že dost zapomínám. Byla jsem dnes překvapená, že pan S. v jídelně hrál panu K. na klavír písničky. On ho dost často vozí na vozíku do jídelny, pana K. Záleží na tom, kdo je spolubydlící, paní V. si s paní K. moc nerozumí. Je vidět, že byla zvyklá poroučet.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že orientace se v uplynulém měsíci mnohem zlepšila, i když všude ještě nebyla. Podle instrukcí dokáže sama dojít na určené místo. Ví, kde má kancelář vedoucí domova a zná její jméno. Uvědomuje si, kdo je sociální pracovníci v domově, nezná, kde má kancelář. Rovněž neví, kde má dílnu švadlena a nezná její jméno. Zatím neví, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“.

Z rozhovoru vyplývá, že již zná všechny klienty, se kterými přichází do styku v jídelně domova, vizuálně se při skupinových programech seznamuje s klienty z jiných budov domova. Na pokojích ostatní klienty nenavštěvuje, pouze pokud zaklepe paní, kterou dříve navštěvovala na pokoji, na dveře, tak jí jde otevřít a zeptá se, co potřebuje. Zatím v domově nemá žádného známého z dřívější doby.

Se spolubydlící vychází dobře, společně si prohlížejí časopisy a povídají si.

Klientka se začíná více zapojovat do skupinových aktivit, které jsou v domově připravovány. Líbily se jí a při nich se také zasmála.

Volný čas si vyplňuje sbíráním citátů, které si vystřihuje z časopisů a lepí do sešitu. Také si prohlíží obrázky v časopisu „Lidé a země“, ale číst tento časopis nemůže, protože jsou tam malá písmenka.

Stále má obavy o zdravotní stav svých blízkých, má radost z každé jejich návštěvy, protože nejsou pravidelné. Klientka uvádí, že to bere klidně. Také ji začali navštěvovat známí.

Klientka by se zapojovala do skupinových aktivit, ale sama nedokáže říci, jaká aktivita by se jí líbila.

Venku nebyla, protože byla zima.

Během rozhovoru se cítí normálně, jen ji píchá v boku.

Svůj pobyt v domově hodnotí zatím jako dobrý, je spokojena s jídlem, kterého je až moc. Z rozhovoru vyplývá, že se stále vyrovnává s pobytem v domově, neustále má problémy s využitím volného času a mrzí ji, že více zapomíná.

Reakce na rozhovor

Opětovná nabídka možnosti podívat se do „Obchůdku v zákoutí“.

Nabídka procházky po domově – návštěva jiných budov.

Nabídka konzultace zdravotních potíží s paní doktorkou.

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru po čtyřech měsících od nástupu do domova pro seniory odpověděla následovně:

1. Zlepšila se orientace v domově v průběhu uplynulého měsíce?

Myslím si, že se zlepšila.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

Kancelář vedoucí je tam u vchodu, ne? (reakce – ano) Jmenuje se G.

3. Víte, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a jak se jmenuje?

Vedoucí obslužné péče, to nevím. (klientka přemýšlí) Není to paní P.? (reakce – je to ona) A nemá kancelář naproti vedoucí? (reakce – správně)

4. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice a jak se jmenuje?

Sociální pracovnice, (chvíli vzpomíná) to si nemůžu vzpomenout, není to paní M.? (reakce – ano, je) Ale kde má kancelář, to opravdu nevím. Není to na jedničce? (reakce – je to na první budově)

5. Víte, kde má dílnu švadlena a jak se jmenuje?

Kde má dílnu švadlenka, to nevím. Kolikrát si říkám, proč to nevím. (reakce – jaké má oblečení?) No, ve žlutém nechodí, ani v oranžovém a potom jediné to barevné, co máte vy.

6. Víte, kde je „Obchůdek v zákoutí“, v němž se prodávají výrobky z pracovní terapie klientů?

Obchůdek je na druhé budově, myslím, že dole. (reakce – správně jste si to zapamatovala)

7. Seznámila jste se s nějakými dalšími klienty z budovy, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji, případně někdo navštívil vás?

Ani ne. To jenom ta nová paní je tady, jinak ne. A ten pán je také nový. Jenom jsme byli na pokoji u paní H., jinak nechodíme nikam. Sama od sebe nikam nechodím, nikdo mě nezve, nikdo se mnou nedává do řeči, tak nikam nechodím.

8. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Ne. Jenom někdy, když třeba v neděli přijdu dříve na oběd, tak je tam seriál „Sanitka“, tak se dívám. Do klubovny nechodím, protože, když jsem tam jednou přišla, tak tam byl nějaký pán a spal a já bych tam s ním byla sama, tak jsem raději odešla. A už tam nechodím.

9. Seznámila jste se s klienty i z první a druhé budovy?

Ne.

10. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

S paní K. vycházíme dobře, rozumíme si.

11. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Na nic si nemůžu vzpomenout. Některá klientka se na všechno dívá tak pesimisticky, což mě překvapuje, ale nezasahuji do toho, protože to nemá smysl, když je někdo přesvědčený, že je to hořké a přitom je to sladké, tak to nemá smysl. Každý máme jinou chuť, že. (úsměv klientky)

12. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Já jsem smutná, protože zeť nemá možnost za mnou chodit častěji, protože je sám nemocný, má rakovinu. Dcera na tom také není dobře, takže se stará i o ni. Zítra jede zase do Brna. Ale díky za to, že se z toho trošku zotavil a že je to už 10 let v klidu. Každý měsíc jezdí do Brna, teď tam zase něco bylo, tak nevím, jak to dopadne. Ale pokud může tak přijde, jo. Dcera bude mít letos šedesát a zeť taky. On zůstal z práce doma, aby ji mohl opatrovat, protože je na vozíku. Máme to špatné, no, nedá se nic dělat. Obě holky tak dopadly, to je divné. Nebo jestli to víc postihuje děvčata, ta roztroušená skleróza? Mám dojem, že jsem to někde slyšela, že to postihuje víc děvčata. A co naděláme. (smutně) Ještěže dokud byly mladé, tak byly v pořádku. Obě mají ekonomickou školu. Objevilo se jim to kolem padesátky, špatně chodily a různé jiné potíže. A že obě. Ta starší neměla ani rodinu, protože jí to nedoporučovali. Tak mám jediného vnuka. Ale aspoň že tak dopadl a podařila se mu ta vysoká. Našel si místo v Praze. Je to nevýhoda, protože pokud by byl tady, mohl by bydlet na mojem místě dole. Máme rodinný dům a já jsem bydlela dole, mladí nahoře. Moje místo je volné, ale já nevím, jestli by se vrátil, jestli by našel vhodné zaměstnání. Bylo by to lepší, protože by na tom byli finančně lepší. Tam platí moc peněz za nájem a inkaso.

13. Navštěvují vás rodinní příslušníci pravidelně?

Pravidelně to není, ale jednou za týden přijdou.

14. Pořádaly se tady v domově během uplynulého měsíce nějaké společné programy pro vás klienty? Zúčastnila jste se nějakého, a jak byste ho zhodnotila?

Ten zpěv byl. Zpěv se mi líbil, ale ta kytara byla moc silná a mně to nedělá dobře. Když jsou ty klávesy, tak to je dobré, ale ta kytara je moc hlučná. Já vím, že to musí být nahlas, protože někdo špatně slyší, ale mně to opravdu nedělá dobře. A co ještě? Já teď mám knihu na čtení a velice dobře mně to vybrala sestřička. A už to mám skoro přečtené. Půjčovat se bude za čtrnáct dnů. Já jsem nevěděla, že budu tak rychle číst, už jsem na sto patnácté straně.

15. Měla byste zájem o nějakou jinou aktivitu, která se v domově ještě neprovádí?

Nevím.

16. Našla jste si nějakou zábavu na vyplnění svého volného času?

No, já tady nalepuji ty citáty do sešitu (reakce – kolik jich už máte nalepených) No, já už jich mám třiačtyřicet. A tady je myslím čtrnáct, takže už jich budu mít padesát sedm. Myslela jsem si, že tady tyto by bylo dobré nalepit na tu první stránku (reakce – to by nebylo špatné, dotaz – zda klientku nějaký citát zaujal) Tak dobré je všechno. Daly by se ty citáty vlepit sem? (reakce – daly by se vlepit izolepou před první stránku, ne lepidlem, to by vám nedrželo)

17. Byla jste se podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Kdysi jsem byla, to bylo ještě celkem slušně. Teď ne. To už bylo loni.

18. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Celkem v pohodě. To je zle, když vás něco svědí a nemůžete se poškrábat.

19. Jak byste zhodnotila svůj dosavadní pobyt v domově pro seniory?

Je tady moc volného času, pořád. Přibrála jsem, to udělaly ty vánoce. Tady bylo tolik jídla. V kalendáři mám napsané, že se mám vyvarovat tučných jídel, ale jak to tady mám dělat? Mám obavy, že za chvíli budu mít velké břicho, že budu vypadat jako těhotná. Dnes je velice pěkně, konečně ten sníh trošku zmizel a je vidět červená střecha.

Analýza rozhovoru

Klientka sama uvádí, že se orientace v budově, v níž bydlí, zlepšila. Pamatuje si, kde má kancelář vedoucí domova i její jméno. Zapamatovala si jméno vedoucí obslužné péče i sociální pracovnice. Rovněž si pamatuje, kde je „Obchůdek v zákoutí“. Zatím si nepamatuje, kde má dílnu švadlena, ale správně určila barvu jejího pracovního oblečení. Rovněž si zapamatovala, kde se nachází obchůdek s výrobky pracovních terapií klientů.

V jídelně poznala dva nové klienty domova, zatím s nimi nenavázala kontakt. Navštěvuje na pokoji jen jednu klientku, ale za ní na pokoj nikdo nechodí a ona nikoho nezve. Klienty z ostatních dvou budov zatím nezná.

S ostatními klienty se setkává pouze v jídelně domova, na televizi se dívá před obědem v jídelně, do klubovny nechodí.

Se svou spolubydlící vychází dobře a rozumějí si spolu.

Na nějakou veselou situaci si nevzpomíná.

Stále myslí na svou rodinu a je smutná, že mají neustále zdravotní problémy. Chápe, že ji nemohou často navštěvovat v domově, ale je z toho smutná. Obě její dcery mají roztroušenou sklerózu, která se jim objevila kolem padesáti let. Starší dcera rodinu neměla, protože jí to nedoporučili lékaři, a mladší má jednoho syna, takže klientka má jediného vnuka,

kteří bydlí a pracuje v Praze. Byla by šťastná, kdyby zůstal vnuk v Kroměříži a našel si zde práci, protože by bydlel v jejím domku.

Klientka uvedla, že ji rodinní příslušníci navštěvují 1x týdně.

Zúčastnila se zpěvu za doprovodu kytary, ale zdálo se jí vystoupení moc hlučné.

Sbírá citáty, nalepuje si je do sešitu, už jich má 57, čte knížky. Při povídání o citátech viditelně klientka ožila a byla spokojená.

Jak klientka uvedla, počasí nedovoluje, aby mohla chodit ven, a proto většinou zůstává na pokoji.

V průběhu rozhovoru se cítí v pohodě.

Stále má problém s využitím volného času. V rozhovoru uvedla, že během pobytu v domově přibrala na váze a za chvíli bude mít velké břicho.

Reakce na rozhovor

Klientce jsem nabídla možnost účastnit se drobných sportovních aktivit, pořádaných v domově pravidelně jednou týdně.

Přinesla jsem jí lepidlo a nůžky a společně jsme upravily v sešitě vystřižené citáty.

Nabídla jsem jí rovněž možnost půjčit si knížky mimo výpůjční dobu.

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru po pěti měsících od nástupu do domova pro seniory odpověděla následovně:

1. Zlepšila se orientace v domově v průběhu uplynulého měsíce?

Ted'ka přes zimu jsem nikde nechodila. Už jsem si zvykla, kde co je. (reakce – byla jste se podívat i v jiných patrech tady v budově?) Nebyla, ale mohla bych, že?

2. Navštívila jste jiné budovy domova?

Nikde jsem nebyla.

3. Víte, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a jak se jmenuje?

Jak se jmenuje, to nevím, to mi prozrad'te. (reakce – uvedeno jméno vedoucí obslužné péče) Tak to už jsem slyšela, to vím. Chodí oblečená v jiné barvě než většina. (poznámka – podle barev pracovních oděvů se pozná, jakou funkci v domově vykonává) Chodí ve žlutém? (reakce – ano) Kde má kancelář nevím, ale to bude tam někde u hlavních dveří. (reakce – ano)

4. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice a jak se jmenuje?

Paní M.. Kancelář má taky tam někde blízko. (reakce – na první budově)

5. Víte, kde má dílnu švadlena a jak se jmenuje?

To pořád nevím, představte si. A chtěla bych to vědět, když budu něco potřebovat. (reakce – u hlavního vchodu naproti paní vedoucí)

6. Navštívila jste sama „Obchůdek v zákoutí“?

Nebyla jsem tam.

7. Seznámila jste se s nějakými dalšími klienty z budovy, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji, případně někdo navštívil vás?

Znám jenom lidi v té naší jídelně. Zdravíme se tam, trošku se tam povídá, ale některé mně připadají uzavřené. V jídelně teď máme tu novou paní K., vždycky se na mě usměje, když paní V. komanduje paní K. nebo jí řekne, že je blbá. Nenavštívila jsem nikoho, protože paní odvedle byla nemocná, tak jsem za paní H. raději nebyla. Nikdo mě nenavštěvuje.

8. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Někdy jsem tam byla, ale moc tam nechodím.

9. Seznámila jste se s klienty i z první a druhé budovy?

Ne, jenom když jsme byli na zpěvu nebo na něčem takovém, tak tam přišli z jiné budovy. Já jsem seděla vedle paní z jiné budovy. Taková štíhlá paní tam chodí, má pěkné šaty, je taková nastrojená. Celkem taky příjemná, taková drobná.

10. Jak vycházíte se svou spolubydlicí?

Dobře. Některé sestřičky nám říkají, že jsme jako dvojčata. Každý máme nějaké problémy, tak to musíme tolerovat.

11. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Viděla jsem a vidím pořád, že paní V. dostala nějaký nový lék. Žádala po sestře, aby jí ho rozpůlila, tak se to rozpůlilo a co ona dělala. Ona říkala, já to nemůžu pokousat a kolikrát ho tam nechala, i když byl rozpůlený. Tak jsem se jí snažila vysvětlit, že to není jen tak, aby to jedla. Ale ona si to pořád dělá podle svého. Dneska zase snědla jenom půlku rohlíku a zbytek tam nechává a pak u oběda říká, že měla hned po snídani hlad. Já už taky jím míň, protože už nemám tolik hlad.

12. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Tak když se někomu stane nějaká nehoda. Viděla jsem, jak paní H. spadla tady v jídelně. Ona někam spěchala, nevím kam, nějak špatně se chytila dveří a ony se nečekaně otevřely a ona spadla. Člověk se lekne.

13. Navštěvují vás rodinní příslušníci pravidelně?

Byli tady v sobotu. Byl tady vnuk se svojí přítelkyní a byl s nima i otec jeho jako zeť. A jinak mi často telefonuje dcera z Bohumína.

14. Pořádaly se tady v domově během uplynulého měsíce nějaké společné programy pro vás klienty? Zúčastnila jste se nějakého, a jak byste ho zhodnotila?

No, ano. Ten zpěv přece. Ta trefa do černého, zkouška paměti. Co ještě, nevím už sama. Bývá tady taky to čtení. Na ten zpěv jsem byla, kdysi jsem byla na tu zkoušku paměti. Tu trefu do černého jsem ještě nezkusila. Jinak čtení také ne, to mám na pokoji. To je tak asi všechno.

15. Nenapadla vás nějaká aktivita, která by se mohla provádět s vámi klienty?

Nevím, zdá se mně, že je to celkem dobré.

16. Našla jste si nějakou zábavu na vyplnění svého volného času?

Tak to čtení na pokoji. Byla jsem si půjčit knížky, teď čtu tu Cartlandovou, je to takové lehké čtení, ale někdy je to moc přeslazené. Trošku zažívám, když je potřeba. Teď jsem si zašívala patentky tady na halence, už jsem je měla trošku odpárané. Pokud se mi podaří navléct do jehly. (reakce – jak navlékáte nit do jehly?) Sama se tam snažím nit navléct, ale kolik to dá práce. Teď jsem z časopisů vystříhla další citáty.

17. Byla jste se podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Kdepak, nebyla, ale potřebovala bych koupit nové tady ty kalhoty. Jak bude teplo, tak už to nebudu nosit. Tady někde blízko jsou prý ti Vietnamci. Já tam ale sama nedojdu. Říkala jsem paní L., jestli by mi je nekoupila. Říkala mi, že až tam půjde, tak se mi po nich podívá.

18. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tak dobře. (po chvilce) Nohy už mně tolik neslouží, v našem věku už je to běžné.

19. Jak byste zhodnotila svůj dosavadní pobyt v domově pro seniory?

Celkem dobře, až na ty volné chvíle, jo. Pořád ještě je toho hodně. Taky musím odpočívat, protože už špatněji chodím a ustýlám postel. (reakce – ale zvládáte ji ustlat sama, to je dobré) Ale kolik mi to dá práce, když mám tam dozadu zasunout ten potah. Já se tam tak nenatáhnu a bolí mě od toho prsty. Pokud mi to jde, tak se snažím. Zvykla jsem si už na to prostředí. Nějak nás zaměstnávat, to taky moc nejde. Číst od rána do večera taky nemůžu. Sestřičky se sem občas přijdou podívat, to si nemůžeme stěžovat. Sestřičky by mohly za námi přijít častěji na besedu. Ale my si opravdu nestěžujeme. Sestřičky přijdou se podívat, jestli je všechno v pořádku. Akorát je hodně stravy. Sestra říkala, že je to norma a ony to musí dodržet. My to necháváme, protože to nemůžeme sníst. (reakce – představte si, že jste tady už pět měsíců) Když se tak zamyslím, tak to utíká. Čas nejde zastavit.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí v rozhovoru, že momentálně v zimě nikam nechodí, nebyla se podívat v jiných budovách, ani na dvorku, ani ve městě.

Neví, kde má kancelář vedoucí obslužné péče, ani jak se jmenuje, ale ví, že chodí oblečena ve žlutém pracovním oblečení.

Ví, jak se jmenuje sociální pracovnice, nezná, kde má kancelář.

Kde má dílnu švadlena, také neví.

V „Obchůdku v zákoutí“ sama nebyla.

S klienty se seznamuje jen v jídelně domova, nikoho na pokoji nenavštěvuje, ani paní z vedlejšího pokoje, protože její spolubydlící je nemocná. Neschází se sama s ostatními v klubovně domova. S klienty z ostatních budov se vídá na společných programech, ale kontakt s nimi také nenavazuje.

Se svou spolubydlící vychází dobře, v rozhovoru uvedla, že jim říkají pracovnice v sociálních službách dvojčata.

Podle jejích slov úsměvné situace zažívá v jídelně. Polekala se, když jedna klientka upadla na zem v jídelně domova.

Rodinní příslušníci ji navštěvují, často jí telefonuje dcera z Bohumína.

Klientka ví, že se v domově pořádají programy pro klienty, navštěvuje pouze odpoledne s písničkou.

Volný čas si vyplňuje čtením, zažíváním a sbíráním citátů.

Neví, jaké další programy by se mohly provozovat s klienty, nabídka programů se jí zdá dobrá.

V době rozhovoru se dle svých slov cítí dobře.

Svůj pobyt v domově hodnotí jako dobrý, má však neustále problém s využitím volného času. Musí také odpočívat, protože jí tolik neslouží nohy. Sama si dokáže ustlat postel. Na prostředí si podle vlastních slov zvykla, personál by však měl klienty víc zaměstnávat. Sestry by měly více chodit za nimi na besedu, protože se jen přijdou podívat, zda je vše v pořádku. V domově je hodně stravy, všechno se proto nedá sníst.

Reakce na rozhovor

Domluvila jsem se s klientkou na návštěvě první budovy.

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru po šesti měsících od nástupu do domova pro seniory odpověděla následovně:

1. Zlepšila se orientace v domově v průběhu uplynulého měsíce?

Myslím si, že je to stejné. Nikde jsem nebyla.

2. Navštívila jste jiné budovy domova?

Nenavštívila, jsem jenom tady v budově.

3. Víte, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a jak se jmenuje?

Nepamatuji se, jak se jmenuje vedoucí obslužné péče. (uvedeno jméno vedoucí obslužné péče) Jo, to je ta paní P., je ve žlutém a má delší vlasy. To je ta, co kupovala papuče paní K.. A má kancelář někde blízko hlavních dveří.

4. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice a jak se jmenuje?

Nemůžu si vzpomenout, možná, jak mi to řeknete, tak si řeknu, že ji znám. Rozčiluje mě, že si nemůžu vzpomenout. (uvedeno jméno sociální pracovnice) Ano, paní M., ona vyřizuje ty papíry. A má kancelář tady na budově, ne? (reakce – na první budově)

5. Víte, kde má dílnu švadlena a jak se jmenuje?

Vidíte, to jsem si nezapamatovala. A není možné, abych si to zapamatovala. A je to na této budově. A už jsem si říkala, že si to zapamatuji, ale pořád ne. (po chvíli) Ona je paní V.? (ano) Pořád nevím, kde má dílnu.

6. Navštívila jste sama „Obchůdek v zákoutí“?

Sama jsem tam nebyla.

7. Seznámila jste se s nějakými dalšími klienty z budovy, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji, případně někdo navštívil vás?

To byla ta paní, co seděla u našeho stolu. Byla velice příjemná, byla jsem velice překvapená, že už není. Jevila se jako čilá a hodná. Byla jsem překvapená, že má tolik roků, protože vypadala na míň. Z vrchní jídelny znám paní B. Já jsem se ptala, proč nechodí do jídelny. Ta nová paní po paní S. taky chodí do vrchní jídelny.

K paní H. už nechodím, protože její sousedka je nemocná, tak, aby jí to nebylo nepříjemné. Paní H. je pořád zamyšlená, oproti nám je mladší. Když ta paní mohla chodit, tak jsem ji navštěvovala.

8. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Ne, tam jako nechodím.

9. Seznámila jste se s klienty i z první a druhé budovy?

Ne, ani ne.

10. Jak vycházíte se svou spolubydlicí?

Normálně, já si myslím, že normálně, jak jsou na pokojích spolu, tak by měli spolu být zadobře. Akorát chrápe a já špatně spávám. Říkal nám pan H., že jsme jako dvojčata, že jsme pořád spolu.

11. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Mě rozesmála paní, ona se ze spaní smála, ale tak upřímně. Pak jsem se jí ptala, jestli se jí něco nezdálo, ale nevzpomněla si na nic.

12. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Hlavně úmrtí té paní, byla jsem z toho nepříjemně překvapená. Nechtěla jsem tomu věřit, protože paní byla moc příjemná. V sobotu oslavovali její narozeniny a pak ona zemřela. Byla jsem z toho smutná, protože seděla u našeho stolu.

13. Navštěvují vás rodinní příslušníci pravidelně?

Navštěvují. Však jak jsem na něco nechtěla jít, tak jsem čekala na ten telefonický hovor. Proto jsem na tu akci nešla, protože mi dcera říkala, že mi bude volat ve středu. Zeť tady byl taky.

14. Pořádaly se tady v domově během uplynulého měsíce nějaké společné programy pro vás klienty? Zúčastnila jste se nějakého, a jak byste ho zhodnotila?

Byl tady ten zpěv, ta „Trefa do černého“, tam už jsem nešla, protože mně to lovení rybiček posledně nešlo a dopadla jsem špatně. Tak už jsem si netroufla.

15. Našla jste si nějakou zábavu na vyplnění svého volného času?

Já hodně teďka čtu. Mám už skoro přečtenou tu tlustou knížku. No, já to mám týden a už tam mám jenom pár listů k přečtení. Když si něco potřebuji zašít, tak to udělám. Tam v té knížce je tolik citátů, tak si to pročítám. Je jich tam moc.

16. Byla jste se podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Teď přes zimu ne.

17. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Normálně, akorát je mi trošku chladno, ale už je to lepší.

18. Jak byste zhodnotila svůj dosavadní pobyt v domově pro seniory?

To ani není možné, že jsem tady už půl roku. Moc rychle to uteklo. Nečekala jsem víc, překvapily mě neshody na pokojích, je to škoda, vlastně si sami sobě ničí život. Když nemůžu spát, tak jsou ty myšlenky neodbytné. Stalo se mi, že jsem po koupeli ještě v jedenáct hodin nespala, a to jsem si vzala prášek.

Analýza rozhovoru

Klientka v rozhovoru uvádí, že orientace v budově je stejná, v žádné další budově se podívat nebyla. Stále si nepamatuje, kde má kancelář vedoucí obslužné péče, sociální pracovnice ani švadlena. Pokud bylo vysloveno určité jméno zaměstnance, okamžitě si vzpomněla, že toho člověka zná. Sama nenavštívila „Obchůdek v zákoutí“.

Klientka se seznámila s dalšími dvěma klientkami z jídelny, která se nachází v 1. patře domova. Svou sousedku z vedlejšího pokoje nenavštěvuje z důvodu nemoci její spolubydlící. S ostatními klienty se z vlastní vůle neschází, ani nenavazuje kontakty s jinými klienty bydlícími na jiných budovách.

Se svou spolubydlící vychází normálně. Už i klienti jim říkají, že jsou jako dvojčata. Spolubydlící chrápe ze spaní, takže se klientka moc nevyspí.

Úsměvnou situaci zažila na svém pokoji se spolubydlící, která se ze spaní smála.

Byla smutná, protože zemřela paní, která s ní seděla u stolu v jídelně.

Rodinní příslušníci ji navštěvují a udržují s ní i telefonický kontakt.

Klientka si pamatuje, že se v domově pořádají aktivizační programy, zúčastnila se dvou. Bylo to odpoledne s písničkou při kytáře a sportovní aktivita – lovení rybek, které se jí podle vlastních slov nepodařilo.

Volný čas si vyplňuje čtením knih a pročitáním publikace s citáty, také zažíváním osobních věcí.

Ven v zimě nechodí.

Klientka uvádí, že se cítí normálně, jenom je jí trochu chladno.

Je překvapená, že v domově pro seniory je již půl roku. Překvapují ji neshody na jiných pokojích mezi spolubydlícími. Má problémy s usínáním a přemýšlí.

Reakce na rozhovor

Klientce jsem opět nabídla možnost prohlídky postupně všech budov domova pro seniory.

Klientka A na otázky strukturovaného rozhovoru po devíti měsících od nástupu do domova pro seniory odpověděla následovně:

1. Zlepšila se orientace v domově v průběhu uplynulých měsíců?

Po budově doufám, že je to dostačující. Ošetřovna je v prvním patře a naproti je klubovna, že. Jidelnu máme dole a je i v prvním patře. Na terasu bych taky trefila. Dvorek vím, kde je, i když jsem tam nebyla. Tady v budově bych se neztratila, pokud bych neuvízla ve výtahu.

2. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice a jak se jmenuje?

Už jsem si to zapamatovala, na první budově, ale ještě jsem tam nebyla. Jmenuje se M.

3. Víte, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a jak se jmenuje?

Dole v přízemí a jmenuje se P.

4. Víte, kde má dílnu švadlena a jak se jmenuje?

Je to na pravé straně dole a je tam s ní paní P.

5. Navštívila jste další budovy domova?

Ne.

6. Seznámila jste se s nějakými dalšími klienty z budovy, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji, případně někdo navštívil vás?

V naší jídelně znám všechny. Máme tam novou paní G., která si hodně povídá. Za paní H. jsem zatím nebyla. Když tam měla paní B., tak jsem tam nechtěla chodit, protože byla taková divná. Teď má novou paní, tak si snad budou dobře rozumět. Já se s každým pobavím, ale k nám na pokoj nikdo nechodí. Třeba s paní Č. když čeká u výtahu, tak prohodíme pár slov spolu.

7. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Ne. Ani nemám kdy, nezdá se mi, že by tam byly nějaké zajímavé programy. Obvykle jsou tam nějaké pořady pro děti, a když jsem se chtěla dívat na tu mši z Velehradu, tak jsem si myslela, že to začíná o devíti hodinách, jenomže pak šla sestřička Lenka a ta mi šla zjistit, kdy to začne. Říkala mi, že v deset třicet. Tak jsem jí řekla, ať to klidně zhasne, protože tak dlouho jsem tam nechtěla sama čekat.

8. Seznámila jste se s klienty i z první a druhé budovy?

Ne. Akorát s těmi, co jsou s námi v jídelně, jinak z jiné budovy tady nikdo není, že.

9. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

Pořád je to stejné, je to dobré. Nejsou žádné problémy. Ale v poslední době je taková divná, jenom leží a už skoro vůbec nemluví.

10. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Nemůžu si ani vzpomenout. Ta paní V. u stolu umí akorát kritizovat, naposledy to bylo, že jsem si špatně položila brosky. Tak jsem jí řekla, že to budu jíst já, tak si to můžu postavit, jak chci. Musím se začít ohražovat proti ní, protože by si na mě moc dovolovala.

Dneska jsem se zasmála, protože jsem se setkala s paní vedoucí a já jsem byla jenom tak polehku. Ona mi říkala, není vám zima? A já jsem jí říkala, ale mně říkají Mila. Tak jsme se obě zasmály.

11. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Nemohla jsem spát, bylo už půl dvanácté a ještě jsem nespala a to už mi sestřička v devět donesla prášky na spaní. Nevím, z čeho bych byla rozrušená. Ale po půlnoci jsem nakonec usnula, to je do rána ještě daleko. Když nemůžu spát, tak si v hlavě promítám, co je doma, jak je doma a jak je dcerce v Bohumíně. A to víte, že to se zahnat nedá. To jsou tak silné vjemy, že toho se nezbavím. Nevím, čím to je, někdy usnu okolo desíti hodin a někdy usínám až kolem půlnoci.

12. Navštěvují vás rodinní příslušníci pravidelně?

Ano. Ted' tady byl vnuk s přítelkyní. To jsou ti Pražáci, vnuk má byt v Praze a platí 11 000 korun nájem, polovina platu jde na nájem, tak co mu potom zbývá. Ale co může dělat, když tady nesehnal práci. Naskytla se mu možnost, tak je v Praze. Jezdí na služební cesty, ted' když tady byl, tak jel na služební cestu do Zlína, tak se za mnou zastavil. Říkal, že bude mít cestu do Bohumína, takže tam navštíví moji dcerku.

13. Pořádaly se tady v domově během uplynulého měsíce nějaké společné programy pro vás klienty? Zúčastnila jste se nějakého, a jak byste ho zhodnotila?

Ty kancelářské disciplíny tam byly. (reakce – Ano, kancelářský víceboj) Naposledy jsem se zúčastnila toho vystoupení dětí ke Dni matek a jinak už jsem nikde nebyla. Kuželky moc

rachotí, jak jste hráli, tak to bylo slyšet až k nám do pokoje. Já už nechodím ani na ten zpěv, protože jak mně tehdy vyletěl ten tlak, tak jsem si říkala, že si nebudu úmyslně škodit, protože tam býváme dvě hodiny a to je hrozně dlouho. Nevím, kolik jich tam ještě chodí. A je to každý týden, to je dost často.

14. Měla byste zájem o nějakou jinou aktivitu, která se v domově ještě neprovádí?

To nevím. Já osobně bych uvítala nějakou tu hru. (reakce – společenskou?) Ano, společenskou hru. Třeba „Člověče, nezlob se“ a takový různý.

15. Našla jste si nějakou zábavu na vyplnění svého volného času?

Že máme hezkou kytku. (smích)(reakce – je pěkná) Já ty muškáty vždycky olámu, jak je to takové ovadlé a dám to sem na pokoj do vázy a ještě to nějakou dobu vydrží a je to tady pěkné. Jinak čtu knížky, které si tady půjčuji. Citáty teď nemůžu sbírat, protože je nemám k dispozici, všechno, co jsem měla, už mám zpracované a další zatím nemám. Sem tam něco napíšu, abych si trénovala písmo.

16. Byla jste se podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Byla jsem se projít po chodbě, na balkoně jsem taky byla, ale je tam dneska ještě chladno. Tak snad už bude lepší počasí. Na terasu nechodím a ve městě jsem taky nebyla. Já to tady ve městě moc neznám, já jsem bydlela na opačné straně města u Moravy.

17. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Normálně, opravdu normálně. Sem tam něco mě pobolívá, ale jinak celkem dobrý.

18. Jak byste zhodnotila svůj dosavadní pobyt v domově pro seniory?

Já myslím, že je to dobré. Ze začátku to bylo horší, protože jsem byla v horším zdravotním stavu. Ze začátku jsem si těžko zvykala. Pak se to zlepšilo. Teď už mám slušnější váhu. Když jsem šla z nemocnice, měla jsem 48 kilo. Mám fotku, musela jsem se fotit hned, jak jsem přišla sem a ta je otřesná, tváře úplně propadlé. Musela jsem se vyfotit na legitku, fotograf přišel a co vytvořil, mě úplně zděsilo. Měla jsem se s čím vyrovnávat, jedna nemocnice, druhá a teď třetí, ale to není nemocnice, to je domov. V duchu si vzpomínám i na některé písničky, pak zpěváky. Ztratily se mi ty kalhoty domácí a to mě zlobí, protože jsem si myslela, že se to nemůže stát. Měli by potrestat ty lidi v prádelně. Přece se to nemůže jen tak samo ztratit.

S jídlem jsem spokojená. Musím se trochu hlídat kvůli žlučníku, nesmím moc mastného a moc pečiva najednou. Když bych měla srovnat doma a domov, tak je to jiné, ale musím se přizpůsobit tak, aby mi to vyhovovalo. Doma už bych být nemohla, protože zeť má rakovinu a dcera na tom taky není zdravotně nejlépe, takže by se o mě nemohl nikdo starat. Teď odbočím. Kdybych zůstala ještě chvilku v nemocnici na Malém Vale, tak bych už odtud nevyšla. Každý měsíc jsem ubývala na váze, jenom jsem ležela, ten poslední měsíc mi už dovolili chodit, ale nikdo nebyl ochotný se mnou chodit.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že orientace v budově, v níž bydlí, je dostačující, říká, že by nezabloudila. Pamatuje si, kde se nacházejí jídelny, ošetřovna, klubovna, terasa i dvorek. Ví, kde má kancelář sociální pracovnice, vedoucí obslužné péče i švadlena. Na dalších dvou budovách se dosud nebyla podívat.

Zná klienty, kteří chodí na jídlo do stejné jídelny jako ona, s některými si povídá, ale vše se odehrává pouze v jídelně nebo u výtahu. Nikoho na pokoji nenavštěvuje, ani ji nikdo nenavštěvuje na pokoji. Klienty bydlící v jiných budovách nezná, neschází se s nimi na terase ani v klubovně při sledování televize, protože programy v ní vysílané ji nezajímají.

Se svou spolubydlící vychází dobře, uvádí však, že v poslední době spolu vůbec nemluví, protože spolubydlící jen leží a spí.

Klientka si nějakou chvíli nemohla vzpomenout, zda něco úsměvného zažila, ale pak uvedla jako úsměvný rozhovor u výtahu s paní vedoucí.

Je smutná, protože špatně usíná a pak vzpomíná na svou rodinu a má o ni starost.

Rodinní příslušníci ji navštěvují, byl se za ní podívat vnuk z Prahy se svou přítelkyní.

Skupinového programu pro klienty se zúčastnila naposledy v měsíci květnu – vystoupení dětí ke Dni matek, a od této doby nikde nebyla. Volný čas si vyplňuje péčí o květiny, čtením a trénováním psaní. Citáty momentálně nesbírá, protože je nemá z čeho čerpat. Uvítala by, kdyby se do programů pro seniory více zařazovaly společenské hry.

Prochází se po chodbě, sedává na balkoně, na terase, na dvorku ani ve městě nebyla.

V současné době se cítí normálně, někdy ji něco pobolívá.

Svůj dosavadní pobyt v domově pro seniory hodnotí jako dobrý. Uvádí, že zpočátku to bylo horší, protože sem přišla ve špatném zdravotním stavu způsobeném pobytem v nemocnici, kde hodně zhubla. Zlobí ji, že se jí v prádelně ztratily domácí kalhoty. S jídlem je spokojená. Uvádí, že doma je to jiné, ale je si vědoma faktu, že doma by se o ni neměl kdo starat, proto se musí přizpůsobit.

Reakce na rozhovor

Nabídka procházky s doprovodem po dvorku, případně do města.

Klientka A na otázky polostrukturovaného rozhovoru po jednom roce od nástupu do domova pro seniory odpověděla následovně:

1. Představte si, že je den otevřených dveří a já bych měla zájem se podívat do domova. Proto bych vás poprosila o prohlídku domova. Kam byste mě zavedla, co byste mi ukázala v domově?

No, tak, měla bych vás seznámit s kanceláři, kde je paní vedoucí, abyste věděla, jak to taky všechno probíhá. Pak bych vás zavedla k paní P. do kanceláře a tam je taky paní švadlenka, že? (reakce – výborně, ano) Pak bych vás zavedla k paní M., která je na druhé budově (reakce – co dělá paní M.) No, ona vyplácí důchody. Pak co ještě? Jo, jídelna je dole v přízemí, tam chodím já, a v prvním poschodí. Jinak jich tady víc není. V jídelně v prvním poschodí se konají různé akce. A celkem je tu dobře. (reakce – kde je klubovna?) Tam, kde je ošetřovna, tak naproti je klubovna. A to je v prvním patře. (reakce – super. Kolik je tady v budově pater?) Tři, my jsme v tom posledním, v tom nejvyšším. Co se týče vzhledu, tak je to tady velice pěkné, květiny hodně jsou a moc hezkých obrazů, na chodbách i v pokojích. Myslím, že by to bylo všechno. (po chvíli) Ještě bych připomenula, že jsou tady ty služby, kadeřnice a pedikúra a kromě toho je tady taky paní doktorka. A je tu ještě dvůr, kam chodíme za doprovodu sestřičky.

2. Popište, prosím, jak se v průběhu jednoho roku vašeho pobytu v domově, vyvíjely vztahy se spolubydlicí.

Normálně. My jsme se shodly normálně. Jsme se představily a jsme celkem zadobře, pořád. (reakce – neměly jste mezi sebou nějaký konflikt?) Ne, neměly. Když paní má svoje přesvědčení a je špatné, tak já mlčím. Přece se s ní nebudu dohadovat. Akorát ona nechce nikam chodit. Říkala, že nikdy nikam nechodila, tak teď, že taky nebude. Kolikrát paní pomáhám oblékat, oddělávám žaluzie, rozsvěcuji, větrám. My vycházíme celkem dobře.

3. Popište, prosím, jak se vám během pobytu v domově dařilo navazovat kontakty s jinými klienty, zda máte nějakou kamarádku, co spolu děláte.

Tak celkem to probíhalo dobře, při nějakých vystoupeních tady byli lidé i z jiných budov. Pořád tady přibývají nějakí noví lidé. Ze začátku jsem nikoho neznala, ale během doby se to zlepšilo. Teď tady byl Den seniorů, tak tam jich bylo hodně i z jiných budov. Kamarádku tady nemám, mám spolubydlicí. Ale co sedíme u stolu, tak se dobře snášíme, jo? (reakce – Začala jste se vy sama bavit s ostatními nebo to bylo naopak?) Podle toho, jak kdy. Třeba

někdy u výtahu čekali z jiného pokoje, ne pokoje, ale patra, tak jsme se pozdravili a vždycky jsme si něco řekli. Takovým způsobem jsem taky poznala dost lidí. (reakce – Znáte v současné době všechny obyvatele v této budově?) Všechny ne, jako, protože všichni nechodí do té spodní jídelny, jako do přízemí. (reakce – ano, rozumím) Snažím se je zapamatovat, ale všechny je neznám. Ještě jsem si vzpomněla, že u stolu, kde sedím, tak tam často bývají nové, ale vycházíme spolu taky dobře. Ted' momentálně tam chybí dvě paní

a my jsme tam zůstaly jenom dvě, tak je to takové smutnější. Ty paní nové jsou příjemné a rozumíme si spolu dobře. Už je u stolu veselo. My té nové paní, která je ted' asi nemocná, u stolu pomáháme, podáme jí štávu, když potřebuje. Ona je velice hodná a velice slušná.

4. Popište, prosím, zda se nějak změnily vaše kontakty s rodinou během uplynulého roku.

Tak ten zeť mě navštěvoval, i když je nemocný, celkem pravidelně, a vnuk. No a během doby mě navštěvovali i naši přátelé, manželé, no a to taky dopadlo všechno špatně. Ta paní je ted' v Jevíčku, no a zeť je ted' v nemocnici v Brně na Žlutém kopci. On byl napřed v Praze u vnuka, protože si zlomil kyčel, pak byl tady v Brně na kontrole a zjistili, že to není dobré, tak si ho tam nechali. No a dcera je u svého syna v Praze. Nedávno jsme spolu mluvily, protože mi volal vnuk a pak telefon jí předal. Takže každý je na jiném místě a není možnost, aby mě navštěvovali. Vnuk za mnou někdy jezdí, možná jednou za měsíc, je to daleko sem až z Prahy. Jedna cesta asi 3 hodiny sem. Takže je to celkem smutný. Tak jsem tady zůstala sama. V domku jsou zařízené dva byty a ted' je to prázdné. No prostě, smutně to všechno dopadlo, co se týká rodiny. (povzdech) Často mně volá druhá dcera, co je v Bohumíně, třikrát za týden. Ta taky nemůže přijet, protože je na vozíku, že. Takže je toho v naší rodině hodně, bohužel.

5. Jak jste si vyplňovala volný čas během celého roku, co jste dělala, případně, zda jste se zúčastnila některé aktivity?

Sbírám citáty, mám i knihu, ta je plná a občas si to přečtu, ty citáty. V té knize jsou rozděleny citáty na kapitoly. A představte si, že ta paní z vedlejšího pokoje mi zase donesla tady ty sešity. Ona jich má hodně. Čtu hodně, o muškáty se starám, olamují je, ze začátku jsem byla ve velice špatném stavu, trvalo mi, než jsem se přizpůsobila novému prostředí, tak jsem nebyla schopna něco podnikat. Během doby jsem začala sbírat citáty, ty mne baví, vybírala jsem si je z časopisů, označovala jsem je, okopírovalo se to, pak jsem je

vystříhovala a lepila. Ustýlám a odestýlám, pokud to svedu, tak to udělám sama, když ne, tak mi to sestra dokončí přehozením potahu, večer si odestýlám sama. Ze začátku bylo to šití, pak se dělaly ty chobotničky a košíky. Přišla jsem tady v hrozném stavu z nemocnice. Kdybych tam byla dýl, tak bych umřela. A přišla jsem tady 1. října a my jsme měli svatbu taky 1. října. Pak bylo to cvičení, byla jsem několikrát zpívat, teď v poslední době ne. Byla soutěž i té sekretářky. A ještě pomáhám při převlékání postele.

6. Při prvním našem rozhovoru jste uvedla, že od domova očekáváte, že se vám nějak podaří prožít volné chvíle. Splnilo se vaše očekávání?

Chvilčku to trvalo, ale splnilo se to. To víte, že to nebylo hned první den, ale změna byla velká, jako k lepšímu. S porovnáním před tím, myslím u sester (poznámka – Léčebna pro dlouhodobě nemocné sv. Vincence de Paul) a tady, tak to je rozdíl, samozřejmě lepší. (reakce – tak to jsem ráda, že se Vám tady líbí) Nabídka programů je slušná, ještě byly nějaké soutěže i různá cvičení, jo, jízda na šlapadle. Bylo tady nějaké vystoupení, myslím Rozmarýnek, Kyjovjánek, já si vždycky vzpomenu na toho chlapečka, jak mi dával to srdce, připomněl mi svého malého vnuka.

7. Jaké jsou podle vás výhody a nevýhody pobytu v domově pro seniory?

Výhoda, že je tady pro nás, o nás, pečlivě pečováno, to ani doma bychom to tak neměli. Neměla bych takovou sílu, která by to zastávala. Je to tady daleko lepší než dříve. Všechno celkem pravidelné, lepší spávám. Nerada vzpomínám na nemocnici, já jsem byla ráda, že odtud odcházím, představovala jsem si, že to tam bude lepší. Představte si, že já jsem tady za ten rok, co jsem tady, přibrala deset kilo. Mám stejnou váhu jako dřív, než jsem šla do nemocnice.

Nevýhody celkem nejsou, nevím, co bych tady měla vylepšit. Těch výhod je hodně. Nemůžu srovnávat s domovem a tady tento domov. Doma je doma, to je jasné. Tak já to беру tak, jak to je. Stejně je to spravedlivé, že všichni, co jsme tady, odejdeme a uvolníme místo mladým. Trošku mě mrzí, že ten vnuk by si mohl najít zaměstnání někde blíž i třeba méně placené, ale když si uvědomíte, že platí 11 000 za byt, tak to by mu odpadlo. Zeť už asi těžko bude chodit, jestli se vůbec z toho dostane. Vypadá to smutně, no. Taký, jak by se uskutečňoval ten prodej, když ten je v Praze. Je to přeepsané na jeho mamku, na dceru jako. Tak nevím, co s tím domkem bude. Je to naše celoživotní práce, abychom mohli mít svůj dům. Ale můžu říct, že když bych se znovu narodila, jako že to není možné, tak bych určitě

nepočítala s takovou zátěží. Protože to nebylo laciné a my jsme počítali s tím, že ten domek někomu zůstane. S ohledem na to jsme budovali, jak se to dalo. Vnukovi se podařilo po škole sehnat práci až v Praze, protože všude chtěli praxi, tak je pořád v Praze. Kdybychom věděli, jak to všechno bude, tak bychom nestavěli domek.

Analýza rozhovoru

Klientka se dokáže orientovat v budově, v níž bydlí. Ví, že budova má 3 patra, ona bydlí ve třetím patře. Dokáže popsat prostředí domova, kde se nacházejí kanceláře, jídelny, ošetrovna, klubovna. Pamatuje si, že se v jídelně v 1. patře pořádají programy pro klienty. Líbí se jí vzhled domova, množství květin, obrazů na chodbách i v pokojích. Chodívá na procházku na dvorek za doprovodu sestřičky. Vzpomněla si také, že do domova přichází pedikérka, kadeřnice a paní doktorka.

Se spolubydlíci se v úvodu představily a vycházejí spolu dobře, k žádnému konfliktu zatím nedošlo. Sice mají někdy odlišné názory, ale klientka se nehádá. Pomáhá paní oblékat, větrá pokoj, vytahuje žaluzie, rozsvěcuje světla. Vycházejí spolu celkem dobře.

Navazování kontaktů probíhalo dobře. S novými klienty se seznamuje v jídelně domova, kam chodí na jídlo nebo při různých programech pořádaných pro klienty. Někdy naváže kontakt s jinými lidmi ona, a to při čekání u výtahu, jindy je to opačně, ale vždycky mezi sebou klienti prohodí několik slov. Kamarádku v domově žádnou nemá, ale se spolubydlíci si rozumí. Uvědomuje si, že se stále v domově objevují noví klienti. Všechny klienty bydlící v budově nezná, protože ne všichni chodí do jídelny v přízemí jako ona. Snaží se sice ostatní zapamatovat, ale všechny klienty nezná. V jídelně u stolu s nimi sedí nová paní, které pomáhá při podávání jídla.

Zpočátku pobytu v domově klientku pravidelně navštěvovali rodinní příslušníci, hlavně zeť, který je také velmi vážně nemocný, a vnuk. Později ji začali navštěvovat i přátelé. Jenže momentálně za ní nechodí, protože paní je v sanatoriu v Jevíčce a zeť je v nemocnici v Brně na Žlutém kopci. Stav zete je vážný, protože si zlomil kyčel a při kontrole v nemocnici zjistili, že vážná nemoc není v pořádku, tak musel zůstat v nemocnici v Brně.

Protože dcera nemohla zůstat sama doma, odvezl ji vnuk k sobě do Prahy. Jednou si spolu telefonovaly. Vnuk ji navštěvuje jednou za měsíc, protože z Prahy je to daleko. Klientka tedy zůstala v Kroměříži sama. Pro ni je to velmi smutná situace, uvědomuje si, že tady má domek se dvěma byty, který zůstal prázdný. Dcera z Bohumína jí volá třikrát týdně. Při rozhovoru o rodině je klientka velmi smutná.

Volný čas si vyplňuje čtením, dokonce klientka z vedlejšího pokoje jí půjčuje sešity se čtením. Během doby se podařilo navázat na její koníček – znovu začala sbírat citáty, vystřihuje si je z časopisů a nalepuje do sešitu, tato činnost ji baví. Dokonce má knížku plnou citátů, které jsou tématicky rozděleny do kapitol, a z ní si také čte. Momentálně pečuje o muškáty. Sama si dokáže ustlat postel, sestra jí pomáhá pouze přehodit přehoz a večer si sama postel rozestele. Zpočátku navštěvovala rukodělné aktivity, ale v poslední době tuto činnost omezila. Chodívá cvičit. Uvědomuje si, že do domova pro seniory nastoupila ve špatném zdravotním stavu z nemocnice, a kdyby tam byla delší dobu, tak by pravděpodobně zemřela.

Klientka uvádí, že se splnilo její očekávání při nástupu do domova, kdy si přála, aby nějak smysluplně byl vyplněn její volný čas. Nebylo to hned, ale postupně. Nabídka programů je slušná, zúčastňuje se cvičení i nějakých soutěží, přichází se podívat na vystoupení dětí.

Výhody pobytu v domově pro seniory spatřuje ve faktu, že je tady o ně pečlivě pečováno, protože doma by již nemohla všechno dělat. Může lépe spávat, říká, že je to v domově lepší než dříve. Dokonce během roku přibrala deset kilogramů a váhu má stejnou jako před nástupem do nemocnice. Výhod je hodně.

Nevýhody celkem nejsou, neví, co by se mělo zlepšit. Nemůže srovnávat svůj domov a domov pro seniory, protože doma je doma a domov nic nenahradí. Život bere tak, jak jde, uvádí, že všechno je spravedlivé, že všichni staří uvolní místo těm mladším.

Mrzí ji, že vnuk je tak daleko od ní, protože zeť již pravděpodobně nebude chodit. Vše vypadá smutně, neví, jak by se uskutečňoval prodej domku, když jsou všichni daleko. Domek je jejich celoživotní práce s manželem a v současné době neví, co s ním bude,

i když je přepsaný na dceru. S manželem počítali s tím, že v domku někdo zůstane. Kdyby věděli, jak to všechno v životě dopadne, tak by domek určitě nestavěli.

PŘÍLOHA P V: TRANSKRIPCE ROZHovorŮ S KLIENTEM B

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru jeden den po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Mohu se zeptat na váš věk? Měl jste děti? Měl jste sourozence?

Jsem 21. ročník, tak si to vypočítejte. (reakce – 88 let) Mám dvě děti, syna a dceru. Sourozence mám taky, ještě žijí, starší bratr je o rok starší a mladší bratr je o 4 roky mladší.

2. Jaké máte vzdělání?

Já mám obchodní školu, inženýr ekonomie jsem, já jsem udělal tu vysokou. Dělal jsem malou, střední a pak jsem se dostal na vysokou. Mně to stačilo přečíst a už jsem šel ke zkoušce.

3. Kde jste pracoval před odchodem do důchodu?

Před odchodem do důchodu jsem dělal vedoucího účtárny v Pílaně.

4. Jakou pracovní činností jste si vyplňoval volný čas?

Měl jsem doma práci, občas jsem pomohl staršímu bratrovi, sestře, občas mladšímu bratrovi, pomohl jsem jim ve všem a rodina držela pohromadě.

5. Jaké jste měl zájmy, koníčky?

Celkem tak žádný. Akorát tak si vyluštit tu křížovku, ty luštěniny. Mám doma knihovnu, celou skříň. (reakce - Jaký žánr jste měl nejraději?) Měl jsem rád detektivky, dobrodružný. Četl jsem i ty zamilovaný, které byly pěkný. V televizi jsem sledoval zprávy, nějaké pěkné filmy. Noviny jsem si nekupoval, nebyl jsem žádný velký odběratel, akorát programy na televizi. (dotaz ohledně cestování) Po republice jsem se dostával hodně služebně, měl jsem auto a s rodinou jsme jezdili na výlety. Na tábor jsme jezdili s rodinou, postavili jsme si někde stany, přesпали tam, u nějaké té přehrady, kde se dalo koupat. To bylo naše, auto jsem měl, že. Rybaření mě nebavilo. Psa jsem měl v rodinném domku, v paneláku už ne, ani akvarijní rybičky. (dotaz na hru na nějaký hudební nástroj) Na to jsem nebyl. Snažil jsem se trochu vrzat na housle jako kluk, ale nějak zvlášť mi to nešlo. Na kytaru jsem zkoušel brnkat, ale chvílku jenom, ale moc mi to nešlo. (dotaz na sport) Moc jsem toho nenasportoval. Když si kamarád chtěl zahrát pingpong, tak jsem to zkoušel taky, taky jsem

něco uměl s tím pingpongem. A jinak co, jedině tak jezdit na výlety. Párkrát jsem jel na kole,

ale nechal jsem toho, moc jsem toho nenajezdil. Raději jsem jezdil autem. Zajel jsem si na Valašsko, já jsem z Valašského Meziříčí, pochodil jsem po okolí, do Rožnova si zajet, tak to bylo moje. Měl jsem auto, vandráka šestisedadlového.

6. Zvládal jste některé rukodělné práce?

Pravdaže jsem si dokázal opravit auto, jeden čas jsem dělal vedoucího autoopravny. Ale hlavní moje povolání je účetní. Generálky motorů, to všechno jsem ovládal, to všechno spadalo pode mě. Jako vedoucí autoopravny jsem to musel ovládat. Co šlo, tak jsem si dokázal opravit, bráchu jsem měl elektrikáře, staršího, tak jsem se od něho naučil všechno možné, no. Dělal jsem v zámečnictví účetního, pár let, tak jsem se naučil ledasco.

7. Navštěvoval jste divadla, kina, výstavy, koncerty, muzea, zábavy, plesy, kulturní vystoupení?

S manželkou na procházku jsme chodívali, do Podzámecké zahrady, do Květné zahrady. Kino, divadlo ani tak ne. Jakési výstavy jsem se zúčastnil, ale já už nevím jaké. Na plesy jsme moc nechodili, ty maškarní mě vůbec nezajímaly. Když jsem byl někde služebně na cestách, tak se člověk někde zastaví na to kafe. S kamarády do hospody jsem nechodil, abych to takhle pěstoval, to nebylo pro mě, chodit po hospodách. Jednou za čas ano.

8. Kde jste bydlel před nástupem do domova pro seniory?

Napřed jsme bývali v rodinném domku, no. Pak možná nevím jak, jsem se dostal do toho paneláku. My jsme si ten byt koupili v tom paneláku. V Kroměříži.

9. Jaký byl důvod nástupu do domova pro seniory?

Do jakýho domova? (reakce – sem k nám) Já nevím, doktor mě sem poslal ze zdravotních důvodů. I když já jsem nijak zvlášť po tom netoužil. Já bych byl radši doma.

10. Kdo přišel s nápadem jít do domova pro seniory?

Doktor mně řekl, že se potřebuju léčit tam a tam, tak mě sem poslali.

11. Byl vám doporučen nějaký domov pro seniory nebo vám nezáleželo na tom, kam půjdete?

Kde uznali, že tam a tam potřebuju léčit, tak mě tam poslali. Vůbec jsem si nevybíral.

12. Znáte někoho v tomto domově?

Známy tady nemám. Já jsem se narodil v Meziříčí, jezdil jsem tam na prázdniny, měl jsem tam kamarády, tak tam jsem je znal, ve svém rodišti. Tam jsem jezdil, měl jsem tam babičku, na prázdniny jsem tam jezdil.

13. Co očekáváte od pobytu v domově?

Že budu takový zdravější, ucelenější a že mě pak brzo pošlete domů, že budu dobřej. Bližší styky ne, tak si popovídat ano.

14. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Dobře se cítím, nic mě nebolí, nikdo mě nerozčiluje, nenadává, jsem spokojený. A čekám, kdy mě pošlete dom. Že jsem zdravý. Já jsem zapomněl, proč jsem tady, co mně vlastně léčíte. Člověk jde k doktorovi s nějakou blbinkou. Doktor mě poslal sem, tak mě sem poslal. Nemusím se hádat, žádné rozčilování, v klidu. Však to léčení jednou dojde, tak mě za chvíli pošlete stejně zpátky. Kam mám jít, kde je ten můj pokoj? (reakce – tady jste ve svém pokoji) Takže nemusím nikam chodit? (reakce – nemusíte, tady jste opravdu ve svém pokoji) To je dobře, tak to mám o starost míň.

Analýza rozhovoru:

Klient uvedl, že má dvě děti, dva sourozence, vystudoval VŠE a před odchodem do důchodu pracoval na pozici vedoucího mzdové účtárny.

Po odchodu do důchodu pomáhal bratrům i sestře. Ve volném čase luštil křížovky, četl knížky, chodil na procházky s manželkou, jezdil na výlety.

Před nástupem do domova bydlel v panelovém domě v Kroměříži.

Z rozhovoru vyplynulo, že klient vůbec neví, kde se nachází. Podle jeho sdělení si myslí, že je v léčebně, kde se bude doléčovat na základě doporučení lékaře. Proto od zdejšího pobytu očekává zlepšení zdravotního stavu a odchod domů. V závěru rozhovoru nevěděl, že už je ve svém pokoji.

V průběhu rozhovoru na mne působil klidným dojmem, několikrát se mírně usmál.

Reakce na rozhovor:

Nabídka prohlédnutí budovy. Na ni reagoval jeho spolubydlící, který se mu sám nabídl, že mu domov ukáže.

Nabídka možnosti půjčování knih.

Nabídka možnosti účasti na sportovních aktivitách pořádaných v domově.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru týden po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Jste spokojen s pokojem, ve kterém bydlíte? Provedl byste nějaké změny?

Co bych tady měnil? Pravdaže mi to vyhovuje. My jsme nebyli zvyklí v přepychu všecko mít.

2. Víte, ve kterém patře bydlíte, kde se nachází jídelna, ošetřovna, terasa, klubovna?

Víte, že už to nevím. (reakce – ve 2. patře, když jedete výtahem, zmačknete dvojku) Já se vždycky řídím podle jména u svého pokoje. Podívám se, a jak tam vidím svoje jméno, tak vím, že tam bydlím. Jídelna (přemýšlí), není ve třetím patře? (reakce – je v přízemí) Já už si to moc nepamatuji, ta moje hlava zapomíná. Já to na sobě poznávám moc dobře, že zapomínám. Něco vím pár minut a pak mi to vyletí z hlavy a pak už o tom nevím. Jak člověk stárne, tak ta hlava blbne. Já to říkám lidově. Ošetřovna, to nevím. Terasa, cosi jsem slyšel, ale nevím, kde to je. Já žiju tady, nanejvýš se podívám z okna, projdu se po nejbližším okolí a jdu zase zpátky.

3. Pomohl vám někdo zorientovat se na budově, ve které bydlíte?

Víte, že já už to nevím. Asi to pro mě nebylo nutné, tak jsem si to nezapamatoval. To, co nepotřebuji, letí pryč. Já jsem se to naučil od studijních let, to, co jsem potřeboval, jsem si zapamatoval a ostatní jsem vypustil. Na zkoušku si to musíte pamatovat, ale pak jsem to zapomněl.

4. Seznámil jste se s některými klienty tady v budově? Zapamatoval jste si nějaké jméno? Znáte někoho z dřívější doby?

Ani tak ne. Já je neznám, tak se s nimi moc nebavím. My jsme byli tak vychovávaní, že se nemáme bavit s lidmi, které neznáme. Na pokoj za nikým nechodím.

5. Zvykli jste si na sebe se svým spolubydlícím?

My víme, že jsme tady na chvíli a za chvíli bude každý někde jinde. Tak se podle toho řídí. Nemá cenu, abychom se poznali dokonale osobně, pak se rozejdeme a víc už se neuvidíme. Já tak nedělám nějaké řeči, abych někomu něco kecal. To já nejsem zvyklý. Když se mnou někdo začne mluvit, tak si o tom promluvíme, a když někdo nezačne mluvit, tak mlčíme. Co jiného můžu dělat.

6. Navštěvují vás rodinní příslušníci?

Tady už kdosi za mnou byl, syn za mnou byl, manželka už ne, ta myslím už i zemřela.

7. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Na to si nevzpomínám, protože je to všechno přechodné.

8. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás rozesmutněla v uplynulém týdnu?

Tady zatím nic. Takový známý tady nemám, že by se něco stalo a mě to rozesmutnělo. Je to všechno taková letmá známost. Dneska se vidíme a zítra se nevidíme.

9. Pořádají se v domově nějaké programy pro vás klienty, a jak jste na ně upozorňováni?

Mám dojem, že se tady něco odehrávalo, ale už nevím, kdy to bylo. Všiml jsem si, že něco je napsáno na dveřích, ale nevím co.

10. Někdejšího programu jste se nezúčastnil?

Ne.

11. Byl jste se podívat na terase domova, na dvorku domova nebo ve městě?

Já to mám tady obejíté všechno. Aby se člověk vyznal, tak se podívá z okna. Když nic nepotřebuji, tak do města nejdu. To se radši natáhnu tady do křesla a zdřímnu si. Někde bloncat a nevědět, kam jdu, to nemá cenu.

12. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Moc dobře. Nic mě nebolí, nic mně neschází a čekám, kdy mě propustí ven, že jsem zdravý. Já už mám hlavu díravou, dneska je to tak a zítra je to zase jinak.

13. Mohu vás požádat o srovnání vlastního domova a tohoto domova?

Doma je vždycky doma. Tam se člověk cítí doma, tady se necítím doma. Tady čekám, kdy mně řeknou a ven. Že mně pomůžou, abych se dostal domů. Já už nevím, kudy kam. Já se k tomu přiznám. Ta stará hlava. Já už ani nevím, kde tady bývám a kudy bych šel domů. Dříve jsem to měl všechno projíté, tady tuto oblast a teď nevím nic. To všechno vyprchá z hlavy. Já se bojím sám někde chodit, že bych někde zabloudil a netrefil zpátky. Je to pro mě cizí oblast a na to musí být člověk opatrný. Nerad bych, aby se o mě někdo staral, nebude vědět, kam mě má zavést. Ta stará hlava. Když jsem chodil na gympl a na vysoké škole, tak mi stačilo si něco dvakrát přečíst a už jsem si to pamatoval a teď to pouštím ven.

Když se nic nedělá, nic se nepodniká, tak to utíká z hlavy pryč. Akorát si pamatuji, jak se ovládá auto. To mohu do něho sednout a můžu klidně jet dál. Jenomže teď už auto nemám, nikam nemůžu jet, tak jsem to pustil z hlavy.

Analýza rozhovoru

Klientovi vyhovuje pokoj, v němž bydlí, nebyl zvyklý žít v přepychu.

Nepamatuje si, kde se nachází jídelna, pokoj, klubovna ani ošetrovna. Orientuje se podle svého jména u pokoje.

Ostatní klienty nezná, proto se s nimi nebaví.

Protože je klient přesvědčen, že v brzké době půjde domů, nemá cenu poznávat se se spolubydlícím osobně.

Uvědomuje si, že ho chodí navštěvovat syn.

Na úsměvnou ani smutnou situaci si nevzpomíná.

Klient si uvědomuje, že v domově se něco děje, ale ničeho se neúčastnil.

Ve volných chvílích se dívá z okna, když nepotřebuje, tak do města nejde.

Během rozhovoru se cítí dobře, čeká, kdy ho propustí domů.

Ví, že doma je doma a domov mu nic nenahradí, v domově pro seniory se jako doma necítí.

Od domova očekává pomoc, aby mohl být doma.

Klient se bojí sám někam chodit, protože by netrefil zpátky.

Reakce na rozhovor

Poděkování za rozhovor a domluvení si dalšího termínu pro návštěvu.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru čtrnáct dní po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Jste spokojen s pokojem, ve kterém bydlíte?

Jo, jsem. Televizi umím vypnout a zapnout, něco pokazit nemám ve zvyku. Snažím se přizpůsobit prostředí. Kde můžu, tak pomůžu, nechci nikomu ublížit. Byli jsme tak vychovaní. S obrazy hejbat nebudu, tak se nic nestane. Já nejsem náročný, stejně tady dlouho nebudu, čekám, kdy mě už pošlete domů.

2. Dokážete používat domácí signalizaci?

Co to je? (reakce – ukázala jsem klientovi, co mám na mysli) Tak to nevím (reakce spolubydlicího- on už zvonil na sestru) Jo, tady to žluté tlačítko už jsem zmáčknu, ohlásil jsem se a čekal, co se bude dít. Určitě někdo přijde. (reakce spolubydlicího – zmáčknu to v noci a vzbudil mě)

3. Víte, kde máte na pokoji svoji skříňku? Kde je na pokoji koupelna?

Kde mám skříňku, to nevím, ale někde tady je. (reakce – ukázala jsem klientovi, kde má svou skříňku a že ji má podepsanou). Koupelna tady taky někde je, to já si ji najdu, to se nemusíte bát. Už jsem tam byl několikrát.

4. Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj?

Ve třetím. (reakce- ve druhém)

5. Víte, kde je ve vašem patře výtah?

Někde tady je. Když jsem ve výtahu, tak mám zmáčknuť „P“ (reakce – a kam jste dojel, když jste zmáčknuť „P“) dolů a tam už bych našel východ. Ale teď je venku zima, tak co bych chodil ven. Já se vždycky řídím podle jména u pokoje. Tam, kde je napsané moje jméno, tam bydlím.

6. Seznámil jste se s klienty v budově, ve které bydlíte?

Ani tak ne. Nevím, jak se jmenují, já je neznám. (reakce – bavíte se s nimi v jídelně?) Já je pozdravím, jinak se s nimi nebavím. Nikoho tady neznám.

7. Zvykli jste si na sebe se spolubydlícím?

Snažím se přizpůsobit, já nějaké konflikty nevyvolávám. Spíš se snažím vyhovět, my jsme byli k tomu tak vychovaní. Kde můžu pomoci, tam pomůžu.

8. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Syn a dcera za mnou chodí, pravidelně, to nevím. Známí za mnou nechodí.

9. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v týdnu rozesmála?

Nemůžu si vzpomenout, asi ne.

10. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmutněla?

Tady zatím nic. Nepamatuji se na nic. Já už jsem tady jednou byl, tak to tady znám, tak mě nic nemůže rozesmutnit. Já už jsem pochodil několik špitálů, takže jsem si zvykl a čekám, kdy mě odtud pošlete domů.

11. Pořádají se tady v domově nějaké programy pro vás klienty? Zúčastnil jste se nějakého programu?

Tak něco ano. Ale já si nemohu vzpomenout. Víte, ta moje stará hlava si toho moc nepamatuje. Byl jsem někdy, ale nevím kdy, zpívalo se tam a nějaké ženy tam mohly i tančit, kdyby chtěly. (reakce – vím, že jste se zúčastnil sportovní hry „Dobývání hradu“ - házely se míčky do hradu) Něčeho takového jsem se zúčastnil, to bylo tady nahoře. Dobré to bylo.

12. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Dobře. Já si nestěžuju. Nic mě nebolí, tak se cítím dobře. (úsměv)

13. Mohu vás požádat o srovnání vašeho domova se zdejším pobytem?

Tak doma je doma. Tady nikdy nebudu doma, já pořád čekám, kdy mě vyhodíte a půjdu domů. Zatím mě nevyhazujete. My jsme jezdili po poutích, prodávali srdcata, cukrové růžence. Otec byl vyučený cukrář a všechno si dělal sám, my jsme měli tady cukrárnu, ve Vodní ulici. A přes léto jsme jezdili po poutích, začínali jsme Antoníčkem, pak byl Velehrad, Křtiny, i na severní Moravu jsme jezdili. Museli jsme se snažit, abychom to všechno prodali. Měli jsme to pěkně poskládané, dvanáct metrů dlouhý stánek. To byly tři vedle sebe, prodávali jsme na poutích o sobotách a nedělích.

Analýza rozhovoru

Klient je spokojen s pokojem, v němž bydlí, se spolubydlícím vychází dobře, snaží se přizpůsobit. S jinými klienty zatím kontakt nenavazuje, protože je nezná. V domově se nedokáže zorientovat, má své záchytné orientační body, podle nichž pozná pokoj, ve kterém bydlí. Dokáže používat domácí signalizaci, i když neví, co to je. Během rozhovoru se usmíval, působil na mě dojmem spokojeného člověka.

Sám si uvědomuje, že si toho moc nepamatuje. Má pocit, že se něco pro klienty dělá, ale pamatuje si toho málo. Po připomenutí si uvědomil, že se asi něčeho zúčastnil, ale přesně nevěděl čeho.

Podle svých slov se cítí dobře, ale neustále chce jít domů a má představu, že je v nemocnici.

Reakce na rozhovor

Nabídka účasti na hudebním odpoledni.

Nabídka procházky po patře domova, ve kterém bydlí, aby si klient zafixoval další orientační body.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru měsíc po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Jste spokojen s pokojem, ve kterém bydlíte?

Nejsem náročný. My jsme museli být zvyklý na všechno, člověk si zvykne na všechno. Jsem zvyklý na pořádek, ticho a klid.

2. Dokážete používat domácí signalizaci?

Telefon ano, ten mám doma. Kdysi jsem ho použil. Kohosi jsem potřeboval přivolat, jestli sestru nebo něco takového. Co můžu, tak se snažím udělat sám.

3. Víte, kde máte na pokoji svoji skříňku? Kde je na pokoji koupelna?

Tady mám noční stolek, na chodbě mám na skříní napsané svoje jméno, takže si ji najdu. Nerad bych lezl do cizí skříně. Do koupelny jsem trefil se opláchnout, dokážu si ji najít. (úsměv)

4. Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj?

Nevím který. Podívám se dole na seznam, abych nemusel moc přemýšlet. Nemusel bych ho najít. A když nevím, tak se zeptám. Kdo se stydí zeptat, nedostane ani do ní, ani po ní.

5. Víte, kde je ve vašem patře výtah? Jezdíte sám výtahem?

Vyjdu na chodbu a najdu si označený výtah a pak tam vlezu. Zbytečně nejezdím, nechci se courávat. Já se k někomu přidám, když jedeme nahoru, tak se vždycky domluvíme. (úsměv) Každý vystupujeme někde jinde. Nebo se někdo přidá ke mně a jedeme.

6. Víte, kde se nachází ve vašem patře kuřárna?

Kdysi jsem to věděl, ale už to nevím, už jsem přestal kouřit, takže ji nepotřebuji.

7. Víte, ve kterém patře se nachází jídelna?

Ve třetím, ve druhém, já se zeptám. Obyčejně je to napsané. Číst umím a orientovat se podle toho také umím, zeptat se taky dokážu.

8. Seznámil jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívil jste někoho na pokoji?

Akorát na pokoji, bližší kamarádství nepěstují. Umíme se pozdravit. Žádné styky neudržíme. Když se potřebuji na něco zeptat, tak se zeptám. Netoulám se nikde, lidi tady neznám, abych za někým chodil.

9. Jak vycházíte se svým spolubydlícím?

Chováme se jeden k druhému slušně. Já se chovám ke každému slušně, oni se pak ke mně taky chovají slušně. Já nejsem na nikoho sprostý. Když něco potřebujeme, tak se zeptáme, nenadáváme si, nebijeme se, chováme se k sobě slušně, žádné vyhrožování a tak. My jsme měli cukrárnu a museli jsme se chovat slušně. Takže se to do nás vrodilo. (úsměv)

10. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Za onoho času za mnou dochází syn. A někdy se urvala vnučka a přijela za mnou, moc za mnou nejezdí.

11. Byl jste se již podívat na terase domova, na dvorku nebo ve městě?

Nejsem tady poprvé, už jsem tady určitě potřetí. Cestu si zapamatuji, abych trefil zpátky.

12. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v týdnu rozesmála?

Nevzpomenu, ale určitě něco muselo být, já mám rád veselou náladu. Abych si to pamatoval, na to já nejsem. Člověk se s někým seznámí, já mám rád veselé lidi. Ne zamračené na sebe. (úsměv)

13. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmutněla?

Zatím tak ne, aby mě to muselo rozesmutnět. Všechno jsem vydržel, co se mnou potřebovali dělat. Nejsem poprvé v nemocnici. Doktoři nade mnou kroutili hlavami, ale zastavilo se to.

14. Pořádají se tady v domově nějaké programy pro vás klienty? Zúčastnil jste se nějakého programu?

Zatím jsem nic nezažil, že by mě někdo na něco zval. Kdysi tady cosi bylo, jestli kino nebo divadlo. Takovou paměť už nemám. Já vím, že ta moje hlavu si už málo pamatuje, ale co mám dělat. A já se rád chodím pobavit, hlavně, aby tam bylo veselo. (úsměv)

15. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

V klidu. Já se chovám slušně, ostatní se ke mně taky chovají slušně. Snažím se nerozčilovat, snažím se tomu vyhýbat, jak můžu. Na samotu jsem si už zvykl.

16. Mohu vás požádat o srovnání vašeho domova se zdejším pobytem?

Dobře, není to první pobyt. Já jsem byl po nemocnicích, v sanatoriích i na vojně a všude jsem se musel přizpůsobit. Jsem přizpůsobivý člověk, musím se přizpůsobit prostředí. Tady poroučejí zdravotníci mně a já je musím poslechnout, aby mě vyléčili. Já se tomu dovedu klidně přizpůsobit. Já jsem zvyklý po nemocnicích. Doma jsme žili s manželkou klidně, děti byly slušně vychované, věděly, co se má. S manželkou jsem neměl rozpory. Hleděli jsme si vyhovět, aby nám to klapalo, pomáhali jsme jeden, druhému. Vycházeli jsme si vstříc. Doma jsem jí pomáhal, když měla moc práce, potíže jsme neměli, že bychom se rozčilovali.

Analýza rozhovoru

Klient je s pokojem spokojen, v rozhovoru uvedl, že není náročný.

Ví, kde má na pokoji své skříňky na ošacení, protože na dvířkách má napsáno své jméno a dokáže číst. Stále si nedokáže zapamatovat, ve kterém patře bydlí, ani kde se nachází jídelna. Výtah nachází podle označení a vždy jezdí s někým, kdo ho nasměruje do správného patra.

Dokáže také obsluhovat domácí signalizaci a zřejmě několikrát si přivolal signalizací pracovnice v sociálních službách.

Uvádí, že se svým spolubydlícím vychází dobře, že se nehádají, nebijí, ani si nenadávají. Je vychován ke slušnému chování.

S ostatními klienty se pozdraví, ale nesnaží se navazovat nějaké kontakty, ani nikoho nenavštěvuje na pokojích, protože nikoho dle svých slov, nezná.

Uvědomuje si, že ho rodinní příslušníci navštěvují, ale nepamatuje si časové údaje. Venku se zatím podívat nebyl.

Nevzpomíná si na nějakou konkrétní úsměvnou situaci, ale má dojem, že něco prožil.

Smutné situace zatím v domově dle svých slov nezažil.

Rovněž si nepamatuje, že se v domově nějaké programy pro klienty organizovaly, ale tuší, že se něco v domově pořádá, neví však co.

V době rozhovoru se cítí dobře, v klidu, nerozčiluje se, snaží se konfliktním situacím vyhnout, na samotu si již zvykl.

Klient předpokládá, že je v nemocnici, neví, že je v domově pro seniory. Dokonce uvádí, že v tomto prostředí není poprvé, ale potřetí a že už to tady zná. Domnívá se, že ho tady

vyléčí a půjde domů. Musí poslouchat zdravotníky, aby ho vyléčili. Doma s manželkou vycházeli velmi dobře, nehádali se, navzájem si pomáhali a snažili se dobře vychovávat své děti.

Během rozhovoru na mě klient působil klidným, vyrovnaným dojmem, několikrát se usmál.

Při rozloučení mi řekl: „Když si s vámi povídám, není mi aspoň tak smutno.“

Reakce na rozhovor

Poděkovala jsem klientovi za rozhovor a domluvila si s ním další rozhovor.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru dva měsíce po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj?

Třetí nebo čtvrté patro. Podívám se do seznamu, najdu se tam a jedu, vždycky si to ověřím.
(reakce – Váš pokoj je ve druhém patře)

2. Dokážete sám jezdit výtahem?

Dokážu. Když nevím, kam mám jet, tak se napřed musím informovat, kam mám jet a pak jedu sám a trefím všude. Od toho má člověk pusu, aby se po cestě zeptal. Dříve jsem to tady dokonale znal, ale na stará kolena člověk blbne, já se k tomu přiznávám.

3. Víte, ve kterém patře se nachází jídelna?

Ve druhém patře, zatím jsem vždycky trefil. Je to všude popsané. (reakce – jídelna je v přízemí)

4. Víte, ve kterém patře se nachází ošetrovna?

Podívám se na chodbě, mělo by to tam být napsané. Ve výtahu si najdu tlačítko, kam mám jet. (reakce - ošetrovna je v prvním patře domova) *To je možné.*

5. Víte, ve kterém patře se nachází klubovna?

Z hlavy to nevím, musel bych se podívat. Člověk má pusu, aby se zeptal. (reakce – klubovna je taky v prvním patře, hned naproti ošetrovny) *Tam jsem ještě nebyl.*

6. Víte, kolik budov tvoří náš domov? Ve které budově bydlíte?

To já nevím, to mě nezajímá. Bydlím ve druhé budově. (reakce – ve třetí budově bydlíte)

7. Seznámil jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívil jste někoho na pokoji?

Bližší styky ne, ale tak v jídelně se pozdravíme a tak se známe, je to síla zvyku. Něco si povíme, ale víc ne. Nikam na pokoje nechodím, neotravuju, neobtěžuju. Žádnou trvalou známost nemám.

8. Jak vycházíte se svým spolubydlícím?

Nemám problémy, v klidu, vůbec nemluvíme. On je potichu, já jsem potichu. Nemáme, proč bychom se hádali. Žádné bližší styky. Já jsem osamocený samotář.

9. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Občas za mnou přijedou se podívat, jestli žiju, jestli jsem v pořádku. O dědka mají taky zájem.

10. Byl jste se již podívat na terase domova, na dvorku nebo ve městě?

Už ze zvědavosti jsem tam byl, na terase, na dvorek je to dál. Musím jet výtahem. Výtahem sjedu dolů, tam se projdu, pak zase vlezu do výtahu a jedu zpátky. Ještě si to přečtu, abych správně trefil domů. Zatím jsem nikde nezabloudil.

11. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmála?

Vždycky zapomenu, pustím to z hlavy.

12. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmutněla?

To nevím, zatím si nepamatuju, že bych měl potíže. Sestřičky se o mě postaraly. (úsměv)

13. Pořádají se tady v domově nějaké programy pro vás klienty? Zúčastnil jste se nějakého programu?

Kdysi ano, když přijdou pozvat, tak jdu. Byla zábava, tak jsem se jí zúčastnil. Když mě to zajímá, tak se tam jdu podívat, ale když o tom nevím, tak tam nejdu.

14. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Normál, pořád stejně. Je o mě postarané, oběd mi dají, snídaní mi dají, žiju bez starostí, jako starý důchodce. Tady se o důchodce starají, zatím nemám, na co bych si stěžoval. (úsměv)

15. Mohu vás požádat o srovnání vašeho domova se zdejším pobytem?

Doma je doma, tady musím brát ohled na okolí, na lidi. Musím se tady chovat slušně. Doma si může člověk ledacos dovolit, ale s druhými lidmi se musí chovat slušně. Rodiče nás učili chovat se slušně. V klidu žiju, je o mě postarané, mám na čem spát, být mám kde. Když mně někdo nadává, pošlu ho někam ...

Analýza rozhovoru

Z rozhovoru vyplývá, že klient si nepamatuje, ve kterém patře se nachází jeho pokoj, jídelna, ošetrovna ani klubovna. Dokáže sám jezdit výtahem podle instrukcí personálu, dokáže se orientovat v prostoru podle informačního systému domova – označení pater hned naproti dveřím výtahu a podle jmenovek u každého pokoje.

Klienty nezná jmény, ale podle obličejů pozná, že je ve správné jídelně. S ostatními promluví pár slov, ale jinak kontakty nevyhledává.

Se svým spolubydlícím vychází dle svých slov dobře, protože ho rodiče vedli k tomu, aby se choval slušně.

Rodinní příslušníci ho navštěvují, projevují o něho zájem.

Byl se podívat ze zvědavosti na terase domova.

Na úsměvnou situaci si nevzpomněl.

Na nějakou smutnou situaci si rovněž nevzpomíná, uvádí, že neměl potíže.

Ví, že se v domově něco pořádá, ale nepamatuje si co. Pokud ho pracovníci v sociálních službách pozvou na nějaký program, tak se jde podle svého zájmu podívat.

V domově se cítí normálně, uvědomuje si, že je o něho postarané a zatím si nemá na čem stěžovat.

Uvědomuje si, že musí brát ohled na ostatní lidi, že si nemůže dovolit to, co doma. Žije tady klidně, má kde být, kde spát.

Během rozhovoru se několikrát usmál a působil na mě klidným, spokojeným dojmem, i když z rozhovoru vyplynulo, že neví, kde se nachází.

Reakce na rozhovor

Poděkovala jsem klientovi za rozhovor a domluvila si s ním další schůzku.

Nabídla jsem mu procházku po dvorku, pokud bude dobré počasí.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru tři měsíce po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj?

Tož momentálně nevím, jestli ve třetím nebo v pátém. (reakce – ve druhém patře) Já se vždycky najdu, já se přečtu. Ještě jsem se tady neztratil.

2. Dokážete sám jezdit výtahem?

Jo. Když dokážu jezdit sám autem, autobusem a nákladním autem, na kole, na motocyklu a na všem, tak dokážu jezdit i výtahem.

3. Víte, ve kterém patře se nachází jídelna?

Podívám se u výtahu, kde co je. Přečtu si to, obvykle je to tam uvedené. Zpaměti to nevím, kde to je. Číst ještě umím. Podle tváří bych to asi poznal, že patřím do té jídelny. Hledám na seznamu, je tam uvedené moje jméno, tak do té jídelny patřím. Tak jsem se našel, když jsem šel poprvé.

4. Víte, ve kterém patře se nachází ošetřovna?

Podívám se, kde chcu jet a pak tam jedu.

5. Víte, ve kterém patře se nachází klubovna?

Mám dojem, že jednou jsem tam byl, ale kde to je, to nevím.

6. Víte, kolik budov tvoří náš domov? Ve které budově bydlíte?

Nevím. (reakce – tři budovy) Já bydlím ve druhé. (reakce – ve třetí budově) Ale vždycky sem trefím, ještě jsem se neztratil. Přečtu si to důle a je to.

7. Seznámil jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívil jste někoho na pokoji?

Vím, že je tady dost lidí, se žádným styky nemám, když budu hledat, tak podle jména bych to našel. Pobavím se s každým, kdo se chová slušně. Pokud se nechová slušně, tak ho někam pošlu. Tady jsem nikoho nenavštívil. Zatím mě nikdo nezval, tak nikam nechodím.

8. Jak vycházíte se svým spolubydlícím?

Jo, dobře. Se žádným se nesnažím hádat, snažím se jednat smířlivě, přátelsky. Já spíš když vidím, že někdo potřebuje pomoci, tak mu pomůžu. A ne abych mu nadával. Když se někdo na vás rozkřikne, tak se ho zeptám, proč křičí. Já jsu zvyklej chovat se slušně k lidem. Já

jsem prodělal všechny možné nemoci, obrnu, záškrtu a ze všeho jsem se vylízal. Žádnému jsem přitom nenadával. Když se oni slušně chovali ke mně, tak jsem jim ještě poděkoval. Zatím se nemám ani nad čím rozčilovat. Jídlo tady je, starat se o mě staráte všeci, tak co bych se rozčiloval. Je o mě postarané dobře. Co to je? Domov důchodců? (reakce – ano) Tak jsem v domově důchodců a starají se o mě dobře. Proč bych si měl stěžovat. Já nejsem náročný, abych si musel rozkazovat, na to nejsem zvyklý. Vím, že takový, jak jsem já, pro mě děláte všechno, co můžete, tak proč bych se rozčiloval. Já jsem rád, že se o mě někdo stará. A to bych jim měl ještě ubližovat, když bych se rozčiloval? To nedokážu, tak sprostý nejsem. Považoval bych to za sprostotu, když bych jim měl nadávat. Žádný nadávání nebo vyhrožování. Nemám na to povahu, s každým se snažím jednat slušně, ne ho urážet nebo něco takového. Já dokážu zachovat klid ve všech případech.

9. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Kdysi za mnou přijel syn. Ten to má daleko, takže ten moc často nemože jezdit. Dcera je ještě dál. (dcera byla na návštěvě předešlý den) Oni se přijedou podívat, jestli jednou dvakrát za rok, jestli jsem zdravěj, v pořádku, přesvědčí se. Kamarádi za mnou nechodí.

10. Byl jste se již podívat na terase domova, na dvorku nebo ve městě?

Jsem zvyklý se občas zatoulat po okolí. Když je pěkně, tak si obejdu nějaký ten kousek tady a příště se dám zase jiným směrem. Obejdu si takový kroužek, no. (reakce – já jsem vás potkávala) Vždycky trefím zpátky.

11. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmála?

Myslím, že ne. Já nevím. Asi to nebylo tak důležité, abych si to musel pamatovat. Zasměju se, pobavím se a je to. (reakce - včera jste se taky pobavil?) Myslím, že jsem měl dobrou náladu. (reakce – připomenutí programu, kterého se klient zúčastnil) Už nevím, už jsem to pustil všechno z hlavy. Mne to bavilo, poslechl jsem si, užil jsem si a pustil to z hlavy. Není to tak důležité, abych si to musel pamatovat.

12. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmutněla?

Zatím mně všechno vychází, já se umím smířit s každým, ke každému se chovám slušně.

13. Pořádají se tady v domově nějaké programy pro vás klienty? Zúčastnil jste se nějakého programu?

Já už nevím o ničem. Jestli se něco pořádá, tak se jdu podívat, čas mně lépe uteče, když je příjemně strávený. Když se nic neděje, tak nikam nejdu. V hlavě to nenesím. Já jsem rád, když mě něco pobaví, můžu se zasmát. Mám rád takový veselý, upřímný život.

14. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Docela dobře. Hlavně mám pořád dobrou náladu. Pokud mě něco nenaštve, tak mám pořád dobrou náladu. Já se tvářím na svět spokojeně, ke každému se slušně chovám, nechovám se sprostě, urážlivě. Ke mně se zatím taky každý chová slušně. Když se ke mně někdo chová neslušně, tak se k němu otočím zády a odejdu. Nebudu se s ním hádat nebo dohadovat, radši odejdu.

15. Mohu vás požádat o srovnání vašeho domova se zdejším pobytem?

Já jsem spokojený. Tady je o mě postaráno, je tady slušné chování, je tady čistota, jídla mám dost, tak se nemám proč rozčilovat. My jsme jezdili po všech poutích a já jsem si musel všude zvykat, tak mě nic nerozčiluje. To už by musel někdo provádět něco, abych si to pamatoval. Zatím jsem se setkal se slušnými lidmi, tak si nemám na co stěžovat. Je to takové zařízení, tak se musím spokojit s tím zařízením. A jsu rád, že je to slušně zařízený, je tady slušný chování. Nic mně nechybí. Cítím se jako bych byl pomalu doma. Mám takový dojem, že je to domov důchodců. Postaráno o mě je, tak na co bych měl brblat. Když se mi něco nelíbí, tak bych se zeptal, proč se to tak dělá a vyřešilo by se to.

Analýza rozhovoru

Klient neví, ve kterém patře má svůj pokoj, kde je jídelna, ošetrovna, klubovna. Dokáže podle svých slov sám jezdit výtahem. Dokáže se orientovat podle označení pokojů a informačního systému u vstupních dveří do domova. Neví, kolik budov má domov.

Klient uvádí, že je v domově hodně lidí, ale nezná je jménem. Dokáže se pobavit s každým, který se chová slušně. Kontakty s nikým nenavazuje, k nikomu na návštěvu nechodí, ani ho nikdo z klientů nenavštěvuje.

Rodinní příslušníci ho navštěvují.

Se svým spolubydlícím vychází dobře, s nikým se nehádá, nikomu nenadává. Snaží se chovat slušně.

Ve městě nebyl, pokud je pěkné počasí, chodí na procházky v areálu domova.

Nevzpomíná si na žádnou úsměvnou nebo smutnou situaci, kterou by prožil v domově.

Neuvědomuje si, že se v domově pořádají programy pro klienty, uvádí v rozhovoru, že pokud se něco děje, tak se tam jde podívat a pobavit se. Ani po připomenutí programu si nic nevybavuje.

Klient se v době rozhovoru cítí dobře, pořád má dobrou náladu, pokud ho něco nenaštve. Pokud by se s ním chtěl někdo hádat, tak odejde.

Začal si uvědomovat, že je v domově pro seniory. Je zde spokojený, protože je o něho dobře postaráno – jídlo má, v domově je to slušně zařízeno, nikdo mu nenadává. Zatím se k němu všichni chovají slušně, nemá si nač stěžovat, není náročný. Nic mu nechybí a cítí se tu pomalu jako doma.

Reakce na rozhovor

Klientovi jsem nabídla doprovod na písničkový program a prohlídku domova.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru čtyři měsíce po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Víte, kde v současné době bydlíte?

No, v nějakém činžáku, v hokejce takzvané. (poznámka – panelový dům ve tvaru hokejky na sídlišti Oskol v Kroměříži) Ne? (reakce – ne, není to hokejka) Tož to já už nevím. (nápověda – domov) Domov důchodců. No vidíte, to já už vůbec nevím. Když byste mi nenapověděla, tak bych to nevěděl, to už mi uletělo z hlavy.

2. Ve které části města teď bydlíte?

Na Bělidlech? (poznámka - sídliště v Kroměříži) (reakce – trošku blíž ke středu města) Ve Ztracené ulici? Komenského náměstí? (reakce – ještě jiné náměstí) Tak to už nevím. (reakce – Riegrovo nám.) Tolik roků bydlím v Kroměříži, ale toto jsem si nepamatoval, už jsem zapomněl přesnou adresu.

3. Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj?

Ve třetím. (reakce – ve druhém) Já to hledám vždycky podle tlačítek.

4. Dokážete sám jezdit výtahem?

Jo. Já si najdu seznam všech bytů, pak vlezu do výtahu a podle toho se řídím. Někdy jdu pěšky, někdy jedu výtahem, pokud mám drobný. (reakce – tady nepotřebujete ve výtahu peníze, to je zadarmo)

5. Víte, ve kterém patře se nachází jídelna?

Ve druhém? (reakce – jel byste výtahem dolů) V přízemí? (reakce – ano)

6. Víte, ve kterém patře se nachází ošetrovna?

To nevím, musel bych to hledat. Vzal bych si telefonní seznam a podle toho bych to možná našel. (reakce – ve výtahu byste zmačknul jedničku)

7. Víte, ve kterém patře se nachází klubovna?

To už jsem zapomněl, kde to je. (reakce – také v prvním patře)

8. Víte, kolik budov tvoří náš domov? Ve které budově bydlíte?

Je to hokejka, to vím. Někde je to U Rejdiště. (poznámka – název kroměřížské ulice)

9. Seznámil jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívil jste někoho na pokoji?

Já znám jen ty samé tváře v jídelně, jinak se s nikým nestýkám. V jídelně se s nimi pozdravím, ale jinak si jejich jména nepamatuji. Člověk ze slušnosti pozdraví, když přijde do jídelny. Podle obličeje vím, že už jsme se někde viděli, tak je pozdravím. Tady v tomto oddělení toho činžáku bývá moc lidí. Jinak dole na seznamu nájemníků se dívám, ve kterém patře kdo bývá.

10. Jak vycházíte se svým spolubydlícím?

Nic drsného, co bych si musel pamatovat, jsem neměl. Já hádky nemiluju. Než bych se s někým hádal, radši od něho uteču pryč. Já mám rád klid. Tady ten pán by vám to mohl potvrdit, že se k nikomu nechovám sprostě. My jsme byli vychováni ke slušnosti. Měli jsme cukrárnu a rodiče nás učili ke slušnosti.

11. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Mám dojem, že občas ano. Jednou za čas syn nebo dcera. Já nevím, kdo by za mnou chodil. Vnučka. Já už je nepoznám. Furt jsem tady osamocený, tak mi to vypadlo z hlavy, abych vám řekl pravdu.

12. Byl jste se již podívat na terase domova, na dvorku nebo ve městě?

Na balkon si člověk vyjde podívat se. Nebo se podívám z okna na počasí. Jinak já se bojím sám někam chodit, protože bych potom nevěděl kudy kam. Za chvíli bych zabloudil a teď bych nevěděl, kde jsem. Za ty roky ta paměť už není taková. Já si to uvědomuji, a proto se bojím někam chodit. Já to беру podle rodičů. Co mě nebo bráchovi to dalo práce najít rodiče, když šli někam na procházku. Kolik kilometrů jsme projeli, než jsme je našli. Měli jsme oba ty telefony vzájemný. Brácha mně zavolal, že už našel maminku a já, když jsem našel tatínka, tak jsem mu brknul zpátky telefonem.

13. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmála?

Nevzpomenu si, už nevím. Nezůstává mi to v paměti.

14. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmutněla?

Když bych se dozvěděl o smrti někoho z rodiny. Když bych se toto dověděl, tak bych měl smutek, ale jinak já nevím.

15. Pořádají se tady v domově nějaké programy pro vás klienty? Zúčastnil jste se nějakého programu?

Jestli se ještě pořádají, to nevím. Už jsem dlouho na žádném nebyl. Já už tu paměť nemám takovou, bohužel. Mě to samotného mrzí, že si nepamatuju, co bylo včera. To je to nejhorší. Já žiju, že žiju a co bude nebo bylo, to nevím. Já se k tomu přiznám.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Že žiju, že dýchám, špatně mně není. Sám se bojím vylézt z bytu, že bych sám netrefil domů. Už se neprocházím po chodbě, jenom na záchod a do té jídelny. A tu hledám, jdu po patře a hledám ji. Abych řekl zpaměti, které dveře to jsou, to nevím.

17. Mohu vás požádat o srovnání vašeho domova se zdejším pobytem?

Mně to připadá stejný. Zatím jsem tady spokojený, velké rozčilování jsem tady neměl. Chovají se ke mně lidi poměrně slušně. Jsem moc rád, že se o mě někdo stará. Já už bych to sám nedokázal, jsem odkázán na pomoc druhých lidí. Co mám jako jiného říct. Obrazy tady vidím, stejně jsou po mých rodičích, já se tady cítím jako doma. Já jsem od mládí zvyklý pořádk něco měnit, tak mně to nepřipadá nic zvláštního. My jsme jezdili po celé Moravě, po všech poutích, i na kraj Slovenska a do Čech, takže mně to ani nepřipadá.

18. Jak si vyplňujete volný čas?

Vidíte tady ty luštěniny. (poznámka – osmisměrky) Trénuju si trošku paměť. I křížovky luštím. Ale neposílám to nikam, jenom si to sám luštím. Já dám peníze za papír, za obálku a za známku, ale určitě už bych neměl štěstí, aby mne vylosovali. V poslední době se mi to moc nedařilo, tak jsem toho nechal. Dřív to luštění byla pro mne hračka, ale už si nevím rady. Nejde mně to tak jako kdysi. Na televizi se občas dívám. Rádio to nevím, jestli mám. Je tohle rádio? (reakce – ano) No, tak to občas zmačknu, jestli je tam nějaká pěkná hudba. Když ne, tak to zase vypnu. Co jiného můžu dělat. Někdy si sednu tady do toho fotelu a usnu. Jestli ještě něco chcete vědět, klidně se zeptejte, já vám rád odpovím na všechno, jste taková milá, hodná. Nemám žádné tajnosti, nemám co skrývat.

Analýza rozhovoru

Klient se domnívá, že bydlí v panelovém bytě, po malé nápovědě správně uvedl, kde bydlí.

Nepamatuje si, ve které části města bydlí, ani ve kterém patře domova bydlí. Rovněž nezná, kde se v domově nacházejí jídelna, ošetrovna, klubovna.

Pozná vizuálně ostatní klienty ze své jídelny. Kontakty s nimi nenavazuje, pouze je pozdraví při příchodu do jídelny.

Klient uvádí, že nemá rád hádky, a proto se chová ke každému slušně. Má rád klid.

Rodinní příslušníci ho pravidelně navštěvují.

Sám se jde podívat na balkon, ale do města nechodí, protože si uvědomuje, že by nenašel cestu zpátky. Podle svých slov chodí sám pouze do jídelny.

Na úsměvné situace si nevzpomíná.

Rozesmutněla by ho zpráva o úmrtí v rodině.

Nepamatuje si, že by se nějaké aktivity v domově pořádaly.

Volný čas si vyplňuje luštěním osmisměrek a křížovek, sledováním televize, posloucháním rádia i spánkem.

Klient uvádí, že mu není v době rozhovoru špatně.

Pokoj v domově mu připadá stejný jako doma, domnívá se, že obrazy na stěnách jsou po jeho rodičích. Je spokojený. Ostatní klienti i personál se k němu chovají slušně. Je rád, že se o něho někdo stará, protože si uvědomuje, že sám by to už nezvládl.

Reakce na rozhovor

Nabídka procházky po domově a po dvorku.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru pět měsíců po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Víte, v jakém zařízení v současné době bydlíte?

Tak toto je domov důchodců někde, ale ve které části se nachází, to už sám nevím. (reakce – máte tady hned naproti kostel, a jak se jmenuje?) Kostel Panenky Marie? (reakce – výborně, nacházíme se vedle kostela Panny Marie na Riegrově náměstí v Kroměříži)

2. Ve které části města teď bydlíte?

No v Kroměříži, teď nevím, jestli v Oskoli (poznámka – městská čtvrť Kroměříže) nebo pod Barbořinou. (poznámka – městská čtvrť Kroměříže) (reakce – ještě blíž centru města) Ve Vodní ulici? (reakce – už jste hodně blízko, na Riegrově náměstí a toto zařízení je co?)

3. Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj?

Ve třetím patře? (reakce – ne) Tak ve druhém. (reakce – správně)

4. Dokážete sám jezdit výtahem?

Vždycky to jaksi dokážu nebo jdu pěšky. Výtah najdu, i když bych prošel celé patro, tak ten výtah najdu. Ale pak už je horší rada, jak dál, jestli mám peníze, nebo nemám peníze. Bez peněz to nejede. (reakce – bez peněz to jede, nepotřebuje do výtahu peníze) Mám tady v peněžence nějaké drobné, klíč.

5. Víte, ve kterém patře se nachází jídelna?

Moment, ve kterém je to patře ta jídelna. (chvíli přemýšlí) Já už nevím, já mám hlavu v talóně. Jako kluci jsme to tak říkali, že když někdo zblbne, tak má hlavu v talóně.

6. Víte, ve kterém patře se nachází ošetrovna?

To už jsem všechno zapomněl. Jestli v přízemí, já nevím. (reakce – v prvním patře naproti klubovny, kam chodíte zpívat)

7. Víte, ve kterém patře se nachází klubovna?

Vím, že se tady nachází nějaká kulturní místnost, ale ve kterém je to patře, to nevím. Ta moje hlava je už někde, nechcu být sprostý kde. (reakce – v prvním patře, ve výtahu zmáčknete jedničku)

8. Víte, kolik budov tvoří náš domov? Ve které budově bydlíte?

Mám dojem, že tři. Tady u toho kostela. To je kostel Panny Marie. Tak je to někde na Riegrově náměstí.

9. Seznámil jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívil jste někoho na pokoji?

Moc ne, já se nikam moc nepohybuju. Já se pohybuju akorát o tom čaganě pomaličku, a to je všechno, co možu. Já se bojím jít někam bez doprovodu, který by mě zase dovedl sem zpátky, víte. Na návštěvu za nikým nechodím.

10. Jak vycházíte se svým novým spolubydlícím?

On tady není dlouho, zatím jsme se dokázali domluvit. Já mu nenadávám, já jsem zvyklý chovat se slušně. On je taky zvyklý chovat se slušně, takže nám to vychází. Ani nevím, jak se jmenuje.

11. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Někdy přijde syn se podívat a jinak já už nevím, já už jsem tady dlouho nikoho neměl. (poznámka – dopoledne před tímto rozhovorem ho navštívila dcera)

12. Byl jste se již podívat na terase domova, na dvorku nebo ve městě?

Žiju tady skrčený v koutě a hotovo. Chodívám před dveře, občas je otevřu, podívám se, někdy vletím na záchod a je to. Bez doprovodu se bojím někam jít. Kdysi jsem chodil na terasu, ale teď už nevím kudy kam. Ta hlava už je tak zpitomělá, já mám tady tu svou berličku.

13. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmála?

Já už ani nevím, já mám paměť, nechcu to říct sprostě.

14. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmutněla?

Ne. Nic mě nerozesmálo, ani nerozesmutnělo. Snažím se nezapomenout dýchat, to je všechno.

15. Jak si vyplňujete volný čas?

Tak tady luštím ty křížovky, ale už mi to moc nejde. Podívejte se, tady to nemám vyluštěné, tady taky mi něco chybí. Dál jsem nedospěl. Už mi to nejde, dříve jsem to měl za večer vyluštěné všechno. Hlava už je zpitomělá. (smích) Už jsem tady skončil a už nemůžu dál.

Sem tam někdy se dívám na televizi, ale to už je málo. Když je v tom společenském pokoji puštěná televize, tak se dívám, sednu si mezi ně a dívám se. Ale sám televizi nepouštím. Nejsem tam sám. Já se tady snažím co nejvíc udržet v klidu, víc nemůžu.

16. Pořádají se tady v domově nějaké programy pro vás klienty? Zúčastnil jste se nějakého programu?

Kdysi ano, ale já už nevím, co to bylo. (reakce – co jste dneska házel do terče, vzpomenete si?) Já už o tom nevím, že jsem něco takového dělal. Já už ani nevím, co bylo včera. Kdybyste se mne zeptala, co bylo k obědu, tak už to nevím. (reakce – no to já taky nevím) (smích)

17. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tak zatím je to tady, starají se o mě, když je oběd, tak pro mě přijdou, dají mi oběd. Když je snídaně, tak pro mě přijdou, tak o to starosti nemám. Starají se o mě sestřičky tady. A co mám jinak dělat, já nevím. Bojím se sám někam jít bez doprovodu, který by mě vedl. Vysvětlil by mně, kde co je a zase by mě dovedl zpátky. Když jsem byl mladší, to jsem proběhal celé město. Ted' jenom opatrníčko s čaganem. Ty moje nohy po té obrně jsou čím dál horší. V jedné ruce mám čagan a druhou se držím zábradlí.

18. Mohu vás požádat o srovnání vašeho domova se zdejším pobytem?

Doma bylo lepší. Doma je vždycky doma. Tady jsem odkázaný jenom na druhý lidi, kteří mně nějak můžou pomoci. Co jiného mám dělat. Čekat, až si pro mě ta zubatá přiletí. To je všechno, co mně zbývá. No vidíte, hýbat se můžu jenom o čaganě, jsem rád, že žiju. Jsem rád, když se sám dostanu na záchod a umyju se. Trvá mi to sice dýl, ale umyju se. Já už tu obratnost nemám žádnou. Já už jsem moc pomalej na pohyby. Já jsem dřív závodil kilometrový závody a ted' jsem rád, když aspoň sám dojdu na záchod. Oblíkám se zatím sám, nemusejí mě sestřičky oblíkat. Trvá mně to dýl, už nemám takovou obratnost. Nic bych tady nedokázal udělat. Jsem odkázaný jedině na ty sestřičky, na tu jejich pomoc. Co nadělám. Stáří je tady. Sestřička pro mě musí dojít a zavést mě tam, já si to uvědomuju, že už to sám nemůžu dělat. Byl bych rád, kdybych se mohl účastnit něčeho, já tím nepohrdnu. Jsem tady jako osiřelý starý dědula a tím to zhaslo.

Analýza rozhovoru

Klient si pamatuje, že se nachází v domově důchodců, ve které části Kroměříže si přesně nepamatuje, ale po malé nápovědě, uvedl místo. Rovněž si nemůže zapamatovat patro, ve kterém se nachází jeho pokoj, jídelna, klubovna ani ošetrovna. Správně uvádí, že domov pro seniory má tři budovy, ale neví, ve které z nich bydlí.

Uvádí, že dokáže sám jezdit výtahem, avšak v další části rozhovoru říká, že ho sestřičky vždycky zavedou do jídelny a sám se bojí chodit ven, protože by netrefil zpět ani do svého pokoje, ani do domova. Potřebuje někoho jako doprovod, aby ho zavedl zpět tam, kde v současné době bydlí. Chodívá se podívat pouze před dveře svého pokoje a při chůzi používá hůl.

S klienty se podle svých slov neseznamuje a nikoho na pokoji nenavštěvuje.

Na pokoji má nového spolubydlícího, neví, jak se jmenuje. Zatím spolu vycházejí dobře, nenadávají si.

Pamatuje si, že za ním na návštěvu chodí syn.

Nevzpomíná si na žádnou veselou ani smutnou situaci, kterou by v domově prožil.

Ve volném čase luští křížovky, ale už mu to tolik nejde, sleduje televizi ve společenské místnosti spolu s ostatními klienty. Snaží se co nejvíc udržet v klidu.

Uvědomuje si, že se nějaké programy pořádají, ale opět si nepamatuje, jaké a kdy probíhaly.

Nemá starosti s faktem, že by nepřišel do jídelny, protože pro něho sestřičky chodívají a odvádějí ho do jídelny.

Klient uvádí, že doma je lepší, protože v současné době je odkázaný pouze na pomoc jiných osob. Je si vědom toho, že už nemá tolik sil jako dřív, aby všechno zvládal, a čeká podle svých slov, až si pro něho přijde zubatá. Sám se dokáže umýt, obléknout a dojít na WC, je to pomalejší, ale zatím pomoc nepotřebuje. Rovněž si uvědomuje, že je starý a opuštěný, odkázaný na pomoc sester.

Reakce na rozhovor

Nabídka doprovodu na odpoledne s písničkou a na turnaj v ruských kuželkách.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru šest měsíců po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Víte, kde v současné době bydlíte?

To je nějaký starobinec. (reakce – ano, dá se to tak říct)

2. Ve které části města teď bydlíte?

No, je tady kostel Panenky Marie, ale jak se ta část města jmenuje, to nevím. Tady je ten kostel Panny Marie, zrovna se na něho dívám. (reakce – to je dobrý orientační bod)

3. Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj?

Teď můžu být v takovém druhém patře. Když jsem se podíval na ten kostel, tak jsem to odhadl, že můžu být ve druhém patře.

4. Dokážete sám jezdit výtahem?

Jo.

5. Víte, ve kterém patře se nachází jídelna?

Trefil. Nevím sice, ve kterém je to patře, ale jestli je tam seznam, tak si to najdu.

6. Víte, ve kterém patře se nachází ošetrovna?

Ošetrovna, kdepak tady je, někde v přízemí. Odhaduju, že by měla být v přízemí. (reakce – jídelna je v přízemí a ošetrovna je v prvním patře)

7. Víte, ve kterém patře se nachází klubovna?

To je takový ten pokoj, společenský pokoj. Ale kde je, to nevím, to si nevzpomenu.

8. Víte, kolik budov tvoří náš domov? Ve které budově bydlíte?

Tak to teda nevím. Tři. (reakce – správně) Bydlím na Riegrově náměstí a ve které budově? Hokejka? (poznámka – označení pro jeden panelový dům ve tvaru hokejky) (reakce – v prostřední budově)

9. Seznámil jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívil jste někoho na pokoji?

Já nikam nechodím, tak se neseznamuji s nikým. Když vidím, že někoho znám, tak ho pozdravím a tím to zhaslo. Nikam nechodím, nikam se netoulám. Dřív jsem se toulával po budově, ale teď už ne.

10. Jak vycházíte se svým spolubydlícím?

Já se chovám slušně, on taky, tak si nemáme proč nadávat. My se spolu moc nebavíme, akorát se pozdravíme, to je všechno. Já už žádné takové kamarádství a přátelství nepěstuju. Ani už se nezamilovávám do šikovných děvčat. To jsem dělal, když jsem byl mladej.

11. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Občas za mnou přijel bratr starší, ale ten už umřel. Pak jsem měl mladší sestru, ale co je s ní, to už nevím. Asi taky umřela. Děti mě nenavštěvují, jsou někde daleko po zeměkouli roztroušení. Já nevím kde, někde v Kanadě, v Jižní Americe nebo v Africe. Těch peněz taky moc nemají, aby sem za mnou jezdili.

12. Byl jste se již podívat na terase domova, na dvorku nebo ve městě?

Na terasu, to si občas vyjdu, podívám se, mám jakýsi rozhled. Z oken taky mám rozhled. Někdy se dívám z okna, když se tam něco děje, když slyším nějakou hudbu, tak se dívám.

13. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmála?

Já nevím, snad jedině v televizi, když jsem viděl nějakou veselohru. Tak to je tak všechno.

14. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmutněla?

Ne. Nebyl jsem smutný, a že by mě něco rozveselilo, to taky ne. Já nikam nechodím, protože se bojím, že bych netrefil zpátky. A nechci, aby mě někdo hledal. Když si vzpomenu na svoje rodiče, když šli na procházku a já jsem je potom musel hledat, co mně to dalo práce. Měl jsem motorku i se sajdkárou a jezdil jsem po městě a hledal je. Co mně to dalo práce, než jsem je našel.

15. Pořádají se tady v domově nějaké programy pro vás klienty? Zúčastnil jste se nějakého programu?

Občas se tady cosi udělalo, ale já nevím už co, abych řekl pravdu. (reakce – já Vám připomenu, vyhrál jste turnaj v ruských kuželkách) Ale, to už ani nevím. Já když to vidím, jak to tam oni hráli, co bych se nezúčastnil. Takový nešikula nejsem, abych se nemohl zúčastnit. Já už nevím vůbec nic, co bylo včera.

16. Jak si vyplňujete volný čas?

Luštím tady ty křížovky a osmisměrky. Vidíte, že jsem ještě některé ani nezačal ty luštěniny. Tady je cosi načatého, vidíte. Já jsem dřív vyluštil rychle ty luštěniny a děcka mi povídaly,

že se z toho za chvíli zblázním. (reakce – čtete nějaké noviny nebo časopisy?) Tak já nic neodebírám. Když se k něčemu dostanu, rád se podívám. Dívám se na televizi a spím nebo se dívám z okna nebo z balkónu. Sám se bojím někam jít už ven, protože bych bloudil, já už si to přiznám. Poznal jsem to i na svých rodičích, když jsem je musel hledávat. Bojím se jít sám ven.

17. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Normál. Že bych byl nějaký veselý a poskakoval, to nejsem. Radši si v klidu odpočívám. V televizi mě teď nic nebaví, já ani nevím, co tam je. Nemám ani programy, abych se mohl podívat, co tam je. Já mám rád takový dobrodružný filmy, detektivky, abych nad tím musel přemýšlet, jak to dopadne. To mě dřív bavovalo, uměl jsem odhadnout, jak to asi dopadne.

18. Mohu vás požádat o srovnání vašeho domova se zdejším pobytem?

Tady je to pěkný, ale domov je domov. Já jsem býval v paneláku v hokejce až nahoře v posledním patře až na konci toho poschodí. Z balkónu byl pěkný rozhled. Nakonec jsem skončil tady ve starobinci. Kdo mě sem dostal a jak, já už nevím. Moje paměť už je v, nechcu být sprostý. Já jsem si to představoval, že to bude takový, takový, jak v malém hotelu, kde se o nás budou starat. Je to starobinec, takže se o ty staré lidi, jak su já, starají. Nějaké ošetřovatelky. Jsem tady spokojený, je tady poměrně klid, ticho, žádný sprostý řeči tady není slyšet nebo hulákání. Tak jsem tady jako v nějakém prima soukromém hotýlku. Tolik peněz nemám, abych si ho mohl platit, ještě že je to domov důchodců, že mě tady ubytovali.

Analýza rozhovoru

Klient uvádí, že bydlí ve starobinci. Polohu domova pro seniory, ve kterém v současné době bydlí, nedokáže odhadnout, poznává pouze kostel Panny Marie, který se nachází v těsném sousedství domova a je vidět z okna jeho pokoje. Patro, v němž bydlí, odhadl rovněž podle výšky uvedeného kostela. Ve kterých patrech se nachází jídelna, ošetřovna a klubovna, neví. Klubovnu si přeložil jako společenský pokoj. Správně uvedl, že domov tvoří tři budovy, ale nezná, ve které budově bydlí.

S ostatními klienty se neseznamuje a k nikomu na návštěvu nechodí. Říká, že dříve chodíval na procházku po chodbě a v současné době již nechodí.

Klient uvádí, že se svým spolubydlícím skoro vůbec nemluví, jenom se pozdraví. Nehádají se, nenadávají si. Kamarádství a přátelství už dle svých slov nepěstuje.

Uvědomuje si, že ho někdo navštěvuje, ale podle mého názoru si nepamatuje, kdo to je.

Chodívá na terasu si sednout, ale jinak do města nechodí, protože má obavu, že by netrefil zpátky domů.

Zasměje se jedině nějakému filmu v televizi.

Podle svých slov není ani smutný.

Klient si uvědomuje, že se v domově pořádají nějaké programy, ale rovněž si nepamatuje, které to byly a že se jich zúčastnil. Ani po připomenutí si nic nevybavuje.

Volný čas si vyplňuje luštěním křížovek a osmisměrek, sledováním televize, spánkem a koukáním z okna nebo balkónu.

Momentálně se cítí normálně, raději v klidu odpočívá.

Při srovnání svého domova a domova pro seniory říká, že je to tady pěkné, ale doma je doma. Domov pro seniory si představoval jako malý hotýlek, ve kterém se o něho bude někdo starat. Je tady spokojený, protože tady je klid a nikdo tady nehuláká.

Klient B na otázky strukturovaného rozhovoru devět měsíců po nástupu do domova pro seniory řekl následující:

1. Víte, kde v současné době bydlíte?

V nějakém starobinci. Jsou tady samí staří lidi, tak jsem ve starobinci. Kde se starají o staré babky a dědky jako jsem já. Aspoň mně to slibovali, že se dostanu do starobince. Po nemocnicích jsem se toulal často. Nohy mně vypověděly službu, často jsem se ocitl na zemi a odvezli mne do nemocnice.

2. Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj?

Můžu být ve druhém patře, podle toho okna v kostele to odhaduji. A ten čínžák naproti, tak podle té půdy, tak to odhaduji. To ještě umím odhadnout. Hlava se mi točí a moce. Já nevím, ve kterém patře jsem, podle toho kostela to odhaduji.

3. Dokážete sám jezdit výtahem?

Zatím jsem jezdil sám, pokud si vzpomenu, ve kterém patře bývám, tak jezdím sám. Už nevím, ve kterém patře bývám. Pořád ten svůj bejváček hledám, dívám se a hledám svoje jméno.

4. Víte, ve kterém patře se nachází jídelna?

Nevím, jestli ve druhém patře?

5. Víte, ve kterém patře se nachází ošetřovna?

Nevím, musím se zeptat.

6. Víte, ve kterém patře se nachází klubovna?

To taky nevím.

7. Víte, kolik budov tvoří náš domov? Ve které budově bydlíte?

Ne.

8. Seznámil jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívil jste někoho na pokoji?

Ne, já mám tu hlavu úplně tumpachovou. Tak jsme tomu říkali jako kluci. Bojím se sám z bytu ven, kam bych došel. Pak bych netrefil zpátky. Bez sestřiček nikam nejdu, které by mě mohly vodit.

9. Jak vycházíte se svým spolubydlícím?

Když mluvíme, vím, co mluví. Lidské řeči rozumím. Nemám o čem si s ním povídat. Pohádky si vykládat nebudem, to už jsem zapomněl a nového nic nevím, tak držím tlamičku na uzdě.

10. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Už za mnou dlouho nikdo nebyl. Chodila za mnou manželka a myslím syneček, ale už nic nevím. Podle světla vím, že je den nebo noc a to je všechno, co vím.

11. Byl jste se již podívat na terase domova, na dvorku nebo ve městě?

Venku jsem nebyl. Neumím se tam toulat a bojím se, že bych zabloudil a netrefil domů, protože to okolí tady neznám. Víím, že je tady nějaký kostel a to je všechno.

12. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmála?

Nevím o ničem.

13. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém měsíci rozesmutněla?

Ne, akorát tak čumím, tak jako teď. Akorát tady vidím kousky činžáku a kostel a to je všechno, co vím.

14. Pořádají se tady v domově nějaké programy pro vás klienty? Zúčastnil jste se nějakého programu?

Nevím. Možná, že jo, aniž bych si to uvědomil, nic si nepamatuji. Já si akorát pamatuji, že jsem se narodil, že žiju a dýchám.

15. Jak si vyplňujete volný čas?

Sedím tady v křesle nebo ležím. Co můžu dělat jiného. Hejbat se bojím, chodit se bojím. Zatočí se mi hlava, spadnu, zlomím si ruku nebo nohu a to nechci. Neluštím osmisměrky, nemám. Kdybych to měl, tak bych luštil, abych si trénoval paměť. Já se bojím vůbec pohnout, abych nespádl. Zatočí se mi hlava a už ležím. Paměť už nemám a nechci říct, kde ji mám, nechcu být sprostý. (úsměv) Co mám chudák dělat, můžu akorát sedět, ležet a čekat, kdo se mě ujme. Kde jsou ty časy, kdy jsem běhával závody s překážkami a teď jsem starej dědek. Jsem narozený v jedenadvacátým. Aspoň to mám utkvělý v palici.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tak, tak, všelijak. Sedím, zatím mě nic nebolí. Až se mi bude chtít jít na záchod, tak ho půjdu hledat. Co možu dělat jiného, paměť nechci říct, kde mám. (smutek ve tváři)

17. Mohu vás požádat o srovnání vašeho domova se zdejším pobytém?

Doma jsem to lepší znal a cítil jsem se jinak než tady. Tady musím být opatrný, abych nespádl, musím být opatrný, bojím se. Bojím se jít za roh, protože bych netrefil domů.

Analýza rozhovoru

Klient si uvědomuje, že je ve starobinci podle většího množství starých lidí, které potkává.

Podle oken na kostele odhaduje, že bydlí ve druhém patře, ale vzápětí konstatuje, že neví, ve kterém patře bydlí.

Říká, že umí jezdit výtahem, ovšem pokud si vzpomene, kde bydlí. Svůj pokoj potom hledá podle jména u dveří pokoje.

Neví, kolik budov tvoří domov, kde se nachází jídelna, ošetřovna, klubovna.

Říká, že se sám bojí vycházet, protože by netrefil zpátky domů. Čeká na sestry, aby ho kamkoliv zavedly.

Když si se spolubydlícím někdy povídá, ví, o čem se mluví, ale nemá si s ním o čem povídat a raději je zticha.

Uvědomuje si, že za ním někdo z rodiny chodí na návštěvu, ale neví, kdo to je. Rozeznává pouze den a noc.

Venku na procházce nebyl, protože má obavu, že by sám netrefil zpět do domova. Jen si pamatuje, že je tady nějaký kostel.

Úsměvnou situaci nezažil.

Podle jeho slov ho nic nerozesmutnělo, jenom se dívá ven z okna. Vidí kostel a činžák.

Nepamatuje si, že by se v domově pořádaly nějaké programy pro klienty, jediné, co si pamatuje, je fakt, že se narodil, že žije a dýchá.

Volný čas si vyplňuje poleháváním a sezením v křesle, bojí se pohnout, aby nespádl, protože se mu točí hlava. Pokud by měl osmisměrky, zkusil by je luštit, aby si trénoval

paměť. Uvědomuje si, že je starý, že může jenom sedět nebo ležet. Pamatuje si, kdy se narodil.

Dnes se cítí všelijak.

Doma to lépe znal a cítil se lépe než tady. Má obavu, aby nepadl, aby se někde neztratil.

Klient B na otázky polostrukturovaného rozhovoru po jednom roce od nástupu do domova pro seniory odpověděl následovně:

1. Představte si, že jste průvodce, který mě bude provádět tímto domovem pro seniory. Jak byste tento domov popsal?

Já nevím. Ještě jsem to nikdy nezkoušel. Ještě bych se Vás tak zeptal, o co máte zájem a co byste ráda viděla a tam bych se Vás snažil doprovodit. (reakce - Takže když skončíme povídání, tak byste mne tady někam zavedl?) To by záleželo kam. Já to tady tak neznám. Kdyby tady byl nějaký pěkný parčík nebo něco takového nebo kde by vyhrávala nějaká pěkná muzika, že by se tam dalo posedět, tak ano. To musí být pěkný, příjemný prostředí, no. (reakce - A tady to není?) Ne. Jste šikulka, opravdu, hezká, pěkná, no. (reakce - Půjdeme se teď trošku projít po domově, abyste mi něco ukázal?) Já už si tady nepamatuju, co bych měl ukazovat. Co by Vás tak mohlo zajímat, já nevím. Provedu Vás rád, ale nevím kudy kam. (reakce - dobře. Tak můžeme se projít třeba tady venku po chodbě, co Vy na to?) Klidně. Kam budete chtít. Ale pomalu. (reakce - já Vás povedu) Já se Vás musím chytnout, protože mám obrnu noh a musím se pomalu pohybovat, abych nebyl na zemi. (reakce - jak půjdeme kolem, můžete mi říkat, co to je, může být?) Dobře. Pokud si to budu pamatovat. Do kolečka do kola, hlava se mi točí. (reakce - opravdu se Vám točí hlava?) Fakt. Tady zavřeme, aby byl klid. (poznámka - vyšli jsme z pokoje) Aby nám tam zbytečně nelozili cizí lidi. (reakce - Kde jsme teď?) Na chodbě. Dovolíte, já se tady raději chytnu toho zábradlí. (reakce - určitě) Protože se bojím, abych Vás neshodil na zem. Tady vidím na zemi pár mokrých čmouhů, jinak nic. (reakce - Co je tady vpravo?) Jakási veranda. (reakce - Byl jste tam někdy?) Tož jako kluk jsem tam chodíval. Bydlel jsem tady tolik roků, tak jsem to prolezl celý. Opravdu. Od klukovských let už jsem tady. Já se držím zábradlíčka. (reakce - Co je naproti v těch dveřích?) To nevím, to bych musel dojít blíž, abych si to přečetl. (reakce - to máte zajímavou metodu) Takže si to vždycky uvědomím, kde jsem. Paměť mi taky jakási ještě slouží. Vidíte, já se musím držet zábradlíčka. Ty kolena se mi tak třepou. Co je to tam? Já to bez brejlí nepřečtu. (reakce - no, to já taky nepřečtu, tak to jsme dva) (smích) Kuřárna. Já už nekouřím. (reakce - já taky ne a ani jsem nikdy nekouřila. A kouřil jste?) Jeden čas ano. (jdeme stále chodbou)(Co je tady?) To já nevím, to bych se musel podívat. Tady jsou dveře, podívám se, jestli tam není nápis. Evakuační

výtah. (reakce – Jezdíte výtahem?) *Taky jsem jezdíval. Hodně nahoru. Tak, já bych se raději už vrátil.* (reakce – vrátíme se, jenom se tady obrátíme a můžeme jít zpátky, pomalu) *Musím se opatrně pohybovat. Do kolečka, do kola, hlava se mi motá. Já půjdu radši po této straně, tam se můžu chytit, zábradlí mi neuhne.* (reakce - a já Vás budu držet) *Sklad použitého prádla.* (reakce – Dokážete teď najít svůj pokoj?) *Myslím tam, ne?* (reakce – výborně! Ano) (klient se díval po jmenovkách u dveří pokojů) *Vím, že je to v nějakém koutečku. A tady jsou já. Už se mně kolena třepou.* (reakce – Já Vás držím. Už si sednete.) *To jste hodná. Tak a honem si tady hačnu do křesla.* (reakce – A můžeme si spolu dál povídat, ano?) *Dobře, budu rád, jste hodná, sestřičko.*

2. Popište, prosím, jak jste si na sebe zvykali se spolubydlícím, jak se vyvíjely v průběhu roku vaše vztahy?

My tady žádné vztahy nevedem, my se pozdravíme a to je všechno.

3. Popište, prosím, jak se vám dařilo navazovat kontakty s ostatními klienty, zda máte nějakého kamaráda, případně co spolu podnikáte.

Žádného kamaráda tady nemám. (reakce - Ani kamarádku?) *Ani kamarádku. Od Kroměříže je to dost daleko sem, takže jsem tady takové styky neměl. Moc se mně líbíte. Musím Vás pochválit, aspoň pohládit po ručičce.* (reakce – můžete. Vy si s nikým nepovídáte? Třeba v jídelně?) *Tož moc ne. Když je nějaká příležitost a je nějaká zábava, pak ano. Někaké slovo člověk prohodí, pokud můžu. Ta moja hlava už je taky.* (reakce – Už neslouží, jak by měla?) *No, už je moc stará. Já jsem jednadvacátý ročník narozený, tak si to* *spočítejte,*
kolik to je.

4. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci během roku?

Tož ani tak ne. Bratříček a sestřička. Ted' už tady dlouho nebyli. Měl jsem bratříčka a dokonce dva. Staršího bratříčka, mladšího bratříčka. Měl jsem i nějakou sestřenicu nebo co to bylo. To už je dávno, to už je všechno z hlavy pryč. Už jsem tak dlouho osamocenej starej dědula.

5. Jak jste si vyplňoval volný čas v průběhu uplynulého roku?

Nic, seděl jsem tady. Sám se bojím někam chodit, ujede mně čagánek, já spadnu a nebudu si vědět rady. Toho se bojím. (reakce – Nedíváte se na televizi?) Jo, to se dívám. (reakce – Posloucháte rádio?) Taký, pokud je to zajímavý. (reakce – luštil jste křížovky nebo osmisměrky. To už neluštíte?) No, luštival, hlavně křížovky. To byla moje zábava. Už mně to nejde. Už ta paměť není ona. To už vynechává ta paměť. (reakce – Ani na chodbu už nechodíte?) No, zajdu si na záchod, ale jinak ne, abych se tam coural. Musím chodit opatrně o čaganě, bojím se, když mně ujede nožka, spadnu, polámu si nožičku.

6. Od pobytu v domově pro seniory jste očekával, že budete zdravější, ucelenější, že budete dobrý a že Vás pošleme domů. Splnilo se Vaše očekávání?

Tož já myslím, že se cítím dobře. To záleží na tom, jak to doktoři uznají. Ti znají můj stav. Když řeknou, že je to zbytečný, abych tady seděl, tak mě pošlou domů. Zatím se cítím dobře, je mi sice trošku smutno, protože jsem tady osamělý sám. Tady není takové prostředí, kde by byla nějaká zábava, hudba hrála, že by si tam člověk zašel poslechnout, aby to nebylo daleko, aby člověk nemusel bloudit po městě a hledat to. Já tento okres neznám.

7. Jaké jsou podle vás výhody a nevýhody pobytu v domově pro seniory?

Tož pořád lepší než sedět o samotě a nikdo za mnou nechodit. To by bylo k zbláznění. Všichni bývají daleko ode mne. (reakce – Takže i když sedíte tady na pokoji, považujete to za dobré?) Jo, pobavím se s lidima, pokud to jde, tak jako teď s Váma, no. (reakce – A má to i svoje nevýhody, že jste tady?) Tož co mám dělat? Zatím si naříkat nemožu. Akorát že člověkoví chybí nějaká zábava, aby to utvořilo veselou mysl. Kdysi se tady cosi konalo, taková zábavička ve společenské místnosti, tož to tam bylo veselé. Vy jste taková šikulka, Vy se dovedete tak pěkně usmívat, to potěší u srdíčka. (reakce – tak to jsem ráda, že Vás to potěší. Vzpomenete si, kde teď jste, v jakém zařízení?) Myslím, že domov důchodců. Já už cestuju jenom po těch důchodcovských domech. Kde jsem včil, to nevím, v kterém městě.

V Jablonci? Ne. Nevím. (reakce – v Kroměříži) Vidíte, čili jsem vlastně ve svém bydlišti. (reakce – ve svém městě jste, ale trošku někde jinde)

Analýza rozhovoru

Klient sám nedokáže popsat prostředí domova, proto jsme se spolu vydali na malou procházku. Při chůzi používal vycházkovou hůl a já jsem ho podpírala pod paži. Při chůzi se mu točila hlava a musel se ještě chytnout zábradlí u stěny. Za prosklenými dveřmi poznal terasu a uvedl, že tady jako kluk chodíval a několik let tady bydlel. Nepamatoval si, kam vedou určité dveře, ale jakmile přišel blíž, přečetl si na dveřích označení a věděl, o co se jedná. U výtahu již nemohl jít dále, proto jsme se vrátili a opět se v prostředí orientoval čtením označení na dveřích, tak poznal i dveře svého pokoje.

Se spolubydlícím se jenom pozdraví, vůbec si spolu nepovídají.

S ostatními klienty nenavazuje kontakt, pokud je příležitost, tak si povídá, ale sám nezačne jako první.

Rodinní příslušníci ho nenavštěvují, už dlouho za ním nebyli, jedině bratr a sestra.

V současné době nedělá nic, jenom sedí v křesle. Dříve luštil křížovky, ale nyní již ne. Sám ven nechodí, protože se bojí, že upadne, zajde si sám pouze na toaletu.

Zatím se cítí dobře, ale je mu smutno, protože je osamělý. Stále čeká, kdy ho lékaři pošlou domů, to podle něj musí rozhodnout oni.

Výhody domova pro seniory spatřuje ve faktu, že není sám, že za ním během dne vždycky někdo přijde a pobaví se s ním. Pokud by byl sám, tak by z toho zbláznil.

Nevýhody spatřuje v tom, že je tady málo zábavy. Vzpomíná si, že někdy se tady něco konalo a bylo to veselé. Uvědomuje si, že se nachází v domově pro seniory, ale nepamatuje si, ve kterém městě.

PŘÍLOHA P VI: TRANSKRIPCE ROZHOVORŮ S KLIENTKOU C

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru první den po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Mohu se zeptat na váš věk? Měla jste děti? Měla jste sourozence?

Bylo nás deset, devět holek a desátý kluk. Když se narodil bratr, jako poslední, tak měl tatínek 62 roků, konečně se dočkal syna. Když se mu narodil syn, tak ho i kolébal, když to byla dcera, tak ji ani vidět nechtěl. Děti jsme neměli, bohužel. Přišla jsem o to, když jsem ještě nebyla vdaná, ve třetím měsíci. Prý to bylo děvčátko, mi sestřička říkala. Ted' mám 66 roků. Kdyby mě ta noha tak nebolela, tak bych ještě byla doma, já bych těch pár roků ještě vydržela doma. Ty průdušky mně dělají taky zle, jak se mění to počasí. Já bych si ještě ten domov nezapsala, ale ty kolena a ty průdušky, už bych nemohla být doma.

2. Jaké máte vzdělání?

Já jsem hned po škole musela jít dělat, přímo do práce a dělat, přišli jsme z práce domů a zase dělat, protože nás bylo moc, pole jsme měli. Nejsem ani vyučená, mamka nás tehdy do školy nemohla dát, to nešlo. Zaplatit to mamka nemohla. Když jsem měla čtrnáct roků, tak jsem chodila za pluhem a sekala jsem kosou trávu. Přišla jsem z noční a sekala jsem trávu. Mamka nás všechny uživila, žádného nedala pryč. Všechno jsme mamce udělali, vyrostli jsme, povdávali jsme se a máme se rádi.

3. Kde jste pracovala před odchodem do důchodu?

V Palu jsem dělala, (poznámka – Pal Magneton Kroměříž) na kontrole jsem první dělala pro vojáky pastorky. Moc peněz jsem tam neměla. Chodila za mnou kamarádka, která dělala ve skladu, a pak přišel za mnou vedoucí a říkal mi, abych šla do skladu, že tam budu mít víc peněz. Tak jsem byla převedena do skladu. Zboží jsme dávali do regálů, do všech skladů jsme jezdili. Tam nás bylo víc, přebírali jsme poštu, auta a takové věci.

4. Jakou pracovní činností jste si vyplňovala volný čas po odchodu do důchodu?

My jsme se věnovali domku, měli jsme zahradu a pole, tak jsme pracovali na poli, na podzim jsem to nechala zorat. Domek jsem prodala mladé paní, ona je to ještě slečna, má sedmiletou dceru, která nechodí a ona ji vozí na kočárku. Můj domek se jí moc líbil, protože nemá schodky, jenom takové malé prahy. To jí vyhovovalo, tak jsme se dohodli, že jí to prodám za odhadní cenu. Já jsem nechtěla cenu zvedat, mně to stačilo. A ta mladá

paní mě pozvala na návštěvu, říkala, že mohu kdykoliv přijít, ale já nemůžu. Kdybych tam šla, tak by se mi nechtělo odejít a brečela bych celou cestu.

5. Jaké jste měla zájmy, koníčky?

My jsme měli doma prase, slípky a pole, takže jsem měla pořád práci. Když jsem měla podělané, hrávala jsem s mamkou kanastu. Já jsem měla dobrou tchýni, měla jsem ji ráda, když umřela, já jsem se pro ni nabřečela. S manželem jsme bydleli u jeho rodičů, domek jsme si upravili, z průjezdu jsme si udělali dva pokoje, z komory jsme si udělali kuchyňku, chodbu jsme trošku zmenšili a v zadní části jsme si udělali koupelku a záchod. Měli jsme pro sebe dvě místnosti a vzadu jsme měli ložnici. Já jsem ani nepotřebovala budíka, vždycky přišla za mnou, zavolala, abych vstávala. Byla lepší než budík. Hasiči dělávali zábavy, tak jsme tam s manželem někdy zašli. Pomáhala jsem vařit guláš, dělávali jsme tombolu. Někdy jsme prodávali vařečky nebo takové věci potřebné do domácnosti. Byla tam i čokoláda. My jsme prodávali losy, jeden stál 5 korun, a když si ho někdo koupil, hned viděl, jestli něco vyhrál. Ty losy šly na dračku. Mám teď pěkné vzpomínky. Kvítka jsem pěstovala, kvítek jsem měla plnou zahradu, za oknem, to každý jenom hleděl. Před domkem jsem měla růže, lilie. Měla jsem doma dva psy, kočky taky.

6. Uměla jste některé ruční práce – vyšívat, plést, šít, háčkovat, drhat, paličkovat?

Vyšívala jsem, háčkovala. Sestřičko, já tady mám některé dečky, které jsem si sama háčkovala. Pletla jsem podkolenky, mám jich tady plnou tašku. Bavilo mě šítí, chodila jsem do šítí a pro sebe jsem si ušila hodně věcí. Měla jsem stříhy, vedoucí mi to postříhala a já jsem si to sama ušila na stroji. (reakce – Co jste nejraději šila?) Sukně a halenky, ty jsem si sama nastříhala.

7. Navštěvovala jste divadla, kina, výstavy, koncerty, muzea, zábavy, plesy, kulturní vystoupení?

Do divadla jsem chodila, na nějakou tu výstavu jsem si taky zašla, ale musela jsem jít pěšky nebo jet na kole. Potom když mě začaly bolet ty kolena, tak už jsem nikam nechodila. Chodívala jsem na řemeslné jarmarky, zajímalo mě to drátenictví.

8. Kde jste bydlela před nástupem do domova pro seniory?

V Kotojedech jsem bydlela (poznámka – místní část Kroměříže) ve vlastním domku.

9. Jaký byl důvod nástupu do domova pro seniory?

Zdravotní. Já mám astma, někdy nemůžu dýchat, musím si stříkat takové spreje ráno a večer, vidíte. Doma jsem nemohla dýchat, dojít někde jsem nemohla, já bych se udusila. Já jsem byla sama doma, nikoho jsem tam neměla, tady mám jistotu, že mi někdo pomůže. Sestřičky jsou na mě hodné, jsem spokojená. Jsem tady první den, ale jsem ráda. (úsměv)

10. Kdo přišel s nápadem jít do domova pro seniory?

Paní doktorka mi říkala, že už doma sama nebudu moct být, abych si podala žádost do domova nebo do toho domu, jak je to s tím sociálním zabezpečením, jsou tam samostatné pokoje. (reakce – pečovatelská služba?) Ano, pečovatelská služba.

11. Byl vám doporučen nějaký domov pro seniory nebo vám nezáleželo na tom, kam půjdete?

Nebylo mně to jedno, do Vážan jsem nechtěla jít, je to tam prý pěkné, (poznámka – Vážany jsou místní částí Kroměříže, kde se také nachází domov pro seniory) ale já bych viděla na svůj domek v Kotojedech a na ty místa, kde jsem chodila. A mě by to sužovalo, kdybych na ta místa viděla, já bych brečela. Do Vážan ne, pak už mně to bylo jedno, kam půjdu, ale opravdu do Vážan ne. Protože tam jsme měli pole a já bych viděla i kousek baráka. (pláč)

12. Znáte někoho v tomto domově?

Ne. Prozatím ne.

13. Co očekáváte od pobytu v domově pro seniory?

Já myslím, že to bude lepší, jak doma. Že mi tady trošku pomůžou aspoň, aby mi to koleno tak nebolelo. (pláč) Budu ráda tady. Co nadělám, doma nemůžu být, nemůžu chodit, nemůžu vařit, do obchodu nedojdu. Co můžu dělat, jediné tu jít, až do smrti tady budu mít bývání. Ven budu moct jít, je tady kousek obchod, tak si zajdu nakoupit. Vidíte, tady na kolenně mám takovou hrčku a ta mě bolí. Musím tu nohu rozcvičit. Já jsem na ortopedii nemohla jít, byla jsem třikrát v nemocnici, byla jsem nemocná celý rok, doma jsem ležela. Teď ven nemůžu jít, ale chtělo by to vytáhnout tu vodu. (klientka mluví roztřeseným hlasem)

14. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Dneska dobře celkem, kdyby mě to koleno nebolelo, tak by to bylo dobré.

Analýza rozhovoru

Klientka C má 66 roků, měla ještě devět sourozenců, ale vlastní děti neměla. Bydlela v rodinném domku společně s manželovými rodiči. Po ukončení základní školy musela odejít do zaměstnání, protože v rodině bylo hodně dětí a, jak vyplynulo z rozhovoru, neměli moc peněz na zajištění chodu domácnosti. Klientka tedy není vyučená, ani nemá maturitu.

Po odchodu do důchodu se věnovala převážně domácím pracím, práci na zahradě a na poli. Ovládala také ruční práce, jako jsou vyšívání, háčkování, pletení a šití. Šít se naučila v kroužku šití.

Ve volném čase s manželem chodívali někdy do divadla a na zábavy, které pomáhala organizovat. Sama občas navštěvovala výstavy i řemeslné jarmarky, na nichž nejvíce obdivovala drátenictví. S tchýní, jak uvedla, si rozuměla, a proto se s ní doma dokázala zabavit

hraním karet.

Důvodem pro nástup do domova pro seniory byly zdravotní problémy s průduškami a bolavá kolena (poznámka – klientka při chůzi používá dvě francouzské hole). Domov pro seniory jí doporučila obvodní lékařka. Klientka nechtěla jít do domova pro seniory ve Vážanech, protože by viděla na část svého domku, který prodala.

První den po nástupu do domova se cítí dobře, ale stále ji bolí koleno.

Od pobytu očekává, že jí sestřičky pomohou, pokud bude pomoc potřebovat. Je si vědoma faktu, že doma už by sama být nemohla, protože by si neuvařila, nenakoupila, ale na druhé straně, by byla ráda ještě chvíli doma. Uvědomuje si, že svůj domek prodala a nechce se tam jít podívat na návštěvu, protože by z toho byla smutná.

Klientka během rozhovoru několikrát plakala, v závěru rozhovoru se malinko usmála.

Reakce na rozhovor

Poděkovala jsem za rozhovor, popřála příjemný pobyt a domluvila jsem si s klientkou další společné setkání.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru týden po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Jste spokojena s pokojem, ve kterém bydlíte?

Větší pokoj, je to malé. Všecko je malé i ta kuchyňka, to je nic. Malé je to tu, to je tak pro jednoho, pro dva je to malé. (reakce – Požádala jste o jednolůžkový pokoj?) Budu si žádat. Protože tady je to moc malé, tady nebudu. Chci si požádat o jednopokojový byt.

2. Dokážete se již orientovat v budově, ve které bydlíte? Víte, kde se nachází ošetřovna, klubovna, terasa, jídelna?

Vím, kde je jídelna, v přízemí. V prvním poschodí je doktorka, klubovna je v přízemí, ne počkejte, v prvním poschodí. Terasa ve druhém poschodí, jak je ta zahrádka. (reakce – víte, o co se jedná, ale nyní, kde to je?) V prvním patře, myslím. (reakce – ano)

3. Víte, jak se dostanete na dvorek domova, případně do města, a na terasu domova?

Pojedu výtahem do přízemí a tam dveřmi ven, nějak už se ven dostanu. Ještě jsem tam nebyla, ale určitě se tam půjdu podívat.

4. Pomohl vám někdo s orientací v budově?

Sama jsem se tady rozhlídla a zjistila, kde co je.

5. Seznámila jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Zapamatovala jste si jméno některého klienta? Navštívila jste některého klienta na pokoji?

Já tady mám hodně známých na budově. Seznámila jsem se s nimi tady, z dřívějšíka je neznám, ale když jdeme tam nebo tam, tak se bavíme dohromady. Jméno jsem si nezapamatovala, jen tak podle vidění, když se bavíme. Jak tady budu delší dobu, tak to poznám všechno. Já jsem byla akorát u té paní, jak ona se jmenuje, bývá tam na kraji. (reakce – uvedeno jméno klientky, která bydlí v krajním pokoji) Ona mně říkala, abych se k ní šla podívat, tak jsem tam byla. Pak tam byl takový vysoký pán, tak ten mě taky pozval. Byla jsem se u něho taky podívat. Moc se mi to líbilo. Má to tam takové veliké, prostorné.

6. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

Zatím spolu vycházíme, někdy si spolu vyměníme názory, ale celkem to jde. Není to nic tak hrozného. Ztratily se mi nějaké věci, napařovací žehličku jsem měla na mikrovlnce a takový stojánek na papírové utěrky. Co jsem měla koberec, tak mi paní vedoucí říkala, že

by bylo lepší, abych ho na podlaze neměla, abych o něho nezakopla. Tak ten si rodina odvezla. Sestřička mi vzala léky, odnesla je na ošetřovnu, pak mi vzala na nohy ty prubany, já jsem si udělala obklad a tím jsem si to přitáhla. (reakce – Nemají to děvčata na ošetřovně?) Nemají, já už jsem se tam byla ptát a nemají to tam. Já ty obvazy opravdu potřebuju. Já si ty nohy natírám a pak si je zavazuju. No nic, jak půjdu do lékárny, tak si koupím druhé.

7. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Chodí za mnou z rodiny, kamarádky i neteře. Jak mají čas, tak přijdou. Včera jsem tu měla tři návštěvy. Každou chvíli tady někoho mám. I bratranec už za mnou byl.

8. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Asi to cvičení, to bylo nejlepší. (smích) S vařečkami jsem ještě necvičila, to bylo dobré.

9. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmutněla?

Brečela jsem.

10. Pořádají se v domově nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se nějakého programu?

Říkali mi, že dřív tady něco bylo. Když měl někdo kulatiny, tak se to oslavovalo. Ta paní mi říkala, že jak chodili noví klienti, tak že už to potom nechtěli, tak to zrušili. Když měl někdo narozeniny, tak prý dal tisíc korun a něco malého se udělalo. Nevím, proč se to zrušilo. (reakce – tyto oslavy si organizovali sami klienti a v současné době už se o přípravu oslavy nikdo nechce a mnohdy ani nemůže postarat) Dneska je myslím to čtení, byla jsem na tom cvičení s písničkami.

11. Byla jste se již podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Ve městě jsem ještě nebyla, protože se bojím kvůli tomu ledu. Ani na terase, ani na dvorku, klouže to tam a já bych nerada spadla a dolámala se. Až bude pěkně, tak určitě půjdu ven. Třeba na náměstí, sednout si na lavičku.

12. Mohu se zeptat, jak s dnes cítíte?

Dobře se necítím, protože mám vysoký krevní tlak. Měla jsem 220/95. Hlava se mi motala, tak jsem si lehla zpátky na postel a volala jsem sestřičce, že nedojdu na ošetřovnu na inzulin. Ona přišla, donesla si tlakoměr a změřila mi tlak. Tak jsem ani na snídani nemohla

jít, ani na obědě jsem nebyla, sestřičky mi jídlo přinesly na pokoj. Tlak mi lital celý den, sestřičky mi ho několikrát měřily, tak mi to blblo. Byla jsem u paní doktorky, zase mi měřila tlak a přidala mi půlku prášku. Zítřka mi budou brát krev na nějaké to vyšetření. Mně bylo včera tak zle, že jsem myslela, že je to můj konec. Pořád mě bolí ta noha.

13. Mohu vás požádat o srovnání domova pro seniory s vlastním domovem?

Moc valné to není, ale mám tady lůžko, mám tam daný ten spacák, přikryju se a spím. Tož tak to tady mám upravený. (povzdech) Netopí, tak je tu chladno, že. Na to, že jsou venku ještě mrazy, tak tady málo topí.

Analýza rozhovoru

Klientka není spokojena se svým pokojem, je pro ni malý pro dvě osoby. Bude si podávat žádost o jednolůžkový pokoj.

Během týdne zjistila, kde se nachází ošetrovna, klubovna, terasa a jídelna. Ví, jak by se dostala ven z domova, ale zatím ve městě nebyla. S orientací v budově jí nikdo nepomohl.

Klientka navazuje kontakty v jídelně domova, zatím si nikoho nepamatuje jménem a byla se podívat na pokojích u dvou klientů.

Se spolubydlící zatím vychází, někdy si vymění názory, ale zatím je to dobré. Některé své věci musela poslat k rodině, protože v domově nebyly kam dát.

Na návštěvu za ní chodí rodinní příslušníci i známí.

Pobavila se při skupinovém cvičení, ale také plakala.

V době rozhovoru se necítí dobře, protože má velmi vysoký krevní tlak a musela ten den zůstat na pokoji. Také ji bolí noha.

S domovem moc spokojena není, protože se tady málo topí.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru čtrnáct dnů po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v budově, ve které bydlíte během posledního týdne? Víte, kde je ošetrovna? Víte, kolik budov tvoří tento domov pro seniory?

Zlepšila, v jídelně teď sedíme, do ošetrovny chodím na injekce, naproti je klubovna a tam chodíme na nějaké ty programy. Nevím, ale myslím jednička, dvojka, trojka. Včera jsem šla za paní vedoucí, nesla jsem jí tu občanku, neviděla jsem ji tam. Přišla jsem tam, potkala jsem sestřičku, tak jsem jí o tom říkala a ona mi říkala, že odnese oběd a půjde tam se mnou. Myslím, že už jsem prošla všechny budovy. (reakce – ještě je jedna budova vzadu za třetí) Toto je která budova? (reakce – toto je dvojka a za vedoucí jste byla na trojce)

2. Dokážete používat domácí signalizaci?

Ten je pro zavolání na sestřičku. Když mně bylo zle, tak jsem musela volat.

3. Víte, kdo je to klíčový pracovník a jak se ten váš jmenuje?

Klíčový pracovník, nevím. To je ten, co tady jezdí s tím autem? Ne. (reakce – vysvětlení funkce klíčového pracovníka)

4. Navštěvují vás rodinní příslušníci, známí, sousedé?

Rodina jo. Jak mají čas, tak za mnou zajdou.

5. Zvykly jste si na sebe se svou spolubydlící?

Měla jsem na stolku položenou mastičku, řekla jsem jí, že si může namazat nohy a když jsem přišla na druhý den a oddělala vršek z mastičky, tak byla půlka pryč. Jeden den přišla, jak mně bylo blbě, a nemohla jsem jít se sprchovat, jak mně začal inzulin působit, to bylo v osm hodin, tak jsem se šla osprchovat, a jak jsem se vrátila, tak byl stolek otevřený, prášky tam byly, čtyři, zbytek prázdný. Tak jsem si říkala, to není moje, tak čí to je? Já takové veliké prášky nemám. Já tam mám ty vitamíny, pak takové žluté prášky, ty čtyřstovky na noc. Na to revma jsem si ty prášky musela koupit, na ty křeče, sestřička mi to koupila, a jeden prášek z tama byl vytáhlý a ostatní to bylo strčené mezi konvičkou a světýlkem. Tak jsem si říkala, kde mám ty léky, nechala jsem si je koupit, tak kde je mám, toto moje není? Ptala jsem se, čí to je a ona na mě začala útočit, moje to není, moje to není. Tak jsem jí říkala, že tam nikdo jiný není, jenom vy. Hodila jsem jí to na lůžko, ona mně potom dala ten plátek. Dneska přišla sestřička na kontrolu stolků, tak jsem jí to ukazovala, řekla mně,

abych si to radši zamykala do toho šuplíku. Jí také udělala kontrolu a našla tam jakési kapky, které si vůbec nekape. A ještě mně sprostě nadala. (povzdech) Já jsem jí říkala, že je sice o dvacet let starší, ale já jsem s váma husy nepásla, na to máte svoje děcka. Nadávejte jim, ale mně ne. Potom v noci ve dvanáct hodin otevřela okno, takový kousek, že je jí horko a já jsem se probudila a říkala jsem si, co je tady takové horko, musela jsem si fouknout do puse.

6. Seznámila jste se již s některými klienty v budově? Navštívila jste někoho na pokoji?

Jména to ještě tak neznám, řekneme si tak dobrý den, pokecáme, ale jména si nepamatuju.

7. Znáte v domově někoho z dřívější doby?

Mám tady známé z Palu. (reakce – dřívější podnik Pal Magneton Kroměříž, bylo uvedeno jméno)

8. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Já jsem našla tu fotku, tu černou. Já jsem si vzala to lepidlo, to sekundové, že to přilepím, protože ty konce trčí. A my jsme každá držela jeden konec té fotky a my jsme se přilepily. (smích) My jsme se nemohly odlepit, ty konce se otrhaly, vypadalo to, jako by to myši okousaly. My jsme se z toho tak smály. Sestřička přišla za námi a ptala se, co se nám stalo, tak jsme jí to řekly a ona se smála s nama. Dlouho jsem se tak nezasmála, jak u té fotky. Říkala jsem, tak teď tak sebrat nůžky a odstříhnout to, nebo to něčím dokreslit. (smích)

9. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás naopak rozesmutněla?

Už to mám všechno vyřízené, odevzdala jsem občanku, všechno to mám vyřízené, tak mi kámen spadl ze srdce. Na jednoho to je moc, aby na něco nezapomněl. Pořád se přehrabovat v papírech. Během čtrnácti dnů jsem barák dala pryč, přišlo mně do domova a já jsem nemohla chodit. Paní jsem prosila, aby mi aspoň o čtrnáct dní to prodloužili, ale ona mi řekla, že za těch čtrnáct dní jí budu platit nájem. A já jsem jí nechala krb, kotel nový

na vodu a za to mi nedala ani korunu. (povzdech) V nemocnici jsem byla od listopadu, čtrnáct dní před vánocemi mě pustili dom, ještě jsem měla jít na Malý Val. (poznámka – Nemocnice Milosrdných sester sv. Vincence de Paul) Ale já jsem nechtěla, protože by byl barák promrzlý, voda by zamrzla, radiátory popraskaly. Přišel inzerát, že shánějí domek se

zahradou, já hned v pondělí sebrala papír a už jsem volala, přišla ta s té reality, všechno ofotila i nábytek. Já jsem jí říkala, že se prodává jenom barák a ne nábytek, sporák, kotel, to je všechno moje, ona si musí pořídit nové. A přitom jí zůstalo dřeva na tři roky, cirkula jí zůstala, krb jsem jí nechala a ona mi to všechno zapřela.

10. Pořádají se v domově nějaké aktivizační programy, jak jste na ně upozorňováni?

Budu na ně chodit, když budu moct, tak vždycky přijdu. Člověk přijde na jiné myšlenky.

11. Zúčastnila jste se v uplynulém týdnu nějakého aktivizačního programu?

Zúčastnila jsem se toho, jak s tou kytarou brnkal, potom to cvičení a pak tady byl ten, co hrál na ty klávesy, toho jsem se taky zúčastnila.

12. Byla jste se již podívat venku na dvorku, ve městě?

Až se bude hodit a nebude mně to klouzat pod nohama, tak se budu snažit co nejvíc chodit. Dokud je ten led, tak se bojím. Akorát teď jsem byla vyřizovat nějaké papíry, plyn a vodu, bratřancova dcera pro mě přijela a zavezla mě.

13. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Já jsem se dobře vyspala, dala jsem si na lůžko ten spací pytel, ten televizní, lehnu si na to, peřinu smotám ke zdi, deku si přehodím přes nohy a tak ležím.

14. Co by vám pomohlo k lepší spokojenosti?

Dva dny jsme spolu celkem vycházely, mluvily jsme spolu. Já jsem jí říkala, že je taková hodná, že určitě budeme spolu vycházet. Už mám zažádané o jednolůžkový pokoj.

15. Zlepšila byste něco ve svém pokoji, v domově?

Já nevím. Sestřička mi říkala, že jí to nemyslí, ale ona má ještě dobrou myšlenku. Koupila jsem si v Kauflandě toaletní papír veliký, doma mi to vydrželo čtrnáct dní a tady mi to vydrželo týden. Ona si to bere, jako by to bylo její. Svoje mýdlo má takové ožudlené a moje používá. Každý večer si přepírá kalhotky tím mýdlem, pak je dá na radiátor, ručníky, co jsou tam, do prádla nedá. Měla průjem, tak tam pořád přepírala a já jsem večer šla do koupelky a viděla jsem, že na mojem ručníku jsou pásky. Tak jsem jí to ukázala a ona zase říkala, já ne, já ne. Mám s ní takové trápení. (povzdech) Už s ní nemluví, televizi pustím a je mi jedno, jestli se dívá nebo ne. Nezakazují jí to. To mě nejvíc mrzelo, že říkala,

že na to nemá a synovi stovky cpala do kapse. Za celou dobu za ní nepřišli, jenom po důchodě.

16. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově?

Smutně. S ní je to smutné. S těma lékama mi to udělala potřetí. Když mi to udělala poprvé, sestřička jí dala prášek na spaní a mě se taky ptala, tak jsem jí řekla, že jsem tady první noc, tak mi to radši dejte. Ten prášek jsem si dala na ten stoleček, jak mám to kvítko. Šla jsem na záchod a já přijdu a prášek nikde. Byla bych v domově šťastná, ale s ní jsem nešťastná. Se vším jsem spokojená, s prostředím, se sestřičkama, ale s ní ne, s ní jsem nešťastná. Kdoví, jak se s ní měly ty, které s ní bydlely.

Analýza rozhovoru

Klientka se dokázala za čtrnáct dnů zorientovat v budově, v níž bydlí. Ví, kde se nachází jídelna, klubovna, ošetrovna. Dokonce za doprovodu pracovnice v sociálních službách byla vyřizovat nějaké své záležitosti u vedoucí domova, která má kancelář v jiné budově.

Dokáže používat domácí signalizaci.

Neví, kdo je klíčový pracovník.

Rodinní příslušníci ji navštěvují, pomáhali jí při vyřizování záležitostí týkajících se rodinného domku, který prodala.

Největší problém pro klientku představuje soužití se spolubydlíci. Uvádí, že spolu vycházely dva dny a pak se vztah začal zhoršovat.

S některými klienty navázala kontakt, ale jména si zatím nepamatuje. V domově poznala své dřívější spolupracovníky z továrny.

Zažila již první veselou příhodu s přilepováním fotografie, kdy si přilepila prsty sekundovým lepidlem.

Stále se ve vzpomínkách vrací k situaci prodeje rodinného domku, nedokáže se vyrovnat s jeho prodejem. V rozhovoru uvádí, že paní všechno nechala, ale ona jí v něm neumožnila zůstat ještě čtrnáct dnů.

Ví, že se v domově pořádají aktivizační programy pro klienty, tří už se zúčastnila.

Ven nechodí, protože je na chodnicích kluzko, nicméně rodinní příslušníci ji zavezli autem, aby si mohla vyřídit záležitosti týkající se inkasa.

V rozhovoru klientka uvádí, že se dobře vyspala.

Odpovědi na další otázky jsou silně ovlivněny negativními zážitky se spolubydlíci. Jinak je v domově spokojena, s prostředím i s personálem. Smutek jí přináší soužití se spolubydlíci.

Reakce na rozhovor

Domluvila jsem si další schůzku a vyslovila naději, že vztah se může trošku zlepšit, jakmile si na sebe zvyknou.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru měsíc po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulých čtrnácti dní? Víte, kolik budov tvoří domov pro seniory a ve které budově bydlíte?

Nic se nezměnilo. Sestři, to už je dávno, už si nepamatuju, kolik je tady budov. Bydlím na dvojce. Nejsou ty budovy tři? (reakce – ano)

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

Vedoucí je na trojce někde v přízemí, ale jak se jmenuje to nevím. (reakce – uvedeno jméno vedoucí domova)

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

Neznám. (reakce – uvedeno jméno soc. pracovnice a místo, kde má svou kancelář)

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

Něco jsem zaslechla, že tady švadlena je, ale zatím ji nepotřebuji. (reakce – švadlena má dílnu na třetí budově v přízemí hned za hlavním vchodem po levé straně) Ona tam šije nebo jenom opravuje věci? (reakce – opravuje věci, nové nešije)

5. Znáte jméno svého klíčového pracovníka?

Nějaká sestřička je to, není to ta černovlasá na krátko ostříhaná, taková menší s brýlemi, ta vrchní sestra? Přemýšlím nad tím, ale opravdu nevím. (reakce – vysvětlena funkce klíčového pracovníka)

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

Ne, já teď vůbec nikam nechodím, akorát k jídlu do jídelny, tam prohodíme pár slov a jinak nic. Byla jsem týden v nemocnici, tak teď jsem ještě hodně unavená a většinou ležím a spím.

7. Znáte někoho z dřívější doby?

Nepoznala jsem tady nikoho z dřívější doby. Znáám paní J., s tou jsem dělala ve fabrice, ale jinak nic.

8. Jak vycházíte se svou spolubydlicí? Máte nějaké společné zájmy?

Nevšímáme si jedna druhé. Ona má svoje, já mám svoje. Když pustím televizi, tak se na ni dívá, já jí to nezakazuju, ale moc spolu nemluvíme.

9. Navštěvují vás rodinní příslušníci nebo známí?

Známi ano, rodina je daleko. Přijedou, až bude teplo. (smutně) Z Karlovic u Vsetína je to daleko, museli by tu přespát. To není, jak jsem byla doma, když přijeli, přespali u nás, teď není kde.

10. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Přišla jsem z nemocnice, takže mi do smíchu moc nebylo. V nemocnici jsem si trochu pokecala, nic víc.

11. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Donesli mně fotky manžela a mě, Věrka mi to donesla. Podívejte se, tady jsme byli mladí. (smutně) Pořád jenom chodím po doktorech. Byla jsem týden v nemocnici, jenom jsem se vrátila, musela jsem jet do Hradiště na kontrolu, na vyšetření srdce. Píchli mi tam injekci a pořád mě to bolí, protože se mi tady na ruce udělala taková hrč. Přelepili mi to, vidíte? Nohy mi otékají, do bot se nevezu, jsem z toho nešťastná. Ruka mě hodně brnívá, každou chvíli to cítím, prsty mi začínají tvrdnout. Před očima se mi udělalo černo a já jsem spadla. Sestřička mi říkala, abych udělala jeden, dva kroky, ale mi se udělalo černo před očima a probudila jsem se až u doktora na lehátku. Jak mě tam dostali, to nevím, to si nepamatuju.

12. Pořádaly se v domově v uplynulých čtrnácti dnech nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Nikde jsem nebyla, není mi dobře a byla jsem v té nemocnici.

13. Měla byste zájem o nějakou aktivitu, která by navázala na vaše zájmy?

Já jsem dělala na zahrádce, ale tady zahrádka není, jenom dvorek. Jemnou práci taky dělat nemůžu, protože mám zelený zákal. Tak nevím.

14. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

Chvilí čtu, pak se mi oči zavřou. Koupila jsem si časopis, chvilku čtu a ujíždí mi to, tak toho musím nechat. Silnější brýle nepomůžou. Chvilku se dívám na televizi, večer se dívám, pouštím si to. Dopoledne v televizi nic není. Poslouchám rádio, dám si do uší sluchátka a poslouchám, usnu u toho. Jak u televize začnou oči pálit, musím toho nechat.

15. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Byla jsem venku, koupila jsem si nové kvítko, protože tu moji azalku paní nezalila, tak uschla. A já jsem jí říkala, aby ji zalila, když budu v nemocnici. Tvrdila, že mi ji zalila, ale ona uschla. Tak jsem šla do města a u Vietnamců jsem uviděla umělou azalku, která měla stejné kvítka jako ta moje živá. Tak jsem si ji koupila. Dole v jídelně na okně už mi kvetou orchideje.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Pořád mi není dobře, měla jsem otřes mozku, pořád jsem unavená. Beru si prášek, bolí mě hlava. Akorát modřiny mi zůstaly, jak jsem spadla. Oko mi pořád slzí a špatně na něho vidím. Doktor mi ho nemohl rozkat, tak mě poslal na rentgen. Zeptám se ho, jestli bych nemohla jít na ten laser. (slzy v očích) To mě všechno přejde. Prášky od bolení hlavy mám, napsala mi je paní doktorka. Říkala mi, že to ještě chvilku potrvá, než to přestane. Bok mám celý modrý i tady tu ruku. Měla jsem být v nemocnici ještě do pondělka, ale začala tam řídit střevní chřipka, tak jsem říkala, aby mě pustili domů, abych to nedostala. Tak mě pustili.

17. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc?

Mám střechu nad hlavou. Mám kam jít, kde hlavu složit. Potřebovala bych být sama na pokoji. Mám hodně věcí, nemám to kam dát. Už nemám domek, tak jsem si všechno, co jsem mohla, vzala s sebou a teď to tady nemám kam dát. To bych potřebovala jednolůžkový pokoj. Nahoru do skříně se nedostanu, sestřička mi musí podat věci, které potřebuji, povlečení jsem si sama shazovala čaganem. Nikde nevylezu. Potřebovala bych nižší skříně. Když chci něco vyprat, není možno to tady usušit. Třeba ponožky. Nemáme v koupelně okno, je to takové zadušené, na topení máme ručníky, tak to fakt není kde usušit. A klíček od těch stolečků je jenom jeden nebo ho ještě někdo má?

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že se orientace v domově nezlepšila, jak vyplynulo z dalších otázek, bylo to v důsledku hospitalizace.

Ví, kde má kancelář vedoucí domova, ale nezná ji.

Rovněž nezná sociální pracovníci ani švadlenu, neví, kde mají své kanceláře.

Nezná, jakou funkci má klíčový pracovník, ani jak se její klíčový pracovník jmenuje.

S dalšími klienty se neseznámila v důsledku hospitalizace.

Z dřívější doby zná jednu klientku.

Se svou spolubydlící se nebaví, nemají o sebe zájem, povoluje své spolubydlící sledování televize.

Rodina klientku nenavštěvuje, protože bydlí daleko, navštěvují ji známí.

Veselé situace neprožila.

Smutné situace se odvíjejí od zhoršení jejího zdravotního stavu a pobytu v nemocnici, má obavy ze zhoršení zdravotního stavu.

Skupinových aktivizačních programů se neúčastnila rovněž v důsledku hospitalizace.

V rozhovoru uvádí, že v současné době není možno navázat na její dřívější koníčky, protože má zdravotní problémy s očima.

Volný čas si vyplňuje čtením knížek, časopisů, sledováním televize a poslechem rádia.

Klientka se po návratu z nemocnice byla podívat ve městě, byla si nakoupit.

V době rozhovoru se necítí dobře, stále ji bolí hlava, bok a ruka po úrazu. Cítí se unavená a zlobí ji oči.

Pobyt v domově hodnotí tak, že má střechu nad hlavou. Potřebovala by jednolůžkový pokoj, aby si měla kam dát své věci, kterých má mnoho. Rovněž jí nevyhovuje vysoká skříň, protože nedostane na police ve vyšších patrech skříně. Také koupelna je nevyhovující, protože nemá okno a nemá si kam dát sušit své vyprané věci. Vznese také dotaz ohledně klíčů od uzamykatelných zásuvek.

Reakce na rozhovor

Klientce jsem nabídla možnost procházky po domově, až se bude cítit lépe, aby poznala, kde má kanceláře vedení domova.

Zeptám se vedoucí obslužné péče na klíče od uzamykatelných zásuvek.

Popřála jsem klientce brzké uzdravení a domluvila si s ní další schůzku.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru dva měsíce po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulého měsíce?

Já bych řekla, že je to stejné, že se nic nezměnilo.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

No, to vím. Na třetí budově dole, a jak se jmenuje, taky vím.

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

Ne, nevím. (reakce – nevíte třeba, jak se jmenuje?) Ne. (reakce – na první budově v přízemí má kancelář a jmenuje se M.)

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

Není to tam navrchu na Riegráku? (reakce – nemyslím Švadlenku obchod, ale tady v domově máme švadlenu) Tak to nevím. (reakce – na třetí budově v přízemí naproti paní vedoucí)

5. Víte, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“, kde se prodávají výrobky z pracovních terapií klientů?

Tož tady dole v přízemí. Já tam chodím se podívat a s tou paní se znám. Když jdu ven a pak se vracím, tak se tam zastavím a paní, když končí, tak za mnou dojde se podívat. Už se známe. Já už jsem si tam koupila na špilce na zapíchnutí do květináče, žabu jsem si koupila, jakési kvítečko, zatím devět kusů jsem si koupila. A ještě jsem si koupila tady toho motýla, mám ho na kalendáři.

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

S tou paní, co sedí u druhého stolu, se normálně bavíme a s tou, co bydlí hned u schodů taky, s tou jsme se nasmály. Ta je dobrá. Tak byla jsem u té paní, co bydlí u schodů, protože jsem si koupila řemínek a ona ho chtěla vidět, tak jsem tam zašla. Nebo když jsou ty programy, tak chodím s tou paní, co sedí u druhého stolu. Jména ostatních nevím, od vidění vím, že jsou z této budovy, ale jména si nepamatuju.

7. Znáte někoho z dřívější doby?

Tak znám tady dvě paní, co jsme spolu dělaly, ale další neznám.

8. Jak vycházíte se svou spolubydlicí? Máte nějaké společné zájmy?

Já se s ní vůbec nebavím. Jak měla jet do toho Zlína, tak v noci za mnou přišla, protože se počurala. Já jsem jí půjčila vložku a ona si říkala, že jsem tak hodná a přiznala se, že mi schovala ty klíčky, jak jsem je tehdy hledala. A pak jela do Zlína, já jsem to řekla sestřičce, že se přiznala. Když přijela, tak se jí sestřička ptala, jak to bylo a ona to zase všechno zapřela. Já teď mám všechno pod zámkem. Ona se nemůže nikde dostat a je zlá. Naša Hela se ptala, proč nosím na krku ty klíčky a já jsem jí řekla, že tady máme kleptomanku, která mi všechno bere, tak klíčky musím nosit u sebe. Já jsem hledala malou lžičku, nemohla jsem ji najít, tak jsem se jí ptala, jestli ju nemá. Tvrdila, že ju nemá, ale pak šla do stolku a vytáhla s tama hrst lžiček a to bylo všechno moje. Nevím, jestli jí v hlavě haraší nebo jí paměť vynechává, nevím. Sestřičky si myslí, že já jsem ta zlá. Ale já jí opravdu neubližuju, radši si všechno zamknu.

9. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Moc k smíchu mi není, jsem nemocná, beru antibiotika a kašlu. Ležím hodně v posteli a potím se. Snad už to bude lepší.

10. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Ona je osoba sama pro sebe, takový sobec. Já jsem ležela na lůžku a ona se mi zase hrabala na stolku ve věcech. A kdybych to řekla sestřičce, tak mi nebude věřit. Já jsem prala v koupelce ty moje hadry na kolena, sdělala jsem hodinky a položila je na ten stojánek. Jak jsem to oprala, šla jsem na pokoj si namastit ruku. Podívala jsem se na ruku a zjistila jsem, že nemám hodinky, říkala jsem si, kde mám ty hodinky. Tak jsem šla zpátky do koupelky a hodinky tam nebyly. Tak jsem to ve stojánku všechno přehrabala a našla jsem je v jejím košíku. Má tam nepořádek a ony byly zastrčené, tak aby nebyly vidět. Sestřička přišla v tom žlutém a sprdla mě, že jsem si ty klíčky určitě někam dala já, že to není možné, aby mi to ona dělala. Tak jsem jí ukázala, kde ty klíčky jsem měla a kde jsem je našla potom.

11. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Pokud jsem mohla, tak jsem vždycky šla. Teď mám prášky, tak jsem v teple a nikam nechodím.

12. Mohla by se provádět jiná aktivita, která by vás zaujala?

To je těžko, nevím. Já jsem doma akorát háčkovala a vyšívala. Ted' mě zlobí ty oči, špatně vidím, byla jsem na očním a paní doktorka mi nemohla rozkatpat oči. Mně se to pořád zhoršuje, za chvílku snad ani nebudu vidět.

13. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

Pletu ty podkolenky, pořád. A starám se o ty orchideje, další mi vykvetla a jedna zase odkvetla. Až budu mít narozeniny, tak si koupím ještě jednu, zase jinou barvu, ať je to pestřejší. Poslouchám rádio, mám ty sluchátka. Ty si dám do uší, aby ju to nerušilo, a poslouchám. Dírky na polštářku vyšívám. Já mám ráda pěkné věci.

14. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Ted' co mám nateklé ty nohy a ty průdušky, tak nechodím. Ale jak budu moct, tak pomalinku půjdu, koupím si noviny, dám si je na lavičku, sednu si na ně, chvílku si odpočinu a pak půjdu zase zpátky. Ty kolena mě zlobí, ale paní doktorka mi říkala, že v Holešově dělají nějaký výzkum, píchají do kolena nějakou injekci a jestli to bude dobré, tak by mi to taky píchli. Podívejte se, jak ty nohy mám červené. (klientka mně ukazuje oteklá kolena) Dávám si na to priessnitzový obklad.

15. Navštěvují vás rodinní příslušníci nebo známí?

Navštěvují mě, rodina i známí i kamarádky. Na velikonoce jsem tu měla tři kamarádky, sešly se u mě. Co jsme spolu dělali v práci, taky za mnou přišly. Oni mě mají rádi, akorát se spolubydlící je to špatné.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Já mám ty antibiotika, tak musím ležet. Ona, když byl ten mráz, tak měla otevřené okno, protože má nemocné srdce. A já jsem se nadýchala toho studeného vzduchu a nachladila jsem si průdušky. Ten studený vzduch šel přímo na mě, ona je za rohem, tak to na ni nešlo. Já jsem si musela fouknout do pusy ten sprej, sestřičky přiběhly, změřily mi tlak, měla jsem přes 200, tak mě chtěly zavolat rychlou, (poznámka – záchranná služba) ale já jsem jim řekla, že si fouknu ještě raz a bude to dobré. Doma jsem to taky tak dělala. Vrchní sestra mi říkala, že ona má nemocné srdce a musí mít otevřené okno, tak jsem to vyřešila tak, že jsem okno víc přivřela, aby byla jenom malá škvíra a aby to na mě přímo nešlo.

17. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc?

Já jsem se vším spokojená, ale se spolubydlicí ne. Já s ní nevycházím, nerozumíme si, nemluví s ní. Na televizi se dívá, ani se mě nezeptá, jestli může, já už jí nic neříkám, protože je to stejně k ničemu. Zapíná a vypíná ji ovladačem, nezeptá se mě. Hrnek od kávy nechá špinavý na stolku, neumyje si ho, až po nějaké době. Stolek malý si zabrala pro sebe a já radši sedím tady na posteli, protože tam nemám místo, kam bych si dala svoje věci. Já jsem si nikdy nemyslela, že něco takového může dělat. (pláč) Já už nemám kam jít, domek jsem prodala a teď už musím být tady. Říkala jsem si, že jsem radši měla ještě zůstat doma, že bych to zase nějak udělala, neměla jsem poslouchat paní doktorku. Toto jsem si opravdu nemyslela. Radši bych někomu dala peníze, když by mně udělal, co bych potřebovala. (pláč) Byla bych radši doma. (povzdech) No, už to je, už se to nedá vrátit. Co jsem jí udělala? Ona je kleptomanka. Já jsem se ptala té paní, co s ní bydlela přede mnou a ta mi říkala, že od ní za tři měsíce utekla. Kdybych byla s někým jiným na pokoji, ale s ní? (pláč) Říkala jsem jí, paní, když budete taková hodná, určitě spolu budeme vycházet, seděly jsme spolu v křeslech a povídaly si, ale za dva dny se tak zhoršila. Já mám ráda čisto a ona špinavé ručníky má na topení v koupelce a do mojího čistého se utírá. Ona ty špinavé věci do toho koše na prádlo nedá. Sestřičky by na ni měly dohlídnout, aby dávala prádlo do koše. Na umyvadle má takové kousíčky mýdla a ty tam měla ještě, když tam byla ta paní, ona ho vůbec nepoužívá a mydlí se mojí mýdlem. Čím se umývá, to teda nevím. Já se sprchuju každý den, ale ona vůbec, ona se asi jenom umývá. Proč říká sestřičce, že se každý den sprchuje, to teda nevím.

Analýza rozhovoru

V rozhovoru klientka uvádí, že se orientace v domově nezlepšila. Ví, kde se nachází kancelář vedoucí domova a zná její jméno. Zatím neví, kde má kancelář sociální pracovnice,

ani švadlena dílnu, jejich jména rovněž nezná. Několikrát navštívila „Obchůdek v zákoutí“ a nějaké výrobky klientů si již koupila.

Navazuje kontakty s klienty v budově, v níž bydlí. Jednu klientku navštěvuje na pokoji. Z dřívější doby zná zatím dvě klientky, nikoho dalšího nepoznala.

Se svou spolubydlící se nebaví, protože spolu nevycházejí dobře. V rozhovoru klientka uvádí, že se jí ztrácejí klíče, hodinky a má podezření na svou spolubydlící. Zatím se všechny věci našly. Většina rozhovoru vyjadřuje připomínky klientky na svou spolubydlící. Toto jsou skutečnosti, které společně s prodělávanou nemocí klientku rozesmutňují.

Veselou příhodu v uplynulém měsíci neprožila.

Klientka ví, že se v domově pořádají aktivizační programy, ale momentálně z důvodu nemoci se jich neúčastní. Volný čas si vyplňuje pletením podkolenek, posloucháním rádia a vyšíváním. Rovněž pečuje o své květiny.

Rodinní příslušníci i známí ji pravidelně navštěvují.

Venku nebyla, protože je nemocná, užívá antibiotika a musí ležet.

V domově je se vším spokojená, jen se svou spolubydlící ne. Je nešťastná, pláče a vyčítá si, že ještě měla nějakou dobu zůstat doma, neměla poslouchat paní doktorku. Uvědomuje si, že prodej domku a nástup do domova pro seniory je nevratná záležitost.

Reakce na rozhovor

Nabídka prohlídky dalších dvou budov domova.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru tři měsíce po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulého měsíce?

Je to lepší. Už jsem toho tady pochodila víc. Byla jsem se podívat tam, kde je ten kulečník. (poznámka – ruské kuželky)

2. Navštívila jste další budovy domova?

Ve třetí jsem byla a byla jsem i v té první.

3. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

Tam, kde jsme měli tu schůzku, na té prostřední budově. (poznámka – klientka se zapojila do práce ve stravovací komisi) Myslím, že G. (reakce – ano)

4. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

To nevím. (reakce – uvedeno jméno soc. pracovnice a budova, na které má svou kancelář)

5. Víte, kde má dílnu švadlena?

Taky nevím. (reakce – nabídka exkurze po domově)

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

Akorát s tou paní, co s ní chodím na oběd. Na jiných budovách ne. S tou paní, co jezdí na vozíku za tou paní hrát žolíka, jsem se seznámila. Párkrát jsem si s něma zahrála taky žolíka.

7. Znáte někoho z dřívější doby?

Neznám nikoho, na jiných budovách jsem nebyla, tak nevím, kdo tam je.

8. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

Mluvila se mnou jenom jeden den a zase se mnou nemluví. Já jsem si říkala, že není zlodějka, že je kleptomanka, která si musí něco ukrást, jinak je nemocná. Hodinky jsem si položila v koupelce na takový malý stojánek a zapoměla jsem je tam. A když jsem potom přišla zpátky, tak tam hodinky nebyly. Podívala jsem se do přihrádky, v její přihrádce nebylo nic a nahoře je další přihrádka, tak jsem se tam podívala a hodinky tam byly. Tož máte radost ze života s ní být? Koupila jsem si prášek na praní a dala jsem si ho do

koupelky, abych si mohla přepírat tady ty obvazy, jak si teď mastím nohy. A ona si ho zase bere. Předtím byla tak fajn, tak jsme se pobavily, tak jsem byla ráda a zase je to znova. Jsem z ní nešťastná. Je nenormální. Normálně se s váma baví a pak udělá toto. Pocekáme si a jak něco ukrade a já se jí zeptám, tak zapírá a škaredě nadává. To si nezasloužím. Aby mi to ukradla a ještě byla sprostá. To mne mrzí. Vymlouvá se, že to udělaly sestřičky. Tak jsem jí řekla, aby se na sestřičky nevymlouvala, že jsem neviděla žádnou, že odsud něco nesla. Tak to víc neříkejte.

9. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Tak úsměvné situace jsou, ale jsou i smutné. A tady jsou jenom smutné.

10. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Smutné je bývat s ní na pokoji. Pořád mi to dělá. Já jsem si položila tepláky v pokoji na stoličku a šla jsem do koupelky. Jak jsem se vrátila, tepláky tam nebyly. Ptala jsem se jí, jestli je neviděla a ona říkala: ne, ne. Tak jsem přehrabala celou skříňku a tepláky tam nebyly. V neděli ráno jsem si říkala, že to není možné, že ty tepláky někde musí být. Otevřela jsem její skříňku a vidím černé tepláky, šedé tepláky. Říkám, že jsem ji v těch šedých teplákách neviděla. Tak jsem je vytáhla a podívala jsem se na číslo. Na obou bylo vyšité moje číslo. Takže ona si je dala do svojí skříňky. A tak mi to dělá pořád. Umývá se mojí mýdlem, utírá se do mých ručníků. Ptala jsem se jí, kde má svůj ručník, aby mi ho ukázala. Tak mi říkala, no, tento a ukázala můj zelený ručník. A já jsem jí říkala, že to je můj ručník a ona tam nemá nic.

11. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty?

Zúčastnila jste se některého?

A jo. To jsme hráli na kytaru. Tak se mně moc líbilo, jak jste mi přinesli to přáníčko. Říkala jsem si, že si na mě nikdo nevzpomene a vy jste si vzpomněli. Moc mne to potěšilo.

12. Mohla by se provádět jiná aktivita, která by vás zaujala?

Venku nějaké pořádné cvičení. Kdo může jít nebo na tom vozíku, tak by mohl cvičit třeba na terase. Mohli by se chytit zábradlí a mávat rukama nebo nohama. To by se jim líbilo.

13. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

Jak přijdu z města, tak si vyšívám čísla na polštářky. A teď jsem si koupila ručníky, tak si budu vyšívát čísla na ručníky. Pořád něco dělám, pletu. Teď jsem byla mezi kamarádkami.

Jedna je stará tak jako já a stala se prababičkou. Říkala mi, pojd', půjdeme to oslavit. Tak jaké oslavy, já jsem si dala kávu se šlehačkou, ona si dala obyčejnou, tak jsme si pokecaly. Na televizi se dívám, ale moc ne, protože mě pálí oči. Já mám zelený zákal a mám strach, abych nepřestala úplně vidět. Já si raději dám na uši sluchátka, pustím si rádio a poslouchám. Většinou u toho usnu a do rána mám baterky vybité. Kupuji si noviny i časopisy, to si přečtu. Jak jsou do toho dlouho zahleděná, tak mi ty oči ujíždí a nevím proč.

14. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Už jsme byly s paní se podívat po těch terasách, když bylo pěkně. A byly jsme se podívat tam na ten kulečník (reakce – ruské kuželky) Do města chodím si nakoupit.

15. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci?

Chodí za mnou pravidelně. Lidi mě mají rádi a já je taky. Každý den za mnou někdo přijde. Nemám nikoho, jsem sama, a když za mnou přijdou, tak je ráda uvidím.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Kdyby mně někdo změřil cukr, tak ho mám určitě vysoký. Já bych se neměla vůbec rozčilovat, měla bych být v klidu. A já se s ní tolik narozčiluju. To mi dělá zle.

17. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc?

Já jsem tady spokojená, jenom ta spolubydlící. Někdy je tak úlisná, hlavu by sklonila pomalu až k zemi a pak mně něco sebere. Svádí to na sestřičky, ale to nedělají sestřičky, ona to dělá. Já jsem na to přišla, když jsem měla nemocné ty průdušky. Dala jsem si na stolek hrneček s bylinkami, a než jsem přišla ze záchodu, už na stolku nebyl. Tak jsem se jí ptala, kam to dala a ona říkala: já nic, já nic. Dala jsem si na šuplík zámek a klíče jsem si dala do kabelky. Pak jsem šla na večeři, a když jsem přišla z večeře, tak byla kabelka otevřená a klíčky tam nebyly. Údržbář mi šuplík otevřel a já jsem si chtěla namazat nohy tou mastí, šla jsem do koupelky pro hadr. Vrátila jsem se do pokoje, nadzvedla jsem zrcátko a klíčky tam byly. Tak kdo jich tam dal. Jinak jsem spokojená se všecím. I s tou stravou. Nemám proti nikomu nic. Já s nima vycházím a oni se mnou taky vycházejí.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že se orientace v domově zlepšila. Byla se sama podívat na dvorku, kde se nachází ruská kuželna, na první i třetí budově.

Pamatuje si, kde má kancelář vedoucí domova a její jméno. Zatím si nepamatuje, kde by našla kancelář sociální pracovnice ani dílnu švadleny.

Seznámila se s klientkou z jiné budovy a spolu si zahrály karetní hru. Z dřívější doby nikoho zatím v domově nepotkala.

Začala pracovat ve stravovací komisi domova.

Se svou spolubydlící má stále problémy. Na základě slov klientky jsou dny, kdy si se svou spolubydlící povídá, rozumějí si, ale většinou vznikají mezi nimi konflikty a nedorozumění. Klientka obviňuje svou spolubydlící ze schovávání svých věcí, které však vždy našla. Z tohoto soužití na pokoji je nešťastná. Proto u ní převažují smutné situace, uvádí,

že spolubydlící používá její věci při umývání, ve své skříňce má její věci na oblečení.

V uplynulém měsíci navštívila pouze odpoledne s písničkou. Svůj volný čas si vyplňuje vycházkami do města, posezením s kamarádkou, vyšíváním svého čísla na ošacení, pletením, sledováním televize, posloucháním rádia a čtením novin a časopisů. Uvádí, že by se jí líbilo cvičení na terase domova.

Pravidelně ji navštěvují známí.

Klientka se hodně rozčiluje kvůli své spolubydlící, a proto se jí zvedá krevní cukr. V domově je spokojená se stravou a s personálem, má však stále konflikty se svou spolubydlící.

Reakce na rozhovor

Nabídka účasti na programech pro klienty v domově.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru čtyři měsíce po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově v průběhu uplynulého měsíce?

Orientaci mám dobrou, já jsem většinou tady na budově, jsem ráda, že šmajdám. Někdy se projdu po baráku.

2. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice a jak se jmenuje?

*Jak se jmenuje, to vím, ale kde má kancelář? Na trojce, ne? (reakce – na první budově)
Není to ta blondýnka? (reakce – není, má tmavé vlasy)*

3. Víte, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a jak se jmenuje?

*Vím, jak vypadá, ale jak se jmenuje, to nevím. Nemá taky kancelář na trojce? (reakce – má)
Kdybych něco potřebovala, tak bych šla za vedoucí G.*

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

To nevím, kde je. (reakce – naproti kanceláře vedoucí u hlavního chodu domova) Já si zatím všechno opravím sama, nebo mi pomůže kamarádka, takže švadlenu nepotřebuji.

5. Navštívila jste další budovy domova?

Moc ne. Jenom když máme nějakou schůzi v té kuchyňce na vedlejší budově. Někdy přejdu vrchem, jak jsou ty kuželky. (reakce – no a to už je terasa první budovy)

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji, případně navštívil někdo vás?

Nepoznala jsem nikoho dalšího, jenom v jídelně se bavíme u stolu. Já za nikým nechodím, akorát za tou paní, co je vedle mě, ne za tou ožralou, ale v tom dalším pokoji. Tak když něco potřebuje, tak za ní zajdu a chvilku si popovídáme. (reakce- a sedíte spolu u stolu) No.

7. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Na terasu chodím, беру si s sebou rádio, mám ty sluchátka, tak si je strčím do uší a poslouchám. Na televizi se nedívám, protože mám zelený zákal a ještě chytám šedý, ten už mám taky v pokročilém stádiu. Doktor říkal, že budu potřebovat silnější brýle. Tyto už jsem si vyměnila do blízka. Koleno mně operovat nebudou, nohy musím bandážovat, abych neměla bércové vředy. Nohy mám žebráky, a co nadělám.

8. Seznámila jste se s klienty i z první a třetí budovy?

Akorát tady s paní J. jsme spolu dělaly, tak se známe už dlouho, tak spolu tady sedíme na terase a povídáme si. Já raději z pokoje moc neodcházím, protože mně ona zase vypáčila stolec. (poznámka – spolubydlící)

9. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

Všechny masti mi vybrala, jak jsem je měla pod lůžkem tam dole v šuplíku. Měla jsem tam dvě ty masti na nohy, ty mně čmajzla. Rozházela mi lůžko a páčila mi ten stolec. A já jsem přemýšlela, čím to mohla udělat. Určitě to udělala příborovým nožem a zkazila mi zámek. A když jí něco řeknu, tak pořád říká, to já ne, to já ne. Ona je horší jak malé děcko. Já se s ní nebavím od té doby. Ona ze mě dělá úplného blbce, nebo jestli jí to nemyslí? Bojím se někam odejít, ať mně zase něco neukrade nebo nerozhází. Ona pořád zapírá, je takové neviňátko. Jestli jí to dělá dobře, nevím. Tři dny jsme spolu mluvily a zase vypáčila ten stolec. Příborový nůž jsem našla zahozený, jak mám ten šuplík na peřiny. Ten příborový nůž byl úplně zkrivený, potom že nemá sílu. Ach jej. (povzdech)

10. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

V jídelně se zasmějeme, kecáme všechny dohromady. Akorát ta moje spolubydlící ne, ta nepromluví se žádným. Asi nejsme pro ni dost dobří.

11. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

S ní jsem pořád smutná. Nevím, co mně zase provede. To snad není pravda, že jsem musela dostat takovou zlodějku. To jsem nečekala. Kdybych to věděla, tak bych sem nešla. Už je to pryč. Necháme toho radši nebo bych zase brečela.

12. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci a známí?

Jak mají čas, tak za mnou zaběhnou. Někdy mám za den i dvě, tři návštěvy. Mám víc návštěv jak ona. Ta její rodina akorát přijde, když má důchod.

13. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Já jsem měla minulý měsíc takovou smůlu, já jsem zase ležela. Měla jsem takovou zimnici, horečku jsem měla. Byla jsem u doktorky, poslala mě na rentgen a tam mi řekli, že mám

plíce čisté, že je to infekční. Já jsem měla moc horečky, měla jsem ty antibiotika a ještě jakýsi prášek.

14. Našla jste si nějakou zábavu na vyplnění volného času?

Pletu podkolenky. Tady tu páru dopletu a už to mám hotový. To mám pro sestřenici. Pletu vždycky jenom chvíli, protože mám ty oči špatné. Nečtu, abych si ty oči ještě víc nepokazila. Mně se ty řádky ztrácí. Mám tam koupené noviny i s programem a ještě jsem se do nich nepodívala. Časopis si kupuju v trafice.

15. Byla jste se podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Do města moc nechodím, jenom když mě to koleno tolik nebolí. Někdy se stane, že to napuchne, tak nemůžu udělat pomalu ani krok. Ted' tady mám zase takovou hrču, tak budu muset jít na ortopedii, aby mi vytáhli vodu z kolena. Tady na terase někdy sedávám.

16. Jste stále členkou stravovací komise tady v domově?

Ještě pořád jsem. Posledně jsem nemohla jet do Vážan (poznámka – domov pro seniory, odkud do našeho zařízení přivážejí stravu pro klienty), protože mně bylo zle. Ten cukr se mi hrozně snížil. Až budu zdravá, tak s nima zase pojedu.

17. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Je tady dobře. Nemůžu být na pokoji. Sestři, kdybyste viděla, jaké je tam horko. Tam tak peče slunko, tam se nedá dýchat. Tady na terase je mi dobře.

18. Jak byste zhodnotila svůj dosavadní pobyt v domově?

My máme ten pokoj pod střechou a ten plech je tak rozpálený a to horko se odráží a všechno nám to letí do pokoje. Ted' je ten pokoj nejhorší. Musela jsem si v noci stříkat sprej do pusy, protože jsem nemohla dýchat. Dvě hodiny jsem stála u okna. Pokud je člověk zdravý a nemá nějaké problémy, tak je to dobré. Já mám tolik léků, že to nemá tady na jídelně nikdo. Mám 17 prášků a ještě inzulin a kapání do očí. Já jsem platila přes dva tisíce za léky.

19. Mohla by se provádět ještě nějaká jiná aktivita, která se v domově zatím neprovádí?

No, to cvičení na terase. Já nevím, zase nějakou práci pro domov, když někdo přijde, ať jim máme co dát. Něco bychom měli vytvořit, aby se to mohlo i prodávat tady v tom obchůdku. My bychom mohli to prodávat, abychom měli nějaké peníze na koupení nějakých malých

dárků pro děcka, když přijdou vystupovat. (reakce – umíte i háčkovat?) Umím. Já bych i háčkovala, nebudu pořád jenom plést podkolenky.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že se dobře orientuje v budově. Občas se projde po domově. Pamatuje si, jak se jmenuje sociální pracovnice, zatím neví, kde má kancelář. Nezná také vedoucí obslužné péče, a pokud by něco potřebovala, šla by za vedoucí domova. Drobné opravy zatím zvládá sama, proto nepotřebuje vědět, kde má dílnu švadlena. Jiné budovy navštěvuje pouze v případě schůze stravovací komise.

S dalšími klienty se neseznámila, povídá si s nimi u stolu v jídelně a někdy navštěvuje sousedku ve vedlejším pokoji. Klienty z ostatních budov nezná, povídá si s paní J., se kterou dříve pracovala v továrně.

Vztahy se spolubydlíci se nezlepšily, pouze podle slov klientky spolu mluvily tři dny a zase jí spolubydlíci bere věci. Bojí se odcházet z pokoje, aby se jí zase něco neztratilo.

Úsměvné situace zažívá v jídelně při společných rozhovorech s ostatními klienty.

Je smutná kvůli své spolubydlíci, v rozhovoru uvádí, že kdyby znala situaci, ve které se v domově ocitla, nikdy by do tohoto domova nešla.

Rodina a známí ji navštěvují, pokud mají čas, podle vlastních slov má i několik návštěv denně.

Skupinových aktivit pořádaných v domově se neúčastnila z důvodu nemoci. Zapojila se do práce ve stravovací komisi. Líbilo by se jí cvičení na terase domova a navrhla, že by mohla, až uplete podkolenky, něco uplést do „Obchůdku v zákoutí“ na prodej nebo malé dárky pro děti z MŠ za vystoupení.

Volný čas si vyplňuje pletením podkolenek, poslechem rádia, čtením časopisů a novin. Někdy sedává na terase, pokud může, jde do města.

V den rozhovoru se klientka cítí dobře, uvádí, že na pokoji je velké horko, a proto raději sedává na terase.

Při zhodnocení svého pobytu v domově pro seniory uvádí, že momentálně je na pokoji velké horko a nedá se tam dýchat. Pro zdravé je to dobré.

Reakce na rozhovor

Souhlas s nabídkou klientky na háčkování drobných dárků pro děti a nabídka výběru vln, které jsou v domově k dispozici.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru pět měsíců po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově v průběhu uplynulého měsíce?

Víc to ovládám. Ze začátku, když člověk sem přijde, tak je z toho úplně blbý. Už to prostředí poznám víc, než jak jsem přišla.

2. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice a jak se jmenuje?

To vím, že se jmenuje M. a má kancelář na první budově.

3. Víte, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a jak se jmenuje?

To taky vím, když chodím na ty schůze na tu vedlejší budovu, tak to vím.

4. Navštívila jste další budovy domova?

Ve třetí budově už jsem byla, ale v jedničce ještě ne. Tam mě ještě nohy nezavedly.

5. Navštívila jste „Obchůdek v zákoutí“?

Taky tam chodím. Koupila jsem si tam takovou dečku, polštář jsem si koupila a mám ho na křesle. A s paní si pokecáme každou chvíli. Tam je chládek, tak si tam po obědě zajdeme sednout na židle a povídáme si všechny tři dohromady, paní je taková příjemná. A do města si zajdu nakoupit, když je pěkně, tak si koleno zatáhnu a jdu.

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji, případně navštívil někdo vás?

Já už je znám všechny. Chtěla bych, aby byly všechny takové trošku upřímnější, přátelštější. To bych chtěla, aby jedna na druhou neviděla jenom ty zmatiny, co, kdo dělá. Za paní H. někdy dojdu, za paní Č. někdy dojdu na návštěvu. Paní Č. někdy dojde za mnou.

7. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Chodím na terasu si sednout, někdy zajdu za paní Č. a posedíme spolu. Na tu našu terasu chodí i lidé ze trojky budovy.

8. Seznámila jste se s klienty i z první a třetí budovy?

Od vidění je znám, ale že bych se s nima tak bavila, to ne. Osobně se s nima neznám.

9. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

Už mně teda věci nebere jako dřív, už se mi neztrácí věci. Sestřička mi říkala, že má nějakou nemoc, že jí to nemyslí. Ona si nohy mastí máslem a ještě si je namastí i krémem, pak si lehne do lůžka, tak to musí mít celé mastné to lůžko. A když jsem jí to na druhý den řekla, co dělala, tak mi odpověděla, že to není pravda, že to ona nedělala. Ona opravdu dělá

nesmysly, ale opravdu nesmysly. Svoje roky už má, já se jich nedožiju.

10. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

S paní Č. se zasmějeme blbostem. Jdeme spolu chvilku ven, tam se podíváme, tam se podíváme, vykládáme si. Ona je dobrá, když spolu někam jdeme, tak si pokecáme. Její sestra mi říkala, ať ji trošku rozeberu, že se jí tady nelíbí a pořád chce odsud utíkat. Ještě mi ta její sestra říkala, že musela kvůli synovi prodat byt a nemá kam jít, tak ať ji trošku přivedu

na jiné myšlenky.

11. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Smutná jsem dost z té naší paní domácí. Já jsem tam měla čistý ručník a šla jsem se sprchovat a zjistila jsem, že na ručníku jsou hnědé skvrny. Tak jsem si říkala, že to není možné, když je to čistý ručník. Tak jsem šla za paní H., aby mi řekla, co to je, že to smrdí a já jsem si do toho ručníku utřela pusou. Paní O. jsem potom vybrblala, ona mi zase říkala já ne, já ne. Vždycky mi to všechno zapře, že ona to nedělá, tož co mám dělat. Kalhotky si jenom tak ošudlí vodou, dá to na topení, pak to v koupelce smrdí a já jsem jí řekla, že jestli si to nebude prát mýdlem, že to strčím do koše a vypere to prádelna. Na druhý den si opravdu vzala mýdlo, oprala to mýdlem a už to tak nesmrdělo. Tak takovou já mám radost.

12. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci a známí?

Pořád mám návštěvy, už ne tak časté jako na začátku, to bylo ze zvědavosti, ale chodí. I rodina chodí, teď jsem tady měla sestru z Budějovic, bratra ze Vsetína. Hanka ze Vsetína dojede, ale ta sestra z Budějovic, jak často sem může jet, jednou, dvakrát do roka.

13. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty?

Zúčastnila jste se některého?

Tak zúčastnila jsem se té práce, jak jsme stříhali to plátno. (poznámka – na batikované chňapky do kuchyně) Toho zpívání jsem se zúčastnila, já jsem nebyla vevnitř v klubovně, ale seděla jsem na terase a poslouchala, protože jsem kašlala, tak jsem nemohla zpívat.

14. Našla jste si nějakou zábavu na vyplnění volného času?

Ted' už nepletu podkolenky, ale vestu. Přišla za mnou kamarádka, že prý plete velice pěknou vestu a ukazovala mi, že vzorek je jednoduchý, tak jsem si řekla, že si ji taky upletu. Rádio poslouchám, když pěkně hrají od jedenácti do jedné, je to příjemné poslouchání. V jedenáct hodin si dám sluchátka do uší, lehnu si a poslouchám.

15. Byla jste se podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Akorát jsem seděla tady venku na lavičce. Ve městě, jo, to jsem byla. Když dostanu chuť na zmrzlinu, tak si zajdu tady hned naproti do toho okýnka. V Kovářské ulici jsem byla, tam je takový malý obchůdek, dostala jsem chuť na vídeňskou kávu, tak jsem si ji dala a tak jsem si pošmákla. Měla jsem takovou malou příjemnou vycházku bez nákupu. Na dvorku jsem taky byla. To chodívám si sednout na terasu.

16. Jste stále členkou stravovací komise tady v domově?

Jo, pořád jsem.

17. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tod'ka jsem v noci sletěla na zem, zakopla jsem o stoličku, když jsem šla na záchod a zůstala jsem ležet na zemi. Říkala jsem si, kdo mě zdvihne, ale nakonec se mi podařilo se nějak zvednout a došla jsem na záchod. Ráno si sestřička všimla, že nějak divně jdu, tak jsem říkala, co se stalo. A ona mi říkala, že mně musí napsat papíry do nemocnice na vyšetření. Bylo to v pořádku a paní doktorka mi říkala, že je to naražené. A naraženina bolí víc než zlomenina. Ted' když jdu na záchod, tak si rožnu malou lampičku. Dneska jsem měla roztržku ostrou v jídelně s paní B. Bavila jsem se s paní Č. ohledně sukňe. Ona mi říkala, že se jí líbí, že je určitě nová a já jsem jí řekla, že už ji mám dvacet let a že jsem si ji sama šila. A paní B. na mne vyjela, že ji určitě pomlouvám a já jsem na ni vytřeštila oči a řekla jsem jí, že se o ní vůbec nebavím, aby si hleděla svého, že si nepřeji, aby mi nadávala, když se tady s paní bavím. Tak jsem si říkala, že je nás tady tři a půl a jsme jak malé děcka.

18. Jak byste zhodnotila svůj dosavadní pobyt v domově?

Já jsem jinak se vším spokojená, s váma se všema jsem spokojená, akorát ta moje spolubydlící mě trápí.

19. Mohla by se provádět ještě nějaká jiná aktivita, která se v domově zatím neprovádí?

To cvičení na terase.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že prostředí už lépe zná než po příchodu do domova. Už si pamatuje, kde mají své kanceláře vedoucí obslužné péče a sociální pracovníce a jak se obě jmenují. Dokáže se orientovat na třetí budově, zatím se nebyla podívat na první budově. Někdy navštíví „Obchůdek v zákoutí“, v němž si již koupila několik výrobků z pracovní terapie klientů. Zná všechny klienty bydlící ve druhé budově, dvě klientky navštěvuje na jejich pokojích a jedna také navštěvuje ji. S touto klientkou se spřátelily, společně chodívají na procházky do města a povídají si. Sedává na terase domova, kam chodívají i klienti z vedlejší, třetí budovy, takže podle vlastních slov je zná od vidění, kontakty s nimi nenavazuje.

Se svou spolubydlící má stále problémy. Klientka uvádí, že už jí nebere její osobní věci, ale zase podle ní dělá nesmyslné věci. Některá sestra jí vysvětlila, že její spolubydlící je nemocná, klientka si uvědomuje, že paní už má hodně roků a ona sama se jich možná nedožije.

Úsměvné situace prožívá se svou novou kamarádkou.

Stále je smutná ze soužití se svou spolubydlící.

Rodinní příslušníci i známí ji navštěvují, i když jejich návštěvy nejsou tak časté jako zpočátku jejího pobytu v domově, kdy hodně známých přicházelo ze zvědavosti.

Klientka se zúčastnila několika skupinových aktivit, kroužku ručních prací a odpoledne s písničkou. Volný čas si vyplňuje pletením a poslechem rádia. Přála by si realizovat cvičení na terase.

Sama, někdy i s kamarádkou, chodí do města na nákup, na kávu a sedává na terase domova.

Je stále členkou stravovací komise v domově.

Na otázku, jak se dnes cítí, klientka uvedla, že měla roztržku s jednou paní v jídelně.

Klientka uvádí, že je v domově se vším spokojená i s personálem, ale trápí ji její spolubydlící.

Reakce na rozhovor

Pozvání na pravidelné turnaje v ruských kuželkách a na besedu o událostech, které proběhly v Kroměříži v první polovině roku 2010.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru šest měsíců po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově v průběhu uplynulého měsíce?

Tak všechno to tady neznám, na té zadní budově jsem nebyla. Někdy se projdu přes jídelnu té prostřední budovy na terasu další. (reakce – no a to už je první budova)

2. Navštívila jste další budovy domova?

Někdy, když jdu z města a jsou dveře na trojce otevřené, tak tam vlezu a jdu na naši budovu trojkou. Tak tam to trošku znám. Jednou se mi stalo, že mi sestřička dlouho neotvírala dveře a já jsem viděla nějakou paní, jak jde těma vratama dovnitř. Tak jsem šla za ní a došla jsem tady na ten dvoreček a to už jsem věděla, kde jsem. Tak to teď někdy dělám, když jdu z města a vrata jsou otevřené, tak jdu přes dvorek. Na té zadní budově jsem nebyla.

3. Víte, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a jak se jmenuje?

Tak to pořád nevím. Není to ta, co vybírá peníze za léky? (reakce – není, to je paní M., sociální pracovnice. Tato paní chodí oblečená ve žlutém plášti.) Taková mladá? (reakce – ano) Ale kde má kancelář, to nevím. (reakce – kancelář má na třetí budově v přízemí hned naproti kanceláře paní vedoucí)

4. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji, případně navštívil někdo vás?

Nechodím nikam. Někdy zajdu za paní H., když něco chce, ale jinak ne. Tady na terase znám ty lidi akorát od vidění. Oni jsou z té vedlejší budovy. Taky budu někdy taková babička, jestli se toho dožiju.

5. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Na obědě se s ostatními scházím.

6. Seznámila jste se s klienty i z první a třetí budovy?

Ale jo. Ta s tím vozíkem bývá tady někde na té třetí budově. Někdy si spolu pokecáme. Když hrajeme ty kuželky, tak si taky pokecáme. Na kuželky může každý a paní Č. mi říkala, že sestřička jí neřekla, že se budou hrát, ale já jsem jí řekla, že to říkala v jídelně. A ona místo, aby šla na kuželky, tak raději uklízela stoly.

7. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

Tak paní O. si pořád bere, co jí pasuje. Měla jsem na křesle přehozenou takovou deku a než jsem přišla z oběda, tak mi ji sebrala. Řekla jsem jí, paní O., kde se poděla ta deka, a ona mi říkala, že tam byla, ale kde je teď, že neví. Když jsem se večer osprchovala, šla jsem si lehnout, ale nespala jsem. A paní O. přišla taky z koupelky a začala si vytahovat svoje hadry a mezi nima jsem uviděla svoji deku. Tak jsem se posadila na lůžko a řekla jsem jí, aby tu deku neschovávala a ukázala mi ji. Tak jsem jí řekla, ať ji dá tam, kde byla, že dobře ví, kde byla. A ona ji dala přesně na to místo, kde byla. Já jsem jí neřekla, kde přesně ta deka byla. Mně to připadá, že jí to dělá dobře. Já už si nechodím nikam stěžovat, jindy jsem šla za sestřičkami, ale stejně vám to nepomůže, protože ony jsou při ní.

8. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

V poslední době mi moc k smíchu není.

9. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

To i jo. Jenomže všechno je pryč. Přestala jsem se kamarádit s paní Č., protože ona mne obvinila, že jsem jí vzala klíčky od pokoje. Jenomže co já mám dělat. Já jsem jí říkala, že je nemám, že si je musela někam založit. Tvrdila mi, že jsem jí ty klíčky vyměnila. Já jsem čekala na sestru, abych jí ukázala, že ty klíčky, co mám, pasují jenom k mojemu pokoji a skříním a ne k jejím. Jak sestra přišla, tak jsem paní Č. ukázala klíčky a řekla jsem jí, ať si z nich vybere, které jsou její. Pořád na někoho svádí, že se jí tam někdo chodí koupat a sprchovat. Tak jsem jí říkala, že to není možné. Když někdo přijde, tak jsou to uklízečky a ty jí vynesou koš a vytřou zem, ale aby se vám chodily sprchovat nebo čistit zuby do koupelky, to ne. Já jsem jí řekla, aby mi toto nevykládala, protože to není pravda a ona se na mě napálila. Ona mi několikrát říkala, abych za ní přišla, že se sama bojí chodit, ale já se bojím, aby mě zase z něčeho nenařkla.

10. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci a známí?

Chodí. Každou chvíli za mnou někdo přiběhne. Nenechávají mne tu samotnou. Až mě tady budou nechávat samu, tak už to bude horší.

11. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Nezúčastnila jsem se ničeho, akorát jak jsme párali ten župan. Počkejte, ještě ty kuželky, jak jsme tam hráli na dvorku. Na to nemůžu zapomnět. Chtěla jsem si jít do trhu koupit nějaké ovoce, ale jak jste vyhlásila kuželky, tak jsem si říkala, že na kuželky nemůžu zapomnět, že musím jít. Na kuželkách je aspoň sranda, jestli jsu první nebo poslední je jedno, hlavně když se zasmějeme. Dobrý to je.

12. Našla jste si nějakou zábavu na vyplnění volného času?

No, pletu tady ty ponožky a nejsou schopná to dodělat. Každý den upletu dvě tři řady, pak s tím praštím. Vlna je hodně tenká. (otázka – Minule jste mi říkala, že si chcete uplést vestu?) Ještě jsem nezačala, protože se mi nelíbí vlna, ty barvy mi nepasují, já bych chtěla nějakou pěknou béžovou, ale nic se mi zatím nelíbí. Jednu vlnu jsem viděla, ale byla hrozně tenká, to bych pletla strašně dlouho. Počkám, oni potom na podzim dostanou jiné vlny. Poslouchám rádio, a když něco potřebujete, tak jdu za váma pracovat.

13. Byla jste se podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Už jsem byla ve městě, potřebovala jsem si koupit v lékárně mast, tak jsem šla, pomaličku, ale šla. Zašla jsem si taky na zmrzlinu tady naproti do okýnka a tak jsem si na ni pošmákla. Já pomalinku idu na náměstí, tam se posadím na lavičku, odpočinu si, pak jdu nahoru k radnici, tam si sednu, dám si kávu, dělají tam dobrou. Vezmu si čtvrtku grilovaného kuřete a jdu zase zpátky. Musím si něco i pro sebe udělat, nemůžu být pořád smutná. Tady na terase sedávám, když je pěkně a vidíte, že pletu ponožky, poslouchám rádio a je mi dobře.

14. Jste stále členkou stravovací komise tady v domově?

Jsem. (otázka - Měli jste v poslední době nějakou schůzi?) Ted' o prázdninách jsme schůzi neměli. Já jsem byla v nemocnici, tak nevím, jestli něco bylo. (reakce – nebylo)

15. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tak dneska je to v pohodě. Sedím si tady na terase a je mi tu dobře, slunko svítí, je příjemné teplo, kdoví, jak dlouho tu ještě budu moct sedávat. Začne špatné počasí a budu zase na pokoji. Jsou bílá, tak se trošku opaluju.

16. Jak byste zhodnotila svůj dosavadní pobyt v domově?

Vedle ta paní zase řádila, jak tajfun. Ona nás snad začne i mlátit. Ona celou noc něčím mlátila, jak když tlučete furt na hřebíky. Já jsem nespala, volala jsem na sestřičku, ale nemohla jsem se dovolat. Říkala jsem si, že to snad není pravda. Otevřela jsem dveři a poslouchala jsem, odkud to jde a zdálo se mi, že to jde z toho boku, jak má ona to okno. Ona mlátila na ten radiátor pod oknem a vzbudila všechny. Paní H. taky nespala. Inženýr taky nespal a divil se, co to je. A až přišla sestřička, tak šla zjistit, kde to je, a bylo to od ní. To je hrozná ženská, ožralá byla, spadla na zem a tak v noci řádila. A když přijde do jídelny, to je smradu. Tak jsem jí říkala, aby se šla umýt, že já jsem čistotná a chci, aby i ona byla čistotná. Říkala jsem jí, ať se jde umýt a pak že sem může za náma přijít. A uklízečka, když k nám do pokoje přišla uklízet, tak říkala, že u ní v pokoji je hrozný smrad, že u nás se dá aspoň dýchat. Já jsem jí říkala, že když ještě jednou bude mlátit, tak nebudu volat sestřičku, ale zavolám zrovna policajty, protože už vím, kdo to v noci mlátí. Říkala jsem jí, že od deseti hodin v noci už se nesmí mlátit, že je to trestné, tak ať si dává pozor. Postrašila jsem ji. Co jiného s ní udělat. Jak jsme tam dole seděli a měly ty špekáčky, tak jsme se zasmáli. Seděla jsem tam s těma lidima z té prostřední budovy a všichni jsme si zazpívali. Někdo jenom pobrukoval, ale bylo to dobré, zase byla nějaká změna. Příště vás u těch špekáčků vystřídám, vy jste se tam na tom slunku pěkně parila. (reakce – já jsem si připadala jako ve Vinnetouovi ten motýlkář, jak stál u mučednického kůlu) (smích)

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že ještě všechno v domově nezná. Někdy projde jídelnou a dál po terasách, prošla vraty na dvorek, když šla z města, ale na zadní budově ještě nebyla. Nezná, kdo je vedoucí obslužné péče.

Klienty z jiné budovy zná pouze od vidění, když sedává na terase, někdy navštíví jednu paní, ale jinak nikam nechodí.

S ostatními klienty se setkává pouze na obědě.

Klientka uvádí, že jí spolubydlíci stále něco bere, někdy to řekne sestřím, ale ony jsou při spolubydlíci.

Žádná situace jí nepřipadala v uplynulém období k smíchu.

Je smutná, protože se přestala bavit se svou kamarádkou, která neustále hledá klíčky a obvinila ji, že jí je vzala. Kamarádka se na ni napálila, protože nechtěla věřit, že se někdo k ní na pokoj chodí sprchovat. Pak kamarádka navrhla, aby spolu šly ven, jenomže ona se bojí, aby ji zase z něčeho neobvinila.

Na návštěvu za ní stále někdo přichází.

Klientka ví, že se v domově pořádají aktivizační programy, ale moc se jich v uplynulém období neúčastnila, vzpomněla si na turnaj v kuželkách a kroužek ručních prací. Rovněž se zúčastnila grilování špekáčků, zazpívala si s ostatními.

Volný čas si vyplňuje pletením ponožek, posloucháním rádia a někdy se zúčastní programů pořádaných v domově. Je členkou stravovací komise klientů v domově pro seniory.

Klientka chodí do města na drobné nákupy a také sedává při pěkném počasí na terase.

V době rozhovoru se cítí klientka v pohodě, sedí na terase a opaluje se.

V budově měli problém s jednou paní, která ostatní v noci rušila ze spaní, protože na pokoji něčím tloukla, když byla opilá.

Klientka C na otázky strukturovaného rozhovoru devět měsíců po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově v průběhu uplynulého měsíce?

Myslím, že jo. (reakce – Kde je ošetrovna?) Tam chodím třikrát denně na inzulín a naproti je klubovna. (reakce – Víte, jak se jmenuje naše vedoucí?) Paní G. (reakce – ano) Nevím, kde vy máte kancelář. (reakce – Na třetí budově naproti kanceláře paní vedoucí)

2. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice a jak se jmenuje?

Sociální pracovnice? Tak to nevím. (reakce – určitě ji znáte, protože nosí důchody) Ta s těma dlouhýma vlasama? (reakce – ta druhá) Tak to nevím. (reakce – s krátkými vlasy, paní M.) To je druhá. No, tak tu znám.

3. Víte, kde má kancelář a jak se jmenuje vedoucí obslužné péče?

Tak to nevím. (reakce – to je právě ta s dlouhými vlasy, která nosí důchody, jmenuje se paní P. a kancelář má, tam, kde my)

4. Víte, kde má dílnu švadlena a jak se jmenuje?

To taky nevím. (reakce – taky naproti kanceláře paní vedoucí a jmenuje se V.) Tak vy jste v té kanceláři všechny? (reakce – ano) Tak teď už toho vím víc.

5. Navštívila jste jiné budovy domova?

Tak na tu třetí budovu chodím, tam míváme ty schůze a v jídelně pracujeme. Ale na té první jsem ještě nebyla. (reakce – tak to bychom měli zlepšit)

6. Navštívila jste „Obchůdek v zákoutí“?

Tam chodím každou chvíli. Ta nová paní je taky dobrá, pokecáme, poradí nám.

7. Znáte všechny klienty z budovy, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji, případně navštívil někdo vás?

Znám všechny. Vim, kde kdo bydlí, všechno znám. Akorát mě mrzí, že ta paní, ona je tam dole s tou švadlenou, tam vedle, že ona dost napadá jiné ženské. Ona sedí u stolu a z ničeho nic ona je tak napadne. Opravdu bez příčiny je napadne. Jestli ji to těší?

8. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Tam ne, ale s paní N., když bylo teplo, tak jsme si sedly na lavičky pod ty stromy a tam jsme si vykládaly. Nebo když se hrávaly ty kuželky, tak jsme šly spolu a tak jsme si vykládaly. Ona je na ty roky dobrá, já ju obdivuju, že na ty roky má tak dobrý mozek.

9. Seznámila jste se s klienty i z první a třetí budovy?

Jo, poznala jsem tu zpěvačku, jak tam zpívala. S tou se někdy pobavím, s takovou silnou na tom trakači (poznámka – invalidní vozík). Co mám ráda, tak paní N., ona na ty roky je zlatá ženská, opravdu. Ona nenadělá řeči, ona chodí akorát do toho kostela. Hodná, skromná, jeden syn jí umřel, mi vykládala. Já si s ní opravdu rozumím. S paní O. si chvílku vykládáme a vykládáme a ona za chvílku neví, že jsme se o něčem bavily.

10. Jak vycházíte se svou spolubydlicí?

Ona celé dny pořád jenom sedí a já se mám na ni dívat. Kdyby ona začala nějakou řeč, promluvila, ale ona pořád jenom sedí. Já vím, že ona už má roky, srdíčko má slabé, ale já bych chtěla být tak nemocná jako ona. Vždyť ona je ještě poměrně zdravá, ale mám těch nemocí moc, nemůžu dýchat, ty nohy mě pořád bolí, cukrovku mám a teď ještě ten palec na noze. Když ona vyjde sama schody shora dolů a naruby, bez holí, bez ničeho, tak zase pak špatná není. Ona přejde svrchu dolů, přejde a můj byl taky na bypassu a toto dělat nemohl, takže ona na tom tak zle není. Já bych to nedokázala, tak jediné po zadku, navrchu bych si sedla a po zadku sjela dolů se schodů (smích)

11. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Ale jo, taky se pobavím. Já si vždycky jdu s Růžou na kafe, dáme si tam ten lívanečník. Tam je to bezvadný, tam si pěkně posedíme, palačinku si dáme, pokecáme, zasmějeme se, ona je dobrá, nemůžu si na ni stěžovat.

12. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Ten trezorek, byla jsem z toho nešťastná, jak jsem to tam neviděla. Ještě než jsem odjízďela do Karlovic, tak tam byl, dávala jsem věci kolem něho, aby nebyl vidět. Klíček od něho mám jenom já, tak ostatním je ten trezorek k ničemu. A byly v něm jenom ty papíry, nic víc. Přišel ten její syn a zahlédl mě a řekl jí, aby s ním šla na chodbu. Proč ju tahal ven? Tak jsem si říkala, že je to divné, jak jsem ho zdravila, tak se zarazil. A jenom řekl, mamó, pojďme. Když jsem přišla, tak jsem jí vždycky dávala, co jsem měla. V tom trezorku jsem

měla ještě dřív peníze. Víte, co by to bylo, kdybych tam ty peníze měla? Tak jsem ty peníze vzala a dala jsem si je ke kamarádce, ale kdyby tam zůstaly, tak bych neměla nic. Mám danou žádost na jednolůžkový pokoj.

13. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci a známí?

No, pořád někdo za mnou chodí, i když jsou to cizí, ale jsou to návštěvy a mají mne rádi. Vždycky někdo za mnou přijde.

14. Pořádaly se v domově v uplynulých měsících nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Mně se to líbí, já jsem skromná, já jsem spokojená se vším, i s tím stříháním a šouláním (poznámka – krepový papír na mozaiku) Zase něco takového můžeme dělat. A už to stačilo? (reakce – ne, budeme muset udělat ještě jednu brigádu na šoulání)

15. Našla jste si nějakou zábavu na vyplnění volného času?

Já tam mám pletení, mám tam dost na děláni. Vyšívám, co možu, tak si udělám, zašívám, něco si pospravuju. Čtu jenom časopisy, pokud mi to oči dovolí, protože mám zelený zákal i šedý a doktor mi řekl, že tu televizi si moc pouštět nemám, jenom chvílku.

16. Byla jste se podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Nikde skoro jsem nebyla. Jak byly ty volby, tak jsem odjela v ten pátek do Velkých Karlovic. Potom za týden jsem se vrátila v nedělu. Tam mně bylo dobře. (reakce – V Karlovicích máte koho?) Tam mám bratra a sestru mám na Vsetíně. Sestři, pěkně bylo, ale já nikde neujdu. Tak trošku pošvóňat kolem baráku a to je všecko. Já jsem tam dlouho nebyla,

možná deset let, ale tam se to změnilo, tolik baráků je pospravovaných, že se pomalu blíží k městu. I Ulrychovi tam jsou, nahoře mají chalupu a jsou tam s celou kapelou. Tolik trampů, co tam je. Pokupovali ty chalupy, pospravovali a teď tam jezdí. To snad už nejsou Karlovice, no, já jsem hleděla. Já jsem si sedla na lavičku a hleděla, moc se mi to líbilo.

17. Jste stále členkou stravovací komise tady v domově?

Pořád, teď pojedeme do Vážan s paní vedoucí, máme tam schůzu.

18. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tak, ne moc dobře. Nohy mám ztvrdlé, jak kameně, palce mě bolí, sestřička mi musela dávat obklady na pokoji. To dýchání taky není dobré, mám to astma, spreje, špatně se mi dýchá. Já se nemůžu pořádně postavit, jak se postavím na nohy, tak mě to píchá v tom palci na noze. Jak je chladnější, tak mně ty nohy ztvrdnou a já nemůžu udělat krok.

19. Jak byste zhodnotila svůj dosavadní pobyt v domově?

S váma a s ostatníma je to v pohodě, jsem spokojená, spolu nemáme žádné problémy, uděláme si svoje, zacvičíme si, stříháme, něco poděláme, spolu vycházíme dobře, to jsem spokojená, nejvyšší čas. S jídlem je to horší, je tady moc sladkého jídla, pro cukráře, je tam hodně sladkého jídla, což mi nesmíme. Za kým jít, to nevím, já jsem byla na té schůzi, tam jsem to nahlásila, ale žádná změna není. (reakce – zkuste to znovu) V úterý bude stravovací komise, tak to tam znovu nahlásím. Já mám vysokou cukrovku a moc sladkého nesmím. Hodně lidí tady má cukrovku, tak by to měli zohlednit. A přitom cukráři mají jídlo dražší, mají i večerní jídlo a není tady nic víc než krajíček suchého chleba a kousek másla, který má hodnotu tak dvě koruny a to je všechno. Na tu noc by toho mělo být víc, třeba nějaký sýr nebo kousek šunky, tak to už je více hodnotné než to maslo. S bydlením mám pořád

nějaké problémy. Moc mě to mrzí, protože se mi ztratila ta železná pokladna na doklady. Nic jsem tam neměla, jenom ty doklady, rodný list, oddací list a úmrtní list manžela. Tak nevím, proč mi to někdo bere, ale já ten rodný list přece budu potřebovat, tak nevím, co mám dělat. (reakce – podíváme se ještě spolu, a kdybychom to nenašly, tak můžeme zajít za vedoucí a domluvit se, jak by se tato záležitost dala vyřešit) To bych byla šťastná, to by mi ušetřilo nervy.

Analýza rozhovoru

Klientka si myslí, že se orientace v domově zlepšila, pamatuje si, kde se nachází ošetřovna, klubovna a zná jméno vedoucí domova. Od vidění si pamatuje sociální pracovníci, která roznáší důchody. Nezná vedoucí obslužné péče, švadlenu, neví, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a švadlena dílnu, rovněž chtěla vědět, kde je moje kancelář. Klientka navštěvuje třetí budovu, když má schůzi stravovací komise a jídelnu, když se pracuje. Každou chvíli chodívá do „Obchůdku v zákoutí“ a povídá si s paní prodavačkou.

Klientka zná všechny obyvatele v budově, v níž bydlí, rovněž si pamatuje, ve kterém patře každý bydlí. S jednou klientkou se setkává většinou venku na lavičce, když je teplo. Z další budovy se baví se dvěma klientkami.

Z rozhovoru vyplynulo, že se svou spolubydlící si nemají o čem povídat. Nevěří, že její spolubydlící má nemocné srdíčko, protože chodí sama po schodech, a chtěla by být nemocná tak jako ona, protože ona je nemocná víc.

Úsměvné situace prožívá se svou kamarádkou při besedách u kávy.

Rozesmutněla ji ztráta trezorku, v němž měla uloženy doklady a podezírá svou spolubydlící, že jí ho vzala, když byla na týdenní dovolené ve Velkých Karlovicích u svého bratra. Má podanou žádost o přemístění na jednolůžkový pokoj.

Na návštěvu za ní často chodí kamarádky a známí.

Volný čas si vyplňuje účastí na některých rukodělných aktivitách pořádaných v domově, pletením, zašíváním a opravou svého oblečení. Také trošku čte a dívá se na televizi, protože lékař jí nedoporučil, aby si dlouho namáhala oči kvůli zelenému zákalu.

Klientka uvádí, že moc ven nechodí, ale byla na týdenní dovolence ve Velkých Karlovicích u bratra, velice se jí tamní pobyt líbil.

Klientka stále pracuje ve stravovací komisi domova.

V době rozhovoru se klientka moc dobře necítí, protože ji bolí nohy i palce u nohou a špatně se jí dýchá.

Klientka je spokojená s personálem domova, s aktivizačními programy, není zcela spokojená s jídlem, protože je diabetik a v domově často vaří sladká jídla. Také není spokojená s druhými večeřemi pro diabetiky a s bydlením.

Reakce na rozhovor

V souvislosti se ztrátou trezorku jsem nabídla klientce návštěvu u vedoucí domova a do budoucna návštěvu první budovy domova.

Klientka C na otázky polostrukturovaného rozhovoru po jednom roce od nástupu do domova pro seniory odpověděla následovně:

1. Představte si, že je den otevřených dveří a já bych měla zájem se podívat do domova. Proto bych vás poprosila o prohlídku domova. Kam byste mě zavedla, co byste mi ukázala v domově?

Ze všeho je nejpěknější veranda, když je pěkně, tam mě baví sedávat. A jinak já nechodím cvičit, protože mám bolavé nohy, já mám takové boláky tady na noze. (reakce - Kde máte jídelnu?) Jídelnu? Dole v přízemí. (reakce – Pro kolik lidí je jídelna?) Pro šestnáct. U každého stolu jsou čtyři místa. (reakce – Kolik je tady na vaší budově pater?) Tři. (reakce – Máte tady nějakou klubovnu?) Je tady. Je hned naproti té ošetřovny. (reakce – Jak je vybavená klubovna?) Tak jsou tam křesla, televize. (reakce – Zavedla byste mě k paní vedoucí?) Zavedla, ona je na jedničce, ne? Ona je naproti, jak vy sedíte. To není na jedničce? (reakce – ne, to je třetí budova) Ježíšmarjá a já měla za to, že je to jednička budova. (reakce – To je trojka, je to sice nelogické, ale opravdu je to třetí budova. Jednička je až za třetí budovou.) Tam jsem ještě nebyla. (reakce – Kde bych našla sociální pracovníci?) Taky je na třetí budově. (reakce – Je tady nějaký dvorek?) Je tady dvorek, jak se hrají ty kuželky.

2. Popište, prosím, jak se v průběhu jednoho roku vašeho pobytu v domově, vyvíjely vztahy se spolubydlicí.

Tak někdy byla celkem dobrá, vykládala si, ale nanejvýš tři dni. Za tři dni bylo zase zle. Co já jsem se nabrečela. Nepřeju to žádné nové ženské, která tam půjde po mně. (pláč) Ty klíčky z té tašky mi sebrala jediné ona, jediné ona věděla, kde mám ty klíčky. Já jsem celou noc nespala, celou noc jsem probrečela, protože jsem tam měla peníze. Já jsem měla strach, aby si to neodemkla, aby mi ty peníze nesebrala, tak jsem celou noc nespala. Ona mi ty klíčky nedala. Až přišel opravář opravit mi ten stolec, ty klíčky tam nebyly. Šla jsem do koupelny, opravář mi to už opravil, a když jsem pak přišla, tak ty klíčky tam byly. Jak se tam dostaly, když tam nebyly? To bylo poprvé, kdy mi čmajzla velkou věc. Když jsem byla v nemocnici v březnu a vrátila jsem se zpátky, tak jsem měla všechny masti vykradené, já jsem se chtěla večer namazat a masti nebyly. Všechno vybrala. To byly nové masti. Říkala jsem jí, že je horší, jak ty děcka, těm bych dala po prdeli, ale co s Váma. Proč to děláte? Pak mně páčila tím nožem stolec a ten nůž nechala na mojem nočním stolku, protože ho už

nestihla uklidit. Proč to děláte, proč? To byl její nůž, protože ho měla označený písmenkem r, tím to páčila. Taky to zapřela. Ona mi řekla, že všichni jsou při ní, že mi nic nepomůže a já jsem jenom brečela. (reakce – Jak je to dlouho, kdy jste se sem do nového pokoje přestěhovala?) Ted' v lednu jsem se stěhovala. Ten pán, co tu byl, umřel v lednu a já jsem se pak stěhovala. Já jsem byla tak strašně ráda, když mi to přišla vedoucí říct, jestli se nechcu stěhovat. Já jsem ju po rukách hladila. Tak jsem byla šťastná, kdybych tam měla být ještě dýl, tak se snad zblázním. (reakce – Jak dlouho Vám trvalo, než jste se tady zabydlela?) Sestři, já než jsem si to dala do pořádku, tak mi to trvalo čtyři dni. Pomaličku jsem si to skládala, však mě nikdo nehonil, tak abych věděla, kde co mám. Co jsem neměla, to jsem si nakoupila, i obrázky, kvítka, záclonky.

3. Popište, prosím, jak se vám během pobytu v domově dařilo navazovat kontakty s jinými klienty, zda máte nějakou kamarádku, co spolu děláte.

Nemám tady žádnou kamarádku, jenom tak od vidění, co je znám. Pozdravíme se, víme, že tady patříme a jinak ne. V jídelně tak s ženskýma, co tady jsou na tom poschodí i s pí. H., tak se bavíme, ze všema se bavíme. (reakce – Chodíte k někomu na návštěvu?) Ne, to nechodím. Já si vždycky najdu nějakou práci, hen mám magnetik, tak si něco pustím a poslouchám. Jenom někdy za paní H., ale jinak k nikomu. My se potkáme, něco si vždycky povíme, když něco potřebuje, tak za nima jde, ale jinak abych za nima chodila, sedla si u nich a kecala, tak to mne nebaví. To jsu radši tady. Co potřebuju, si udělám. (reakce – Znáte všechny klienty jménem?) Tož tady na poschodí znám všechny. A v budově vlastně taky. (reakce – Z vedlejších budov někoho znáte?) Tam ne. Akorát tak řeknu dobrý den, ale jménem neznám nikoho. Sestřička mi říkala, že mě seznámí s paní, která taky dělá to, co já, plete, háčkuje, ale já jsem jí říkala, že nechcu, protože každá si děláme svoje. Každá si myslíme, že to svoje je nejlepší. Ted' si dělám vestu.

4. Popište, prosím, zda se nějak změnilo vaše kontakty s rodinou během uplynulého roku.

Rodina, tak jedna je v nemocnici, byla tam před svátkama a ted' je tam zas. Kamarádky? Jedna sem často zaběhne, ale má slabé srdce, tak jí budou dělat ten přístroj. Ale většinou je doma v Kojetíně. (reakce – Zpočátku jste mívala takřka každý den návštěvy. Změnilo se to?) Někdy přijdou. Někdy přijedou i ze Vsetína, když není zima. A je to daleko, takže tady taky nemůžou jezdit furt. Bratr chce, abych za nima zase přijela na dovolenou a na čtrnáct dní. Moc se mi tam nechce na těch čtrnáct dní, mně by stačilo tak pět dní.

5. Jak jste si vyplňovala volný čas během celého roku, co jste dělala, případně, zda jste se zúčastnila některé aktivity?

Prací, ale většinou mě bolely ty nohy, tak jsem nedělala nic. Nemohla jsem ani chodit, to mám od cukrovky, oteče mně to a nemohu na ty nohy ani stoupnout. Ani do kostela jsem nemohla dojít. Cukrovku už mám od 38 let. Budu mít 70, tak kolik to je let. A když to někomu řeknu, tak jenom mávne rukou a řekne, že se s tím nedá nic dělat. (reakce – Dříve jste mi řekla, že jste pletla ponožky.) No, ponožky jsem pletla, těch jsem se napletla. Ted' si háčkuju vestu. Když jsem pletla ponožky, tak jsem sedávala na terase. Televizu tady mám, tak ju poslouchám nebo si sednu hen a pustím si cédečko. Rádio poslouchám, v rádiu toho řeknou víc než v televizi. Ted' jsem poslouchala, že nemocnice budou zavřené a domovy prý taky. (reakce – domov není úplně uzavřen, ale návštěvy jsou omezeny) (reakce – Do města jste taky chodívala?) Když bylo teplo, tak ano, ale ted' je zima a na nohy to zebe, tak nechodím. I kdyby bylo kluzko, tak jsem šla, ale jak mě začnou zebat nohy, tak je konec, to nejdu nikam. (reakce – Tady v domově se zúčastňujete nějakých programů?) Tož jak možu, tak ano. Ted'ka jsme byli trhat ten bílý a říkali jsme tomu, že drhneme peří. Když mi není dobře, tak ležím nebo mi někdo přijde na návštěvu, tak taky nemožu jít. (reakce – Ještě pracujete ve stravovací komisi?) Jo, jsem tam.

6. Při prvním našem rozhovoru jste uvedla, že od domova očekáváte, že vám tady pomohou, pokud to budete potřebovat. Splnilo se vaše očekávání?

Myslím, že jo. Tak jídlo je tady dobré a po lékařské stránce jsem taky spokojená. I s pobytem, jenom kdyby to ta nedělala. To bylo to nejhorší, co mě potkalo. Jenom, aby nebyla na ty další taková. S ní nemám ted' nic do činění. Já nemusím, sestři, nic zamykat a ještě se mi tu nic neztratilo. A tam mi to všechno brala. Kamarádka mi donesla ze zabijačky trochu sádla se škvarkama ve sklínce, měla jsem to postavené na stolku a ona si to mazala na chleba.

7. Jaké jsou podle vás výhody a nevýhody pobytu v domově pro seniory?

Veliké. Kdo nemože a nemože si nakoupit, tak mu to tady donesou a udělají. Veliké výhody. Já jsem nemohla nikam chodit, když jsem něco potřebovala ve městě, tak jsem musela někoho shánět, aby mi to nakoupil. Když jsem chtěla jet k doktorovi, tak mě dva museli táhnout do autobusu, abych se tam dostala. Doktorka mně nadala, proč jsem nezavolala, že by za mnou přijela a já jsem jí říkala, co jsem měla dělat, sanitku byste mi nenapsala.

Tak jsme spolu vyplnily žádost do domova. Jestli mi to potom urychlili kvůli ní, já nevím. Už to je. Jsem tu a jsem ráda. Mám už jenom vás tady. (reakce – Jaké jsou nevýhody pobytu v domově?) Nevýhody, já nevím. Ještě jsem se nesetkala s nějakýma nevýhodama. Mně žádné sestřičky neublížily. Paní doktorka taky ne, jediné ta sociální. Ta mně ublížila ne málo, ale moc. Když byla u paní O., tak paní O. byla zlato a to se moc mylila, to by měla být na mě, na mě byla jak pes. Jak ju vidím, tak si jí nevšímám. Já jsem paní O. v životě v ničem neublížila, ale ona mi kradla věci. Co jsem měla dělat, jediné se bránit. Za kým jsem měla jít? Já jsem jí nic neudělala a proč ona mi to dělala, proč? Ona je jak malé děcko, toto jí v životě neodpustím, proto si jí ani nevšímám. Moc mi ublížila, moc. Já jsem šťastná, že jsem tu, tady mi nikdo neublíží. Mám tady klid, pohodu a to je to, co hlavně potřebuju. Cukrovka mně vysoko skákala a teď je to lepší. Já jsem tak šťastná, jak mně to vedoucí řekla, tak jsem si říkala, že jsem dostala druhého Ježíška. (pláč) Vyšlo mně to, mám tady pěkný výhled. Mám tu klid, sestři, a to je nade všechno. Kdybych byla s nějakou starší babičkou a byla by hodná, tak by to bylo dobré. Teď máme navrchu novou babičku, která neslyší, je taková hodná, příjemná, tak s tou bych mohla být na pokoji, to by bylo dobré. Člověk by jí pomohl, zas by to šlo, ale s ní? Kdepak. Ta měla radost z toho, jak mohla něco provést. Dala si černé brýle na oči a čuměla, nechtěla, abych viděla, jak všechno sleduje. Paní vedoucí jí říkala, že bude muset dát polovinu na televizi, ale ani korunu nedala a dívala se na ni. Ze začátku si to pouštěla sama. Jak mně tu televizi spravili, tak už to nepouštěla, protože jí to nešlo. Co jsem se odstěhovala z domku, tak jsem tam ještě nebyla, já bych to probřečela. Chalupu jsem měla velikou, čtyři místnosti, koupelku, pole, zahrádku a co jsem z toho měla, dělat jsem na tom nemohla. Nic jsem z toho neměla, a když jsem něco potřebovala, tak jediné koupit. Když není ten, kdo by to udělal, to už nešlo. Když je to byt, tak to si člověk ještě něco udělá, ale na baráku ne. To je neúnosné, proto jsem šla pryč. Ještěže mi to tak vyšlo. Přišlo mi, že mám nastoupit, tak jsem si říkala, co s chalupou. Četla jsem noviny a byl tam leták, že někdo sháněl barák i se zahradou, tak to by ten inzerát odpovídal na moji chalupu. Tak jsem vzala telefon a zavolala paní, co to měla na starosti. Ona ještě ten den přišla, ofotila všechno a na druhý den přivedla ty, co to chtěli. Měli nemocné děvčátko, museli ho nosit na rukách, protože nemohla chodit. Když ta matka viděla, že to mám všechno nízké, žádné schodky, tak říkala, že si to vezmou. Během 14 dní jsem byla vystěhovaná z chalupy a nastěhovaná tady. Kamarádky mi pomohly a bratr. Co chtěli, tak si pobrali, zbytek jsem si nechala já. To mám druhého Ježíška, toto.

Analýza rozhovoru

Klientka se dokázala zorientovat v budově, v níž bydlí. Ví, kde je v budově jídelna, klubovna, ošetrovna, terasa, sama chodívá na dvorek. Pamatuje si, kde má kancelář vedoucí domova, i když nesprávně označila číslo budovy, ve které má kancelář. Nepamatuje si, kde má kancelář sociální pracovnice, neuvedla ani její jméno ani jméno vedoucí domova. Na první budově se během roku nebyla podívat.

Klientka nastoupila na dvoulůžkový pokoj. Se spolubydlíci však byly vzájemné vztahy v pohodě pouze tři dny. Pak klientka zjistila, že se jí ztrácejí nějaké věci, klíče od stolku, masti, spolubydlíci jí dokonce páčila nožem noční stolek. Často nemohla spávat, měla strach, aby se jí věci neztrácely. V lednu 2011 jí bylo nabídnuto přestěhování na jednolůžkový pokoj. Klientka je v novém pokoji šťastná, postupně se zabydlela, přikoupila si některé nové věci k zútulnění pokoje – květiny, záclony a obrázky.

Klientka zná jména všech ostatních klientů z budovy, v níž bydlí. Se všemi si v jídelně povídá, jen se svou bývalou spolubydlíci nikoliv. Občas chodívá na návštěvu za jednou klientkou. Klienty bydlící na jiných budovách nezná a nemá zájem s nimi navazovat kontakt, pouze se navzájem pozdraví. Kamarádku v domově nemá.

Rodinní příslušníci i kamarádky ji navštěvují, ale jejich návštěvy nejsou tak časté jako dřív. Bratr ji pozval v letošním roce na čtrnáctidenní dovolenou.

Volný čas si klientka vyplňovala během roku ručními pracemi – pletením ponožek, momentálně si háčkuje vestu, sledováním televizních programů, posloucháním rádia a CD. Pokud ji nebolí nohy, chodí do města nebo se zúčastňuje aktivizačních programů pořádaných v domově.

Klientka uvádí, že se splnilo její očekávání od pobytu v domově, a to pomoc ze strany personálu, pokud tuto pomoc potřebovala. Je spokojená s jídlem, s pobytem, s lékařskou péčí, jen se svou dřívější spolubydlící spokojená nebyla.

Výhodou pobytu v domově pro seniory je skutečnost, že zaměstnanci opravdu pomohou, pokud tuto pomoc někdo potřebuje. Dokud byla sama doma, musela se postarat o domácnost, a to už v poslední době nezvládala. Je spokojená.

S nějakými nevýhodami se podle svých slov zatím nesetkala. Jenom sociální jí ublížila. V současné době je přestěhována na jednolůžkový pokoj, kde je šťastná, má na pokoji klid. Stále však vzpomíná na svůj domek, který během velmi krátké doby musela opustit a prodat. Uvědomuje si, že kdyby bydlela v panelovém domě, mohla by být ještě doma, ale v rodinném domku, kde jsou neustále potřeba provádět nějaké opravy a je práce na poli a na zahrádce, to již možné nebylo. V rozhovoru uvádí, že pokud by byla na dvoulůžkovém pokoji s nějakou hodnou babičkou, tak by toto soužití vydržela.

PŘÍLOHA P VII: TRANSKRIPCE ROZHOVORŮ S KLIENTKOU D

Klientka D na otázky strukturovaného rozhovoru den po nástupu do domova pro seniory odpověděla následovně:

1. Mohu se zeptat na váš věk? Měla jste děti? Měla jste sourozence?

Sourozence jsem měla, bylo nás devět.(reakce – Kolik bylo chlapců a kolik děvčat?) (po delším přemýšlení) Šest děvčat a chlapců, to musím spočítat. (klientka jmenuje své sourozence) Měla jsem děti, jenom šest. Je mi 84 let.

2. Jaké máte vzdělání?

Nemám žádné.

3. Kde jste pracovala, než jste odešla do důchodu?

Byla jsem ve speciální školce, oční.(reakce – Jako zdravotní sestřička?) Sestřičku jsem nedělala, všechno, co bylo potřeba, jsem dělala. (reakce – Školka byla tady v Kroměříži?) Byla tady v Kroměříži, teď je tam klášter u Květné zahrady. Byli tam zubaři, dole.

4. Čím jste se zabývala po odchodu do důchodu, co jste dělala?

Byla jsem doma, někdy jsem hlídala vnoučata, jak bylo potřeba.

5. Věnovala jste se nějakým ručním pracím?

Hodně jsem vyšívala, ubrusy, dečky, taky jsem háčkovala, už si nepamatuji co všechno. Pletla jsem svetry, zašívala jsem, co bylo potřeba.

6. Jaké jsou, případně byly vaše zájmy a koníčky?

Pokud jsem mohla, tak jsme chodili ven. Na Hostýnek jsme jezdili, jak už jsem nemohla, tak jsme nejezdili. Hodně jsem chodila po nábřeží, okolo Moravy, do Podzámecké zahrady mě vozili na vozíku, tam jsem nemohla sama. (poznámka – klientka mluví pomalu, viditelně jí souvisejší řeč dělá problémy) (reakce – Četla jste nějaké knížky?) Někaké knížky jsem přečetla, už si nepamatuji jaké. (reakce – Měla jste nějaké zvířátko?) Měla, ptáka, jak se jmenuje? Papoušek. Uletěl mi. Nevím, jak se dostal ven.

7. Navštěvovala jste divadla, kina, koncerty, muzea nebo plesy?

Já jsem málo chodila. Dokud ještě byl manžel na světě.

8. Kde jste bydlela před nástupem do domova?

V paneláku tady v Kroměříži, na Spáčilové ulici. Ten první panelák za Albertem (poznámka – supermarket)

9. Jaký byl důvod nástupu do domova pro seniory?

Já už jsem doma být nemohla. Dcera se o mě starala, ale už toho bylo na ni moc. Už jsem nemohla jít ani na záchod, spadla jsem. Celé dny a celé noci se o mě starala, ale to už nemohla vydržet. Není zdravá, štítnou žlázu měla operovanou a ještě jakési nemoce.

10. Kdo přišel s nápadem, abyste šla do domova?

Já jsem jí říkala, aby mě dala do domova. Že to přece není možné, aby se celé dny o mě starala, aby mohla kolem sebe taky něco udělat, někam jít. To by neměla vůbec čas na to. Já jsem měla dvě mrtvičky, byla jsem v ústavě na doléčení, a když jsem odcházela, tak dcera řekla, že se o mě bude starat a paní doktorka říkala, že pokud bude moct, tak může. Doktor dal do podmínky, že když nebude moct, že se to bude muset jinak řešit. Řekl jí, aby mi dala žádost do nějakého toho domova.

11. Chtěla jste jít do konkrétního domova nebo vám nezáleželo, kam půjdete?

Já jsem říkala „Nábřeží“ (poznámka – Domov pro seniory U Moravy, Erbenovo nábřeží v Kroměříži), ale tam neměli místo, tak jsem šla tady.

12. Znáte někoho v tomto domově?

Ne. Možná v jináčím patře.

13. Jak se dnes cítíte?

Jsem taková ospalá. Jsou tady hodné sestřičky, všechno je dobré. Jenom sama se sebou nejsem spokojená. Nejsem tak šikovná. Všichni jsou tady takoví šikovnější. Nemohu se pochválit.

14. Co očekáváte od pobytu v domově pro seniory?

Že mi pomůžou tady se vším. Já jsem takové nemehlo. (reakce – my vám určitě pomůžeme, od toho jsme tady, abychom vám pomohli, když potřebujete)

Analýza rozhovoru

Klientce je 84 roků, měla 8 sourozenců a vychovala 6 dětí. Vzdělání nemá žádné.

Před odchodem do důchodu pracovala v oční škole v Kroměříži.

Volný čas po odchodu do důchodu si vyplňovala hlídáním vnoučat, ručními pracemi a procházkami po okolí.

Než nastoupila do domova pro seniory, bydlela s dcerou, která o ni pečovala, v panelovém domě na jednom kroměřížském sídlišti. Dcera však již nemohla zvládat péči o svou matku, a tak klientka sama chtěla odejít do domova pro seniory, aby si dcera mohla trochu odpočinout. Měla žádost podanou do jiného domova, ale nebylo tam místo, proto nastoupila do tohoto domova.

Od pobytu v domově očekává, že jí tady personál se vším pomůže.

Reakce na rozhovor

Popřála jsem klientce, aby se jí v domově líbilo.

Klientka D na otázky strukturovaného rozhovoru týden po nástupu do domova pro seniory odpovídala následovně:

1. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Dneska je to trochu lepší. Sestři, já jsem neměla v poledne antibiotikum (reakce – je půl jedenácté, takže ho teprve dostanete. Jste nemocná?) Mám asi stín na plicích a moc dobře se mi nedýchá. (klientka leží v noční košili v posteli) Jsem unavená, bolí mě ruka, měla jsem ji operovanou, tady v rameni. Pořád mi připomíná, že byla operovaná.

2. Jste spokojená s pokojem, ve kterém bydlíte? Udělala byste nějaké změny?

Vyhovuje mi to, ale měly by se zavírat dveře, je mi zima.

3. Dokážete se již orientovat v budově, ve které bydlíte?

Moc ne. Já teď ležím, tak se ven nedostanu.

4. Víte, ve kterém patře domova bydlíte? Víte, kde je jídelna?

V přízemí. Do jídelny jsem chodila se sestřičkami a pak, když jsem nemohla, mě vozily na vozíku.

5. Seznámila jste se s klienty tady v budově? Zapamatovala jste si jméno některého klienta?

Trošku jsem se s nimi seznámila v jídelně, ale neznám nikoho jménem. Já jména zapomínám.

6. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

Já jí nerozumím. (poznámka – spolubydlící je imobilní, mluví velmi málo a potichu)

7. Navštěvují vás rodinní příslušníci?

Chodí za mnou, vždycky jeden, aby jich nebylo moc. Syn, dcery.

8. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Zatím ne.

9. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmutněla?

Ty průdušky. Měla jsem teplotu (klientka se rozkašlala)

10. Pořádají se v domově nějaké programy pro vás klienty?

Nevím.

11. Zúčastnila jste se nějakého programu?

Nebyla jsem nikde.

12. Mohu vás požádat o srovnání domova pro seniory s vlastním domovem?

Jak když člověk leží. Když je člověk nemocný, je to horší. Doma, když jsem byla nemocná, jsem taky ležela.

Analýza rozhovoru

Klientka onemocněla, má asi stín na plicích, užívá antibiotika a leží v posteli.

S pokojem, v němž bydlí, je spokojená. Pokud se nezavřou dveře od pokoje, je jí zima.

Klientka ví, ve kterém poschodí se nachází její pokoj a než onemocněla, chodila na jídlo do jídelny. Později ji dovážely pracovnice v sociálních službách na invalidním vozíku do jídelny.

S ostatními klienty se seznamuje v jídelně, ale jejich jména si nepamatuje.

Své spolubydlící nerozumí.

Rodinní příslušníci, syn a dcery, ji navštěvují, vždy jen někdo, aby jich najednou nebylo moc.

Žádná situace ji nerozesmála.

Rozesmutnělo ji onemocnění, protože měla teplotu.

Neví, zda se v domově pořádají nějaké programy pro klienty, a ani se žádného nezúčastnila.

Při srovnání domova pro seniory se svým domovem uvádí, že když je člověk nemocný, je to horší. Doma i tady leží.

Reakce na rozhovor

Přání brzkého uzdravení.

Klientka D na otázky strukturovaného rozhovoru čtrnáct dnů po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v budově, ve které bydlíte během posledního týdne? Víte, ve kterém patře se nachází váš pokoj? Víte, kde je ošetrovna? Víte, kolik budov tvoří tento domov pro seniory?

Já pořád ležím, tak je to stejné. Můj pokoj je v přízemí, kde je ošetrovna, nevím, ještě jsem tam nebyla. Počkejte, ukazovali mi to, ale nevím. V prvním poschodí. (řekla klientka po chvílce váhání) Jídelna vím, kde je. Kolik je budov? Tři.

2. Dokážete používat domácí signalizaci?

Ano, dokážu. Stalo se mi, že jsem zvonila a oni nepřišli. Bud' mě neslyšeli, nebo měli moc práce.

3. Víte, kdo je to klíčový pracovník a jak se ten váš jmenuje?

To nevím. Sestřičky zatím neznám. (reakce – vysvětlení funkce klíčového pracovníka)

4. Navštěvují vás rodinní příslušníci, známí, sousedé?

Dcery a syni, vnuk některý. Známí ne, jenom rodina.

5. Seznámila jste se již s některými klienty v budově? Zvykly jste si na sebe se svou spolubydlící?

Já jsem si zvykla, ale jestli ona, tak to nevím. Vidíte, oddělují nás. (poznámka – v pokoji jsou odděleny klientky paravánem) Jsem pořád tady na pokoji, nechodím ven.

6. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Vzpomínala jsem na jednu pacientku, se kterou jsem byla ráda. V nemocnici. A ona ráda vykládala, byla to učitelka. (úsměv)

7. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás naopak rozesmutněla?

Tady ještě ne. Ty průdušky.

8. Pořádají se v domově nějaké aktivizační programy, jak jste na ně upozorňováni?

Nevím, ležím.

9. Zúčastnila jste se v uplynulém týdnu nějakého aktivizačního programu?

Ne.

10. Byla jste se již podívat venku na dvorku, ve městě?

Byla jsem u paní doktorky, jeli jsme sanitkou.

11. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Bídňě, žaludek mě bolí, kašlu ještě. Včera jsem byla u paní doktorky a prý je to dobré.

12. Co by vám pomohlo k lepší spokojenosti?

Abych byla trošku zdravá. Ve tři hodiny si mám sednout do křesla.

13. Zlepšila byste něco ve svém pokoji, v domově?

Není potřeba, zatím mám, co potřebuji.

14. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově?

Dokud jsem byla zdravá, tak to bylo dobré. Pak jsem měla ty průdušky, včil mám průjem, to jsou samé takové věci. Jídlo je dobré, ale já mám ten žaludek tak bídný, tak mi to moc nejde. Sním trochu a už je mi špatně. Dneska jsem se koupala, to bylo dobré, už jsem to potřebovala. A vlasy mi umyly. Sestřičky jsou hodné.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že se orientace v budově nezlepšila, protože leží. Pamatuje si, ve kterém patře se nachází její pokoj, kde je jídelna a vzpomněla si také, kde se nachází ošetřovna. Správně uvedla, že domov pro seniory má tři budovy.

Dokáže sama používat domácí signalizaci.

Zatím neví, kdo je jejím klíčovým pracovníkem, protože sestry nezná.

Navštěvuje ji jen rodina, synové a dcery.

Na svou spolubydlící si zvykla, ale oddělují je.

Klientka je stále nemocná a den tráví ve svém pokoji, nemůže se proto seznamovat s jinými klienty.

Vzpomíná na paní, s níž ležela v nemocnici.

Stále ji zlobí průdušky a je z toho smutná.

Neví, zda se v domově pořádají nějaké programy pro klienty, protože stále leží, a proto se žádného nezúčastnila.

Sanitkou jela na kontrolu k paní doktorce, jinak je stále v domově.

Dnes se necítí dobře, bolí ji žaludek, kašle. Paní doktorka jí řekla, že je to dobré.

Byla by spokojená, kdyby byla zdravá.

Ve svém pokoji má vše, co potřebuje.

Svůj pobyt hodnotí vcelku kladně, jídlo je dobré a sestry hodné, dnes se koupala.

Klientka se sice při rozhovoru usmívá, ale pozoruji na ní únavu. Stále se ještě necítí po nemoci dobře. Popřála jsem jí brzké uzdravení.

Reakce na rozhovor

Na pokoji byla mezi oběma klientkami umístěna zástěna, aby na sebe neviděly. Zástěna se má umísťovat na pokoj v případě, že je potřeba provést hygienu. Proto budu kontaktovat vedoucí obslužné péče, aby mi vysvětlila, proč to tak je.

Klientka D na otázky strukturovaného rozhovoru měsíc po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulých čtrnácti dní? Víte, kolik budov tvoří domov pro seniory a ve které budově bydlíte?

Jsem tu doma, trefím sama do jídelny, jenom kdybych mohla chodit. Ven z budovy nevím, jak bych šla. Já myslím, že tady na chodbu a dveřmi ven, tam je dvůr. Domov má tři budovy.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

To nevím, já to vždycky zapomenu, jsem hrozně zapomětlivá. Jména si nepamatuju, to je hrozné.

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

Nevím, to nevím. Ale vím, o koho se jedná.

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

Nevím.

5. Použila jste již domácí signalizaci?

Ano, použila. Zmáčkla jsem ten žlutý knoflík a sestřička pak přišla.

6. Znáte jméno svého klíčového pracovníka?

Nevím, kdo to je, hned mi ta jména odletí pryč. (reakce – vysvětlen pojem klíčový pracovník a uvedeno jméno pracovnice v sociálních službách)

7. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

V jídelně, co jsme u stolu. Znáám paní M., jedna paní u stolu dělala na školském odboru. Vždycky pro ni přijedou. My tam zůstáváme poslední.

8. Znáte někoho z dřívější doby?

Neznám nikoho. V první budově je paní V. a dnes byla za mnou. Byla jsem hrozně ráda, že za mnou přišla. Už nechodila vůbec, byla v nemocnici, že nechodila.

9. Jak vycházíte se svou spolubydlící? Máte nějaké společné zájmy?

No, já bych s ní vycházela, jenomže jí nerozumím, když mluví. A ona by se mnou taky ráda mluvila, ale nejde jí to. Ted' se hodně pokouší mluvit, než když jsem přišla. Sestřičky už jí rozumí.

10. Navštěvují vás rodinní příslušníci nebo známí?

Dcery a syni. Rodina, vnuci. (poznámka – ke konci rozhovoru přišla za klientkou na návštěvu dcera)

11. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Myslím ani ne.

12. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Když je člověku horší, tak je to špatný. Zase nám říkali, že máme na urologii přijít na kontrolu.

13. Pořádaly se v domově v uplynulých čtrnácti dnech nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

No, zvali mě na programy, ale mně se nechce.

14. Měla byste zájem o nějakou aktivitu, která by navázala na vaše zájmy?

Zpívání se mi líbí, ale zpívat neumím. Hrála jsem šachy, dámu jsem taky uměla, karty jsem hrála a pasíáns, ale ted' už to nebudu umět.

15. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

Hledím do blba nebo se dívám na televizi.

16. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Jenom co jedu sanitkou, jinak ne.

17. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Tož odpočínutá, odpoledne ležím. Sem tam ještě zakašlu.

18. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc?

Jsou tu hodné sestřičky, udělají, co potřebuji. Vyhovuje mi to.

Analýza rozhovoru

Klientka v rozhovoru uvádí, že ví, kde je jídelna a dvorek. Rovněž zná, že domov tvoří tři budovy.

Nepamatuje si jména, jak sama uvádí, takže nezná jméno vedoucí domova ani sociální pracovnice, ale v jejím případě ví, o koho se jedná. Neví, kde má kancelář vedoucí domova, sociální pracovnice ani kde má dílnu švadlena. V případě sociální pracovnice ví, o koho se jedná. Rovněž si nepamatuje jméno klíčového pracovníka.

Umí používat domácí signalizaci.

Seznamuje se s klienty v jídelně u stolu, jednu klientku si pamatuje jménem.

Nikoho v domově nezná, ale přišla za ní na návštěvu paní z první budovy, kterou z dřívějšíka znala.

Se spolubydlící by ráda vycházela dobře, ale nerozumí jí, protože špatně mluví.

Rodinní příslušníci ji navštěvují.

Nevzpomíná si na žádnou úsměvnou situaci.

Je smutná, když je jí huř. Opět musí jít na kontrolu k lékaři.

Ví, že se v domově pořádají aktivizační programy pro klienty, byla pozvaná, ale nechce se jí.

Líbí se jí zpívání, ale zpívat neumí. Dříve hrála šachy, dámu, karty, ale už by je asi hrát neuměla.

Volný čas si vyplňuje sledováním televize a díváním se do prázdna.

Venku zatím nebyla, jenom když jela sanitkou.

V době rozhovoru se cítí odpočinitá, trochu ještě kašle.

V domově jí to vyhovuje, sestřičky pro ni udělají, co potřebuje.

Reakce na rozhovor

Klientce jsem nabídla možnost účasti na programu odpoledne s písničkou s tím, že nemusí zpívat, že může jenom poslouchat.

PŘÍLOHA P VIII: TRANSKRIPCE ROZHOVORŮ S KLIENTKOU E

Klientka E na otázky strukturovaného rozhovoru den po nástupu do domova pro seniory odpověděla následovně

1. Mohu se zeptat na váš věk? Měla jste děti? Měla jste sourozence?

Letos v září mi bude osmdesát roků, měla jsem, vlastně ještě mám bratra. Pět dětí jsem měla a všechny jsem vychovala, žijou si slušně. Nemám se za co stydět. Manžela jsem ztratila, zemřel brzy, tak jsem na to byla sama. (klientka má slzy v očích) Nejstarší dcera je po smrti, umřela na plíce, manžel taky a všichni kouřili. (klientka má stále slzy v očích) Prostřední syn je ředitelem ve Středních Čechách. Všichni se diví, že mám tolik dětí, ale dřív to bylo běžné. Už mám pravnoučata, vnučka od starší dcery má děvčátko.

2. Jaké máte vzdělání?

Jsem vyučená dámskou krejčovou. Ale nedělala jsem to, protože by nás to neuživilo.

3. Kde jste pracovala před odchodem do důchodu?

Pracovala jsem v Palu (poznámka – Pal Magneton v Kroměříži) na stroji jako dělnice. Měla jsem na starosti 8 strojů, automatů. Tam jsem si vydělala a všechny děti jsem uživila. Neměli žádné přepychové věci, ale chodili čistě oblikané, já jsem jim hodně věcí ušila.

4. Jakou pracovní činností jste si vyplňovala volný čas po odchodu do důchodu?

Hlavně jsem hlídala vnuky. V důchodě jsem potřebovala peníze, tak jsem dělala šatnářku. Já umím jednat s lidima, s nikým jsem se nepohádala.

5. Jaké jste měla zájmy, koníčky?

Moje koníčky byly děčka. Měla jsem maminku ve Lhotě u Vyškova, tam jsem se narodila, tam jsem jezdila s dětma na dovolenou. Chodili jsme do lesa na dřevo, na hříby, na jahody. Tam nám bylo dobře. V mládí jsem zpívala ve sboru v kostele v Brně.

6. Uměla jste některé ruční práce – vyšívat, plést, šít, háčkovat, drhat, paličkovat?

Já jsem šila pro celou rodinu, pro cizí ne. Děvčatům jsem ušila šaty. Ve Vodní ulici tady ve městě byl obchůdek, kde se prodávaly zbytky látek. Balík byl za pět korun. Přišla jsem z fabriky a po večerech jsem šila.

7. Navštěvovala jste divadla, kina, výstavy, koncerty, muzea, zábavy, plesy, kulturní vystoupení?

Ráda zpívám, tancuju, na zábavy jsme chodili s manželem. Nebo když měli vojáci večírek, tak jsme tam někdy šli, ne vždycky. Když jsem bydlela v Brně, chodila jsem do divadla, tady v Kroměříži už ne.

8. Kde jste bydlela před nástupem do domova pro seniory?

Já jsem bydlela od padesátého pátého roku v činžáku u hřbitova, pak šest let na Slovaně a pak na Zacharu. (poznámka – Slovan, Zachar – kroměřížské čtvrti)

9. Jaký byl důvod nástupu do domova pro seniory?

Spadla jsem a rozbila jsem si nohy, pak jsem měla slabou mrtvičku.

10. Kdo přišel s nápadem jít do domova pro seniory?

Doktor. Byla jsem na Malém Valu (poznámka – Nemocnice Milosrdných sester sv. Vincence de Paul) a doktor mi to doporučil a všechno vyřídil. Už tam o mě neměli zájem. Byla jsem tam tři měsíce, nohy samou modřinu, je to se mnou špatné. Byla tam rehabilitační sestra, která se mnou začala chodit. Naučili mě to. Člověk, když chce žít, musí něco vydržet.

11. Byl vám doporučen nějaký domov pro seniory nebo vám nezáleželo na tom, kam půjdete?

Doktor mi to vyřídil sem, že tady měl maminku, tak jsem souhlasila.

12. Znáte někoho v tomto domově?

Podle vidění znám dvě paní, ale do styku jsem s nimi nepřišla. Na kamarádky jsem neměla čas, měla jsem pět dětí a byla jsem na ně sama.

13. Co očekáváte od pobytu v domově pro seniory?

Nic. Nějaký přínos ne. Doma je doma.

14. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Blbě, dneska je mi špatně. Nedělá mi dobře ten nemocniční smrad.

Analýza rozhovoru

Klientka má 79 let, měla pět dětí, má několik vnuků a jedno pravnouče. Je vyučená dámskou krejčovou, ale pracovala jako dělnice v továrně. Své řemeslo uplatňovala při šití oblečení pro svou rodinu, ale ne pro výdělek. Povinností, koníčkem i zábavou byly pro ni děti a pak vnoučata, která pomáhala hlídat svým dětem. V mládí navštěvovala divadla, taneční zábavy, ráda zpívala, dokonce i ve sboru.

Bydlela v panelovém domě na sídlištích.

Do domova pro seniory šla na doporučení lékaře, který jí domov doporučil a všechny náležitosti potřebné pro nástup do domova vyřídil.

Do domova pro seniory jít nechtěla, a proto od pobytu v tomto zařízení nic neočekává.

Reakce na rozhovor

Poděkovala jsem klientce za rozhovor, popřála jí, aby se zdraví aspoň trochu zlepšilo a domluvila jsem si s ní další rozhovor.

Klientka E na otázky strukturovaného rozhovoru týden po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Jste spokojena s pokojem, ve kterém bydlíte?

Mohlo by tady být víc místa, jinak je to dobré. Ale je tady moc suchý vzduch.

2. Dokážete se již orientovat v budově, ve které bydlíte?

Víte, kde se nachází ošetřovna, klubovna, terasa, jídelna?

To mě štve, že jsem na té trojce. (poznámka – třetí budově) Ošetřovna je kdesi vzadu, klubovna, jednou jsme tam byli na ty barvy. (poznámka – trénink paměti na téma barvy)

Jídelna vím, kde je. Terasa nevím, tam jsem ještě nebyla.

3. Víte, jak se dostanete na dvorek domova, případně ven z domova?

Na dvorku jsem nebyla, byla taková zima. Ven z domova se dostanu výtahem nebo po schodech dolů, ale já s těma svýma nohama bych jela tím výtahem.

4. Pomohl vám někdo s orientací v budově?

Akorát mi ukázali jídelnu, pokoj a chodbu.

5. Seznámila jste se s klienty v budově, ve které bydlíte? Zapamatovala jste si jméno některého klienta? Navštívila jste některého klienta na pokoji?

Pozdravím, nějaké to slovo řeknu a víc nic, oni moc nemluví, jsou uzavření. Nikde jsem nebyla a jména si nepamatuji.

6. Znáte někoho z dřívější doby?

Znám tady lidi, ale nevyhledávám je. Z práce je znám.

7. Jak vycházíte se svou spolubydlící?

Sestřičko, já jsem přišla, pozdravila jsem, pochválila a ona mě poslala kamsi. To jsem ještě nezažila. Paní většinou leží, nevstává, není s kým promluvit, ona umí jenom nadávat.

8. Navštěvují vás rodinní příslušníci a známí?

Doktor v nemocnici říkal, že za mnou děcka málo chodí. Dcera tu dnes byla, jak se vám líbila? (reakce – je vám hodně podobná, potkala jsem ji na chodbě před vašim pokojem)

Ta druhá už je tam. Na to radši nemyslím, pak jenom brečím.

9. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Ty barvy se mi líbily, (úsměv) ale nelíbilo se mi to chování, ten přístup ostatních.

10. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmutněla?

Bylo mně smutno po děckách, po malochách. Tomáška a Gábinku jsem už dlouho neviděla.

11. Pořádají se v domově nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se nějakého programu?

To byl ten pan učitel a ten pán s tou kytarou. Sestřičky nám po obědě řeknou, co se bude dělat. Těch barev a toho zpívání, ale ten pán zpíval falešně.

12. Byla jste se již podívat na terase, na dvorku nebo ve městě?

Netroufám si po tom kamení, je moc zima a sníh, takže nemůžu nikam jít.

13. Mohu se zeptat, jak s dnes cítíte?

Jakž takž, normálně. Trošku mě bolí břicho.

14. Mohu vás požádat o srovnání domova pro seniory s vlastním domovem?

Prostředí je hrozné a na mě to působí strašně. Je mi líto těch lidí. Člověk by jim rád pomohl, ale nemůže. Jsou nemocní, a proto jsou zlí. V bytě to bylo pohodlnější, to nikdo nenahradí, klidnější, člověk měl víc svobody.

Analýza rozhovoru

Klientka není spokojena, že bydlí na třetí budově, rovněž pokoj je podle ní malý. Někaké úpravy by nedělala. V budově se po týdnu pobytu orientuje dobře, ví, kde je jídelna, klubovna, ví, jak by se dostala ven z domova. Venku zatím nebyla, protože je zima a sníh. S orientací v budově jí někdo pomohl.

S klienty zatím nenavazuje kontakty, protože podle jejích slov jsou moc uzavření a málo mluví. Některé klienty zná z dřívější doby, ale také s nimi nenavázala kontakt.

Během prvního týdne pobytu se již zúčastnila dvou aktivizačních programů – odpoledne s písničkou a tréninku paměti, při kterém se pobavila.

Je jí smutno, protože se málo vidí se svou rodinou. Sama uvádí, že se cítí normálně.

Prostředí domova pro seniory je pro ni hrozné, protože se zde setkává s lidmi, kteří jsou na tom po zdravotní stránce hůře, a ona jim nemůže pomoci. Doma to bylo pohodlnější a klidnější a dle jejích slov, domov nikdo nenahradí.

Reakce na rozhovor

Domluvila jsem si s klientkou další návštěvu a projevila jsem radost, že se zúčastnila již dvou programů.

Klientka E na otázky strukturovaného rozhovoru čtrnáct dnů po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v budově, ve které bydlíte během posledního týdne? Víte, kde je ošetřovna? Víte, kolik budov tvoří tento domov pro seniory?

Ještě moc ne. Ošetřovna, to vím, kde je. Taky vím, kde je klubovna. Nevím, kolik budov tvoří domov, ale myslím, že tři.

2. Dokážete používat domácí signalizaci?

Na zavolání sester ano, jinak ne. Ještě jsem to nezkoušela. Jednou jsem to zmáčkla, ale nikdo nepřišel a víckrát už jsem to nezkoušela.

3. Víte, kdo je to klíčový pracovník a jak se ten váš jmenuje?

Nevím, kdo to je. (reakce - vysvětlení funkce klíčového pracovníka a uvedeno jeho jméno)

4. Navštěvují vás rodinní příslušníci, známí, sousedé?

Děcka akorát za mnou chodí, syn tu byl, včera tu byla dcera. Druhý syn, škoda mluvit, už jsou zase rozvádání. Je mně za ně hanba.

5. Seznámila jste se již s některými klienty v budově? Znáte v domově někoho z dřívější doby?

Tak u stolu se trošku známe, víme, že sedíme spolu. Nemám si s kým povídat, protože jedna paní neslyší a druhá slyší málo. Jestli tady budu ze dva, ze tři roky, tak tady zblbnu. Znáám tu jednu paní z fabriky, byli jsme spolu na dílně, každá jsme dělaly jinou práci, ale už nevím, jak se jmenuje. (reakce – uvedeno jméno uváděné klientky) Mám tady kamaráda, jezdí sanitkou, už jsem ho viděla.

6. Zvykly jste si na sebe se svou spolubydlící?

My se spolu nebavíme, ona pořád spí, je unavená. Bolí ji nohy, ona je chudák, měla prý zlomený krček. Minulý týden ji děvčata nemohly obléknout, tak na ni použily tu šibenici (reakce – Myslíte zvedák?) No, ale to je hrozné, toho bych se nechtěla dožít. Je to takové ponižující.

7. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v uplynulém týdnu rozesmála?

Nevzpomenu, tady k smíchu není nic, spíš k pláči.

8. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás naopak rozesmutněla?

Když kolem sebe vidím ty chudáky. Všechno to má doma rodiny a musí být tady. Člověk má smutný život, za našich mladých let byl život veselejší. Ted' je to jenom peníze, dluhy, vraždy a člověk si při tom připadá smutně. My jsme chodili do lesa, na hříby, na jahody, na maliny, lozili jsme po stromech, když byly zralé třešně, jabka, hrušky, švestky, tak jsme vylezli na strom a natrhali jsme si ovoce. Někdy se zlomila haluz, ale dávali jsme si pozor, aby to nikdo nepoznal, že jsme mu lozili po stromě. A ještě jsme byli i na hrozny a dávali jsme si je za košili. Přišli jsme domů, košile byla špinavá a my jsme dostali za to mlatu. (úsměv)

9. Pořádají se v domově nějaké aktivizační programy, jak jste na ně upozorňováni?

Ty brnkačky, ten tady s tou kytarou, on ty písničky nezná, jenom to tak vybírá, ty staré písničky nezná. A ten pan učitel tady byl. Sestřička řekne před obědem, že tady někdo bude.

10. Zúčastnila jste se v uplynulém týdnu nějakého aktivizačního programu?

Byla jsem na té paměti, zimní sporty. Zapomněli jsme na krasobruslení, vzpomínali jsme na naše krasobruslaře. (poznámka - trénink paměti na téma olympiáda) Házelo se těma šiškami, no. (úsměv) (poznámka - dlouhodobý program s názvem „Trefa do černého“, hod na cíl – šiškami do pařezu)

11. Byla jste se již podívat venku na dvorku, ve městě?

Nebyla, byla zima.

12. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Nohy mě bolí a to je možná z toho červeného, co tady mám, podívejte se, to není nakažlivé. To se mi udělalo v nemocnici, svědí mě to a pálí. Ta, co mlátí těma papučema, tak mi leze na nervy. Chápu, že je nemocná. Včera se tam hádali, že prý kope tu paní. (reakce – vysvětlení situace v jídelně) Jsem naštvaná, protože syn mi vzal peníze a říkal mně, že mi je donese, až je budu potřebovat. A já příští týden budu potřebovat kapky do očí.

13. Co by vám pomohlo k lepší spokojenosti?

Už si zvykám, do smrti bych tady nechtěla být. Víc zábavy by tu mělo být, aby tady člověk nemusel pořád sedět.

14. Zlepšila byste něco ve svém pokoji, v domově?

Ta jídelna je malá. Nevím, kdo to projektoval, ten tomu moc nerozuměl. Chodby měly být širší. Když jedou dva vozičkáři, tak si nevyhnou. Oni si mysleli, kdoví co neudělali, ale je to na nic. Domov by měl být v přírodě, u Podzámecké zahrady nebo u Květné a ne uprostřed města. Na Vale (poznámka – Nemocnice Milosrdných sester sv. Vincence de Paul) je tělocvična, je tam dráha a tam trénují chůzi. To se mi líbilo, to by tady mělo být.

15. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově?

Nic moc. Vyspím se, dostanu najest, zima byla velká, nedalo se vylízt, všechno bylo zalezlé na pokojích. Včera mně nadal chlap. Já jsem uhýbala, aby mohl projet a on mi nadal, že mu stojím v cestě. Mrzelo mě to, protože jsem měla dobrý úmysl. Mělo by to tady být propojené s kostelem, tak jako na Vale s kostelem u sv. Mořice. Lidi nemusí být nábožensky založení, ale třeba by se rádi podívali. Nebo do zámku by měl být nějaký průchod, aby se tam podívali i vozičkáři. Představovala bych si tady takový malý les, jehličnaté stromy, ne keře, s lavičkami, aby si tam starší mohli sednout nebo i maminky s děčkama.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že orientace v budově se moc nezlepšila, ale ví, kde se nachází ošetřovna, klubovna i kolik budov tvoří domov.

Domácí signalizaci použila, ale nebyla úspěšná, proto ji dále nezkoušela.

Neví, kdo je klíčový pracovník, ani jméno svého klíčového pracovníka.

Rodinní příslušníci ji navštěvují.

S klienty navazuje kontakt pouze u stolu v jídelně, ale s malým úspěchem, protože oni špatně slyší. Z dřívější doby zná jednu klientku, ale už si nevzpomíná na její jméno.

Žádná situace ji v uplynulém týdnu nerozesmála, spíše ji prostředí i klienti rozesmutňují. Ráda by jim pomohla, ale už sama nemůže.

Klientka ví, že se v domově pořádají nějaké programy, již se dvou zúčastnila.

Protože je zima, nebyla na dvorku ani ve městě.

V době rozhovoru ji bolí nohy, klientka mi ukázala zarudlá místa na holeních. Rozčiluje ji klientka, která bouchá papučemi o zem. Říká, že už si zvyká, ale do smrti by v domově být nechtěla. Komunikace s klienty je minimální, chybí jí. Silným negativním zážitkem pro ni

bylo použití zvedáku pro nepohyblivé klienty pracovníci v sociálních službách u své spolubydlící. Takovou situaci by nechtěla sama na sobě zažít. Je také naštvaná, že jí syn vzal peníze.

Podle jejích slov je jídelna malá a chodby úzké a projektant tomu nerozuměl. Domov by měl být postaven někde v přírodě a ne uprostřed města. Navrhovala propojení domova s kostelem, aby se i vozíčkáři mohli do těchto míst podívat. Rovněž uvedla, že v domově je málo zábavy, byla smutná a cítila se ukřivděná, že ji některý klient vynadal, protože mu překážela v cestě.

V uplynulých čtrnácti dnech vesměs u klientky převažují negativní pocity a zkušenosti.

Během rozhovoru se usmívala minimálně, působila na mě klidným dojmem.

Reakce na rozhovor

Klientce jsem vysvětlila a ukázala funkci domácího telefonu.

Nabídla jsem jí možnost půjčování knih.

Domluvila jsem si s ní další schůzku.

Klientka E na otázky strukturovaného rozhovoru měsíc po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulých čtrnácti dní? Víte, kolik budov tvoří domov pro seniory a ve které budově bydlíte?

Myslím si, že se nezlepšila. Chodím jenom do jídelny a zpátky do svého pokoje. Domov má tři budovy, ale ve které bydlím já, to teda nevím. (reakce – vysvětlení, na které budově klientka bydlí)

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

Kancelář má dole v přízemí, sice jsem tam ještě nebyla, ale sestřička mi to říkala. A dole je i účtařka. Nevím, jak se jmenuje vedoucí, zatím mi to nikdo neřekl. (reakce – uvedeno jméno vedoucí domova)

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

Jak ona se jmenuje? Ona má kancelář taky někde dole, ale jak se jmenuje? (klientka chvíli přemýšlí) Já si fakt nevzpomenu, nechodí ona v bílém? (reakce – v civilním oblečení nebo ve žlutém plášti) Na jméno si nevzpomenu. Tak jak se vlastně jmenuje? (reakce – uvedeno jméno sociální pracovnice)

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

Švadlenka je tady vedle (reakce – Myslíte ten obchod?) No, ten obchod, ten je tady na Riegrově náměstí asi uprostřed. (reakce – u nás v domově je švadlena, která opravuje klientům poškozené oblečení) Aha, tak to vůbec nevím, že tady je. Já jsem si vždycky všechno opravovala sama a pak mi to dělala děvčata.

5. Znáte jméno svého klíčového pracovníka?

Klíčový pracovník je na placení? (reakce – vysvětlena funkce klíčového pracovníka)

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

Moc ne. Je to takové uzavřené, jenom chvíli si vždycky povykládáme, ale není to ono. Když se dáme s paní D. do řeči, tak se ledacos dovím. A paní K. už taky víc začíná mluvit.

7. Znáte někoho z dřívější doby?

Jenom s tou paní, co jsme spolu dělaly v Palu. (poznámka – dříve podnik Pal Magneton v Kroměříži) Ty ostatní, podle vidění, pozdravili jsme se a šli svou cestou. Už jsem si vzpomněla, paní M. znám. Měla tři syny, ale dva už jí umřeli a zůstal jenom jeden a je hercem v Ostravě.

8. Jak vycházíte se svou spolubydlicí? Máte nějaké společné zájmy?

Se spolubydlicí je to těžké. Ona je to zpěvačka, každou noc mluví. Já jsem z toho byla tak nervózní, to už bylo k nevydržení. Já snesu hodně, ale co je moc, to je moc. V noci se ona často budí, já pak nemůžu spávat. Ta dcera, ta doktorka, sem za ní vůbec nechodí, posílá sem zdravotní sestru z ordinace. Ona říká, že dceru má doktorkou a ona tu musí hnit. Po jedné straně je to chudák, ale musí být divný patron. Představte si, že sestřičky poslala do p.... Paní D. říkala, že když s ní bydlela, tak to bylo hrozné.

9. Navštěvují vás rodinní příslušníci nebo známí?

Ano, navštěvují. Včera tady byl syn, ten chodí tak jednou týdně a už za mnou byl bratr.

10. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Dneska při tom házení kroužků se mi to líbilo. (smích)

11. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

Je mi líto těch chudáků na vozíčku. Paní, co má tu uřezanou nohu, je na tom špatně. Neviděla jsem ji vůbec, aby se zasmála, je pořád taková smutná. Já když jsem to poprvé viděla, tak jsem si říkala, matko, kam jsi to vlezla. Prožila jsem moc, manžela jsem pochovala, babičku jsem pochovala, oba rodiče, všechno se to nahrnulo. Jsem s nervama hotová. (pláč) Celá rodina máme nervy pryč. A nakonec jsem skončila tady. (povzdech) Umřít bych tady nechtěla.

12. Pořádaly se v domově v uplynulých čtrnácti dnech nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Ano, pořádají se. Dneska bylo to nahazování kroužků, to zpívání, ty otázky, jak jsme na ně odpovídali. (reakce – Myslíte trénink paměti?) No, ty otázky.

13. Měla byste zájem o nějakou aktivitu, která by navázala na vaše zájmy?

To nevím.

14. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času?

Dívám se na televizi, ale to mi ona nadává, ať to zhasnu. Luštím křížovky, ale nemám k tomu klid. Mám tu nervózu. Mám strach jít do koupelny, abych nepadla, protože se mi točí hlava.

15. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Nebyla, je zima.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Není mi nadvakrát. Ráno se mi motala hlava, říkala jsem sestřičce, že je mi blbě a ona mě zavedla. Byt mám vyklizený, věci nevím, kde jsou. (klientka má slzy v očích) Nesmím se rozčilovat, proto se mi asi motá hlava. Dceru nemám, začalo to chřipkou a skončilo to funusem (pláč), druhá dcera kouří jako fabrika, mám strach, aby něco nedostala na plíce.

17. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc?

Tak úplně nejhorší to tady není. Kdyby byl člověk zdravější, tak tady není.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že orientace v domově se nezlepšila, že se pohybuje stále jen v patře, ve kterém bydlí. Ví, kolik budov tvoří domov, ale neví, ve které budově bydlí.

Pamatuje si, kde má kancelář vedoucí, nezná však její jméno.

Nevzpomíná si na jméno sociální pracovnice, neví, že v domově pracuje také švadlena.

Rovněž nezná funkci klíčového pracovníka.

Z rozhovoru vyplynulo, že kontakty s ostatními klienty navazuje v jídelně domova, na otázku, zda je navštěvuje na pokojích, neodpověděla. Uvádí, že jsou klienti uzavření, povídá si jen s jednou paní.

V průběhu uplynulých čtrnácti dnů zjistila, že v domově zná z dřívějšíka další paní.

Se spolubydlící ne vychází dobře, protože jí nadává, v noci ji budí mluvením, tím pádem není vyspaná a přitom by potřebovala klid. Rovněž se jí nelíbí, že její spolubydlící je vulgární k personálu.

Rodina ji navštěvuje jedenkrát týdně.

Pobavila se u sportovní aktivity nahazování kroužků.

V rozhovoru klientka uvádí, že je jí líto zdravotně postižených lidí na vozíčkách. Pak začala vzpomínat na smutné chvíle, které prožila a začala plakat. Podle jejích slov má nervové problémy.

Ví, že se v domově pořádají skupinové programy pro klienty a zúčastnila se nahazování kroužků, odpoledne s písničkou a tréninku paměti.

Zda by v domově mohla navázat na nějakou svou aktivitu z dřívější doby, neví.

Volný čas si vyplňuje sledováním televize a občasným luštěním křížovek.

Venku zatím vůbec nebyla.

V době rozhovoru jí není dobře, ráno se jí motala hlava. Opět si vzpomněla na svou rodinu, ztrátu dcery a plakala.

Svůj pobyt v domově za uplynulý měsíc nepovažuje za úplně nejhorší. Zemřít v domově by nechtěla a také uvedla, že kdyby byla zdravější, tak v domově není.

Reakce na rozhovor

Domluvila jsem se s klientkou, že ji provedu postupně po domově, aby se naučila orientovat v prostoru, v němž se nachází.

Klientka E na otázky strukturovaného rozhovoru dva měsíce po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulého měsíce?

Tak moje poschodí znám a jinak jsem byla dole v přízemí, když byly ty soutěže. Já jsem na druhé budově. (reakce – na třetí) Tady jsou sami ležáci.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

To nevím.

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

No, to taky nevím. Já jenom vím, že je to všechno dole.

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

No hned vedle těch uměleckých předmětů. Dole v přízemí. Já jsem to tam viděla napsané. (reakce – dole v přízemí to je, ale na druhé budově)

5. Víte, jak se jmenuje váš klíčový pracovník a co má na starosti?

Já nevím, která je to sestřička, jak vám to mám říct, nevím přesně, co má dělat. (reakce – Převléká vám peřiny?) No, když potřebuju, tak mně je převleče. A jinak já po ní nic nechci. Teď mě vozí k obědu a k večeři.

6. Víte, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“, v němž se prodávají výrobky z pracovních terapií klientů?

Dole je to hned u vchodu, že je to tak? (reakce – je to dole, ale na druhé budově)

7. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

Některé nevím, jak se jmenují. Tak podle vidění.

8. Znáte někoho z dřívější doby?

Je tady jedna, která dělala v Palu (poznámka – Pal Magneton Kroměříž) Ale už jsem ji dlouho neviděla, jestli taky odešla, nevím. (reakce – neodešla, ale bydlí na druhé budově)

9. Jak vycházíte se svou spolubydlící? Máte nějaké společné zájmy?

Je to pořád stejné, nezlepšilo se to. Tady není s kým promluvit. Tady ta jedna sem chodí v noci, šuplíky prohlídá. Už jsem to říkala sestře, ale ona mi říkala, co máme s ní dělat? Ona by nebyla špatná, ona za to nemože. Když mám něco v šuplíku, třeba rohlík, tak to pojí. (reakce - paní za to opravdu nemůže, je to skutečně nemoc) Já vím, ten alzheimer. Včera nebo předeviděm sem přišla a spadla. Paní ta spala, cosi zarachotilo a teď jsem viděla, že se zdvihá ze země. Já ju nemožu zdvihát, protože, jak se opřu o ty nohy. Ale ona skočila na nohy jak srnka a frčela. To byste žasla, jak ona letí. To my jsme žebráci proti ní. Ona kdyby viděla, tak lítá jako čert. Dneska v noci ta moja zařvala, já jsem se tak lekla. A celou noc kašle, já se ani nemožu vyspat, toto dělá celou noc. (poznámka – spolubydlící hodně kašlala)

10. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

No, já nevím, rozesmála, tady není čemu se smát. Opravdu není, tady je samá hořkost jenom, bolest a smutek. Protože toto jsou všechno babky, které už všechny mají přes osmdesát, devadesát.

11. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

No, mně bylo líto těch lidí tady. Já jsem byla rozrušená, když jsem viděla ty nemocný. A nejvíc mě rozčiluje ta s tím papučem. Ona papučem mlátí a kráká jak vrána. Ani za něma nikdo nechodí z rodiny. Ta vysoká chodí i po městě a sestřičky ji nahánějí. Ona za to nemože, ale tož ještě štěstí, že ji nějaké auto nesrazilo.

12. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty?

Zúčastnila jste se některého?

Ale jo. Zpívánky. Říkal, že znám hodně písniček, jenom si vzpomenout. A on si to zapisoval. A házeli jsme do toho pařeza a potom to, jak se to jmenuje? (reakce – Ty kuličky?) No, ty kuličky. To jsem vyhrála. (smích) Někteří chodí na ty programy jenom proto, že je tady nuda. Ten kouzelník byl dobrý a ten soubor taky, to byli všichni spokojení. Však jste viděla, že byla plná jídelna. Ani židle nestačily, když je něco takového jinačího. Třeba to čtení, každý nemá rád knížky. Ten hudebník tu byl, ten učitel ze Zdounek. Ten u toho hraní skáče, ten má ještě energie. Nějaká ta sranda tu byla, nějaké to pobavení, no. Ten kytarista je taky dobrý.

13. Mohla by se provádět jiná aktivita, která by vás zaujala?

Nemyslela jsem na nic ještě. Jak máte takové nějaké starosti, tak na to nemyslíte. Já se bojím, abych neoslepla, když vidím tu paní odvedle.

14. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času na pokoji?

Já se dívám na televizi a jinak, jinak nic. Knižku nemožu, protože špatně vidím, časopisy oni by mně koupili, Vlastu nebo něco, ale mě nebaví, už mě to nebaví. Člověk, když se potřebuje převléct, tak ona hledí. (myšlena spolubydlící) Takže, co mám dělat?

15. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Nebyla jsem.

16. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci a známí?

Byl tady včera syn. Na velikonoce tu nebyl nikdo. Ten je v Benešově a ta byla po prasečí chřipce. Známi za mnou nechodijou, jenom rodina. Pokud potřebovali, tak chodili. Však to znáte, jak to chodí. Nějak to přežiju, no.

17. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Pod psa. Bolí mě ta noha, no. Dali mně injekci, byla jsem tam v pátek a říkali, že by to mělo přestat bolet, ale už je to od pátku, to je kolikátý den a už by to mělo povolovat. Do jídelny mě vozí na vozíku, protože to je dost daleko, to bych neušla. Já vám můžu ukázat, jak chodím. Po pokoji chodím sama, už jsem byla na záchodě. Jsem nervózní jak prase, jsem netrpělivá. Nejvíc mě rozčiluje ta paní profesorka. Ta pořád vykládá, že zpívala v kostele na pohřbech. Ale mně se ten její zpěv nelíbí, ona je taková, jenom ona, druzí pro ni neexistují. Žebrá tam rohlík, mně by bylo hanba. Copak nemá dvě koruny na rohlík? Někteří lidi toho využívají, jsou takoví lidi.

18. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulé dva měsíce?

No, abych vám řekla pravdu, normálně. Tady jich hromadu odešlo. To je takový, ty sestry si to taky zaviniily. Někdy s těma lidima zacházejí hrozně. Třeba taková ta vysoká, dlouhé vlasy, nevím, jak se jmenuje, s našima klukama hrávala fotbal, křičela na ně. Nevím proč, z jakého důvodu. Mne odvezli z nemocnice rovnou sem, tak jsem si to nepředstavovala nijak. Co jsem měla dělat, to víte, že mě to mrzelo, ale co jsem měla dělat. Brečela jsem, ani o tom děcka neví, ale už je to pryč, co nadělám. Vždycky si říkám, že se to snad změní.

Sestřičky některý jsou velice hodný, na mě nejsou špatný, nemůžu si stěžovat. Jídlo je slabota, peněz za to dáváme.

Analýza rozhovoru

Klientka se dokáže orientovat v patře budovy, ve které bydlí, poznala také jídelnu v přízemí domova. Nezná jména vedoucí domova, sociální pracovnice ani švadleny, neví, kde by našla jejich kanceláře. Uvědomuje si, že v domově se nachází obchod s výrobky klientů domovů pro seniory a domovů pro osoby se zdravotním postižením.

Uvědomuje si, že klíčový pracovník je nějaká pracovnice v sociálních službách, ale nic po ní nechce, nezná její jméno.

Klienty poznává pouze vizuálně, jejich jména nezná.

Další známé z dřívější doby zatím nepoznala.

Se spolubydlíci se vztahy nezlepšily, protože paní kašle a klientku v noci budí. Rovněž má problémy s klientkou, která neví, kde má svůj pokoj, během noci chodí do jejího pokoje a bere její věci.

Klientka uvádí, že v domově není nic k smíchu, ale v jedné z odpovědí říká, že při společných programech se pobavila a zasmála.

Je smutná, když vidí kolem sebe nemocné lidi, je jí jich líto.

Klientka ví, že se v domově pořádají aktivizační programy pro klienty a několika se jich zúčastnila. Dokonce vyhrála sportovní soutěž. Svůj volný čas si vyplňuje sledováním televize. Špatně vidí, proto nemůže číst a ani ji to už nebaví. Nepřemýšlela o tom, jaké jiné aktivity by se mohly pořádat pro klienty.

Venku nebyla.

Rodinní příslušníci ji navštěvují.

V současné době ji bolí noha, proto je nucena jezdit na invalidním vozíku. Cítí se pod psa, je nervózní, netrpělivá a rozčiluje ji jedna klientka.

Svůj pobyt v domově hodnotí normálně, byla nešťastná, když ji z nemocnice přivezli do domova. Mrzelo ji to, ale uvědomovala si, že se nic jiného nedalo dělat. Sestřičky jsou na ni hodné, ale na některé klienty křičí, ne všechny, a to se nelíbí. Má také připomínky k jídlu v domově.

Reakce na rozhovor

Klientce jsem nabídla možnost prohlídky domova na invalidním vozíku a účast na programu: Písničky Karla Hašlera.

Klientka E na otázky strukturovaného rozhovoru tři měsíce po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulého měsíce?

Myslím, že jo. Jak jsem byla u doktora, tak jsem se podívala dole v budově.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

Hned zkraje u dveří, hned za dveřima. Tenkrát se mnou chodila Zdenička. Ale jak se jmenuje, to nevím. Věřte mi, že nevím. Nepamatuji si to. Když bych ju hledala, tak bych ju našla. (reakce – uvedeno jméno vedoucí domova)

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice?

Já vím, že se jmenuje M., chodí v bílém. Není taky dole ze dveřima? (reakce – není, má kancelář na první budově dole v přízemí)

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

No, hned jak se vejde do domova, dole.

5. Víte, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“, kde se prodávají výrobky z pracovních terapií klientů?

To vím. To je dvojka, v přízemí dole.

6. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

S paní H. spolu zpíváme. Od dcery manžel tady má sestřenici na dvojce budově. Nebyla jsem nikde, pokud mě nepozve, tak nikam nelezu. Já tak promluví s lidima, ale moc s nima nekamarádím. Ta, co sedí u dveří, to je teda expert.

7. Znáte někoho z dřívější doby?

Tak blíž tu sestřenici neznám, jenom vím, že je Karlova a Mirkova sestřenice.

8. Jak vycházíte se svou spolubydlící? Máte nějaké společné zájmy?

No, je to stejné. Pořád nemluví, jenom nadává, tak si s ní moc nepromluví.

9. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Ani ne.

10. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

To domácí prostředí. Když si vzpomenu na tu dceru, všichni jsou po smrti a ostatní jsou rozhádání.

11. Pořádaly se v domově v uplynulém měsíci nějaké aktivizační programy pro klienty? Zúčastnila jste se některého?

Vycpávala jsem žínky, včera ty děti. Ten kouzelník byl pěkný a ten soubor z Kyjova byl taky moc pěkný. To taky nebylo špatný ten učitel ze Zdounek. Na to zpívání chodím, posledně mně bylo zle, ten kytarista to poznal, že mi není dobře. Ta abeceda byla dobrá. (poznámka – trénink paměti) Ten kytarista chtěl, abych zpívala na jevišti na jarmarku. (poznámka – Přehlídka zájmové činnosti Soc. služeb města Kroměříže na Velkém náměstí) Ale já na to jeviště nevylezu. Říkala jsem mu, ať se nezlobí, že se na to nedám. Kdybych měla zdravé nohy, tak jo. Ještě má zpívat paní H., říkal, že nás tam doveze autem. Ona je profesorka, umí hrát na klavír a co já, nic. Ona zpívá moc vysoko.

12. Mohla by se provádět jiná aktivita, která by vás zaujala?

Já nevím, já o tom nepřemýšlím, něco vymyslete. Povídat si o přírodě, něco poučného.

13. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času na pokoji?

Jenom se dívám na televizi. Rádio nemám. Mám ráda knížky, ale mám slabé oči.

14. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Po zahradě jsem nechodila, na terase jsem byla, ale dostala jsem vyrážku od slunka.

15. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci a známí?

Jedenkrát za měsíc. Dcera pracuje v nemocnici, moc času nemá. Měla jsem tu syna z Prahy, navozil mně bonbony z Belgie. Nadávala jsem mu, že mi toho moc dovezl.

16. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Dobře, ale ráno se mi točila hlava. Říkají, že se musí moc pít, ale pak zase chodím pořád na záchod. Musím nosit plínky. Nejhorší je to před obědem. (po odmlce) Přijďte zase za mnou, je mi smutno.

17. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulé tři měsíce?

Já se cítím dobře. Peníze nepotřebuju, starosti nemám, někdy mě něco rozčílí. Syn mi pobrble, pak jsem z toho nanic. Ten druhý přijel z Prahy i s manželkou, ten mě potěšil. Někdy si pobřečím, když děcka dlouho nepřijdou. Ale to zase přejde. No, co mám dělat.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že se orientace v budově zlepšila, ví, kde má kancelář vedoucí domova a kde se nachází dílna švadleny. Jméno vedoucí domova si nezapamatovala. Zná jméno sociální pracovnice, ale nepamatuje si, kde má svou kancelář. Rovněž ví, kde se nachází „Obchůdek v zákoutí“.

Seznámila se s jednou klientkou, s níž navštěvují „Odpoledne s písničkou“ a zjistila, že ve druhé budově má vzdálenou příbuznou. Na pokojích nikoho nenavštěvuje.

Se svou spolubydlící moc nemluví, protože ona jenom nadává.

Nevzpomíná si, že by ji nějaká situace v domově rozesmála.

Je smutná, že v její rodině jsou konflikty.

Skupinových aktivizačních programů se podle svého zdravotního stavu zúčastňuje. Líbilo se jí vystoupení kouzelníka, souboru z Kyjova, zdouneckého pana učitele. Pravidelně navštěvuje „Odpoledne s písničkou“, při němž klienti zpívají za doprovodu kytary. Dokonce měla nabídku na vystoupení na jevišti, tu však vzhledem ke svým pohybovým možnostem odmítla. Zúčastnila se rovněž kroužku ručních prací a tréninku paměti.

Navrhovala, abych nějaký program vymyslela, nějaké poučné besedy o přírodě.

Svůj volný čas si vyplňuje sledováním televize.

Byla se podívat na terase domova.

Podle svých slov se cítí dobře. Ráno se jí točila hlava, má doporučeno zvýšení příjmu tekutin. Je jí smutno.

Klientka uvádí, že se cítí dobře, peníze nepotřebuje, starosti nemá, ale někdy ji něco rozčílí. Pláče, když se děti za ní dlouho nepřijdou podívat a má radost z jejich návštěvy.

Reakce na rozhovor

Nabídka doprovodu při poznávání prostředí první a druhé budovy domova.

Nabídka možnosti půjčování knih s velkými písmeny.

Klientka E na otázky strukturovaného rozhovoru čtyři měsíce po nástupu do domova pro seniory řekla následující:

1. Zlepšila se orientace v domově během uplynulého měsíce?

Já si myslím, že je to pořád stejné. Chodím jenom po prvním patře. Každé patro je stejné.

2. Víte, kde má kancelář vedoucí domova a jak se jmenuje?

V přízemí dole. Jmenuje se M. (reakce – to je sociální pracovnice) Nevím, fakt nevím, napište to tam za mne. (smích)

3. Víte, kde má kancelář sociální pracovnice a jak se jmenuje?

No, to je ta M. (reakce – Víte, o koho se jedná?) Ale jo. Ona nám nosí důchody a vybírá peníze za léky. (reakce – Kde má kancelář?) V přízemí na hlavní budově. (reakce – na první budově) Na to se mě ještě nikdo neptal.

4. Víte, kde má dílnu švadlena?

No, dole v přízemí. (reakce – Na které budově?) Taký na té jedničce, ne? (reakce – teď je to na té hlavní) (smích)

5. Víte, kde má kancelář vedoucí obslužné péče a jak se jmenuje?

Tož taky v přízemí na jedničce. (reakce – na třetí) (opět smích) Nevím, jak se jmenuje. (reakce – uvedeno jméno vedoucí obslužné péče)

6. Navštívila jste další budovy domova?

Ne. Není co navštěvovat.

7. Seznámila jste se již s více klienty v budově, ve které bydlíte? Navštívila jste někoho na pokoji?

Tady tu paní znám ještě z práce, to není nová paní. (smích) Dělalý jsme obě na mašinách. Já nevím, já bych tam nepoznala žádného. Nebyla jsem u nikoho na pokoji.

8. Scházíte se s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi?

Ne. Já mám špatné oči, takže se raději na televizi nedívám. Já už mám snad všechny nemoci.

9. Seznámila jste se s klienty z první nebo druhé budovy?

Ne. Tak možná od vidění si řeknu, že jsem je ještě neviděla, ale nevím, ze které budovy jsou.

10. Jak vycházíte se svou spolubydlicí? Máte nějaké společné zájmy?

No, paní dr. (reakce – ona není dr.) No, ona ne, ale její dcera je dr. Dneska v noci zase dělala cirkus. Pořád říkala, že už to nevydrží, tak jsem jí řekla, ať to pustí. Za chvíli jsem se jí optala, jestli nemá žízeň. Že jí podám vodu. Má tam hanačku. A ona mi říkala, že nechce. Tož, když nechcete, tak nechcete. Doprošovat se nebudu. Potom cosi volala a já jsem jí řekla, že tady není slyšet. S ní není žádná řeč.

11. Vzpomenete si na nějakou úsměvnou situaci, která vás v poslední době rozesmála?

Ted' mě to rozesmálo, že musím jít zase na WC. Jinak se pobavím u nějakých těch soutěží.

12. Vzpomenete si na nějakou situaci, která vás v poslední době rozesmutněla?

To víte, že jsou situace, které vás rozesmutní. Není to všechno takové, jaké by to mělo být.

13. Navštěvují vás pravidelně rodinní příslušníci a známí?

Jednou za měsíc. Jednou za čtvrt roku přijede syn z Benešova. Ten tady celé tři dny byl. Přijel v pátek, hned jak dojel, pak za mnou byl v sobotu a v neděli, ještě než odjížděl, tak za mnou přišel. To je nejlepší kluk, který je ne světě.

14. Zúčastňujete se pravidelně aktivit pořádaných tady v domově pro klienty?

No, co mám dělat. Na kuželkách jsem byla, musela jsem to zkusit. A šlo mi to, že. (reakce – jasně) Pak jsme do koše házeli ty šišky. To lítalo, to se rozpadalo. (smích) Šipky jsme taky zkoušeli. Na zpívání jsem byla, ale tentokrát to bylo jakési ubohé. Ten pán je dobrý, a ta paní H. se ho drží.

15. Našla jste si nějakou aktivitu pro vyplnění volného času na pokoji?

No, trošku se dívám na televizi, protože blbě vidím, tak opravdu jenom chvíli. Trošku čtu, mám vypůjčené ty vaše detektivky. Ale přečtu jenom půl stránky a už u toho usnu. (reakce – to je dobře, aspoň to máte místo pohádky) To čtení mě poslední dobou nebaví, vždycky mě to bavilo, ale ted' už málo. Tak, kdyby bylo místečko v chládečku pod stromečkem, k tomu pivečko, to by bylo, panečku.

16. Napadla vás nějaká aktivita, která by se mohla provádět tady v domově s klienty?

Kdyby člověk mohl chodit, tak po tom parku tady na procházku. Ještě že už konečně přestalo pršet, už mě to na tom pokoji nebavilo.

17. Byla jste se podívat na terase, na dvorku, ve městě?

Však teď sedím na terase. Ještě by to chtělo něco dát doprostředka. Nějaké to kolečko a kvítka. Tady dole na dvorku jsem ještě sama nebyla. Tady na terase je dobře. U těch kuželek je to pěkný prostředí. Takový šikovný.

18. Mohu se zeptat, jak se dnes cítíte?

Dobře, dneska mě nebolí koleno. (reakce – to je dobrá zpráva) Pořádně jsem to namazala. To bylo horko, v noci jsem nemohla spát. Naproti grilovali nějaké buřty a mně ten kouř letěl do pokoje. Tam jsou nějakí cizinci, že? (reakce – ano, to je penzion)

19. Jak byste zhodnotila svůj pobyt v domově za uplynulé měsíce?

Je to dobré, kdyby to bylo horší, bylo by to těžké. Co nadělám, musím to brát tak, jak to je.

Analýza rozhovoru

Klientka uvádí, že orientace v domově je stejná, nepoznala nová místa v domově.

Ví, kde má kancelář vedoucí domova, nezná její jméno.

Ví, jak se jmenuje sociální pracovnice, ale nezná, kde má kancelář.

Neví, kde má svou dílnu švadlena ani vedoucí obslužné péče.

Žádné nové klienty nepoznala, ani s nikým nenavázala kontakt a nikam nechodí na návštěvu. Rovněž se sama neschází s ostatními klienty v kulturní místnosti na televizi. Pokud se s někým setká, uvědomuje si, že toho člověka nezná a že pravděpodobně nebydlí na budově jako ona.

Se spolubydlíci se podle jejích slov nedá bavit.

Při rozhovoru neuvedla žádnou úsměvnou situaci, ale při rozhovoru se několikrát s chutí zasmála a měla dobrou náladu.

Uvádí, že jsou situace, které ji rozesmutní.

Rodinní příslušníci ji navštěvují jednou za měsíc a jednou za tři měsíce ji navštíví syn z Benešova.

Zúčastňuje se aktivit pořádaných v domově, vzpomněla si na odpoledne s písničkou, kuželky, šipky a hod na cíl šiškami. Volný čas si vyplňuje sledováním televize a čtením knížek, ale obojí jen málo, protože špatně vidí. Ráda by chodila na procházku aspoň po dvorku, sedla si na lavičku a příležitostně si vypila pivo. Pokud je pěkné počasí, sedává na terase a povídá si se známou, s níž pracovala v továrně.

V den rozhovoru se cítí dobře, protože ji nebolí koleno.

Svůj pobyt v domově hodnotí jako dobrý, pokud se situace nezhorší. Vyrovnává se se skutečností, že je v domově pro seniory a nemůže s touto situací nic udělat.

Reakce na rozhovor

Nabídka výletu do hřebčína v Napajedlích.

**PŘÍLOHA P IX: FOTOGRAFIE DOMOVA PRO SENIORY U KAŠNY
V KROMĚŘÍŽI**

Celkový pohled na domov z Riegrova náměstí

Pohled ze dvora na budovu ošetrovatelského oddělení (budova č. 3)

Pohled ze dvora na budovu č. 2, vlevo budova ošetrovateľského oddelení

Pohled ze dvora na budovu č. 1

Chodba v budově č. 3

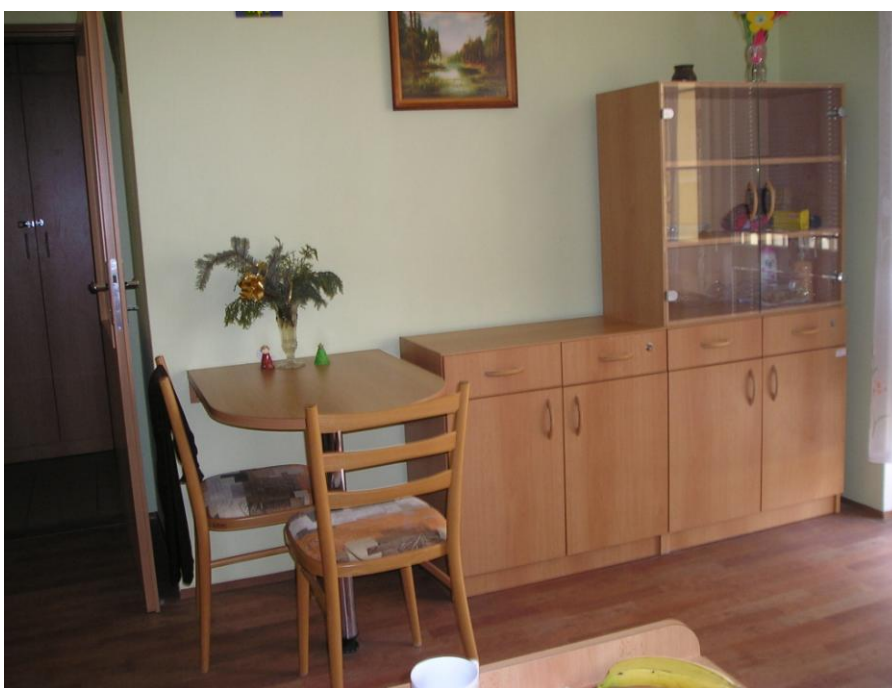
Průchod z budovy č. 3 na budovu č. 2

Jídelna v přízemí budovy č. 3

Jídelna v 1. patře budovy č. 3

Vybavení dvoulůžkového pokoje v budově č. 3

Vybavení jednolůžkového pokoje na budově č. 2

Jídelna v přízemí budovy č. 2

Klubovna v budově č. 2

PŘÍLOHA P X: FOTOGRAFIE Z AKTIVIZAČNÍCH ČINNOSTÍ

Klientka A

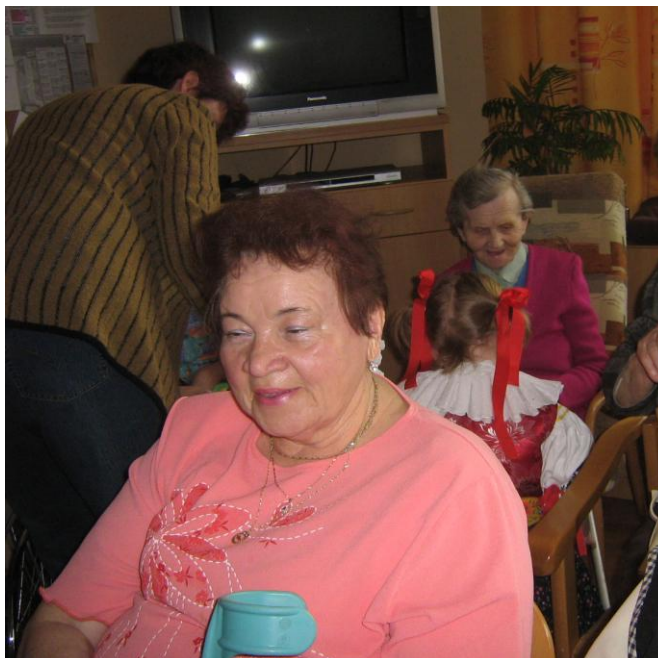
Sbírání citátů – fáze lepení vystříhaných citátů do sešitu

Kavárnička pro dříve narožené – posezení na terase domova, klientka A první zprava

Tanečky pro seniory – cvičení vsedě na židlích při hudbě, klientka A první zprava

Vystoupení kroužku Rozmarýnek – dárek ke Dni matek, klientka A vzadu

Klient B

Procházka po dvorku domova

Kancelářský víceboj – vaření kávy

Kroužek ručních prací – trhání vatelínu do polštářků

Tanečky pro seniory – cvičení vsedě na židlích při hudbě

Prázdninová kuželkářská liga – turnaj v ruských kuželnkách

Sportovní hry seniorů – hřiště ZŠ Oskol v Kroměříži, klient B stojící uprostřed

Klientka C

Grilování špekáčků na dvorku domova – klientka C první zprava

Zájezd do hřebčína v Napajedlích

Prázdninová kuželkářská liga – turnaj v ruských kuželnkách

Kroužek ručních prací – vyvazování batiky, klientka C druhá zprava

Klientka E

Kroužek ručních prací – vycpávání froté zvířátek

Cvičení na šlapadle

Kancelářský víceboj – vaření kávy

Kancelářský víceboj – psaní na psacím stroji